

การพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิตสาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
มกราคม 2558

การพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

ปริญญานิพนธ์
ของ
จิตราภรณ์ บุญถนอม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขปฏิบัติศาสตราจารย์และพัฒนาลักสูตร

มกราคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิตสาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
มกราคม 2558

จิตราภรณ์ บุญถนอม. (2557). การพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผศ. ดร.ดนุสดา จามจุรี, อาจารย์ดร.วิญญูพัฒน์อยู่ในศีล, รองศาสตราจารย์ดร.พรพรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ.

การวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ รวมถึงตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 การสร้างแบบจำลองเชิงทฤษฎี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) การสร้างแบบจำลองจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสร้างแบบจำลองจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน 3) การสร้างแบบจำลองจากการสนทนากลุ่มนักเรียนแกนนำ จำนวน 22 คน 4) การตรวจสอบยืนยันข้อมูลด้วยการระดมความคิดเห็นคณาจารย์และวิทยาการเพศศาสตร์ศึกษา จำนวน 7 คน ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยศึกษาการรู้เท่าทันเรื่องเพศจากนักเรียน จำนวน 1,412 คน

ผลการวิจัยในระยะที่ 1 พบว่า การรู้เท่าทันเรื่องเพศ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้ องค์ประกอบที่ 2 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติ องค์ประกอบที่ 3 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงข้อมูล องค์ประกอบที่ 4 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคล และ องค์ประกอบที่ 5 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้

ผลการวิจัยระยะที่ 2 พบว่า ความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ มีค่า เท่ากับ 159.16 มีความน่าจะเป็นเท่ากับ .061 ที่องศาอิสระเท่ากับ 133 ($df = 133$) นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานว่า โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .99 และค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .98 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ .026 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

THE DEVELOPMENT OF SEXUAL LITERACY INDICATORS IN TEENS

AN ABSTRACT

BY

CHITRAPORN BOONTHANOM

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Doctor of Education degree in Research and Curriculum Development

At Srinakharinwirot University

January 2014

ChitrapornBoonthanom. (2014). *The Development of Sexual Literacy Indicators in Teens*.

Dissertation, Ed.D. (Research and Curriculum Development Education). Bangkok:

Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assistant Professor

Dr. DanuladdaJamjuree, Dr. Waiyawut Yoonisil and Associate Professor Dr.

Puntip Sirivunnabood.

The purposes of this present mixed-methods study were (a) to develop sexual literacy indicators (SLI) in Thai teens and (b) to validate the SLI-model empirically. There were two stages of research procedure. In the first stage, we preliminarily developed the SLI-indicators according to our literature reviews. Afterwards, we conducted in-depth interviews with five scholars in related disciplines (i.e., human sexuality curriculum development, medicine and public health, and school teachers). The first preliminarily theoretically derived model was adjusted according to the results of in-depth interviews. To finalize the SLI-model, we once again checked for its content validity by conducting a focus-group discussion, in which eight scholars in the field of human sexualities and twenty two students (teens) participated. In the second stage, the second-order confirmatory factor analyses with LISREL were performed in order to examine our developed SLI-model empirically. Conducting a questionnaire survey, a sample of 11th graders ($N = 1,412$) from five regions (i.e., Northern Thailand, North-eastern Thailand, Eastern Thailand, Southern Thailand, and the Bangkok Metropolitan Region) had participated.

The results revealed that the SLI-model contained five second-order factors: (a) knowledge about human sexuality, (b) attitudes towards human sexuality, (c) accessibility to the information about human sexuality, (d) problem-solving skills, and (e) application of information about human sexuality. Overall, the SLI model fitted the data excellently, $\chi^2(133, N = 1,412) = 159.16, p = .06, \chi^2/df = 1.20, GFI = .99, AGFI = .98, RMR = .03$. All factor loadings of second-order factors were significant and ranged between $-.22$ and $.94$. Looking at the factor loadings, problem-solving skills were considered to be the most important indicator, followed by attitudes, application, knowledge, and accessibility, respectively. As for the expected contributions, the empirically validated SLI-model may be beneficial for the development of sexual education curriculum and program aimed at

enhancing sexual literacy in Thai teens. Factor loading of 4 Indicators were positive by equal 0.45 – 0.94 and one indicator was negative by 0.22 and significant level at 0.01 .The sexual literacy indicators model found the model fit the empirical data ($\chi^2 = 159.16$, $P = 0.061$, $df = 133$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.98$, $RMR = 0.026$). The 5 indicators of Sexual Literacy that developed, are building sexual education curriculum and program for sexual literacy in Thai teens

Keywords: Sexual Literacy Indicators, Teens

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนุตา จามจุรี อาจารย์ ดร.วิญญู อยู่นิล และรองศาสตราจารย์ ดร.พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ ประธานกรรมการ และกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ศาสตราจารย์กิตติคุณนายแพทย์นิกร ดุสิตสิน ผู้จุดประกายให้ริเริ่มปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริภา พูลสุวรรณ ผู้ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ อาจารย์ไพฑิณ ศรีสุขโข นายแพทย์ รังสรรค์ สิทธิชัย อาจารย์วิภาดา เอี่ยมแย้มและคุณครูศรัทธา ทรัพย์อยู่ ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นรากฐานในการสร้างปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัส บุญประกอบ แพทย์หญิงสมสุข สันติเบญจกุล อาจารย์ ดร.สิทธิพันธ์ ยศยอติง อาจารย์พรณิภา สังข์ทอง และอาจารย์สุรางค์รัตน์ คงศรี ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะ รวมถึงให้คำปรึกษาในวิจัยฉบับนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ดร.ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว ดร.อรอนงค์ นิยมธรรม ดร.อุไรวรรณ ชินพงศ์ อาจารย์ชวนิดา ประแดงปุย ผู้ให้ความช่วยเหลือและคอยสนับสนุนในการเก็บข้อมูล และผู้อำนวยการโรงเรียนที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

จิตราภรณ์ บุญถนอม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
คำถามการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น.....	10
การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและเพศ.....	11
ปัญหาของวัยรุ่นจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย.....	13
พัฒนาการทางอารมณ์.....	13
อารมณ์ต่างๆของวัยรุ่น.....	14
การเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ.....	16
ความหมายเรื่องเพศ.....	16
การศึกษาเรื่องเพศ.....	16
ความหมายของเพศศาสตร์ศึกษา.....	17
แนวคิดของเพศศาสตร์ศึกษา.....	17
โครงสร้างเพศศาสตร์ศึกษา.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทัน.....	27
ความหมายของการรู้เท่าทัน.....	27
ความสำคัญและประโยชน์ของการรู้เท่าทัน.....	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
การรู้เท่าทันในบริบทต่างๆ.....	32
องค์ประกอบการรู้เท่าทัน.....	32
การรู้เท่าทันเรื่องเพศ.....	45
ความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศ.....	46
องค์ประกอบของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ.....	47
ความสำคัญของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ.....	50
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศ.....	52
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้.....	54
ความหมายของตัวบ่งชี้.....	54
ประเภทของตัวบ่งชี้.....	55
กระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้.....	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้.....	61
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
ระยะที่ 1 การสร้างแบบจำลองเชิงทฤษฎี.....	68
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	68
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
การเก็บข้อมูลการพิจารณายืนยันข้อมูล.....	71
ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	74
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	74
การสร้างเครื่องมือวิจัย.....	77
วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	79
การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	79

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
ส่วนที่ 1 การสร้างโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น.....	81
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ.....	81
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากับนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายเพื่อกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ ของวัยรุ่น.....	87
ตอนที่ 3 ผลการพิจารณายืนยันข้อมูลองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศจาก คณาจารย์และวิทยากรเพศศาสตรศึกษา.....	91
ส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงปริมาณสำหรับตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล ตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	103
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	146
สรุปผล.....	147
อภิปรายผล.....	151
ข้อเสนอแนะ.....	163
บรรณานุกรม.....	166
ภาคผนวก.....	182
ภาคผนวก ก.....	183
ภาคผนวก ข.....	199
ภาคผนวก ค.....	214
ภาคผนวก ง.....	216
ภาคผนวก จ.....	228
ภาคผนวก ฉ.....	230

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

ประวัติย่อผู้วิจัย.....

236

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การเปลี่ยนแปลงในช่วงวัยรุ่นของหญิงและชาย.....	11
2 เปรียบเทียบเนื้อหาของเพศศาสตร์ศึกษาแบบจารีตและเพศศาสตร์ศึกษาแบบ รอบด้าน.....	19
3 การวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยเพศศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 – 2556.....	22
4 องค์ประกอบการรู้เท่าทันสุขภาพ.....	38
5 การสังเคราะห์องค์ประกอบการรู้เท่าทัน.....	42
6 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปตามภูมิภาคต่างๆ มีดังต่อไปนี้.....	76
7 ข้อสรุปนิยามความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศ.....	92
8 สรุปองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศ.....	93
9 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และรายละเอียดโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศ.....	96
10 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	107
11 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเข้าใจและความใส่ใจของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่อง เพศของ วัยรุ่นไทยด้านความรู้เรื่องเพศ.....	112
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเข้าใจและความใส่ใจของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่อง เพศของ วัยรุ่นไทยด้านเจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศ.....	113
13 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเข้าใจและความใส่ใจของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่อง เพศของ วัยรุ่นไทยด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ.....	114
14 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเข้าใจและความใส่ใจของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่อง เพศของวัยรุ่นไทยด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ.....	116
15 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเข้าใจและความใส่ใจของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่อง เพศของวัยรุ่นไทยด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ.....	117
16 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ.....	118
17 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้การ รู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ.....	120

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ.....	121
19 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ.....	122
20 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ.....	123
21 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ.....	125
22 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านความรู้เรื่องเพศ.....	127
23 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ.....	130
24 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ.....	132
25 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ.....	135
26 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ.....	137
27 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของโมเดลตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ.....	139

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 องค์ประกอบความรู้เท่าทันสื่อ.....	26
3 องค์ประกอบความรู้เท่าทัน.....	45
4 องค์ประกอบของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ.....	50
5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	80
6 องค์ประกอบความรู้เท่าทันเรื่องเพศโดยข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ.....	87
7 องค์ประกอบความรู้เท่าทันเรื่องเพศจากการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มนักเรียน แกนนำวัยรุ่น.....	91
8 โมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศ.....	102
9 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของโมเดลองค์ประกอบด้าน ความรู้เรื่องเพศ.....	129
10 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของโมเดลองค์ประกอบด้าน เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ.....	131
11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของโมเดลองค์ประกอบด้านการ เข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ.....	133
12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของโมเดลองค์ประกอบด้านทักษะ เชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ.....	135
13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของโมเดลองค์ประกอบด้านการ ประยุกต์ใช้สารสนเทศ.....	138
14 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของโมเดลองค์ประกอบความรู้ เท่าทันเรื่องเพศ.....	143

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เป็นวัยที่กำลังเปลี่ยนจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ร่างกายมีการพัฒนาเพื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ ระดับของฮอร์โมนเพศปรับเปลี่ยนมากขึ้นทำให้วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเพื่อพร้อมที่จะเจริญพันธุ์ และการสืบทอดเผ่าพันธุ์ ทั้งการเจริญของเต้านม ซึ่งการมีประจำเดือนของเพศหญิง การขยายขนาดของลูกอัณฑะและองคชาติ การผื่นเปื่อยในเพศชาย และระดับฮอร์โมนเพศยังมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในช่วงวัยรุ่น เป็นช่วงเวลาที่เริ่มมีความรัก มีอารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องเพศเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ (Fortenberry, J.D; 2013: 281) สังคมของวัยรุ่นมีการขยายขอบเขตจากคนในครอบครัวสู่กลุ่มเพื่อนในโรงเรียนมีการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่หลากหลายเพศและวัย การปรับเปลี่ยนนี้เองที่ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆในเรื่องเพศ อาทิ เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น การมีคู่นอนหลายคน การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์รวมถึงมีความเชื่อและการแสดงพฤติกรรมทางเพศอย่างไม่เหมาะสม

ในปี พ.ศ. 2554 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้ทำการสำรวจเพื่อการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนวัยรุ่นทั่วประเทศพบว่า นักเรียนชายที่เคยมีเพศสัมพันธ์มีอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกที่อายุ 12.2 ปี และนักเรียนหญิงที่อายุเฉลี่ย 12.3 ปี การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในปี พ.ศ. 2547 อยู่ที่ร้อยละ 17.8 และเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 28 ในปี พ.ศ. 2554 (เชวตสวรรค์ นามมาทและสุปิยา จันทรมณี. 2554: 13) โดยวัยรุ่นเชื่อว่าการมีเพศสัมพันธ์กับคู่อรักหรือแฟนเป็นเรื่องธรรมดาสูงถึงร้อยละ 66.2 และการมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นที่ไม่ใช่คู่อรักหรือแฟน (กิ๊ก) ได้ ร้อยละ 48.6 (อนงค์ ประสานนวนกิจ และคณะ. 2552: 373) นอกจากนี้วัยรุ่นยังมีความคิดว่าการสัมผัสร่างกาย และการกอดจูบ เป็นเรื่องปกติที่สามารถทำได้ (ถัฏฐพงษ์ จันทรอยู่. 2546: 129) และเชื่อว่ายังมีระดับความรู้สูงจะสามารถระมัดระวังตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์หรือไม่ทำให้เสียการเรียน (ศิริรา บุทดานอกและคณะ. 2552: 243) ซึ่งในที่สุดพฤติกรรมดังกล่าวจะนำมาสู่ปัญหาสุขภาพทางเพศและปัญหาทางสาธารณสุขของสังคม เช่น การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การทำแท้ง การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ เป็นต้น

การศึกษาขององค์กรพัฒนาระหว่างประเทศ ในปี ค.ศ. 2004 พบว่า ผู้หญิงทั่วโลก 80 ล้านคนต้องเผชิญกับการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการตั้งครรภ์โดยไม่ได้วางแผน ประมาณ 45 ล้านคน

พยายามที่จะทำแท้งและมีผู้หญิงทั่วโลกเสียชีวิตจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย ปี ค.ศ. 2008 พบร้อยละ 49 และร้อยละ 40 ของผู้หญิงที่ทำแท้งอายุระหว่าง 15-24 ปี (UNFPA. 2005: 28-29, 38, Sedgh, G; et al. 2012: 626 – 629) จากการศึกษาอายุของมารดาวัยรุ่นพบว่า อายุน้อยที่สุดที่เป็นมารดาวัยรุ่นคือ 12 ปี และมีสามีอายุ 15 ปี (ศิริพร จิรวัดนกุล. 2554: 19,29)

นอกจากนี้โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ได้กลายเป็นปัญหาใหญ่ของสาธารณสุขทั่วโลก ด้วยสาเหตุของการไม่ใส่ถุงยางอนามัย ทำให้การติดโรคเหล่านี้มีอัตราเพิ่มสูงขึ้น (WHO. 2012: 173) ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ป่วยเอดส์สะสมตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2527 – 2556 มากกว่า 3 แสนคน ในจำนวนนี้เป็นผู้ติดเชื้อรายใหม่มากกว่า 90,000 ราย (สำนักโรคติดต่อ. 2555: online) และส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 – 34 ปี ซึ่งอายุดังกล่าวเป็นช่วงอายุที่มีการตรวจพบเมื่อแสดงอาการของโรคเอดส์ ซึ่งเอดส์มีระยะของการฟักตัวของเชื้อประมาณ 5 เดือน – 10 ปี ซึ่งเป็นไปได้ว่ามีการติดเชื้อมาตั้งแต่ช่วงเป็นวัยรุ่น

ทั้งนี้เรื่องเพศ (Sexuality) เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนเข้าสู่วัยรุ่น ดังนั้นปัญหาสุขภาพทางเพศ จึงไม่ใช่มีเพียงแต่เรื่องของผลพวงจากการมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงความผิดปกติ และความรู้สึกไม่สบายเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในช่วงของวัยรุ่น เช่น ความรู้สึกไม่มั่นใจในตนเองเมื่อเริ่มสูงขึ้น (Growth spurt) การขยายขนาดของเต้านมและการมีประจำเดือนในวัยรุ่นหญิง การมีหนวดเคราขึ้น เสียงเปลี่ยนและการมีผื่นเปื่อยในวัยรุ่นชาย ความรู้สึกตื่นตัวทางเพศ และมีความสนใจในเรื่องเพศลักษณะของตนเองมากขึ้น ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นเรื่องปกติของธรรมชาติ การรู้เรื่องเพศจะเป็นการเตรียมความพร้อมของวัยรุ่นให้มีความมั่นใจ และรู้สึกสบายใจเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนสามารถสังเกตตนเองเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างเข้าใจ

นอกจากปัญหาเรื่องเพศที่เกิดขึ้นจากวัยรุ่นเองแล้ว ยังมีปัญหาเรื่องเพศที่เกิดขึ้นจากสังคมภายนอกที่มีความสำคัญอย่างมาก คือ การล่วงละเมิดทางเพศ โดยสถิติการล่วงละเมิดทางเพศของวัยรุ่น ปี พ.ศ. 2551 มีวัยรุ่นอายุระหว่าง 15 -19 ปีแจ้งความการถูกล่วงละเมิดทางเพศเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2549 และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ (จินทนา วิทวาศิริ, 2551: online) โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศในระยะสั้นคือ การบาดเจ็บทางด้านร่างกาย ความหวาดกลัวและหวาดระแวงผู้คน และยังมีผลกระทบระยะยาวในด้านจิตใจที่กลายเป็นปมของชีวิตติดตัวไปเมื่อมีครอบครัวจะทำให้นึกถึงเหตุการณ์ที่เลวร้าย จนทำให้ครอบครัวไม่มีความสุขได้ หวาดระแวงกลัวบุคคลในครอบครัว จนกลายเป็นความวิตกกังวลและมีการซึมเศร้าในที่สุด (ไพลิน ศรีสุขโข และคณะ. 2547: 78)

การรู้เรื่องเพศจึงเป็นกลไกสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆในเรื่องเพศ โดยพบว่า เพศศึกษาแบบองค์รวม (Comprehensive Sexual Education) จะมีผลสัมฤทธิ์ต่อพฤติกรรมทางสุขภาพในทิศทางบวก กล่าวคือ การชะลออายุของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ลดจำนวนครั้งของการมีเพศสัมพันธ์ ลดจำนวนคู่นอนหน้าใหม่ และการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน ในประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี ค.ศ.1999 และ ค.ศ.2004 แม่ที่ตั้งครรภ์ 1,000 คน มีอัตราเด็กที่เกิดจากแม่วัยรุ่น ลดลงจาก 62คน เป็น 41 คน นอกจากนี้ ร้อยละ 75 มีการใช้การคุมกำเนิด และร้อยละ 25 ลดจำนวนของการมีเพศสัมพันธ์ลง (Advocates for youth. 2006: 1) สำหรับในประเทศไทยมีการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศมาอย่างต่อเนื่องแต่มักพบข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้อยู่หลายประการ โดยเฉพาะความล้าสมัย ไม่เป็นไปตามพัฒนาการและไม่ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น รวมถึงไม่ตอบสนองต่อความอยากรู้ อยากเห็นของวัยรุ่น (องค์การแพธ. 2550: 7) นอกจากนี้เนื้อหาส่วนใหญ่มุ่งเน้นเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย (วิลยา ธรรมพนิชวัฒน์. 2553: 6) และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเฉพาะเจาะจงไปในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ให้ปลอดภัย ซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ทักษะคติของผู้ใหญ่ในสังคมเห็นว่า เรื่องเพศศึกษาเป็นการ “ซีโฟรงให้กระรอก” แม้ว่าเพศศึกษาในปัจจุบันจะพยายามให้สาระสำคัญครอบคลุมมิติต่างๆ ได้แก่ พัฒนาการของมนุษย์ สัมพันธภาพ ทักษะส่วนบุคคล พฤติกรรมทางเพศ สุขภาพทางเพศ สังคมและวัฒนธรรม (องค์การแพธ. 2550: 28-31) และไม่ได้เน้นเฉพาะเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นตามแนวคิดของการเรียนรู้เรื่องเพศของศูนย์ข้อมูลและการศึกษาเรื่องเพศประเทศสหรัฐอเมริกา (Sexual Information and Education Council in United States: SIECUS) หากแต่เรื่องเพศดังกล่าวยังไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันที่การศึกษาไม่ได้อยู่แต่เฉพาะในห้องเรียน แต่การศึกษาและการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกช่วงเวลาและทุกสถานที่จากการสำรวจประเทศในยุโรปและอเมริกาเหนือ วัยรุ่นใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับสื่อเพิ่มขึ้น (Manganello, J.A. 2008: 840) สื่อและเทคโนโลยีจึงเป็นเครื่องมือเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในโลกยุคปัจจุบัน

ความทันสมัยของการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 และการเปลี่ยนแปลงไปของพฤติกรรมทางเพศที่ส่งผลต่อสุขภาพทางเพศ เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้การเรียนรู้เรื่องเพศในปัจจุบันจำเป็นต้องมีการรื้อสร้าง (Reconstruction) ทฤษฎีการเรียนรู้เรื่องเพศในปัจจุบันขึ้นมาใหม่เพื่อให้ตอบสนองและทันต่อสถานการณ์ในสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 เมื่อเปาโลเฟร์ (Paulo Freire) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การรู้หนังสือ (Literacy) มีความหมายกว้างมากกว่าการอ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็น แต่เป็นการเข้าใจถึงความเป็นไปในเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นภายในโลกนี้ได้ (UNESCO. 2009: 2) ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงของการตีความหมายใหม่นี้ จะนำมาสู่การรื้อสร้างทฤษฎีการเรียนรู้เรื่องเพศที่ผ่านมา

เมื่อคำว่า “Literacy” ถูกขยายความออกไป การสื่อความหมายในภาษาไทย เมื่อใช้คำว่า การรู้หนังสือ จึงให้ความหมายที่คับแคบเกินไป เพราะการตีความหมายของคำคำนี้ เป็นความสามารถในการ จำแนก(Identify) ความสามารถในการเข้าใจ (Understand) ความสามารถในการตีความหมาย (Interpret) ความสามารถในการสร้างสรรค์ (Create) ความสามารถในการสื่อสาร (Communication) ความสามารถในการคำนวณตัวเลข (Compute) ความสามารถในการจัดพิมพ์ (Print) และความสามารถในการเขียน (Written material) (UNESCO. 2008: 2) ในการวิจัยนี้จึงได้เสนอให้ ใช้ คำว่า “การรู้เท่าทัน” แทน “การรู้หนังสือ” โดยพิจารณาจาก คำว่า “Literacy” ที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ใน ศาสตร์ต่างๆ ได้แก่ การรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) (อรศรี งามวิทยาพงศ์. 2551: 9) การรู้เท่าทัน สารสนเทศ (Information literacy) (กมลรัตน์ สุขมาก. 2547: 1) และการรู้เท่าทันสุขภาพ (Health literacy) (กองสุขศึกษา. 2554: 9)

การผสมผสานคำว่า “การรู้เท่าทัน” กับศาสตร์ต่างๆ ทำให้เห็นว่าโลกในยุคปัจจุบันมีมุมมอง ของการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่ “การรู้” แต่เป็น “การรู้เท่าทัน” โดยในทางสุขภาพได้มี การนำคำว่า “การรู้เท่าทัน” มาผสมผสานกับคำว่า “สุขภาพ” และตีความหมายของคำนี้ใหม่ และตั้งขึ้น เป็นทฤษฎีใหม่โดย ดอน นัทบีม (Don Nutbeam) รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเซาท์แทมตัน ประเทศ อังกฤษ ผู้เชี่ยวชาญการวิจัยและการให้ความรู้สุขภาพในโรงเรียนและชุมชนโดยนัทบีมเสนอว่า การรู้เท่าทันมีความสำคัญ แต่ก็มีความซับซ้อนที่จะนำมาใช้เช่นกัน โดยทั่วไปเป็นที่เข้าใจว่า การรู้เท่า ทันจะประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ ส่วนของสาระ (Task-based) และส่วนของทักษะ (Skill-based) โดยในส่วนของสาระ จะมุ่งเน้นให้ประชาชนส่วนใหญ่นั้นมีการรู้หนังสือ เช่น สามารถอ่านข้อมูลพื้นฐาน การเขียนประโยคธรรมดาได้ และส่วนของทักษะ จะมุ่งเน้นความรู้และทักษะซึ่งมีความสัมพันธ์กัน (Nutbeam, D. 2009: 303) เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการตัดสินใจในการดูแลสุขภาพที่เหมาะสม กับตนเองและการป้องกันตนเองจากภาวะการเจ็บป่วย และปัญหาสุขภาพ (Nutbeam, D. 2008: 2073) เช่นเดียวกับงานวิจัยนี้ที่ผู้วิจัยพยายามสร้างแนวคิดใหม่ต่อการเรียนรู้เรื่องเพศ โดยมุ่งเน้นให้ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศ การดูแลสุขภาพทางเพศด้วยตนเอง ตลอดจนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ของสุขภาพที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งจะช่วยส่งเสริมและปกป้องสุขภาพทางเพศและสิทธิทาง เพศ อย่างไรก็ตามการเรียนรู้เรื่องเพศ โดยศึกษาจากหนังสือเพศศึกษาที่มีอยู่ระหว่าง พ.ศ. 2520 – 2547 พบว่า เนื้อหาส่วนใหญ่มุ่งเน้นด้านชีววิทยา ในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ การคลอด และการคุมกำเนิด (ฉวีวรรณ ประทีปเสนาโน. 2549: 96-98) แต่การรู้เท่าทันเรื่องเพศ เป็นลักษณะที่ มากกว่าการมีความรู้เรื่องเพศ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีงานวิจัยใดที่เสนอองค์ประกอบที่ชัดเจนของการ

รู้เท่าทันเรื่องเพศเพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบการเรียนรู้เท่าทันเรื่องเพศ โดยเฉพาะวัยรุ่นซึ่งเป็นรากฐานทางสังคมในอนาคต แต่เป็นกลุ่มเสี่ยงในการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ ตลอดจนการขาดสุขภาวะทางเพศ และมีปัญหาพฤติกรรมต่างๆในเรื่องเพศเป็นอยู่อย่างยิ่ง เพื่อนำไปสู่แนวทางการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น ซึ่งจะเป็นการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่นที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นที่พัฒนาขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านเพศศาสตร์ศึกษาสำหรับการพัฒนาการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษาเพื่อสร้างการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นในบริบทของสังคมไทย
2. ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบประเมินการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นไทยเพื่อใช้ประเมินสถานการณ์การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นในบริบทของสังคมไทย

คำถามการวิจัย

1. โมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นมีองค์ประกอบและตัวบ่งชี้อะไรบ้าง
2. โมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นที่พัฒนาขึ้นจากข้อมูลเชิงคุณภาพมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

นิยามศัพท์

ตัวบ่งชี้ หมายถึงตัวแปรประกอบที่มีค่าที่สังเกตได้เชิงปริมาณหรือเป็นสารสนเทศเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้ในการบ่งบอกสภาวะ หรือสะท้อนสภาพของสิ่งที่ต้องการวัดหรือศึกษา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่บอกลักษณะการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

การรู้เท่าทันเรื่องเพศ หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ประเมิน และตัดสินใจต่อเรื่องเพศ มีความสามารถในการสื่อสารระหว่างเพศ สามารถแสวงหาข้อมูลและประยุกต์ใช้ข้อมูลเรื่องเพศ เพื่อการป้องกันและหลีกเลี่ยงเมื่อเผชิญปัญหาทางเพศ

โมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศ หมายถึง องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ลักษณะของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ซึ่งประกอบด้วย การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศและการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ

ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ หมายถึงองค์ประกอบที่บ่งบอกลักษณะของการมีความรู้เรื่องเพศ เจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศ การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ และทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศรวมถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ข้อมูลเรื่องเพศ

การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ หมายถึง การมีความรู้ และเข้าใจข้อมูลและสาระเนื้อหาเรื่องพัฒนาการทางเพศ สุขภาพทางเพศ ความรักและสัมพันธ์ภาพ และการป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมเรื่องเพศ หมายถึง การมีความรู้สึกรู้สึกคิด และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษา การมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ และการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ หมายถึง ความสามารถในการรู้จักแหล่งข้อมูล รู้และสืบค้นข้อมูล โดยใช้คำสำคัญ สามารถใช้สื่ออย่างมีจริยธรรม จำแนกข้อมูลจากความคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริง และเปรียบเทียบข้อมูลที่หลากหลาย

ทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ หมายถึงความสามารถในการใช้ความรู้และสารสนเทศเรื่องเพศในการการคิดอย่างมีวิจารณญาณและตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาเรื่องเพศ ตลอดจนความสามารถในการเจรจาต่อรองและการปฏิเสธ

การประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ หมายถึง ความสามารถในการดูแลสุขอนามัยเรื่องเพศ การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ การสังเกตอาการโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ การมีความรักอย่างเหมาะสม การวางตัวระหว่างเพศ การสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพ การป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ

วัยรุ่น หมายถึง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอายุระหว่าง 15 – 18 ปี ซึ่งกำลังศึกษาในปีการศึกษา 2555-2556

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นในบริบทสังคมไทยด้วยการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method Research)
2. โมเดลตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นโมเดลแสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural Relationship Model) หรือโมเดลริสเลล (LISREL Model) แบบมีตัวแปรแฝง ในลักษณะของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Second Order Confirmatory Factor Analysis) ซึ่งเป็นโมเดลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีการรู้เท่าทัน การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) และการรู้เท่าทันสุขภาพ (Health Literacy) ร่วมกับการศึกษาจากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญและการสนทนากลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นหน่วยในการวิเคราะห์
4. การพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ เพื่อให้ได้โมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศที่มีความเหมาะสมและเชื่อถือได้ ผู้วิจัยจึงทำการสร้างโมเดลขององค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพแบบการสร้างทฤษฎีจากข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและยืนยันข้อมูลด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการรู้เท่าทันเรื่องเพศที่ได้รับการคัดเลือกมาสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นในบริบทสังคมไทยภายใต้การใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based) แล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ด้วยวิธีการทางสถิติ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของประชากร กลุ่มตัวอย่าง และมีหลักเกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญและตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศแบ่งตามระยะของการวิจัยได้ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 5 คน จาก 5 สาขาวิชา ซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศศาสตร์ศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขและการแพทย์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ร่วมกับการสนทนากลุ่ม(Focus Group) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 22 คน โดยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 13 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 คน และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 คน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดกลุ่มข้อมูล (Categories) และสร้างกลุ่มแผนภาพ (Mapping of Categories)

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2556

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคการศึกษาต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานการศึกษาเอกชนทั่วประเทศในปีการศึกษา 2556 รวมทั้งสิ้น 1,200 คน

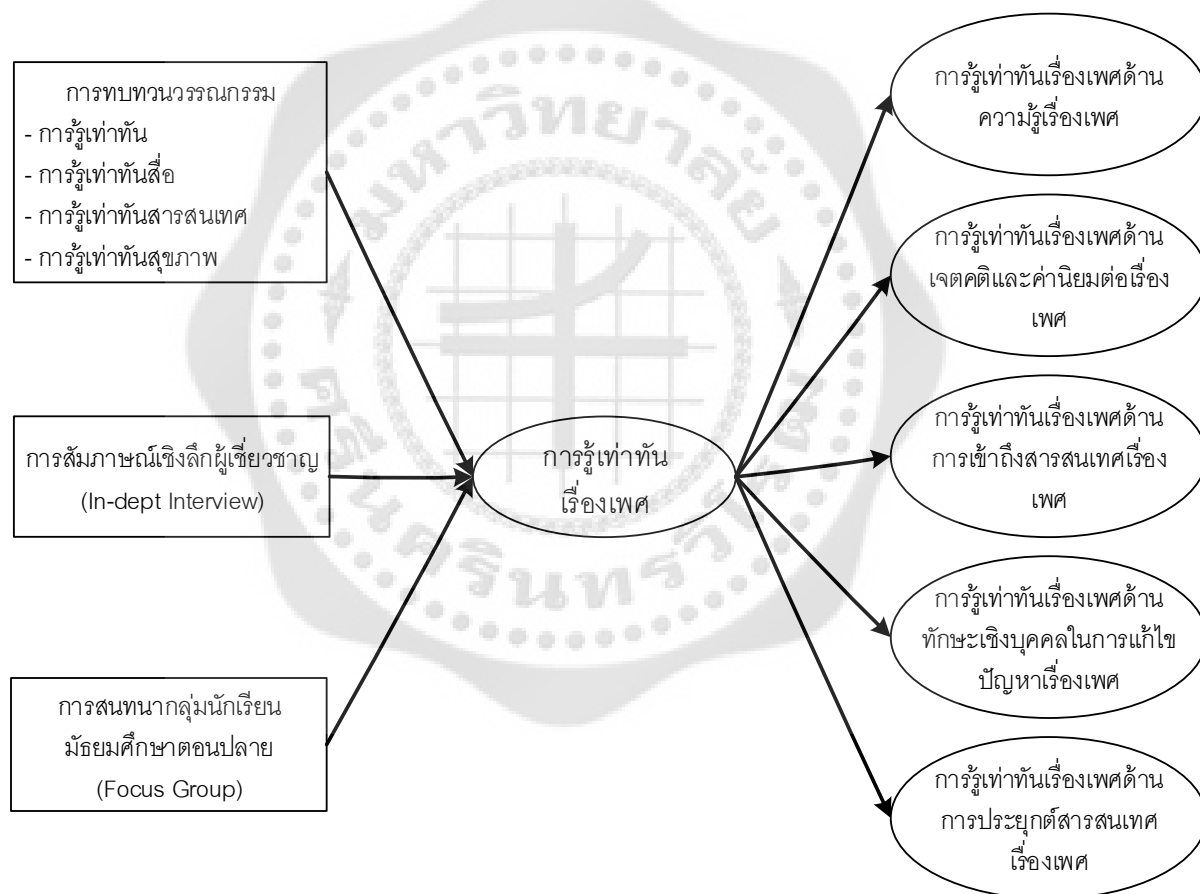
ระยะเวลาของการวิจัย

มีนาคม 2554 – มีนาคม 2557 รวมระยะเวลา 3 ปี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศในบริบทต่างๆ ดังนี้ การรู้เท่าทัน (Literacy) (UNESCO. 2005: 149-150) การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy) (UNESCO. 2008. 16-18) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) (UNESCO, 2011: 13-15, Thoman, E. and Jolls, T. 2003: 28, Celot, P., et.al. 2008: 35) และการรู้เท่าทันสุขภาพ (Health Literacy) (Nutbeam, D. 2000: 259-267, Kickbusch, I.S. 2001: 289 – 297) และความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ ร่วมกับการศึกษาจากข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการ

สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่ม(Focus Group) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตรวจสอบและยืนยันข้อมูล(Verification)องค์ประกอบตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศและกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการด้วยการประชุมครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษา และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทัน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันเรื่องเพศ
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดของหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่นำมาใช้ในการศึกษา มีดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นช่วงวัยระยะที่ 2 ของชีวิตมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงจากทางด้านร่างกายและจิตใจเป็นอย่างมากจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งเมื่อศึกษารากศัพท์ของคำว่า วัยรุ่น ในภาษาอังกฤษว่า Adolescence จะพบว่ามียากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Adolescere” ซึ่งหมายถึง การเติบโต (To grow up) (Mills, K.L; et al. 2014: 1) โดยมีช่วงอายุระหว่าง 10 – 19 ปี (WHO. 2014: Online) ซึ่งเป็นช่วงการพัฒนาสู่ความสมบูรณ์พร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม มีการคิดที่สลับซับซ้อนมากขึ้นและสามารถเลือกตัดสินใจสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง มีความเป็นอิสระจากครอบครัว รวมถึงมีความสงสัยลังเล และความขัดแย้งเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ตนเองในช่วงระยะเวลาในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสามารถแบ่งตามประเด็นต่างๆได้ดังนี้ (Crooks, R.; & Baur, K. 2005; 32, ไพลิน ศรีสุขโข และคณะ. 2548; 5-7 และประณต คำจิณ. 2549; 94)

- 1.1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและเพศ
- 1.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์
- 1.3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม

1.1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและเพศ

การเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นที่สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและทางเพศ โดยวัยรุ่นจะเข้าสู่วัยหนุ่มสาวเมื่ออายุประมาณ 8 – 12 ปี เพศหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นก่อนเพศชาย โดยเริ่มจากการมีความสูงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (Growth spurt) ซึ่งถูกควบคุมโดยโกรทฮอร์โมน (Growth hormone) จากต่อมพิทูอิทารี (Pituitary gland) โดยเด็กหญิงจะเริ่มมีความสูงมากที่สุดในช่วง 1 ปีแรกก่อนมีประจำเดือน ส่วนเด็กชายจะเริ่มสูงขึ้นเมื่ออายุประมาณ 14 ปี และมีความสูงเพิ่มนานกว่าเด็กหญิง (ประณต คำฉิม. 2549: 94) นอกจากความสูงแล้ว ยังมีการเปลี่ยนแปลงของน้ำหนัก โครงสร้างของใบหน้า กระดูกเชิงกราน การขึ้นของขน กล้ามเนื้อและไขมันตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละเพศ การเปลี่ยนแปลงในช่วงวัยรุ่นของหญิงและชาย ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 การเปลี่ยนแปลงในช่วงวัยรุ่นของหญิงและชาย

หญิง	อายุเฉลี่ย ที่เปลี่ยนแปลง (ปี)	ชาย
1. ร่างกายเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว สูงขึ้น ใหญ่ สะโพกขยายออก น้ำหนักตัว จะเพิ่มขึ้นจนรูปร่างสมส่วน	10 – 11	1. ต่อมไขมัน และต่อมเหงื่อ ทำงานมากขึ้น ผิวและผมมีไขมันมากขึ้น
2. ต่อมไขมัน และต่อมเหงื่อทำงานมากขึ้น ผิวและผมมีไขมันมากขึ้น บางคนอาจมี สิวและจะลดลงเมื่ออายุมากขึ้น มีกลิ่นตัว มี เหงื่อมากขึ้น เสียงจะต่ำลง แต่ส่วนใหญ่จะ สังเกตได้ยาก		2. บางคนอาจมีสิว สิวจากไขมันอุดตัน และจะ ลดลงเมื่ออายุมากขึ้น มีกลิ่นตัว มีเหงื่อมากขึ้น

ตาราง 1 (ต่อ)

หญิง	อายุเฉลี่ย ที่เปลี่ยนแปลง (ปี)	ชาย
3. การเปลี่ยนแปลงของเต้านม และเพิ่ม ขนาด	11-12	3. ร่างกายเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ความสูง น้ำหนัก เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนดูเก้งก้าง ไหล่จะกว้างขึ้น น้ำหนักตัวจะเพิ่มขึ้น รูปร่างจะสมส่วน
4. การเปลี่ยนแปลงของขนที่อวัยวะเพศ แคมของอวัยวะเพศจะโตขึ้นเปลี่ยน รูปร่างเล็กน้อย ภายในของแคมและช่องคลอด จะเปียกชื้นขึ้นกว่าตอนเป็นเด็กเพราะมีน้ำ หล่อลื่นมากขึ้น จะเริ่มสังเกตเห็นมีตกขาว ออกจากช่องคลอด ประจำเดือนมาครั้งแรก (10- 16 ปี) ระยะที่มีประมาณ 2 –3 วัน	13-14	4. การเปลี่ยนแปลงของขนที่ อวัยวะเพศและรอบองคชาตจะ ใหญ่และยาวขึ้น ปลายองคชา ตจะเริ่มพอง อัณฑะและลูกอัณฑะ ขยายใหญ่ขึ้น และหย่อนลงกว่าเดิม ผิวจะหนาและมีสีเข้มมากขึ้น
5. ขนรักแร้ขึ้น		5. เสียงเปลี่ยน เสียงทุ้มต่ำ สังเกตได้ชัด
6. เต้านมเปลี่ยนแปลงอย่างสมบูรณ์ มีการเปลี่ยนแปลงที่ฐานรอบหัวนม หัวนม ใหญ่ขึ้น ต่อมไขมัน และท่อน้ำนมจะขยาย ใหญ่ขึ้นและมีไขมันมาพอกพูน ขณะที่เต้านม ขยายโตขึ้น อาจรู้สึกตึงเต้านม แข็งหรือเจ็บ	15 – 16	6. ผลิตอสุจิ องคชาตจะมีการแข็งตัวบ่อยใน ตอนกลางคืน และตอนเช้าซึ่งเป็น อาการปกติ ตลอดจนเกิดการ แข็งตัว เมื่อเกิดความรู้สึกทางเพศ
7. โครงกระดูกเปลี่ยนแปลงอย่าง สมบูรณ์	17-18	7. อาจมีการหลั่งน้ำอสุจิใน เวลากลางคืน (ฝันเปียก) 8. มีขนที่รักแร้ หนวดเครา (บางคน) 9. โครงกระดูกเปลี่ยนแปลง อย่างสมบูรณ์

ปัญหาของวัยรุ่นจากสาเหตุการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย

ปัญหาของวัยรุ่นจากสาเหตุการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย สามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็น (ประณต คำฉิม. 2549: 116 – 124) ได้แก่ ประเด็นทางด้านจิตใจ และประเด็นทางด้านพฤติกรรม

1. ประเด็นทางด้านจิตใจ

เมื่อวัยรุ่นประสบกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายในช่วงเข้าสู่วัยรุ่นในระยะแรก วัยรุ่นจะรู้สึกกังวลและเกิดความไม่มั่นใจกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกายและอวัยวะสืบพันธุ์ที่เกิดขึ้น ทำให้วัยรุ่นรู้สึกวิตกกังวล เกิดความอาย และกลัวว่าตนเองจะเกิดความผิดปกติ เช่น ความสูง วัยรุ่นจะรู้สึกอายหากตนสูงเร็วกว่าเพื่อนในวัยเดียวกัน จนกลายเป็นเดินห่อไหล่ หรือในวัยรุ่นหญิงมีความกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของขนาดเต้านม และการมีประจำเดือน วัยรุ่นชายมีความกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเสียง การมีหนวดเครา การขยายขนาดขององคชาติ การแข็งตัวขององคชาติ และการมีฝันเปียก ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายจะพบว่าวัยรุ่นรู้สึกไม่มั่นใจหากตนเองไม่สูงใกล้เคียงกับเพื่อน หรือโตช้ากว่าเพื่อน วัยรุ่นหญิงที่มีหน้าอกเล็ก รู้สึกว่าตนยังเจริญเติบโตไม่เต็มที่ ส่วนในวัยรุ่นชายจะรู้สึกว่าองคชาติของตนมีขนาดไม่เท่ากับเพื่อน จนรู้สึกเป็นปมด้อย (Crooks, R; & Baur, K. 2005: 133, 379)

2. ประเด็นทางด้านพฤติกรรม

การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจจะส่งผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมของวัยรุ่น เมื่อวัยรุ่นรู้สึกไม่มั่นใจในร่างกายและสรีระของตนเอง ทำให้วัยรุ่นมักสร้างจินตนาการและนำตนเองเข้าไปอยู่ในจินตนาการนั้น จนหลีกหนีความเป็นจริงในสังคม ทำให้กลายเป็นคนเก็บตัว หรือในบางรายอาจมีการต่อต้านสังคม มีพฤติกรรมรุนแรง และก้าวร้าว นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นเป็นการเตรียมพร้อมในการสืบทอดเผ่าพันธุ์ ระบบร่างกายพร้อมที่เจริญพันธุ์ วัยรุ่นจะถูกกระตุ้นในเรื่องเพศได้ง่าย และส่งผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น จนกลายเป็นปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น หรือการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ตามมา จากความพร้อมทางด้านร่างกายแต่ไม่มีความพร้อมทางด้านจิตใจ (Crooks, R; & Baur, K. 2005: 377 - 378)

1.2 พัฒนาการทางอารมณ์

อารมณ์ของวัยรุ่นจะไม่คงที่ เปลี่ยนแปลงได้ง่ายรวดเร็ว หงุดหงิดง่าย วู่วาม ไม่พึงเหตุผล เพราะเป็นวัยที่เริ่มมีฮอร์โมนเพศสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว วัยรุ่นยังไม่คุ้นเคยกับความรู้สึก และอารมณ์ที่เกิดขึ้น จึงต้องการเวลาในการปรับตัวซึ่งในเด็กบางรายจะมีการปรับตัวได้ดีและสามารถที่จะเป็นที่ยอมรับและให้เกียรติจากบุคคลอื่น เด็กวัยนี้กำลังเป็นวัยเฝ้าหาเอกลักษณ์ของตน และมีการ

จัดระบบความคิด ความเชื่อของตน โดยที่เด็กจะเริ่มที่ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ แต่จะค้นคว้าไต่ถามหรือหาข้อความเอาเองมาประกอบ ในช่วงวัยนี้ถึงแม้ว่า เด็กจะใช้ชีวิตอย่างเป็นเรื่องราว สร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบได้ส่วนหนึ่งแล้ว ก็ยังพบว่าเขายังเป็นผู้ใหญ่ไม่เต็มที่เพราะยังมีการเล่นเข้ามาแทรกปนอยู่ อดทนรอคอยไม่ค่อยได้ จึงเห็นได้ว่าในช่วงนี้ยังมีอารมณ์รู้วาม ยังสนุกสนาน ความรับผิดชอบยังไม่เต็มที่ ซึ่งสิ่งนี้อาจส่งผลทำให้เกิดปัญหาได้ เช่น อุบัติเหตุ เพราะการไม่ยั้งคิด การไม่รู้จักรอค ความคึกคะนอง แต่ในขณะเดียวกันก็จะมีเด็กอีกส่วนที่มีการพัฒนาอารมณ์ และพฤติกรรมเป็นผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบ มีการวางแผนอนาคต ตั้งใจทำงาน ตั้งใจเรียน ช่วยเหลือพ่อแม่ แสดงความสามารถและปรับตัวได้ดี

อารมณ์ต่างๆของวัยรุ่น (ประณต คำฉิม. 2549: 122-123) มีดังนี้

1.2.1 ความกลัว เกิดขึ้นเมื่อรู้สึกวาทนเองไม่ปลอดภัย ความกลัวของวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นความกลัวเกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับสังคม และเกี่ยวกับรูปลักษณะของร่างกาย นอกจากทำให้กลัวแล้วยังทำให้หงุดหงิดด้วย

1.2.2 ความกังวลใจ เป็นผลมาจากความกลัวแล้วเก็บเอาเรื่องต่างๆไว้ มาเป็นกังวลใจ ซึ่งบางทีสิ่งนั้นหรือเรื่องนั้นอาจจะเกิดขึ้น หรืออาจจะยังไม่เกิดขึ้นก็ได้ นอกจากนี้อาจเป็นความกังวลใจเกี่ยวกับบุคคลภายในบ้าน ความสัมพันธ์ทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย

1.2.3 ความโกรธ เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ที่ก้าวร้าวรุนแรง ประเภทเดียวกับความอิจฉา วิชา และความเกลียดชัง อาจจะแสดงออกมาให้เห็นโดยตรง ในลักษณะของความโกรธ หรือแสดงออกทางอ้อมโดยเก็บตัวอยู่เงียบๆ คนเดียวและไม่ยอมพูดจากับใคร ความรุนแรงของความโกรธขึ้นอยู่กับความคับแค้นใจที่เกิดขึ้น ถ้าได้รับการต่อต้านอย่างรุนแรง หรือสิ่งที่ต้องการนั้นมี ความหมายต่อตนเองมาก อารมณ์โกรธจะรุนแรงมาก และมีระยะเวลานานตามไปด้วย

1.2.4 ความรัก ความรักในวัยรุ่นแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1.2.4.1 ความรักตนเอง เป็นความรักและการดูแลเอาใจใส่สภาพความเป็นไปของตนเองเช่นทรวดทรง ความงามบนใบหน้า การเลือกเครื่องใช้เครื่องแต่งกายเป็นต้น

1.2.4.2 ความรักเพื่อน วัยรุ่นจะให้ความรัก และความสนับสุนนเพื่อนเพศเดียวกัน โดยรวมกลุ่มเพื่อนที่มีลักษณะนิสัยใจคอ และรสนิยมเดียวกัน

1.2.4.3 ความรักเพศตรงข้าม วัยรุ่นที่มีความพึงพอใจเพื่อนต่างเพศมักมีอารมณ์รุนแรงจนอาจจะส่งผลกระทบกระเทือนต่อชีวิต และอนาคตของวัยรุ่นได้มาก

1.2.4.4 ความรักต่อคนที่เทิดทูนเป็นพิเศษ วัยรุ่นมักจะรักคนที่มีความเก่งความสามารถพิเศษในทางใดทางหนึ่ง เทิดทูนบูชาเอาแบบอย่าง โดยยึดถือเป็นแบบที่จะปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองในอนาคต

1.2.5. ความอิจฉาริษยา อารมณ์อิจฉาริษยาอาจแสดงออกมาในรูปของความโกรธอย่างรุนแรง และไม่มีเหตุผล สาเหตุมักเกิดจาก

1.2.5.1 ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนต่างเพศ ซึ่งบางครั้งวัยรุ่นไม่สามารถยับยั้งอารมณ์ อาจก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทได้

1.2.5.2 การแย่งความรัก ความสนใจภายในครอบครัว

1.2.6. ความเป็นตัวของตัวเองวัยรุ่นเป็นช่วงระยะที่จะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น มีการคิดอย่างมีเหตุผล ส่วนมากจะรับผิดชอบตัวเองได้ จะเริ่มสนใจอนาคตของตัวเอง การเรียน การงาน อาชีพในอนาคต แต่อาจยังมีความอดทนน้อย หรือมีอารมณ์วู่วามอยู่บ้าง

1.3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม

ระยะที่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ในช่วงอายุ 12 - 13 ปี เด็กบางกลุ่มจะต้องเปลี่ยนโรงเรียน ประถมศึกษาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา จะต้องพบกับเพื่อนใหม่ ทำให้วัยรุ่นต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้านในเวลาเดียวกัน พ่อแม่หลายๆ คนที่ไม่เข้าใจ เมื่อเห็นพฤติกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นไปของลูก มักจะโทษเพื่อน หรือโรงเรียนใหม่ว่าทำให้เด็กเปลี่ยนไป อีกประการหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นเปลี่ยนเพื่อนสนิทใหม่ก็คือ การเติบโตเข้าสู่วัยรุ่นไม่พร้อมกัน เด็กที่โตเร็วกว่าเพื่อนๆ ก็ไปเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่เป็นสาวเป็นหนุ่มด้วยกัน เด็กที่โตช้าก็รู้สึกไม่พอใจในพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อนที่โตเร็วกว่า รู้สึกว่าถูกเพื่อนทอดทิ้ง บางคนจะรู้สึกเหงาเศร้า บางคนก็ปรับตัวเข้ากับเพื่อนใหม่ไม่ได้ หรือโรงเรียนใหม่ไม่ได้ จะรู้สึกโดดเดี่ยวหงอยเหงา แยกตัวจากสังคม โดยเฉพาะวัยรุ่นที่ต้องจากบ้านเพื่อมาศึกษาต่อ จะทำให้เกิดความว้าวุ่น ขาดเพื่อน มีความเหงา ซึ่งอาจทำให้เกิดมีความสัมพันธ์กับใครก็ได้อย่างรวดเร็วกับคนที่เข้ากันได้ โดยเฉพาะเพื่อนต่างเพศ(ประณต คำจิณ. 2549: 124)

พัฒนาการของวัยรุ่นเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคมในช่วงวัยรุ่น เริ่มจากการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ไปสู่การเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากบ้านสู่สังคมโรงเรียน จากพ่อแม่กลายเป็นเพื่อนที่มีอิทธิพลมากกว่า สิ่งเหล่านี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่วัยรุ่นเองจำเป็นต้องผ่านพ้นไปได้ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงจะพัฒนาให้วัยรุ่นพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์

2. แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ

เรื่องเพศ (Sexuality) เป็นเรื่องที่มีการบันทึกไว้ตั้งแต่ก่อนคริสตกาล และเป็นเรื่องที่มีความหลากหลายและเกี่ยวข้องกับศาสตร์ในหลายๆ ด้าน เช่น วิทยาศาสตร์ การแพทย์ จิตวิทยา สังคมศาสตร์ มานุษยวิทยา จริยศาสตร์ ประวัติศาสตร์ แต่โดยส่วนใหญ่เรื่องเพศมักมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาด้านสุขภาพทางเพศทำให้เรื่องเพศมักกล่าวถึงในทางการแพทย์ หากแต่ในปัจจุบันปัญหาเรื่องเพศมีมากขึ้น ทำให้ศาสตร์ต่างๆ ล้วนมีความเกี่ยวข้องด้วยกันทั้งสิ้น อาทิ เรื่องเพศกับสื่อสารมวลชน กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องเพศ สตรีนิยม (Feminist) เป็นต้น

2.1 ความหมายเรื่องเพศ

ความหมายเรื่องเพศ มีองค์กร นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ด้านการแพทย์ ให้รายละเอียดไว้ดังนี้

กระทรวงสาธารณสุข ประเทศแคนาดา (Public Health Agency of Canada. 2003: 5) อธิบายว่า เรื่องเพศว่าเป็นเรื่องสำคัญตลอดช่วงชีวิตมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยอัตตลักษณ์ทางเพศ (Gender identity) บทบาทเพศ (Gender role) รสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) ความพึงพอใจ (Eroticism) ความพอใจทางเพศ (Pleasure) ความใกล้ชิด (Intimacy) และการสืบพันธุ์ (Reproductive) เรื่องเพศเป็นเรื่องของประสบการณ์และจินตนาการทางเพศ ความปรารถนา และความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม พฤติกรรม บทบาทและสัมพันธ์ภาพ ซึ่งเรื่องเพศของบุคคลนั้นจะได้รับอิทธิพลจากชีววิทยา จิตวิทยา สังคมวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม จริยธรรม กฎหมาย ประวัติศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา และจิตวิญญาณภายในตัวบุคคล

อเนก อารีพรอค (2548: 2) ได้อธิบาย ความหมายเรื่องเพศว่า เป็นศาสตร์เกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม รวมถึงพฤติกรรมทางเพศที่เกิดขึ้น

ยูเนสโก (UNESCO, 2009: 2) อธิบายว่า เรื่องเพศเป็นพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ที่มีปัจจัยจากสรีรวิทยา จิตวิญญาณ สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เรื่องเพศจะปราศจากเรื่องของภาวะทางเพศ (Gender) ไปไม่ได้ จำเป็นต้องใช้ควบคู่กันไปเสมอ ความหลากหลายในเรื่องเพศ และเจตคติเรื่องเพศของบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามวัฒนธรรมและการยอมรับเรื่องเพศของแต่ละบุคคล

จากการให้ความหมายดังกล่าวข้างต้น พอที่จะสรุปได้ว่าเรื่องเพศ หมายถึง เรื่องพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ที่ประกอบด้วยเพศทางสรีระ (Sex) อัตตลักษณ์ทางเพศ (Gender identity) บทบาททางเพศ (Gender role) ความพึงพอใจทางเพศ สัมพันธภาพ และความใกล้ชิด ซึ่งพฤติกรรมการแสดง

และความรู้สึกต่างๆที่เกิดขึ้นนั้น มาจากระบบทางร่างกาย ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม และการเรียนรู้ บทบาทต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม รวมถึง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม จริยธรรม และประวัติศาสตร์

จะเห็นได้ว่า เรื่องเพศมีความหมายที่ครอบคลุมมิติต่างๆที่หลากหลาย และแตกต่างกัน ในรายละเอียดตามแต่ละช่วงวัย อย่างไรก็ตามการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องเพศของวัยรุ่น ผู้วิจัย จึงมุ่งเน้นรวมรวมเอกสารเรื่องเพศตามแนวคิดเพศศาสตร์ศึกษาสำหรับวัยรุ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการ ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.2 เพศศาสตร์ศึกษา

เพศศาสตร์ศึกษา มาจากภาษาอังกฤษว่า “Sex education” ซึ่งเป็นคำที่นิยมใช้ทั่วไป ก่อน ค.ศ.2000 แต่ในช่วงหลังปี ค.ศ.2000 พบว่า คำว่า “Sex education” มีการขยายความไปมาก และครอบคลุมมิติเรื่องเพศทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ (SIECUS. 2004: 13) โดยเปลี่ยนจากคำว่า “Sex” เป็นคำว่า “Sexuality” เป็น “Sexuality education” ซึ่งศาสตราจารย์กิตติคุณนายแพทย์นิกร ดุสิตสินได้แปลคำนี้ในภาษาไทยว่า เพศศาสตร์ศึกษา (นิกร ดุสิตสินและคณะ. 2545: 1) เพื่อให้มีความหมายครอบคลุมเรื่องเพศเช่นเดียวกับในภาษาอังกฤษ และการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจึงขอใช้คำว่า เพศศาสตร์ศึกษา โดยซีคัส (SIECUS.2004: 13) ได้ให้ความหมายของเพศศาสตร์ศึกษาไว้ว่า หมายถึง กระบวนการของการรับรู้ข้อมูล และแบบแผนของเจตคติ ค่านิยมที่เกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิต เกี่ยวกับประเด็นสำคัญในเรื่อง อัตลักษณ์ทางเพศ สัมพันธภาพ และความใกล้ชิดสนิทสนม ซีคัสเชื่อว่า ทุกคนล้วนมีสิทธิ์ที่จะได้เรียนรู้เรื่องเพศศาสตร์ในมิติทางด้านวัฒนธรรมและสังคม มิติทางชีววิทยา มิติทางจิตวิทยา และมิติทางจิตวิญญาณในเรื่องเพศ โดยการจัดให้มีการให้ข้อมูลเรื่องเพศ การสำรวจความรู้สึกของตนเอง การให้คำนิยามที่ตีความ และการสร้างเจตคติที่ดี การพัฒนาการสื่อสารทักษะการตัดสินใจและการคิดเชิงวิพากษ์ ส่วนองค์การอนามัยโลก (WHO.2008: 20) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า เป็นการสอนเรื่องเพศให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรม และตรงตามช่วงอายุและพัฒนาการของผู้เรียน

2.2.1 แนวคิดของเพศศาสตร์ศึกษา

องค์การอนามัยโลก (WHO.2008: 27) ได้อธิบายแนวคิดของเพศศาสตร์ศึกษาไว้ว่า เพศศาสตร์ศึกษาควรอยู่บนพื้นฐานต่างๆดังต่อไปนี้

1. จัดให้ตรงตามพัฒนาการของผู้เรียนเพื่อให้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรม ซึ่งควรจัดการเรียนรู้เรื่องเพศอย่างตรงไปตรงมา

2. เพศศาสตร์ศึกษาเป็นสิทธิของมนุษยชนในการเข้าถึงและเรียนรู้

3. เพศศาสตร์ศึกษาตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีสุขภาวะที่ดี
4. เพศศาสตร์ศึกษาอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมทางเพศ ความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง และการยอมรับความแตกต่างของคนในสังคม
5. เพศศาสตร์ศึกษาควรเริ่มตั้งแต่แรกเกิด
6. เพศศาสตร์ศึกษาจะส่งเสริมความเสมอภาคและความเท่าเทียมด้วยแนวทางการเสริมแรงทางบวก
7. เพศศาสตร์ศึกษาเป็นการเรียนรู้ตามหลักการของเหตุและผล

ทั้งนี้ซีคัส (SIECUS. 2004: 15) และองค์การอนามัยโลก (WHO. 2008: 33-50) ได้เสนอโครงสร้างของเพศศาสตร์ศึกษาไว้ดังนี้

1. ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศ

ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศเป็นการให้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงเรื่องเพศศาสตร์แบบองค์รวม ซึ่งการจัดความรู้และข้อมูลสารสนเทศควรเป็นไปตามช่วงวัยและพัฒนาการของผู้เรียน ซีคัส (SIECUS. 2004: 24-77) ได้กล่าวถึงความรู้และเรื่องเพศไว้ 6 มิติ ดังนี้

1.1 พัฒนาการมนุษย์ เป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเพศที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงวัย ระบบสืบพันธุ์ และภาวะความเป็นหนุ่มเป็นสาว รสนิยมทางเพศ รูปลักษณ์ภายนอก และอัตตลักษณ์ทางเพศ

1.2 สัมพันธภาพ เป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรักและความสัมพันธ์ การสร้างมิตรภาพและการรักษามิตรภาพ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและบุคคลอื่น และทักษะระหว่างบุคคล

1.3 ทักษะส่วนบุคคล เป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้คุณค่าในตนเอง สิทธิทางเพศของตนเองและผู้อื่น ทักษะปฏิบัติการตัดสินใจ และการสื่อสารภายในครอบครัว เพื่อนและคนรัก

1.4 พฤติกรรมทางเพศ เป็นความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อภัยทางเพศ การสัมผัสที่ดีและไม่ดีในกรณีการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง การอยู่เป็นโสด การแต่งงาน การแสดงความรักระหว่างคนรัก การละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ การตอบสนองทางเพศ จินตนาการทางเพศ ภาวะบกพร่องทางเพศ

1.5 สุขภาพทางเพศ เป็นความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ การคุมกำเนิด การตั้งครรภ์และการดูแลทารกในครรภ์ การทำแท้ง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ ความรุนแรงทางเพศ การล่วงละเมิดทางเพศ

1.6 สังคมและวัฒนธรรม เป็นความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยม ความรู้สึกและพฤติกรรมทางเพศ ความเชื่อเรื่องเพศ สื่อกับเรื่องเพศ ศิลปะกับเรื่องเพศ กฎหมายทางเพศ บทบาททางเพศ

2. ทักษะ

ทักษะตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลกจะมีแนวคิดสอดคล้องกับของ ซีคัส โดยองค์การอนามัยโลกได้เสนอเพิ่มเติมว่า ทักษะที่กล่าวถึงนี้เป็นความสามารถของบุคคลที่จะ แสดงให้เห็นถึงการกระทำต่างๆในเรื่องเพศตามประเด็นต่างๆในเรื่องเพศ เช่น การสื่อสาร การต่อรอง การรับรู้และความรู้สึก การระมัดระวังตนเองในสถานการณ์เสี่ยงต่างๆ

3. เจตคติต่อเรื่องเพศ

เจตคติต่อเรื่องเพศเป็นความคิดของบุคคลและค่านิยมที่เกิดขึ้นตามประเด็นต่างๆ เนื่องจากองค์การอนามัยโลกเชื่อว่า เจตคติเป็นพื้นฐานของการแสดงออกทางพฤติกรรม การมีเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศจะนำไปสู่การแสดงออกในเรื่องเพศอย่างเหมาะสมเพื่อการมีสุขภาวะที่ดี

องค์กรแพธ (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2554; 55) ได้นำเสนอเปรียบเทียบประเด็นเรื่องเพศศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยระหว่างเพศศาสตร์ศึกษาที่มีการเรียนการสอนตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กับเพศศาสตร์ศึกษาตามแนวคิดของซีคัส และเรียกว่าเพศศาสตร์ศึกษาที่ผ่านมาว่าเป็น “เพศศาสตร์ศึกษาแบบจารีต” และเพศศาสตร์ศึกษาตามแนวคิดของซีคัสว่าเป็น “เพศศาสตร์ศึกษาแบบรอบด้าน” ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบเนื้อหาของเพศศาสตร์ศึกษาแบบจารีตและเพศศาสตร์ศึกษาแบบรอบด้าน

ตาราง 2 เปรียบเทียบเนื้อหาของเพศศาสตร์ศึกษาแบบจารีตและเพศศาสตร์ศึกษาแบบรอบด้าน

เพศศาสตร์ศึกษาแบบจารีต	เพศศาสตร์ศึกษาแบบรอบด้าน
เพศสัมพันธ์ที่มีอยู่นอกการแต่งงานเป็นอันตรายต่อชีวิต จิตใจและความผาสุกของสังคม	เรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติ ความต้องการทางเพศ เป็นเรื่องปกติ และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตสุขภาวะ
การละเว้นไม่มีเพศสัมพันธ์จนกว่าจะแต่งงาน คือ พฤติกรรมทางเพศอย่างเดียวที่เป็นที่ยอมรับ	การไม่มีเพศสัมพันธ์ คือ วิธีที่ดีที่สุดต่อการป้องกัน การตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมทั้งโรคเอดส์

ตาราง 2 (ต่อ)

เพศศาสตร์ศึกษาแบบจารีต	เพศศาสตร์ศึกษาแบบรอบด้าน
ควรให้คุณค่าแก่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม ที่มีได้เพียง อย่างเดียวเท่านั้นสำหรับทุกคน	การให้คุณค่า และตระหนักถึงสิ่งที่ตนเองให้ คุณค่าควรค่าไปกับความเข้าใจว่าครอบครัวและ ชุมชนที่เราอยู่ให้คุณค่าต่อสิ่งนั้นอย่างไร
ตอกย้ำประเด็นการรักษาพรหมจรรย์และผลร้าย ต่างๆของการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่แต่งงาน	ให้สาร (Message) ที่หลากหลายเกี่ยวกับเรื่อง เพศ ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการธรรมชาติในเรื่องเพศ ของมนุษย์ สัมพันธภาพ ทักษะส่วนบุคคล และ การแสดงออกในเรื่องเพศ
พยายามหลีกเลี่ยงที่จะพูดถึงเรื่องความสำเร็จความ ใคร่ในตนเอง ความพึงพอใจในเพศรส การทำแท้ง และรสนิยมทางเพศต่างๆ	ให้ข้อเท็จจริง ตรงไปตรงมาเกี่ยวกับเรื่องการ สำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ความพึงพอใจในเพศรส การทำแท้ง และรสนิยมทางเพศแบบต่างๆ
การให้ข้อมูลเชิงตำหนิ บ่อนทำลาย เพื่อมุ่งให้รักษา พรหมจรรย์ และไม่ส่งเสริมการแสดงออก หรือการ แสดงความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องเพศ	ให้ข้อมูลทางบวกเกี่ยวกับเรื่องเพศ การแสดงออก ทางเพศ ควบคู่ไปกับผลดีของการรักษาพรหมจรรย์
ไม่พยายามพูดถึงวิธีการคุมกำเนิดให้รู้ว่าปฏิบัติ อย่างไร ยกเว้นเรื่องถุงยางอนามัยและความไม่ ปลอดภัยของถุงยางอนามัย	สอนให้รู้ว่าการใช้วิธีการคุมกำเนิดสมัยใหม่สามารถ ป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ได้อย่างไร
เพศสัมพันธ์ที่มีอยู่นอกการแต่งงานเป็นอันตรายต่อ ชีวิต จิตใจและความผาสุกของสังคม	เรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติ ความต้องการทางเพศ เป็นเรื่องปกติ และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตสุขภาพะ

ตาราง 2 (ต่อ)

เพศศาสตร์ศึกษาแบบจารีต	เพศศาสตร์ศึกษาแบบรอบด้าน
ให้ข้อมูลโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ไม่ชัดเจน มักขยายความเรื่องการติดเชื้อเอดส์ด้วยข้อมูลที่เกินจริง และพยายามชักจูงว่า ถ้ามีเพศสัมพันธ์โดยไม่แต่งงานจะได้รับผลจากโรคร้ายเหล่านี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์รวมทั้งการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงว่าสามารถทำได้อย่างไรบ้าง
มักจะนำคำสอนมาใช้เป็นเครื่องตอกย้ำ จูงใจให้เชื่อถือและปฏิบัติและสร้างความรู้สึกลึกซึ้งผิดบาปเมื่อไม่ปฏิบัติตาม	สอนให้ตระหนักว่า คำสอนและคุณค่าทางศาสนาที่บุคคลยึดถือจะมีส่วนในการกำหนดชีวิตและการแสดงออกทางเพศของบุคคลอย่างไร และให้โอกาสผู้เรียนได้สำรวจความคิดเห็นและความเชื่อของตน และครอบครัวต่อเรื่องนี้
หากเด็ก/ วัยรุ่นหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ มีเพียงหาทางเดียวคือต้องอุ้มครรภ์ จนคลอดและต้องเลี้ยงดูบุตรหรือหาผู้อุปถัมภ์ทางเลือกของการทำแท้งเป็นบาปผิดร้ายแรง และยอมรับไม่ได้	เมื่อเด็ก/ วัยรุ่นหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมมีทางเลือกไม่ว่าจะเป็นการอุ้มครรภ์จนกว่าจะครบกำหนดคลอด และเลี้ยงดูทารกหรือเมื่อคลอดแล้วหาผู้อุปถัมภ์หรือยุติการตั้งครรภ์ด้วยการทำแท้งหากไม่พร้อมจริงๆ

ที่มา: กฤตยา อาชวนิจกุล. 2554. *เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย*. วารสารประชากรและสังคม. หน้า 56

จากตาราง 2 จะเห็นว่า เพศศาสตร์ศึกษาในสังคมไทยยังมีข้อถกเถียงและมีประเด็นที่อ่อนไหวอยู่อย่างมาก ในการจัดการศึกษาเรื่องเพศ จึงจำเป็นที่ต้องคำนึงถึงประเด็นที่อ่อนไหวเหล่านี้ด้วยเช่นกัน ดังที่กฤตยา อาชวนิจกุล (2554: 56) ได้อธิบายว่า เพศศาสตร์ศึกษาแบบจารีตเป็นแนวคิดเพศศาสตร์ศึกษาที่มุ่งเน้นการเรียนการสอนในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย การควบคุมตนเองภายใต้วัฒนธรรมและศีลธรรม ทำให้เพศศาสตร์ศึกษาดังกล่าวเป็นการสั่งสอนและห้ามปราม ในขณะที่เพศศาสตร์ศึกษาแบบรอบด้านตามแนวคิดของชีคส์จะให้ทั้งความรู้ เจตคติ และฝึกทักษะโดยอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนและแบ่งปันประสบการณ์ การรับฟังความคิดเห็น ไม่ตัดสินและตีตราเพศวิถีส่วนน้อย(กฤตยา อาชวนิจกุล. 2554:56 – 57)

จากการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศศาสตร์ศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 - 2556 ในประเทศไทย (ตาราง 3) พบว่า สาระสำคัญของเพศศาสตร์ศึกษาระหว่าง พ.ศ.2546 – 2556 มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะเพื่อการหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ (8 ใน 10 งานวิจัย) รองลงมาคือ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (6 ใน 10 งานวิจัย) และพัฒนาการทางเพศ (5 ใน 10 งานวิจัย) โดยสาระสำคัญของเพศศาสตร์ศึกษาในงานวิจัยหลังปี พ.ศ. 2548 จะเป็นเพศศาสตร์ศึกษาแบบรอบด้านตามแนวคิดขององค์การแพธ อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวอาจจะมี ความเหมาะสมกับบริบทในต่างประเทศ แต่มีบางสาระที่อาจจะไม่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ซึ่งจำเป็นที่จะต้องทำการวิจัยเพิ่มเติมถึงสาระสำคัญที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทย

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเพศศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการให้ความสำคัญกับการใช้ทักษะต่างๆของบุคคลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ สอดคล้องกับเพศศาสตร์ศึกษาของซีคัสและองค์การยูเนสโกที่กล่าวถึงทักษะว่าเป็นองค์ประกอบหลักของเรื่องเพศ นอกจากนี้ยังประกอบด้วยองค์ความรู้และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศในมิติต่างๆ เจตคติต่อเรื่องเพศ และการปฏิบัติในเรื่องเพศ ซึ่งเป็นการนำความรู้และทักษะมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดสุขภาวะที่ดีของบุคคล (UNESCO.2009: 2-5, SIECUS, 2004:14-18)

ตาราง 3 การวิเคราะห์เนื้อหาของงานวิจัยเพศศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – 2556

ผู้แต่ง	ชื่องานวิจัย	สาระเนื้อหา
1.วัชรวิ สุขแท้ (2546)	ผลของโปรแกรมการ จัดการเรียนรู้ 4 ครั้ง	ครั้งที่ 1 การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
	สอนเรื่องสุขภาพทาง	ครั้งที่ 2 การจัดการกับอารมณ์ทางเพศ
	เพศต่อพฤติกรรมทาง	ครั้งที่ 3 การปฏิบัติตนต่อเพศตรงข้าม
	เพศของวัยรุ่นตอนต้น	ครั้งที่ 4 การปฏิเสธพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์

ตาราง 3 (ต่อ)

ผู้แต่ง	ชื่องานวิจัย	สาระเนื้อหา
2.จิราภรณ์ ตามประวัติ (2547)	ผลการสร้างความ ตระหนักในเรื่อง เพศสัมพันธ์ก่อนวัย อันควรที่มีต่อ ทัศนคติทางเพศใน การรณวลสงวนตัว ของวัยรุ่นหญิงที่มี ความรู้สึกเห็น คุณค่าในตนเองและ บุคลิกภาพแตกต่าง กัน	ชุดการสร้างความรู้ความตระหนักเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอัน ควรของวัยรุ่น 9 ชุด 1) เพศศาสตร์ศึกษาของวัยรุ่นหญิง 2) ความรักกับการควบคุมอารมณ์ของวัยรุ่นหญิง 3) คุณค่าความเป็นหญิง 4) ผลดีและผลเสียของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอัน ควรของวัยรุ่นหญิง 5) ผลเสียจากการทำแท้งและวิธีการป้องกันก่อน ตัดสินใจทำแท้ง 6) โรคที่เกิดจากเพศสัมพันธ์ 7) การป้องกันและการแก้ปัญหาเสียตัวของวัยรุ่นหญิง 8) การคุมกำเนิด 9) ตัวแบบของผู้ที่ประสบความสำเร็จด้านความรักและ ชีวิตครอบครัว
3. แสงดาว วัฒนาสกุล เกียรติ (2547)	การศึกษาเจตคติ และการเปลี่ยน เจตคติต่อการมี เพศสัมพันธ์วัย เรียนของนักเรียน วัยรุ่นโดยใช้ กิจกรรมกลุ่ม	ประกอบด้วย 8 หัวข้อ 1) ปฐมนิเทศ 2) การวางตัวต่อเพศตรงข้าม 3) แอลกอฮอล์และสารเสพติด 4) สถานะเจริญสม 5) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเพศ 6) การผ่อนคลายความต้องการทางเพศที่เหมาะสม 7) การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมทางเพศต่อ การมีเพศสัมพันธ์ 8) ปัจฉิมนิเทศ

ตาราง 3 (ต่อ)

ผู้แต่ง	ชื่องานวิจัย	สาระเนื้อหา
4.วาสนา อยู่แซก (2548)	การพัฒนาบทเรียน คอมพิวเตอร์มัลติมี เดีย เรื่องเพศศาสตร์ ศึกษาสำหรับนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4	3 หน่วยการเรียนรู้ 1) พัฒนาการวัยรุ่นและการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย 2) ระบบสืบพันธุ์และวิถีแก้ปัญหาอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่น 3) การบรรลุวุฒิภาวะทางเพศ การปฏิสนธิและพัฒนาการ ของทารกในครรภ์
5.นริศ อาจอ่อนศรี (2548)	ผลของโปรแกรม เพศศาสตร์ศึกษาต่อ การป้องกันตนเองจาก การกระทำผิดทางเพศ ของนักเรียนชายชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3	4 กิจกรรม 1) การเรียนรู้กฎหมายเกี่ยวกับความผิดทางเพศ 2) การหาทางออกจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย ทักษะการปฏิเสธ 3) การฝึกเป็นสุภาพบุรุษ 4) การดูวิดีโอที่เกี่ยวกับอนาคตของผู้กระทำผิด
6.ไพลิน ศรีสุขโข และคณะ (2548)	เพศศาสตร์ศึกษา ทักษะ เพื่อการจัดการกับ ปัญหาทางเพศ	8 บทเรียน 1) แนะนำหลักสูตรทักษะเพื่อการจัดการกับปัญหา 2) พัฒนาการทางเพศและสุขอนามัยทางเพศ 3) แอลกอฮอล์และสารเสพติด 4) โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ 5) การป้องกันโรค ติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการ ตั้งครรภ์ 6) ทักษะเพื่อการจัดการกับปัญหา 7) ทบทวนและสรุปบทเรียน
7.สิงหา จันทน์ขาว (2552)	ผลของการจัดการเรียน การสอนด้วยวิธีอริยสัจ 4 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนเรื่อง เพศศาสตร์ศึกษาของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1	4 แผนการเรียนรู้ 1) อนามัยการเจริญพันธุ์และการเปลี่ยนแปลงทางเพศ ในวัยรุ่น 2) สุขอนามัยทางเพศ 3) โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 4) ทักษะการปฏิเสธเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยง

ตาราง 3 (ต่อ)

ผู้แต่ง	ชื่องานวิจัย	สาระเนื้อหา
8.วโรชา คล้ายแจ้ง (2552)	ผลของการจัดการเรียน การสอนโดยใช้ทักษะ ชีวิตด้านการตัดสินใจ และแก้ปัญหาที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศศาสตร์ศึกษาของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1	6 แผนการเรียนรู้ 1) พฤติกรรมเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ 2) ผลกระทบที่เกิดจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ 3) โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 4) โรคเอดส์ 5) ปัจจัยที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 6) การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันการเกิดโรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์
9. แก้วตะวัน ศิริลักษณ์นันท์ (2553)	การพัฒนาโปรแกรม การศึกษานอกระบบ โรงเรียนสำหรับ ผู้ปกครองเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการ สื่อสารเรื่องเพศศาสตร์ ศึกษาแก่บุตรหลาน วัยรุ่น	6 หน่วยการเรียนรู้ 1) การเข้าใจเรื่องเพศ 2) การสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน 3) เมื่อลูกโตเป็นหนุ่มเป็นสาว 4) การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร 5) ทักษะการแก้ไขปัญหา 6) ความเข้าใจสัมพันธ์ภาพของวัยรุ่น
10. ศรีพรรษา ถาวรรัตน์ และคณะ (2556)	ผลของโปรแกรมการให้ ข้อมูลข่าวสาร การสร้าง แรงจูงใจ และพัฒนา ทักษะต่อพฤติกรรม สุขภาพทางเพศของ นักเรียนชายระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น	สาระสำคัญประกอบด้วย 4 ด้านดังนี้ 1) การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 2) การจัดการกับอารมณ์เพศ 3) การปฏิบัติตนต่อเพศตรงข้าม 4) การปฏิเสธเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงทาง เพศสัมพันธ์

จากตาราง 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องเพศดังกล่าวข้างต้น ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับเพศศาสตร์ศึกษาแบบรอบด้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งนี้สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบเรื่องเพศได้ดังนี้

1. สุขภาพทางเพศ

สุขภาพทางเพศเป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีสุขภาพดี ทั้งในด้านร่างกาย และจิตใจที่สอดคล้องและเป็นไปตามพัฒนาการของวัยรุ่น หน้าที่ของระบบสืบพันธุ์ การดูแลและรักษาสุขอนามัยทางเพศ ผลกระทบการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น ภาวะการแท้งและการทำแท้ง การป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์

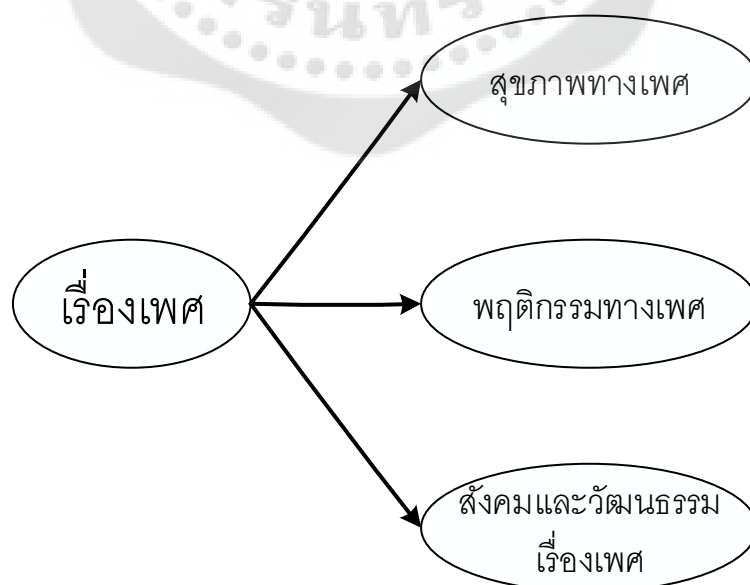
2. พฤติกรรมทางเพศ

พฤติกรรมทางเพศเป็นเรื่องของการแสดงออกของบุคคลในเรื่องเพศ เป็นการแสดงบทบาทความเป็นหญิงและชาย การแสดงออกของอารมณ์และร่างกายเมื่อมีความรักและความใกล้ชิด การสร้างและรักษามิตรภาพ รวมถึงการหลีกเลี่ยงที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์และการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

3. สังคมและวัฒนธรรมกับเรื่องเพศ

สังคมและวัฒนธรรมกับเรื่องเพศเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาเรื่องเพศในสังคม ได้แก่ การล่วงละเมิดทางเพศ สื่อยั่วเย้าทางเพศ ความรุนแรงทางเพศ และกฎหมายเรื่องเพศ

สรุปองค์ประกอบเรื่องเพศดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบเรื่องเพศ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทัน

“Literacy” เมื่อถูกนำมาใช้ในประเทศไทยพบว่ามียุ่ด้วยกัน 2 คำ ดังนี้

- **การรู้เรื่อง**เป็นคำที่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ใช้ในการอธิบายโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) โดยมุ่งไปที่การศึกษาในเชิงของการอ่าน การเขียน และการคำนวณ(โครงการ PISA ประเทศไทย, 2554: 3)

- **การรู้เท่าทัน**เป็นคำที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการขยายประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้นในสังคม ได้แก่ ด้านสื่อ (Media) ด้านอินเทอร์เน็ต (Internet) ด้านสารสนเทศ (Information) และด้านสุขภาพ (Health) โดยใช้ร่วมกับคำที่กล่าวมาเป็นคำดังต่อไปนี้ การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) การรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ต (Internet Literacy) การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy) (สำนักงานกองทุนส่งเสริมสุขภาพ. 2553: online) และการรู้เท่าทันสุขภาพ (Health Literacy) (กองสุขศึกษา, 2553: online)

ทั้งการรู้เรื่องและการรู้เท่าทันเป็นคำที่ใช้กันในภาษาไทย สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยขอใช้คำว่า “การรู้เท่าทัน” เนื่องจากมีความหมายที่ขยายความมากกว่ารู้และเข้าใจ และเพื่อให้สอดคล้องในการขยายประเด็นสำคัญในงานวิจัยนี้ นั่นคือเรื่องเพศนั่นเอง

3.1 ความหมายของการรู้เท่าทัน

ความหมายเดิมของ “Literacy” ที่เข้าใจกันโดยทั่วไปให้ความหมายว่า ความสามารถด้านการอ่าน เขียนและทักษะในการใช้ตัวเลข (basic of numeric skill) (Kickbusch, L.S. 2001: 291) ต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 20 ได้มีการขยายความหมายออกไป กล่าวคือ ศูนย์การศึกษาทางภาษาศวเคเบก (The Centre for Literacy of Quebec) (The Centre for Literacy of Quebec. 2000: 23) ได้ประชุมและให้ความหมายใหม่ของ “Literacy” โดยขยายความถึงการเข้าใจภาษาในลักษณะของการตีความ แปลความ วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ ประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้นในสังคมโลกซึ่งความหมายของ “Literacy” นี้ ศูนย์การศึกษาทางภาษาศวเคเบกอธิบายว่ามีฐานจากแนวคิดของเปาโลเฟร์ (Paulo Freire) และโดนัลโด มาซิโด (Donaldo Macedo) จากหนังสือ “Literacy: Reading the word and the world” ที่เป็นการสนทนาระหว่างเฟร์และมาซิโด ที่กล่าวถึงการอ่านควรเป็นการอ่านที่เข้าใจถึงวัฒนธรรมและความเป็นไปต่างๆของโลก ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงการอ่านออกเขียนได้ในที่นี้ จึงไม่ใช่เพียงการอ่านตัวหนังสือ แต่เป็นการเข้าใจหนังสือ ทั้งในเรื่องความหมายของข้อความในหนังสือ การตีความข้อความ การประเมินและวิเคราะห์เรื่องราวต่างๆ ที่นำเสนอผ่านตัวหนังสือ (Freire, P; & Meacedo, D., 1987: 33-41 อ้างอิงจาก UNESCO 2005: 20-24)ในการขยายความหมายของ Literacy จะใช้คำว่า “การรู้เท่าทัน” นอกจากนี้ยังมีองค์กรทางการศึกษาได้ให้ความหมายของการรู้เท่าทันไว้อีกด้วยจะกล่าวต่อไป

องค์การยูเนสโก (UNESCO, 2005: 21) ให้ความหมายว่า เป็นความสามารถในการจำแนก (Identify) เข้าใจ (Understand) ตีความ (Interpret) สร้างสรรค์ (Create) สื่อสาร (Communicate) คำนวณ (Compute) และพิมพ์ (Printed) หรือเขียน (Written material) รวมถึงความสามารถในการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องของบุคคลที่จะนำไปสู่เป้าหมาย การพัฒนาความรู้และศักยภาพของบุคคลที่จะสามารถ พัฒนาได้และสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้ (Participate fully in community and wider society) นอกจากนี้ องค์การยูเนสโก (UNESCO, 2005: 149-158) ยังอธิบายเพื่อให้เข้าใจการรู้เท่าทันไว้เพิ่มเติม ดังนี้

1. การรู้เท่าทัน คือ ทักษะ หมายถึง ทักษะพื้นฐานในการอ่าน เขียน และการพูด เช่น การ อ่านจับใจความ การอ่านเขียนเพื่อความเข้าใจ การใช้ภาษาพูดในการสื่อสารโต้ตอบเพื่อการถ่ายทอด และความเข้าใจระหว่างกัน แต่เมื่อการรู้เท่าทันถูกนำไปใช้ร่วมกับคำอื่น ความหมายจึงขยายความ ออกไปถึงความสามารถในคำนั้นๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าหมายถึงความสามารถในการ “อ่านโลก” (Reading the World) เช่น เทคโนโลยี (Technology) สุขภาพ (Health) สารสนเทศ (Information) และ วิทยาศาสตร์ (Scientific) เป็นต้น การอ่านในที่นี้ไม่ได้มีความหมายเพียงแต่การอ่านที่หมายถึงการ ถอดรหัส (Decoding) หรือการเข้าใจคำ (Understanding) เท่านั้น แต่เป็นความสามารถในการ เปรียบเทียบข้อมูล ตีความสัญญาณ (Sign) สัญลักษณ์ รูปภาพ และเสียง หรือจากป้ายโฆษณาสั้นๆ หรือฉลากยา

2. การรู้เท่าทัน คือ การประยุกต์ และการปฏิบัติ กล่าวคือความสามารถในการ ประยุกต์และปฏิบัติเป็นทักษะพื้นฐานที่บุคคลจะต้องได้รับการฝึกฝน ซึ่งเป็นการนำข้อมูล และความรู้ที่ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. การรู้เท่าทัน คือ กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง บุคคลที่พยายามเรียนรู้สิ่ง ที่หลากหลายเป็นบุคคลที่รู้รอบด้าน (Literate) หลักการสำคัญของการรู้เท่าทันในข้อนี้ คือ การเรียนรู้ จากการลงมือทำงานและการเรียนรู้บนพื้นฐานที่มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้จากการเรียนในห้องเรียน ซึ่งเป็น แนวคิดของดิวอี้ (Dewey) และเพียร์เจ (Piaget) นักการศึกษาด้านการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist)

4. การรู้เท่าทัน คือ ข้อความ (Text) หมายถึง การรู้เท่าทันในเรื่องราวหรือภาษาที่มีความ ซับซ้อน เช่น ความสามารถในการสังเคราะห์ทางภาษา หรือการวิเคราะห์วาทกรรม การกลั่นกรอง พฤติกรรม และแปลความหมายในเชิงของอำนาจทางสังคม ซึ่งเป็นการตีความการรู้เท่าทันในเชิงของ นักสังคมศาสตร์

จากความหมายของการรู้เท่าทันดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการรู้เท่า ตันได้ว่าหมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความหมาย วิเคราะห์ ตีความ จำแนก รวมถึงประเมิน ข้อมูลต่างๆ ทั่วไป ตลอดจนข้อมูล หรือภาษา หรือเทคโนโลยีที่สลับซับซ้อนได้ เพื่อนำไปสู่การ

ประยุกต์ใช้ข้อมูล ภาษา หรือเทคโนโลยีได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งการรู้เท่าทันจะเกิดขึ้นได้เมื่อได้รับการเรียนรู้ ฝึกฝน และฝึกปฏิบัติ ซึ่งในที่สุดแล้วผู้ที่รู้เท่าทันจะสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองโดยการเรียนรู้สิ่งต่างๆด้วยตนเองและสามารถนำข้อมูลต่างๆ ตลอดจนประสบการณ์ที่ได้รับการฝึกฝนแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้

3.2 ลักษณะของการรู้เท่าทัน

องค์การยูเนสโก (2005: 149 – 158) ได้อธิบายลักษณะของการรู้เท่าทัน ในหนังสือ “Education for all, literacy for life” ซึ่งสามารถตีความได้ดังนี้

1) ทักษะการอ่าน เขียนและพูด (Reading, writing and oral skill) เป็นทักษะพื้นฐานของการรู้เท่าทัน ที่บุคคลจะมีการศึกษาหรือเพิ่มพูนความรู้ไปได้นั้น จำเป็นต้องอ่านภาษาได้อย่างเข้าใจ เขียนภาษา และพูดเพื่อการสื่อสารกับบุคคลอื่น ซึ่งการสื่อสารที่เกิดขึ้นจะเป็นการเรียนรู้ที่สำคัญ

2) ทักษะการคำนวณ เป็นทักษะที่ซับซ้อนขึ้นกว่าแค่เพียงการอ่าน พูดหรือเขียนได้ โดยกระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทย ได้กล่าวว่า การคำนวณเป็นภาพสะท้อนจากกระจกเงาของการรู้เท่าทัน (Mirror Image of literacy) เนื่องจากลักษณะที่แสดงถึงความสามารถในการคำนวณได้นั้น ได้แก่ ความสามารถในการดำเนินการ (Process) การตีความ (Interpret) และการสื่อสารเชิงคำนวณ (Communication numerical) การวัดเชิงปริมาณ (Quantitative) ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ (Spatial) การคำนวณสถิติ (Statistic) ซึ่งเป็นการคำนวณที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยกอล (Gal. 2000 อ้างอิงจาก UNESCO. 2005: 150) ได้อธิบายลักษณะของทักษะการคำนวณไว้ 3 ลักษณะได้แก่

(1) ลักษณะทั่วไป (Generative situation) เป็นความสามารถในการนับ (Count) บอกรายการ (Quantify) และเห็นองค์ประกอบของส่วนประกอบต่างๆได้ในแต่ละระดับ

(2) ลักษณะการตีความ (Interpret situation) เป็นความสามารถในการอ่าน และเห็นข้อมูลจนสามารถเข้าใจถึงข้อมูลที่ซ่อนหรือแฝงอยู่ในข้อมูล

(3) ลักษณะการตัดสินใจ (Decision situation) เป็นความสามารถในการค้นหา และพิจารณาข้อมูล รวมทั้งการตัดสินใจ (Determine) เพื่อให้ถึงเป้าหมายที่ต้องการ

3) ทักษะการคิด เป็นความสามารถของบุคคลในการใช้การประมวลข้อมูลต่างๆ ด้วยแนวทางการคิดที่หลากหลายทั้งการคิดวิเคราะห์ การประเมิน การเปรียบเทียบข้อมูล การตีความ สัญญาณ สัญลักษณ์หรือข้อความ ซึ่งเป็นการถอดรหัสเพื่อให้เกิดความเข้าใจในข้อมูลนั้นๆ

4) การประยุกต์ใช้ เป็นความสามารถของบุคคลที่ใช้ทักษะการพูด อ่าน เขียน และการคำนวณมาประมวลจนนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

โดยยูเนสโกได้นำการรู้เท่าทันมาใช้ร่วมกับบริบทต่างๆ เพื่อนำเสนอให้เห็นว่า การรู้เท่าทันนั้นสามารถประยุกต์ใช้กับบริบทต่างๆ ได้ เช่น การรู้เท่าทันสารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ

3.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการรู้เท่าทัน

องค์การยูเนสโก (UNESCO. 2005: 137-145) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของการรู้เท่าทันว่ามีอยู่ด้วยกัน 5 ด้าน ได้แก่ ประโยชน์ด้านมนุษยชน ประโยชน์ด้านการเมืองการปกครอง ประโยชน์ด้านวัฒนธรรม ประโยชน์ด้านสังคม และประโยชน์ด้านเศรษฐกิจโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 ประโยชน์ด้านมนุษยชน (Human benefit)

การรู้เท่าทันจะส่งเสริมให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยในงานวิจัยของบราวน์ (Brown.1990 อ้างอิงจาก UNESCO. 2005: 138) ได้กล่าวถึงผู้ที่รู้เท่าทันว่าจะส่งผลในด้านดีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มมากขึ้น (Canieso-Doronila. 1996 อ้างอิงจาก UNESCO. 2005: 138) นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจในตัวบุคคล (Empowerment) โดยเฉพาะผู้หญิงในบางประเทศที่มีฐานะทางสังคมต่ำกว่าเพศชาย โดยการรู้หนังสือจะส่งเสริมให้พวกเธอสามารถสื่อสาร วิเคราะห์ และแสวงหาข้อมูลต่างๆ ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพิงเพศชาย รวมถึงส่งผลต่อการสร้างสรรค์ (Creativity) โดยผู้ที่มีความรู้เท่าทันจะสามารถแสวงหาข้อมูลได้ด้วยตนเอง ตลอดจนได้เห็นหรืออ่านข้อมูลมากมายจนนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ที่มีพื้นฐานจากการอ่าน หรือประสบการณ์

3.3.2 ประโยชน์ด้านการเมืองการปกครอง (Political benefit)

การเสริมสร้างศักยภาพ (Empowering potential) ของการรู้เท่าทันสามารถที่จะแปลความหมายได้ว่า เป็นการเพิ่มการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นเพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพทางการเมืองและความเป็นประชาธิปไตย

3.3.3 ประโยชน์ด้านวัฒนธรรม (Cultural benefit)

การรู้เท่าทันในประโยชน์ด้านวัฒนธรรมเป็นการกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงในระดับค่านิยม เจตคติและพฤติกรรม โดยเฉพาะในการเรียนรู้ แนวคิดของการรู้เท่าทันนี้เป็นแนวคิดที่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้โดยการให้มีประสบการณ์ หรือที่เรียกว่า การเรียนรู้จากการลงมือกระทำ (Learning by doing) ซึ่งประโยชน์ที่เกิดขึ้นในด้านวัฒนธรรมนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อการรู้เท่าทันที่ได้ดำเนินการเรียนรู้สอดคล้องกับประเด็นต่างๆ ทางสังคม เช่น เป้าหมายของการรู้เท่าทันเพื่อการมีสันติภาพ เพื่อการมีประชาธิปไตย เป็นต้น

3.3.4 ประโยชน์ด้านสังคม (Social benefits)

การรู้เท่าทันจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญอันจะนำไปสู่เป้าหมายในชีวิตต่างๆ ดังเช่น การมีสุขภาพที่ดี โดยมีงานวิจัยของลิเวีย (Livia) ที่กล่าวถึงสตรีที่มีลักษณะของการรู้เท่าทันจะสามารถป้องกันการเสียชีวิตในหลายๆ ของพวกเธอจากการเจ็บป่วย (Livia; et al.2003: 3 อ้างอิงจาก UNESCO. 2005: 138) สำหรับทางด้านการศึกษา การรู้เท่าทันจะสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการศึกษา (D'Souza. 2003, Monga. 2000 อ้างอิงจาก UNESCO. 2005: 143) และส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.3.5 ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ (Economic benefits)

เศรษฐกิจกับการศึกษาเป็นเรื่องที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น รายได้ต่อบุคคลและเศรษฐกิจจะเติบโตขึ้น โดยองค์การยูเนสโกได้อ้างถึงการสำรวจการรู้เท่าทันในผู้ใหญ่ระหว่างประเทศ (International Adult Literacy Survey: IALS) พบว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับทักษะการรู้เท่าทัน นอกจากนี้ ฮังเซคและคิมโกะ (Hanushek; & Kimko, 2000 อ้างอิงจาก UNESCO. 2005: 143) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พบว่า 31 ประเทศมีลักษณะของความสัมพันธ์ในวิชาดังกล่าวกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ และไต้หวัน เป็นต้น

สถาบันการศึกษากฎหมายระดับสูง (Institute of Advanced Legal Study) (IALS, N.D.: 4 อ้างอิงจาก UNESCO. 2005: 19) ได้อธิบายไว้ว่า การรู้เท่าทันมีประโยชน์อยู่ด้วยกันหลากหลาย โดยเฉพาะการมีส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ (Literacy contribute) นำไปสู่การพัฒนาบุคคลให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขสังคมและตลาดแรงงาน ซึ่งการรู้เท่าทันจะเป็นทักษะขั้นสูงที่จะเป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันในสังคมและการประกอบอาชีพ

สรุปได้ว่า การรู้เท่าทันมีความสำคัญและประโยชน์ทั้งต่อมนุษยชน สังคม เศรษฐกิจและการเมืองการปกครอง เนื่องจากผู้ที่มีลักษณะของการรู้เท่าทันนั้นจะเป็นผู้ที่รอบรู้ในศาสตร์ รู้จักการแสวงหา และสืบค้นข้อมูล รวมถึงสามารถใช้ความรู้มาเป็นพื้นฐานในการคิด ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางและวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงให้พ้นปัญหาอุปสรรค นอกจากนี้ยังนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต โดยสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นนี้จะทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มั่นใจในพลังอำนาจของตนเอง ตลอดจนการมีแนวคิดที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุและผลทั้งในด้านการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม

3.4 องค์ประกอบความรู้เท่าทันในบริบทต่างๆ

จากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมต่างๆ พบว่า แนวคิดการรู้เท่าทัน ได้นำไปประยุกต์ใช้ในศาสตร์ด้านต่างๆ ที่ตอบสนองความต้องการของสังคม โดยในงานวิจัยนี้ได้ อธิบายการรู้เท่าทันใน 3 บริบทที่ใช้เป็นส่วนใหญ่ คือ การรู้เท่าทันสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อและการรู้เท่าทันสุขภาพ

3.4.1 การรู้เท่าทันสารสนเทศ

องค์การยูเนสโก (2008. 6) อธิบายการรู้เท่าทันสารสนเทศ โดยอ้างถึงอเล็กซานเดรีย (Alexandria) ว่าเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคล และสังคมที่จะนำไปสู่เป้าหมายทั้งในการประกอบอาชีพและการศึกษา ทั้งนี้ ทักษะการรู้เท่าทันสารสนเทศเป็นทักษะของการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสารสนเทศ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้

3.4.1.1 การตระหนักถึงความสำคัญในการใช้ข้อมูล (Recognize information need)

3.4.1.2 การสืบค้นและประเมินคุณภาพของข้อมูล (Locate and evaluate the quality of information)

3.4.1.3 การจัดเก็บข้อมูลและการดึงข้อมูล (Store and retrieve information)

3.4.1.4 การใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพและจริยธรรม (Make effective and ethical use of information)

3.4.1.5 การใช้ข้อมูลเพื่อการสร้างสรรค์และเพื่อการสื่อสารความรู้ (Apply Information to create and communicate knowledge)

โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การตระหนักถึงความสำคัญในการใช้ข้อมูล การตระหนักถึงความสำคัญในการใช้ข้อมูล หมายถึง การตระหนักว่าข้อมูลที่นำมาใช้นั้นเพื่อการแก้ไขปัญหาในอาชีพ ความเข้าใจในความต้องการของพลเมือง และเพื่อใช้ในการดูแลสุขภาพ รวมถึงการมีชีวิตครอบครัวและชุมชนที่ดี ในระดับแรกนี้มีความแตกต่างจากการเป็นผู้รับข้อมูลโดยทั่วไป และความตระหนักในความสำคัญในการใช้ข้อมูลนี้อาจจะไม่ได้ถูกต้องที่แต่มีการปรับเปลี่ยนไปได้ นอกจากนี้ข้อมูลที่ค้นหามาได้นั้น อาจจะเห็นด้วยในบางส่วนและเพื่อเป็นการยืนยันข้อมูลที่ได้มาจะต้องมีการยืนยันข้อมูลนั้นจากแหล่งข้อมูลอื่นๆร่วมด้วย

องค์ประกอบที่ 2 การสืบค้นและประเมินคุณภาพของข้อมูล เป็นการสืบค้นข้อมูลตามที่ต้องการโดยในการสืบค้นเอกสารบางครั้งอาจจะมีคู่มือในการสืบค้นอยู่แล้ว โดยองค์กรเป็นผู้จัดเตรียมไว้ ซึ่งจะเป็นการใช้รหัสหรือใช้คำสำคัญตามที่ได้ตกลงกันไว้ในองค์กรว่าต้องการสืบค้นอะไร ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วการสืบค้นนี้ก็จะมีความน่าเชื่อถือของข้อมูลในระดับหนึ่งเนื่องจากการพิจารณาจาก

ทางองค์กรแล้ว เช่น การสืบค้นหนังสือในห้องสมุด แต่หากว่าทำการสืบค้นจากแหล่งภายนอกเช่น ในอินเทอร์เน็ต สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือความน่าเชื่อถือของข้อมูล ซึ่งเป็นการประเมินคุณภาพของข้อมูลที่จะนำมาใช้ ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องหาข้อมูลจากหลายๆแหล่ง เพื่อมาทำการยืนยันข้อมูลที่ได้มา

องค์ประกอบที่ 3 การจัดเก็บข้อมูลและการดึงข้อมูลเป็นการให้ความสำคัญกับการจัดเก็บข้อมูลและดึงข้อมูลเพื่อนำออกมาใช้ได้อย่างสะดวกในภายหลัง โดยส่วนใหญ่จะต้องมีแหล่งเพื่อเก็บข้อมูลไว้เป็นอย่างดีเพื่อส่งต่อข้อมูลได้แม้เวลาจะล่วงเลยไปนาน โดยเฉพาะในการเก็บรักษาข้อมูลในบริษัท คลังสินค้า การสั่งซื้อสินค้า และข้อมูลลูกค้า ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเข้าใจว่าการจัดเก็บข้อมูลและการดึงข้อมูลนั้นอยู่ในห้องสมุดเท่านั้น แต่ในยุคดิจิทัลการจัดเก็บข้อมูลและการดึงข้อมูลนั้นสามารถทำได้ในโทรศัพท์เคลื่อนที่ เช่น เบอร์โทรศัพท์ และเพลง ความสามารถในการเก็บข้อมูลและการดึงข้อมูลจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการรู้เท่าทันสารสนเทศ

องค์ประกอบที่ 4 การใช้งานข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพและจริยธรรม การใช้งานข้อมูลให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงจริยธรรมด้วย ในบางครั้งการนำข้อมูลมาใช้เพียงประเด็นเดียวและมีความไม่หลากหลาย นั่นคือ การเสนอข้อมูลเพียงแต่ประเด็นที่ต้องการแต่ไม่แสดงข้อมูลในทางลบ ทำให้การใช้งานข้อมูลที่ได้จะไม่เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้นในการใช้ข้อมูลนั้นจำเป็นต้องใช้ความคิดในระดับวิพากษ์เพื่อให้เกิดการใช้ข้อมูลอย่างสูงสุด

องค์ประกอบที่ 5 การใช้ข้อมูลเพื่อการสร้างสรรค์และเพื่อการสื่อสารความรู้ การสื่อสารมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสื่อสารข้อมูลที่มีความเหมาะสมและเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ให้ข้อมูลเหล่านั้นทำหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.4.2 การรู้เท่าทันสื่อ

การรู้เท่าทันสื่อเป็นบริบทหนึ่งของศาสตร์ด้านสื่อที่ได้นำการรู้เท่าทันไปประยุกต์ใช้โดยแนวคิดสำคัญคือเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคของเทคโนโลยีที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ โดยมีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญกล่าวถึงการรู้เท่าทันสื่อไว้ดังนี้

ทอแมนและจอลส์ (Thoman, E.; & Jolls, T. 2003: 28) ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการที่บุคคลเรียนรู้มากกว่าวิชาที่เรียนหลักๆ พวกเขาต้องการรู้มากกว่าว่าจะใช้ความรู้และทักษะอย่างไร โดยผ่านกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ (Thinking critically) การประยุกต์ใช้ข้อมูลในสถานการณ์ใหม่ (Applying knowledge to new situations) การวิเคราะห์ข้อมูล (Analyzing information) การสื่อสาร (Communication) การร่วมมือ (Collaborating) การแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจ ซึ่งทักษะกระบวนการเหล่านี้จะทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต การสามารถเพิ่มเติมความรู้และทักษะใหม่ๆได้อย่างต่อเนื่องและเป็นอิสระ โดยองค์ประกอบของการรู้เท่า

ทักษะของทอแมนและจอลส์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญได้แก่ 1) การเข้าถึง (Access) 2) การวิเคราะห์ (Analyze) 3) การประเมิน (Evaluate) และ 4) การสร้างสรรค์ (Create)

1) การเข้าถึง เป็นความสามารถของบุคคลที่จะสามารถเข้าถึงสาร และรวบรวมสาร โดยการเรียนรู้และเข้าใจในคำ สัญลักษณ์ และเทคนิคที่ใช้ในการสื่อสารรวมถึงการพัฒนาขั้นตอนในการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายได้

2) การวิเคราะห์ เป็นความสามารถของบุคคลที่วิเคราะห์สารซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถเรียงลำดับของสาร โครงสร้างและแบบแผนของสาร โดยความสามารถในการวิเคราะห์สารนั้น มาจากประสบการณ์และความรู้เดิมนำมาวิเคราะห์สารเพื่อทำนายผลจากสารที่จะตามมา โดยมีแนวคิดการตีความสารเช่น จุดประสงค์ (Purpose) จุดเด่น (Point of view) คุณลักษณะ (Characteristic) และ บริบท (Context) การใช้ขั้นตอน เช่น การเปรียบเทียบความเหมือนความต่าง ความจริงกับความคิด เหตุและผล

3) การประเมินเมื่อบุคคลประเมินสาร พวกเขาจะสามารถตัดสินใจโดยใช้ ประสบการณ์ว่าสารนั้นมีคุณภาพ และมีความเกี่ยวข้องกับสารหรือไม่ ความสามารถดังกล่าว เช่น การตีความสาร การประเมินคุณภาพของสารจากเนื้อหาและแบบแผน การให้คุณค่าสารจากจริยธรรมและ ความเป็นประชาธิปไตย

4) การสื่อสาร เป็นความสามารถในการใช้คำโดยการเขียน และเสียงเพื่อวัตถุประสงค์ ที่หลากหลาย รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ เช่น การระดม ความคิด การวางแผน การสร้างสรรค์ชิ้นงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร

ซีลอต และคณะ (Celot, P; et al., 2008: 34) อธิบายว่า การรู้เท่าทันสื่อ ที่สามารถ พัฒนาขึ้นจากตนเองได้นั้น ประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่ 1) ปฏิบัติเป็น (Doing) เช่น ความสามารถในการดำเนินงาน และใช้ทักษะปฏิบัติได้ 2) ความรู้เชิงวิพากษ์ (Knowing critically) หรือความเข้าใจเชิงวิพากษ์ (Critical understanding) และ 3) ทักษะที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมาย เช่น การสร้างสรรค์ การสื่อสาร ความสัมพันธ์ทางสังคมและการมีส่วนร่วมในเวทีสาธารณะ (Participation in public sphere) องค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อในบุคคล (Celot, P; et al., 2008: 36-40) เป็นลักษณะของบุคคลที่มีลักษณะของการรู้เท่าทันสื่อ

1) การใช้ทักษะ (Use technical skill) หมายถึงความสามารถในการเข้าถึงและการ ใช้สื่อเพื่อเป็นเครื่องมือสื่อสาร โดยใช้วิจารณญาณเฉพาะตัวเพื่อการใช้การสื่อสารที่หลากหลาย ทักษะ การใช้สื่อเป็นเทคนิคพื้นฐานเพื่อไปประยุกต์ใช้กับประเด็นต่างๆที่บุคคลต้องการ โดยใช้ร่วมกับ กระบวนการคิดเชิงวิพากษ์

2) การเข้าใจเชิงวิพากษ์ (Critical understanding) หมายถึง ความสามารถในการใช้กระบวนการคิด (Cognitive competence) ซึ่งคือการเข้าใจและประเมินเนื้อหาของสื่อการเข้าใจเชิงวิพากษ์นี้มีความสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสื่อ ทักษะเบื้องต้นเป็นความเข้าใจสาร(Message) และบทความ (Text) นอกจากนี้บุคคลยังควรเข้าใจขั้นในระดับสูงกว่านั้นคือ ความเข้าใจเชิงวิพากษ์ เช่น การใช้ข้อมูลตามความเหมาะสมตามบริบท และใช้ข้อมูลเพื่อการแก้ไขปัญหา รวมถึงการสร้างสรรคและการให้ความหมายของข้อมูล

3) ความสามารถในการสื่อสาร (Communicative abilities) หมายถึง ความสามารถทางด้านสังคม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและการสร้างสรรค์เนื้อหา โดยความสามารถในด้านนี้เป็นการใช้สื่อเพื่อการติดต่อ ได้แก่ การสื่อสารขั้นพื้นฐาน การสื่อสารโดยการออนไลน์ และการทำงานผ่านอินเทอร์เน็ต

3.4.3 การรู้เท่าทันสุขภาพ

การรู้เท่าทันสุขภาพเป็นมิติหนึ่งในการรู้เท่าทัน โดยมีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพและการแพทย์อธิบายเกี่ยวกับการรู้เท่าทันไว้ดังนี้

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1998: 10) อธิบายว่า “การรู้เท่าทันสุขภาพเป็นทักษะด้านการคิดและสังคม ซึ่งจะใช้ในการตัดสินใจโดยการจงใจและเป็นความสามารถของบุคคลในการเข้าถึง เข้าใจและใช้ข้อมูลในอันที่จะส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งการมีสุขภาพดี (Health literacy represents the cognitive and social skills which determine the motivation and ability of individuals to gain access to, understand and use information in ways which promote and maintain good health)” โดย นัทบีม (Nutbeam, D. 2006: 263) ได้อธิบายการรู้เท่าทันสุขภาพว่าประกอบด้วย 3 ระดับ คือ การรู้เท่าทันสุขภาพขั้นพื้นฐาน การรู้เท่าทันสุขภาพระดับการสื่อสาร/ปฏิสัมพันธ์ และการรู้เท่าทันสุขภาพระดับวิพากษ์

ระดับที่ 1 การรู้เท่าทันสุขภาพขั้นพื้นฐาน (Basic/Functional literacy) เป็นการใช้ทักษะด้านการอ่านเขียนในระดับพื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยศูนย์การประเมินการเรียนรู้ในผู้ใหญ่ระดับชาติ (National Assessment of Adult Literacy (NAAL). 2006: IV) ได้อธิบายว่า ทักษะด้านการอ่านเขียนหรือการพูดในระดับพื้นฐาน ประกอบด้วยพื้นฐานสำคัญ 3 ส่วน คือ ความสามารถในการเข้าใจเรื่องราว ความสามารถในการเข้าใจเอกสาร และความสามารถในการเข้าใจเชิงปริมาณซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ความสามารถในการเข้าใจเรื่องราว (Prose literacy) เป็นความสามารถในการเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ที่ได้จากการอ่าน ฟังประโยคที่เป็นบทความ ตำรา หรือเรื่องราวในลักษณะของเรื่องเล่า ซึ่งคิกเบอช (Kickbusch, I.S. 2001: 292) อธิบายว่า เป็นทักษะในการอ่านเอกสารต่างๆ เช่น การอ่านใบยินยอมในการทำการรักษา (Consent form) ฉลากยา หรือข้อมูลทางสุขภาพอื่นๆ

นอกจากนี้ยังรวมถึงการที่บุคคลสามารถทำความเข้าใจต่อรูปแบบการให้ข้อมูลจากการเขียน การพูด หรือบอกจากเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์

2) ความสามารถในการเข้าใจเอกสาร (Document literacy) เป็นความสามารถในการเข้าใจเอกสารโดยการแปลความหมายและตีความเอกสาร ซึ่งเอกสารในที่นี้หมายถึง แผนที่ (Mapping) แผนภูมิแท่ง กราฟ และรูปภาพ โดยคิกเบอร์ก (Kickbusch, I.S. 2001: 292) อธิบายว่าเป็นการที่บุคคลสามารถทำความเข้าใจกับตารางนัดหมายทางการแพทย์ การอ่านข้อมูลที่เป็นกราฟซึ่งแสดงถึงข้อมูลต่างๆทางสุขภาพ

3) ความสามารถในการเข้าใจในเชิงปริมาณ (Quantitative literacy) เป็นความสามารถในการใช้ตัวเลข การคำนวณ การประเมินสิ่งต่างๆ

ระดับที่ 2 การรู้เท่าทันสุขภาพระดับการสื่อสาร/ปฏิสัมพันธ์ (Communication/ Interaction literacy) เป็นทักษะในระดับที่สูงกว่าระดับขั้นพื้นฐานโดยการพัฒนาทักษะส่วนบุคคล (Personal skill) การมีส่วนร่วม และมีทักษะทางสังคม โดยการเรียนรู้เท่าทันในระดับนี้เป็นการใช้ความสามารถทางการใช้ภาษาขั้นพื้นฐานในระดับที่ 1 ผสมผสานกับการคิด (Cognitive) และทักษะทางสังคม ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลสามารถแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆทั้งเอกสาร และสื่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาสุขภาพของตนเอง และตัดสินใจเลือกใช้ข้อมูลทางด้านสุขภาพเพื่อประโยชน์ต่อสุขภาพและวิถีชีวิต นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถในการสื่อสารข้อมูลด้านสุขภาพอีกด้วย

ระดับที่ 3 การรู้เท่าทันสุขภาพระดับวิพากษ์ (Critical literacy) เป็นทักษะทางปัญญาและสังคมสูงกว่าในระดับที่ 2 โดยเป็นการประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสารในเชิงของการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ และกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อนำมาสู่การใช้ทักษะการตัดสินใจเพื่อประยุกต์ใช้ข้อมูลด้านสุขภาพเพื่อการดูแลตนเอง

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพ จำนวน 8 ฉบับ ระหว่าง ค.ศ. 2000 – 2013 พบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสุขภาพเป็นการเชื่อมโยงแนวคิดด้านความรู้ด้านสาธารณสุข สารสนเทศด้านสุขภาพ และระบบบริการด้านสุขภาพกับความสามารถเฉพาะตัวบุคคล โดยแบ่งระดับการเรียนรู้เท่าทันเป็น 3 ระดับ (Nutbeam, D. 2000: 265) ได้แก่ ระดับพื้นฐานที่เป็นความเข้าใจในพื้นฐานความรู้ ด้านสุขภาพด้วยการอ่าน การเขียน การสนทนา และการฟัง ระดับเชื่อมโยงเป็นการนำข้อมูลมาคิดวิเคราะห์เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกแนวทางการดูแลและรักษาสุขภาพ ระดับวิพากษ์เป็นการนำสารสนเทศมาวิพากษ์ และประยุกต์ใช้จริงเพื่อการดูแลและรักษาสุขภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสเปิร์ส (Speros, C. 2005: 878-883) ที่เห็นว่าการรู้เท่าทันสุขภาพควรมีความรู้ด้านสุขภาพที่ได้จากการอ่าน เขียนและฟังข้อมูลด้านสุขภาพ รวมถึงใช้ข้อมูลเรื่องเพศประกอบการตัดสินใจในการเลือกการดูแลรักษาสุขภาพและการบริการด้านสุขภาพ สเปิร์ส เสนอ

เพิ่มเติม ความเข้าใจสารสนเทศเรื่องสุขภาพระดับบุคคล ควรมีความเข้าใจเรื่องสุขภาพและเชื่อมโยงข้อมูลทางด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ เพื่อนำไปสู่ระดับต่อไปคือการตัดสินใจในการเลือกรับบริการ หรือการดูแลสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับตนเอง นอกจากนี้ สเปิร์ส ยังได้เสนอการรู้เท่าทันเรื่องเพศในระดับนโยบายว่า ควรมีการดำเนินการเพื่อความสำเร็จในการบริการด้านสุขภาพร่วมด้วย นอกจากนี้ ซาคาคูลัส(Zarcadoolas C; et al. 2005: 198 – 201) เห็นสอดคล้องว่า การรู้เท่าทันเรื่องสุขภาพ มีองค์ประกอบของความรู้สุขภาพเป็นพื้นฐานสำคัญโดยได้มาจากการฟัง อ่าน เขียนและสื่อสาร หาก ซาคาคูลัส ได้ใช้แนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 มาอธิบายการรู้เท่าทันสุขภาพแทนที่การใช้แนวคิดของนักทฤษฎีและคิเบอรัลซาคาคูลัสเห็นว่า การรู้เท่าทันเชิงวิทยาศาสตร์ด้วยกระบวนการวิธีการทางวิทยาศาสตร์จะช่วยให้คนสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ รวมไปถึงการรู้เท่าทันความเป็นพลเมืองที่ประชาชนต้องตระหนักถึงความสำคัญในปัญหาสาธารณสุข และกลายเป็นผู้ที่ตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติตัวเพื่อการมีสุขภาพดี ซึ่งจะเป็นการรับผิดชอบต่อสังคมด้วย อย่างไรก็ตามองค์การอนามัยโลก (WHO. 2013: 6) เห็นสอดคล้องกับโซเรนเซนและคณะ(Sorensen, K; et al. 2012: 1-13) ซึ่งได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสุขภาพจำนวน 17 ฉบับและสร้างองค์ประกอบการรู้เท่าทันสุขภาพเป็น 4 ส่วนเพื่อประยุกต์ใช้ในงานด้านสาธารณสุข 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านการป้องกันโรค และด้านการส่งเสริมสุขภาพ โดยองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสุขภาพประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) การเข้าถึงสารสนเทศสุขภาพ 2) การเข้าใจสารสนเทศสุขภาพ 3) การประเมินสารสนเทศด้านสุขภาพ และ 4) การประยุกต์ใช้สารสนเทศด้านสุขภาพ นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยของฟีดแมน (Freedman, D; et al. 2000) เคิร์กบัสชี่ (Kickbusch, I. et al. 2008) และองค์การสื่อสารอนามัยโลก (World Health Communication Associate. 2011) ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสุขภาพ รายละเอียดดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 องค์ประกอบความรู้เท่าทันสุขภาพ

นักปราชญ์	สเปิร์ส	ซาคาดูลัส	คิกเบอรัช	ฟีดแมน	เคิร์ตสโรสซี	องค์กรการสื่อสารอนามัย	องค์การอนามัยโลก	สรุปการรู้เท่าทันสุขภาพ
(Nutbeam, D. 2000)	(Speros, C. 2005)	(Zarcadoolas, C; et al. 2005)	(Kickbusch, I; et al. 2008)	(Freedman, D; et al. 2009)	(Kurtz-Rossi, S. 2010)	โลก (World Health Communication Associate. 2011)	(WHO. 2013)	
1. การรู้เท่าทันระดับพื้นฐาน (Function literacy)	1. ทักษะการอ่านและการคำนวณ 2. ความเข้าใจเรื่องสุขภาพ (Comprehension)	1. การรู้เท่าทันเรื่องสุขภาพระดับพื้นฐาน (Fundamental literacy) 2. การรู้เท่าทันความเป็นพลเมือง (Civic literacy) 3. การรู้เท่าทันวัฒนธรรม (Cultural literacy)	1. การรู้เท่าทันเรื่องสุขภาพระดับพื้นฐาน (Fundamental literacy)	1. ความรู้รอบยอดพื้นฐาน (Conceptual foundation) 2. พื้นฐานความเป็นพลเมือง (Civic orientation)		1. ทักษะเชิงพฤติกรรม (Behavioural skills) 2. ทักษะการชี้นำ (Advocacy skills)		1. การรู้เท่าทันสุขภาพระดับพื้นฐาน

ตาราง 4 (ต่อ)

นักปฎิบัติ	สเปิร์ส	ซาคาดูลัส	คิกเบอ์ช	ฟีดแมน	เคิร์ต-รอสซี	องค์กรการ	องค์กรอนามัยโลก	สรุปการรู้เท่าทัน
(Nutbeam, D. 2000)	(Speros,C. 2005)	(Zarcadoolas, C; et al. 2005)	(Kickbusch,I; et al.2008)	(Freedman, D; et al.2009)	(Kurtz-Rossi, S. 2010)	สื่อสารอนามัยโลก (World Health Communication Associate. 2011)	(WHO. 2013)	สุขภาพ
					1. การใช้ อินเทอร์เน็ต ค้นหา ข้อมูลสุขภาพ 2.การประเมิน ข้อมูลสุขภาพบน เครือข่ายอิน เทอร์เน็ต		1. การเข้าถึง สารสนเทศ สุขภาพ (Access information) 2. การเข้าใจ สารสนเทศสุขภาพ (Understanding information) 3. การประเมิน สารสนเทศสุขภาพ (Evaluate information)	2. การรู้เท่าทัน สุขภาพด้านการ เข้าถึงข้อมูล สุขภาพ

ตาราง 4 (ต่อ)

						องค์การสื่อสาร		
นัทบีม	สเปิร์ส	ซาคาดูลัส	คิกเบอิร์ช	ฟีดแมน	เคิร์ตกรอซซี	อนามัยโลก (World Health Communication Associate. 2011)	องค์การอนามัยโลก (WHO. 2013)	สรุปการรู้เท่าทันสุขภาพ
(Nutbeam, D. 2000)	(Speros,C. 2005)	(Zarcadoolas, C; et al. 2005)	(Kickbusch,I; et al.2008)	(Freedman, D; et al.2009)	(Kurtz-Rossi, S. 2010)			
2.การรู้เท่าทันระดับการเชื่อมโยง (Interaction literacy)	3. การใช้สารสนเทศประกอบการตัดสินใจ (Capacity to use health information in decision making)	4. การรู้เท่าทันเรื่องสุขภาพพระคัมภีร์เชื่อมโยง (Function literacy)	2. การรู้เท่าทันวิทยาศาสตร์ (Science literacy)	2. ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical skill)		1.ทักษะเชิงการรู้คิด (Cognitive skills)		3. การรู้เท่าทันสุขภาพเชิงวิพากษ์
3.การรู้เท่าทันระดับวิพากษ์ (Critical literacy)	4. ความสำเร็จของระบบบริการสุขภาพ (Successful functioning in health care)	5. การรู้เท่าทันเรื่องสุขภาพพระคัมภีร์วิพากษ์ (Critical literacy)						

ตาราง 4 (ต่อ)

						องค์การ		
นักปฎิบัติ	สเปิร์ส	ซาคาดูลัส	คิกเบอรัช	ฟีดแมน	เคิร์ตโรสซี	สื่อสารอนามัย	องค์การอนามัยโลก	สรุปการรู้เท่าทัน
(Nutbeam, D. 2000)	(Speros,C. 2005)	(Zarcadoolas, C., et al. 2005)	(Kickbusch,I; et al.2008)	(Freedman, D; et al.2009)	(Kurtz-Rossi, S. 2010)	โลก (World Health Communication Associate. 2011)	(WHO. 2013)	สุขภาพ
						4. ทักษะความเป็นอยู่ (Existential Skills)	4. การประยุกต์ใช้สารสนเทศกับการรักษาสุขภาพ (Apply Information Relevant to Health)	4. การรู้เท่าทันสุขภาพเชิงประยุกต์ใช้

จากตาราง 4 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการรู้เท่าทันสุขภาพ สามารถสรุปองค์ประกอบการรู้เท่าทันสุขภาพ ได้ 4 องค์ประกอบดังนี้

1. การรู้เท่าทันสุขภาพระดับพื้นฐาน เป็นความสามารถในการอ่าน ฟุด ฟัง เขียน ข้อมูลสุขภาพได้อย่างเข้าใจทั้งในเรื่องศัพท์เฉพาะทางด้านสุขภาพ ฉลากยา กราฟ ตารางนัดหมาย ฯลฯ
2. การรู้เท่าทันสุขภาพด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ เป็นความสามารถในการสื่อสาร ข้อมูลสุขภาพด้วยการสืบค้น และแสวงหาข้อมูลสุขภาพ สามารถตีความหมาย และเปรียบเทียบข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อการป้องกันปัญหาสุขภาพ และเลือกใช้บริการหรือการรักษาสุขภาพของตนเองได้
3. การรู้เท่าทันสุขภาพเชิงวิพากษ์ เป็นความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คัดวิเคราะห์ และคิดตัดสินใจในการประยุกต์ใช้ข้อมูลสุขภาพในชีวิตประจำวันได้
4. การรู้เท่าทันสุขภาพเชิงประยุกต์ใช้ เป็นความสามารถในการนำข้อมูลสารสนเทศ เรื่องสุขภาพมาใช้ในการดูแล และรักษาสุขภาพเพื่อให้มีสุขภาพที่ดี และร่างกายแข็งแรง รวมถึงสามารถรับบริการด้านสุขภาพได้อย่างเหมาะสม

เมื่อนำข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ การรู้เท่าทัน การรู้เท่าทันสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันสุขภาพ สามารถสรุปเป็นองค์ประกอบ การรู้เท่าทันสำหรับใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการรู้เท่าทันเรื่องเพศสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ดังแสดง ในตาราง 5

ตาราง 5 การสังเคราะห์องค์ประกอบการรู้เท่าทัน

	การรู้เท่าทัน สารสนเทศ	การรู้เท่าทันสื่อ	การรู้เท่าทัน สุขภาพ
1. การรู้เท่าทันด้านพื้นฐานความรู้			✓
2. การรู้เท่าทันด้านการเข้าถึงข้อมูล	✓	✓	✓
3. การรู้เท่าทันด้านทักษะการคิด	✓	✓	✓
4. การรู้เท่าทันด้านการประยุกต์ใช้ข้อมูล	✓	✓	✓

ทั้งนี้การรู้เท่าทันในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียด ดังนี้

1. การรู้เท่าทันด้านพื้นฐานความรู้ เป็นการที่บุคคลได้รับความรู้ในเรื่องราวต่างๆ ด้วยการฟัง พูด อ่าน เขียน และ คำนวณ จนเกิดเป็นความรู้และความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ ทั้งนี้การที่บุคคลจะมีการรู้เท่าทันในเรื่องต่างๆได้นั้น การมีความรู้พื้นฐานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะช่วยให้บุคคลมีข้อมูลสำหรับการตัดสินใจเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้

2. การรู้เท่าทันด้านการเข้าถึงข้อมูล เป็นความสามารถของบุคคลที่จะเข้าถึงสาร โดยการสืบค้นและแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ รวมทั้งรวบรวมสารที่เป็นข้อมูลเหล่านั้น โดยการใช้ความรู้ และเข้าใจในคำ สัญลักษณ์ และเทคนิคที่ใช้ในการสื่อสาร รวมถึงการพัฒนาขั้นตอนในการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายได้ (Thoman, E; & Jolls, T. 2003: 28) นอกจากนี้ยังต้องมีการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ซึ่งเป็นการแสดงถึงข้อจำกัดของข้อมูล พิจารณาความถูกต้องของข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้หลักของเหตุและผล รวมถึงข้อเท็จจริงตามองค์ความรู้

3. การรู้เท่าทันด้านทักษะการคิด เป็นความสามารถในการใช้ทักษะการคิด ในลักษณะต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ (Boss. 2015: 6) ทอแมนและจอลส์ (Thoman, E; & Jolls, T, 2003: 28) ได้อธิบายไว้ในองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 เกี่ยวกับกระบวนการของการนำความรู้ไปใช้ เมื่อการรู้เท่าทันในศตวรรษที่ 21 เป็นมากกว่าแค่การมีความรู้หรือสามารถอ่านออกเขียนได้ แต่เป็นการใช้ความรู้และทักษะโดยผ่านกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ (Thinking critically) เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ข้อมูลในสถานการณ์ใหม่ (Apply Knowledge to new situation) โดยการรู้เท่าทันด้านการคิด จะประกอบด้วย ความสามารถในการประเมิน และความสามารถในการวิเคราะห์ กล่าวคือ

1) ความสามารถในการประเมิน

การประเมินข้อมูล เป็นการที่บุคคลใช้ความสามารถในการตัดสินใจ (Decision making) เพื่อตัดสินใจคุณค่า หรือคุณภาพโดยผ่านประสบการณ์ หลักฐานอ้างอิง และข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น การประเมินความเป็นข้อเท็จจริงของสินค้าในสื่อโฆษณา

2) ความสามารถในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ เป็นการใช้ความคิดที่มีพื้นฐานจากความรู้เพื่อมาตีความ และหาความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล รวมถึงการจำแนกแยกแยะ ทำความเข้าใจกับองค์ประกอบเพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและประยุกต์ใช้ในชีวิต เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546: 26-30) ได้อธิบายองค์ประกอบของการวิเคราะห์ไว้ดังนี้

2.1) ความสามารถในการตีความ เป็นการทำความเข้าใจโดยใช้เหตุผลกับสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์เพื่อการแปลความหมายที่ไม่ปรากฏโดยตรง และเป็นการสร้างความเข้าใจในสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์เช่น จุดประสงค์ (Purpose) จุดเด่น (Point of view) คุณลักษณะ (Characteristic) และบริบท (Context) (Thoman, E; & Jolls, T, 2003: 28)

2.2) ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ต้องการวิเคราะห์ ในการวิเคราะห์เรื่องต่างๆนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจและมีความรู้พื้นฐานในเรื่องที่ต้องการวิเคราะห์เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ แจกแจง และจำแนกองค์ประกอบย่อยๆ

2.3) ความช่างสังเกต ช่างสงสัยและช่างถาม เป็นลักษณะของนักคิดวิเคราะห์ ที่จะนำไปสู่การสืบค้นความจริง และทำให้เกิดความชัดเจนในประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์

2.4) ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล เป็นความสามารถการใช้เหตุและผลในการจำแนก แยกแยะความจริง และความเชื่อมโยงอย่างมีหลักของเหตุและผล

4. การรู้เท่าทันด้านการประยุกต์ใช้ข้อมูล

การรู้เท่าทันด้านการประยุกต์ใช้ข้อมูลเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้พื้นฐานความรู้ ประกอบกับการประเมินและวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในเรื่องที่ต้องการ รวมถึงสามารถสื่อสารในสิ่งที่ต้องการได้อย่างเหมาะสมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร การรู้เท่าทันระดับการนำไปใช้ ประกอบด้วย ความสามารถในการประยุกต์ใช้ และความสามารถในการสื่อสาร ดังมีรายละเอียดดังนี้

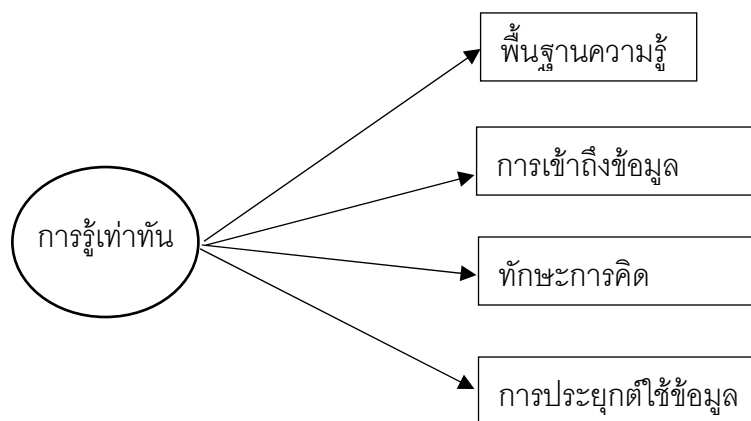
1) ความสามารถในการประยุกต์ใช้

ความสามารถในการประยุกต์ใช้เป็นการนำสิ่งต่างๆ ได้แก่ ความรู้ ข้อมูล ข้อเท็จจริงและประสบการณ์ ผ่านกระบวนการการรู้เท่าทันระดับวิพากษ์ไปสู่การทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด(UNESCO. 2008: 6) และปรับสิ่งที่มียูให้สอดคล้องกับสถานการณ์และเงื่อนไขที่เกิดขึ้นใหม่ได้อย่างเหมาะสม (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2542: 4)

2) ความสามารถในการสื่อสาร

ความสามารถในการสื่อสาร เป็นการนำข้อมูลที่ผ่านกระบวนการรู้เท่าทันเชิงวิพากษ์ไปสื่อสารอย่างเหมาะสม และเป็นไปอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการสื่อสารดังกล่าวเป็นการใช้การเขียน และเสียงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ซึ่งรวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ เช่น การระดมความคิด การวางแผน การสร้างสรรค์ชิ้นงาน และการใช้เทคโนโลยี (UNESCO. 2008: 6, Thoman, E; & Jolls, T, 2003: 28)

ซึ่งสามารถสรุปได้เป็นองค์ประกอบของการรู้เท่าทันภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบการรู้เท่าทัน

4. การรู้เท่าทันเรื่องเพศ

การรู้เท่าทันเรื่องเพศ มาจากภาษาอังกฤษว่า “Sexual literacy” ซึ่งเป็นคำที่ปรากฏขึ้นมาในงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเพศ หลังปี ค.ศ. 2000 โดยนำเสนอเรื่องเพศในลักษณะของการรู้เท่าทัน ในประเทศไทยได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยและกำหนดคำแปลของคำว่า “Sexual literacy” ในภาษาไทยอยู่ด้วยกัน 3 คำ ได้แก่

การรู้เท่าทันเรื่องเพศเป็นคำที่นิยมใช้ในงานเรื่องเพศศาสตร์มิติของสังคมศาสตร์ โดย รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หนะวานนท์ ในการให้สัมภาษณ์เรื่อง สอนวัยรุ่นรู้เท่าทันเรื่องเพศ ต้องปฏิวัติการสอนเพศศาสตร์ศึกษา (องค์การแพธ. 2551:online)

การรู้เท่าทันภาษาเพศเป็นคำที่ ศาสตราจารย์กิตติคุณนายแพทย์นิกร ดุสิตสิน ใช้ในการบรรยายเรื่อง การรู้เท่าทันภาษาเพศ การประชุมสโมสรโรตารีบางรัก ณ โรงแรมตะวันนา รามาดา เมื่อปี พ.ศ.2547

ความฉลาดรู้เรื่องเพศ เป็นคำที่ รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หนะวานนท์และคณะ ใช้ในหนังสือ “การสร้างฉลาดรู้เรื่องเพศในวัฒนธรรมบริโภคนิยม” (นภาพร หนะวานนท์และคณะ. 2554: 1)

จากการรวบรวมเอกสารเกี่ยวข้องกับคำว่า “Literacy” และ จากข้อมูลข้างต้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ คำว่า “การรู้เท่าทันเรื่องเพศ” เนื่องจากผู้วิจัยใช้แนวคิดของคำว่า “Literacy” ในฐานะของ “การรู้เท่าทัน” ส่วนคำว่า “Sexual หรือ Sexuality” ในความหมายภาษาไทยว่า “เรื่องเพศ”

4.1 ความหมายของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

การรู้เท่าทันเรื่องเพศได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

อเล็กซานเดอร์ (Alexander, J. 2008: 6-9) ได้ให้ความหมายของการรู้เท่าทันเรื่องเพศว่า เรื่องเพศไม่มีความแตกต่างจากภาษาคือ มีโครงสร้าง และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การรู้เท่าทันเรื่องเพศ จึงหมายถึง การเข้าใจความหมายเรื่องเพศของคนในสังคม ในทุกฐานะและทุกระดับชั้น อเล็กซานเดอร์เชื่อว่า เรื่องเพศ เป็นเรื่องของสัญญา (Signification) ซึ่งอาจจะไม่ใช่เพียงแค่เรื่องของชายหญิงตามพื้นฐานของทฤษฎีควีร์ (Queer theory) แต่หมายรวมถึงผู้ที่ไม่ได้มีเพศหญิงและเพศชายตามที่สังคมกำหนด ทำให้เพศควรมีการรื้อสร้างความหมาย ซึ่งจะเป็นการรู้เท่าทันเรื่องเพศของสังคมปัจจุบัน

นาถกรณ์ หะวานนท์และคณะ (2554: 10) ให้ความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศว่า หมายถึง การตระหนักรู้ถึงนัยสำคัญเรื่องเพศทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวตนของตนเองไปจนถึงการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นในสังคม และสามารถสื่อสารเรื่องราว/คำพูดของตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ โดยสามารถยืนยันสิ่งที่ตนเองถือว่ามีคุณค่า สามารถปฏิเสธ หรือหากจำเป็นก็สามารถยืนยันปฏิเสธสิ่งที่สังคมถือว่าเป็นบรรทัดฐาน และมีส่วนสำคัญในการกำหนดตัวตนของบุคคล ตลอดจนเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมและปกป้องสุขภาพทางเพศและสิทธิทางเพศ

สำหรับการศึกษารั้วนี้ ได้นำแนวคิดการรู้เท่าทันในบริบทต่างๆ มาบูรณาการกับความรู้เรื่องเพศเพื่ออธิบายความหมายของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ โดย “การรู้เท่าทัน” จากการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยต่างๆ จะหมายถึงความสามารถในการเข้าใจความหมาย วิเคราะห์ ตีความ จำแนก รวมถึงประเมินข้อมูลต่างๆ ทั่วไป ตลอดจนข้อมูล หรือภาษา หรือเทคโนโลยีที่สลับซับซ้อนได้ เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ข้อมูล ภาษา หรือเทคโนโลยีได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งการรู้เท่าทันจะเกิดขึ้นได้เมื่อได้รับการเรียนรู้ ผูกฝน และฝึกปฏิบัติ ซึ่งในที่สุดแล้วผู้ที่รู้เท่าทันจะสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเองและสามารถนำข้อมูลต่างๆ ตลอดจนประสบการณ์ที่ได้รับการฝึกฝนแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้ ในขณะที่คำว่า “เรื่องเพศ” มีความหมายถึง หมายถึง เรื่องพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ที่ประกอบด้วยเพศทางสรีระ (Sex) อัตตลักษณ์ทางเพศ (Gender identity) บทบาททางเพศ (Gender role) ความพึงพอใจทางเพศ สัมพันธภาพ และความใกล้ชิด ซึ่งพฤติกรรมและการแสดง และความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น มาจากระบบทางร่างกาย ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม และการเรียนรู้ บทบาทต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม รวมถึง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม จริยธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งเมื่อนำประเด็นสำคัญของความหมายทั้งสองมาบูรณาการเข้าด้วยกัน จึงทำให้ได้ความหมายของ “การรู้เท่าทันเรื่องเพศ” ว่าหมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้เรื่องเพศตลอดชีวิต ด้วยการเข้าใจ สารสนเทศเรื่องเพศ และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลความรู้เรื่องเพศต่างๆ เข้าไว้ด้วยกันโดยการรับสารและ

ความรู้เรื่องเพศจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้วยการสืบค้นและแสวงหาข้อมูล ด้วยการวางแผนอย่างเป็นระบบ และยังเป็นการใช้ทักษะเชิงบุคคลในการสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อการสร้างสัมพันธภาพและการรักษาความสัมพันธ์ให้คงอยู่ รวมถึงการใช้ทักษะการคิดพิจารณาไตร่ตรองสถานการณ์ และประยุกต์ใช้สารสนเทศและความรู้เรื่องเพศในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและวางแผนเพื่อการเตรียมพร้อมในอนาคต

4.2 องค์ประกอบความรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบความรู้เท่าทันในบริบทต่าง ๆ นำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ทำให้ได้องค์ประกอบความรู้เท่าทันเรื่องเพศ ประกอบด้วย 1) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ 2) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ 3) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคล 4) การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ

จากความหมายของการรู้เท่าทันเรื่องเพศจะเห็นว่า การรู้เท่าทันเรื่องเพศ เป็นการที่บุคคลได้รับความรู้ในเรื่องเพศด้วยการฟัง พูด อ่าน เขียน และ คำนวณ จนเกิดเป็นความรู้และความเข้าใจความรู้เรื่องเพศ โดยผู้วิจัยจึงนำข้อสรุปจากการรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องเพศที่สรุปได้ว่ามีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ สุขภาพทางเพศ พฤติกรรมทางเพศ สังคมและวัฒนธรรมเรื่องเพศดังมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

ด้านที่ 1 สุขภาพทางเพศ เป็นความรู้ในการทำงานของระบบสืบพันธุ์ การเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมน ระบบสืบพันธุ์ และการพัฒนาของอวัยวะต่างๆ ให้พร้อมในการสืบทอดเผ่าพันธุ์ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเกิดขึ้นไปพร้อมๆ กันทั้งกาย จิตใจและอารมณ์ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของระบบสืบพันธุ์และฮอร์โมนก็ยังมีอิทธิพลต่ออารมณ์ด้วย ตลอดจนการดูแลสุขภาพสุขอนามัย ความสะอาดของระบบสืบพันธุ์ การดูแลตนเองเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในช่วงวัยเจริญพันธุ์ การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี ผลกระทบของการตั้งครรภ์เมื่อไม่พร้อม และอันตรายจากการทำแท้ง

ด้านที่ 2 พฤติกรรมทางเพศ เป็นความรู้เกี่ยวกับภาวะทางจิตใจและอารมณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงวัยต่างๆ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและการรักษาสัมพันธภาพให้ยั่งยืน ตลอดจนการเข้าใจในความรัก การตกหลุมรักและการหมดรัก ตลอดจนการให้เกียรติระหว่างเพศ การเคารพสิทธิระหว่างเพศ ตลอดจนเป็นการแสดงออกหรือการกระทำของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นในเรื่องเพศ ทั้งในด้านการนำตนเองเข้าไปเสี่ยงต่ออันตรายทางเพศต่างๆ เสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ดูแลร่างกาย ผิวนพรรณ หรือมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์

ด้านที่ 3 สังคมและวัฒนธรรมเรื่องเพศ เป็นสารสนเทศในเรื่องของสิทธิทางเพศของตนเองและผู้อื่น การละเมิดสิทธิทางเพศ การเป็นผู้กระทำและเหยื่อ ผลกระทบจากการล่วงละเมิดทางเพศ ตลอดจนกฎหมายเรื่องเพศ และการขอความช่วยเหลือเมื่อประสบกับสถานการณ์การล่วงละเมิดทางเพศ

องค์ประกอบที่ 2 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ

การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ โดยที่องค์ประกอบด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ จะประกอบด้วย 1) ความสามารถในการสืบค้นสารสนเทศเรื่องเพศ 2) ความสามารถในการหาแหล่งข้อมูลเพื่อการสืบค้นสารสนเทศเรื่องเพศ 3) การประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศ และ 4) การใช้คำสำคัญเพื่อการสืบค้นสารสนเทศเรื่องเพศ

องค์ประกอบที่ 3 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคล

จากความหมายของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ที่กล่าวถึงทักษะเชิงบุคคลในการสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อการสร้างสัมพันธภาพและการรักษาความสัมพันธ์ให้คงอยู่ รวมถึงการใช้ทักษะการคิดพิจารณาไตร่ตรองสถานการณ์ จึงทำให้อีกหนึ่งองค์ประกอบของการรู้เท่าทันเรื่องเพศคือด้านทักษะเชิงบุคคล ซึ่งทักษะส่วนบุคคลจากความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศ จะให้ความสำคัญกับการสื่อสารระหว่างบุคคล ที่สำคัญคือ ทักษะการเจรจาต่อรองและการปฏิเสธ เพื่อการป้องกันความเสี่ยงจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย (Safer sex behavior) หรือการไม่มีเพศสัมพันธ์ (Abstinence) (SIECUS, 2004:40) และ การใช้ทักษะการคิดที่ไม่ใช่การคิดขึ้นพื้นฐาน แต่เป็นการคิดเชิงวิพากษ์หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องเพศ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น องค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคล จึงประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ทักษะการคิดตัดสินใจ 3) ทักษะการเจรจาต่อรอง และ 4) ทักษะการปฏิเสธ

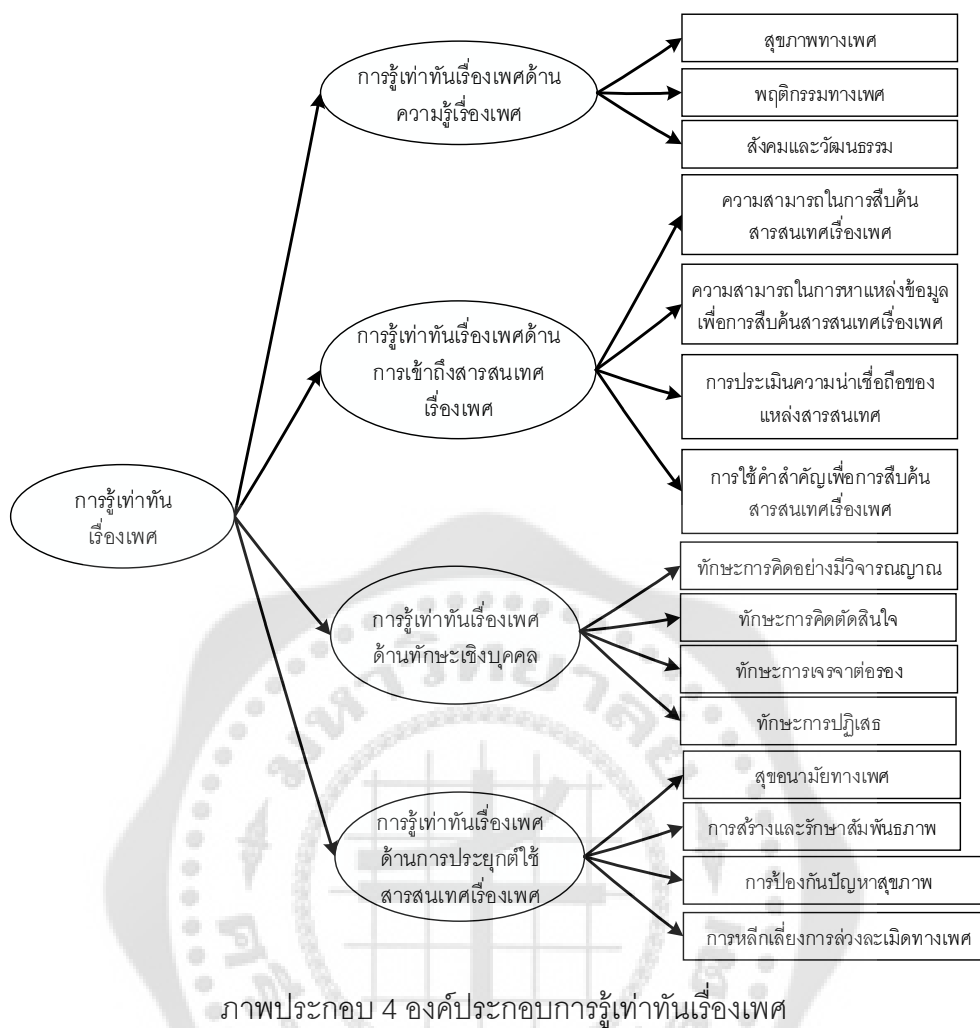
องค์ประกอบที่ 4 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ

การประยุกต์ใช้สารสนเทศเป็นองค์ประกอบของการรู้เท่าทันในทุกบริบท ทั้งด้านการรู้เท่าทันสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันสุขภาพ โดยโซเรนเซนและคณะ (Sorensen K; et al. 2012: 1-13) ได้อธิบายว่าการประยุกต์ใช้สารสนเทศควรจะเป็นไปเพื่อให้สอดคล้องกับการดูแลสุขภาพ การป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งเป็นการมุ่งเน้นองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศให้มีการประยุกต์สารสนเทศที่ได้รับมาใช้ในการสอดคล้องกับปัญหาทางเพศที่เกิดขึ้น ไม่ใช่แค่การนำความรู้เรื่องเพศมาใช้ในการรู้จักการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์หรือการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ไม่ติดเชื้อเอชไอวี โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการทำแท้งเท่านั้น แต่เป็นการนำข้อมูล

เรื่องเพศมาใช้ในการดูแลตนเองให้ถูกต้องตามสุขลักษณะปฏิบัติ การตระหนักต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ และสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่น ไม่ให้เกิดความวิตกกังวล รวมถึงการสร้างสัมพันธภาพอย่างเหมาะสมระหว่างบุคคล ทั้งบุคคลในครอบครัว เพื่อน และคนในสังคมรอบด้าน ตลอดจนการปฏิบัติตัวกับคนรัก (SIECUS. 2004: 21-68; WHO. 2010: 17; มลฤดี ลาพิมล และคณะ 2551: 47) ดังนั้น องค์ประกอบความรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศ จึงมีประเด็นในการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ ดังนี้

- 1) สุขอนามัยทางเพศ เป็นการดูแลและรักษาอนามัยทางเพศ สังเกตและเฝ้าระวังความผิดปกติทางด้านร่างกายที่เกิดขึ้นจากโรคที่เกี่ยวข้องกับอนามัยทางเพศ เช่น มะเร็ง ความผิดปกติของประจำเดือน โดยอาศัยสารสนเทศเรื่องเพศเป็นเหตุผลในการประเมิน และตัดสินใจในการดูแลตนเอง และการรักษาพยาบาล
- 2) การสร้างและรักษาสัมพันธภาพ เป็นการประยุกต์ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนทางสร้างสัมพันธภาพและการรักษาสัมพันธภาพ การวางแผนทางในการมีความรักที่เหมาะสมกับช่วงวัย
- 3) การป้องกันปัญหาสุขภาพทางเพศ เป็นการป้องกันปัญหาสุขภาพทางเพศในการติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เอดส์และการตั้งครรภ์ไม่พร้อม ตลอดจนการทำแท้ง
- 4) การหลีกเลี่ยงการล่วงละเมิดทางเพศ เป็นการนำสารสนเทศมาประยุกต์ใช้เพื่อการหลีกเลี่ยงต่อสถานการณ์การล่วงละเมิดทางเพศ ตลอดจนการตระหนักถึงสิทธิในร่างกายของตนเอง รวมถึงของผู้อื่น การหาแหล่งให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ และกฎหมายเพื่อการบังคับใช้คดี

โดยสรุปองค์ประกอบความรู้เท่าทันเรื่องเพศ ดังแสดงในภาพประกอบ 4

4.3 ความสำคัญของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

การรู้เท่าทันจะนำมาสู่ความสามารถในการคิดตัดสินใจในการเลือกแก้ปัญหา ป้องกันปัญหา ตลอดจนวางแผนชีวิตเพื่อให้เป็นไปตามเป้าประสงค์(UNESCO. 2009: 162) เมื่อนำมาใช้ร่วมกับประเด็นในเรื่องเพศ สามารถระบุความสำคัญของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ได้ดังนี้ 1) ประโยชน์ต่อบุคคล 2) ประโยชน์ต่อสังคมและวัฒนธรรมและ 3) ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1 ประโยชน์ต่อบุคคล

การรู้เท่าทันเรื่องเพศ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและประโยชน์ต่อบุคคลเป็นอย่างยิ่ง และเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การมีสิทธิทางเพศ (Sexual rights) (WHO. 2004: 5, นภาพร หะวานนท์ และคณะ. 2554: 10) ซึ่งสิทธิทางเพศ ประกอบด้วย

1) การบรรลุมาตรฐานสูงสุดของสุขภาพทางเพศ ซึ่งรวมถึงการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพทางเพศและสืบพันธุ์ (The highest attainable standard of sexual health, including access to sexual and reproductive health care services)

2) สามารถแสวงหาและเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศ (Seek, receive and impart information related to sexuality)

3) การได้รับความรู้ด้านเพศศาสตร์ศึกษา (Sexuality education)

4) เคารพตนเอง (Respect for bodily integrity)

5) การมีสิทธิในการเลือกคู่ชีวิต (Respect for bodily integrity)

6) การมีสิทธิในการตัดสินใจที่จะมีกิจกรรมทางเพศ (Decide to be sexually active or not)

7) การมีความสัมพันธ์ทางเพศด้วยความยินยอม (Consensual sexual relations)

8) การแต่งงานด้วยความยินยอม (Consensual marriage)

9) ความสามารถในการตัดสินใจได้เองเพื่อที่จะมีบุตร (Decide whether or not, and when, to have children)

10) การมีชีวิตทางเพศที่พึงพอใจและปลอดภัย (Pursue a satisfying, safe and pleasurable sexual life)

ซึ่งสิทธิทางเพศเหล่านี้จะนำไปสู่การมีสุขภาวะทางเพศที่ดี (Sexual well being) นั่นคือบุคคลสามารถแสดงออกทางเพศได้โดยใช้วิจารณญาณของตนเอง มีความพึงใจในเรื่องเพศของตนเอง ตลอดจนสามารถมีสุขภาพที่ปลอดภัยจากภัยต่างๆในเรื่องเพศ (Laumann, E.O; et al., 2006: 145)

4.3.2 ประโยชน์ต่อสังคมและวัฒนธรรม

การรู้เท่าทันเรื่องเพศมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและวัฒนธรรม เมื่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศเป็นการใช้ความคิดตามหลักเหตุและผล ตามแนวทางที่เหมาะสมของสังคมและวัฒนธรรมที่ผ่านการปลูกฝังที่กลมกลืนไปกับความรู้ที่สอดคล้องกัน กล่าวคือการรู้เท่าทันเรื่องเพศจะทำให้บุคคลเคารพความคิดและเข้าใจว่าเรื่องเพศของแต่ละคนอยู่บนความเชื่อ วัฒนธรรมและสังคมที่แตกต่างกัน ไม่ละเมิดสิทธิของกันและกัน ทำให้คนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างดี (SIECUS. 2004: 19)

4.3.3 ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ

การรู้เท่าทันเรื่องเพศมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากเมื่อศึกษาไปถึงปัญหาจากการไม่รู้เท่าทันเรื่องเพศนั้นพบว่า จะเกิดปัญหาขึ้นอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ ตลอดจนการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งการใช้งบประมาณเพื่อการจัดซื้อยา และการสูญเสียคนในวัยแรงงานที่ต้องกลายเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีไปนั้น พบว่า รัฐต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อการรณรงค์ และป้องกันเชิงรุก ดังนั้นการลดปริมาณผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก แชนเคอร์ (Shanker, I.I. 2005: 3) เชื่อว่าการรู้เท่าทันเรื่องเพศจะมีส่วนสำคัญทำให้ลดอัตราการติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ได้ รวมถึงทำให้ผู้ติดเชื้อสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นปกติ

4.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ในการศึกษาแนวคิดการรู้เท่าทันเรื่องเพศของศูนย์การเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษา หรือนักวิชาการต่างๆ นั้น ยังไม่พบว่ามีกรกล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศ อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่มีความใกล้เคียงกับการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสุขภาพ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อ พบที่จะสรุปเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศได้ดังนี้

4.4.1 ปัจจัยด้านพัฒนาการ

พัฒนาการเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ ความคิดและพฤติกรรมในแต่ละช่วงวัย ที่ส่งผลให้การเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษาในแต่ละวัยที่มีความแตกต่างกันออกไป นิกอร์ ดุสิตสิน และคณะ (2547: 9-11) ได้แบ่งการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษาตามพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยไว้ดังนี้

4.4.1.1 ระดับอนุบาล อายุ 3-5 ปี ควรรู้เรื่องเพศเกี่ยวกับส่วนต่างๆ ของร่างกาย ตนเอง การรู้ความแตกต่างระหว่างหญิงชาย การรักษาความสะอาด และการสื่อสารระหว่างบุคคล

4.1.1.2 ระดับประถมศึกษาตอนต้น อายุ 6-8 ปี ควรรู้เรื่องเพศเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์ภายนอกและภายใน การรักษาความสะอาดและการเข้าใจเรื่องเจ็บป่วย รวมถึงภาวะการติดเชื้อโรคของระบบสืบพันธุ์การหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์เสี่ยงจากการล่อลวงละเมิดทางเพศ การป้องกันตนเองและการขอความช่วยเหลือ

4.1.1.3 ระดับประถมศึกษาตอนปลาย อายุ 9-11 ปี ควรรู้เรื่องเพศเกี่ยวกับการเตรียมตัวและปรับตัวกับร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไป การรู้จักอารมณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก การสร้างสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน การรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ปฏิเสธและการเอาตัวรอดจากสถานการณ์เสี่ยงต่อการล่อลวงละเมิดทางเพศ

4.1.1.4 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อายุ 12-14 ปี ควรรู้เรื่องเพศเกี่ยวกับระบบฮอร์โมน และการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับระบบสืบพันธุ์ การรู้จักโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การหลีกเลี่ยงและป้องกันอันตรายทางเพศ การสื่อสารกับการวางตัวอย่างเหมาะสมกับเพศตรงข้าม การจัดการกับอารมณ์ต่างๆ การรู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และการยอมรับว่าบุคคลมีความคิดเห็นและค่านิยมทางเพศที่แตกต่างกัน

4.1.1.5 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุ 15-18 ปี ควรรู้จักการดูแลสุขภาพร่างกาย และระบบสืบพันธุ์ การแก้ปัญหา และแหล่งความช่วยเหลือเมื่อไม่สามารถแก้ไขด้วยตนเอง รวมถึงการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การคุมกำเนิด โดยวัยนี้ควรที่จะสามารถแสวงหา

ความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีบริการให้ความช่วยเหลือ การรู้จักการวางแผนอนาคต รู้จักความรัก การมีสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว การไม่เอาเปรียบทางเพศ และการมีความรับผิดชอบในเรื่องเพศ

4.4.2 ปัจจัยทางด้านเพศ

เพศหญิงและเพศชายเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศ พิมพลักษณ์ บุญมงคล และคณะ (2542: 8) ได้ศึกษาความสัมพันธ์หญิงชาย พบว่า ผู้หญิงยังมีความอ่อนด้อยในด้านการป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ ซึ่งสอดคล้องกับไพลิน ศรีสุขโข และคณะ (2551: 3) ที่พบว่าเพศหญิงมีความรู้ในเรื่องเพศดีกว่าเพศชาย แต่ทักษะในการเจรจาต่อรองเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยนั้นมีความเฉลียวฉลาดกว่าเพศชาย ส่วนในเพศชายจะมีทักษะการเจรจาต่อรองมากกว่าเพศหญิง แต่มีความรู้เรื่องเพศในระดับต่ำกว่าเพศหญิง

4.4.3 ปัจจัยทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลต่อการรู้เท่าทันทางเพศ ได้แก่ รายได้ของครอบครัว และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ซึ่งสตองค์ ศึกษาพบว่า ชาวอเมริกันแอฟริกันที่มีรายได้ต่ำ จะมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ รวมถึงการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมากกว่าผู้ที่มีรายได้สูง เช่น อายุของการมีคู่วเร็ว และการมีคู่นอนหลายคน ซึ่งเป็นปัญหาในเรื่องเพศ โดยองค์การยูเนสโก (Strong, B; et al., 2002: 61 อ้างถึงใน UNESCO, 2009: 22) เชื่อว่ามาจากการที่ไม่รู้เท่าทันนั่นเอง

4.4.4 ปัจจัยทางด้านประสบการณ์การเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษาและโอกาสทางการศึกษา

ประสบการณ์การเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษา เป็นผลจากการที่บุคคลได้จากการเรียนรู้จากการอ่าน การคำนวณ และการสื่อสารข้อมูลเรื่องเพศ โดยนัทบีม (Nutbeam, D. 2006: 263 - 265) พบว่า ผู้ที่มีกรู้เท่าทันสุขภาพ เช่น ความสามารถในการบริโภคยา หรือการปกป้องสุขภาพของตนเองได้นั้น เป็นผลมาจากบุคคลผู้นั้นมีความสามารถในการอ่าน ซึ่งเป็นการอ่านที่ไม่ใช่เป็นเพียงแค่การอ่านออก แต่เป็นการอ่านอย่างเข้าใจ และวิเคราะห์สิ่งที่อ่านได้ ซึ่งสอดคล้องกับแมคเคิล (McQuail. 1997 อ้างอิงจาก วิสาลักษณ์ สิทธิขุนทด. 2551: 36) ได้อธิบายว่า ข้อมูลที่ได้รับจากการอ่านนั้นขึ้นกับบุคคล ซึ่งเป็นการรู้เท่าทันในระดับพื้นฐาน เป็นความสามารถหนึ่งที่ต้องมีการฝึกฝนจนมีความชำนาญที่จะสามารถเข้าใจและตีความหมายต่างๆ ได้ จนสามารถนำข้อมูลไปก่อให้เกิดประโยชน์

เช่นเดียวกับแวกเนอร์ (Wagner, C.V; et al., 2009: 863-864) ที่เห็นสอดคล้องกับนัทบีม (Nutbeam, D. 2006: 263 - 265) และแซนเคอร์ (Schenker, I.I., 2005: 2-12) ที่กล่าวว่า ปัจจัยทางการศึกษาและประสบการณ์เรียนรู้มีผลต่อการรู้เท่าทัน โดยพบว่า ชาวแอฟริกาที่มีระดับการศึกษาต่ำ การรู้เท่าทันเรื่องเอชไอวี/เอดส์ก็จะมีระดับต่ำไปด้วย

4.5 ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

สังคมและวัฒนธรรมมีบทบาทต่อการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษา โดยในแต่ละสังคมและวัฒนธรรม แต่ละยุคแต่ละสมัย การยอมรับเรื่องเพศมีความแตกต่างกันไป คลุกและคณะ (Crooks, R; & Baur, K.,2005: 10) กล่าวว่า ในยุควิคตอเรีย สังคมและวัฒนธรรมในขณะนั้นเห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ต้องปกปิด ผู้หญิงจะถูกจำกัดสิทธิในเรื่องเพศ แต่เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 19 เรื่องเพศดูเหมือนว่าจะตรงกันข้าม ผู้หญิงมีสิทธิเสรีภาพเพิ่มขึ้น สำหรับสังคมและวัฒนธรรมไทยก็เช่นกัน ในแต่ละยุคแต่ละสมัยของสังคมและวัฒนธรรมก็มีความแตกต่างกันออกไป แม้กระทั่งในปัจจุบันคนส่วนหนึ่งยังเห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ไม่ควรเปิดเผย พิมพวลย์ บุญมงคล และคณะ (2542: 18) กล่าวถึงวัฒนธรรมเจียบของเรื่องเพศในสังคมไทย โดยเฉพาะในผู้หญิง แม้ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพทางเพศแต่ผู้หญิงจะไม่แสดงออกและพูดเรื่องเพศออกมา และการอดทนอดกลั้นอาการผิดปกติไว้ทำให้ความรุนแรงของอาการมีมากขึ้น จนอาจมีผลต่อการรักษา จากปัจจัยสังคมและวัฒนธรรมนี้สะท้อนให้เห็นว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศของบุคคล เมื่อการเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ แต่ถ้าสังคมและวัฒนธรรมที่บุคคลอยู่ไม่ให้การยอมรับในการเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศแล้วก็จะอุปสรรคต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศได้

จากประโยชน์ของการรู้เท่าทันเรื่องเพศที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การรู้เท่าทันเรื่องเพศจะช่วยให้บุคคลมีความรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัย ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ และสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางในการดูแลรักษาตนเอง รู้จักสิทธิและความเสมอภาคทางเพศ ตลอดจนรู้จักแนวทางในการเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศได้อย่างเหมาะสม ภายใต้บริบทของสังคมและวัฒนธรรม

5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้

การเสนอสาระแนวคิดในส่วนนี้เป็นการนำเสนอความหมาย ประเภท ประโยชน์ กระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาตัวบ่งชี้เรื่องเพศในวัยรุ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ความหมายของตัวบ่งชี้

นักวิชาการได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ ไว้ดังนี้

จอห์นสโตน (Johnstone, J.N. 1981: 3-5) อธิบายว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง สิ่งชี้หรือตัวที่บ่งบอกบางสิ่งบางอย่าง โดยตัวที่บ่งบอกนี้จะสะท้อนให้เห็นภาพสรุปของระบบเหมือนกับเป็นภาพกว้างๆ มากกว่าที่จะมีความเฉพาะ รวมทั้งตัวที่บ่งบอกนี้จะเป็นชิ้นส่วนที่มาต่อกันจนเห็นเป็นภาพ ซึ่งชิ้นส่วนเหล่านี้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต

ศิริชัย กาญจนวาสี (2545: 5) อธิบายว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปรหรือค่าที่สังเกตได้ซึ่งใช้บ่งบอกสถานการณ์ หรือสะท้อนลักษณะการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ (2551:7) อธิบายว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวแปรประกอบหรือองค์ประกอบที่มีค่าแสดงถึงลักษณะหรือปริมาณของสภาพที่ต้องการศึกษา ณ ช่วงเวลาหนึ่ง ค่าของตัวบ่งชี้แสดง/ระบุ/บ่งบอกถึงสภาพที่ต้องการศึกษาเป็นองค์รวม แต่มีความชัดเจนเพียงพอที่จะใช้ในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อประเมินสภาพที่ต้องการศึกษาได้และใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลาที่แตกต่างกันเพื่อทราบถึงเปลี่ยนแปลงของสภาพที่ต้องการศึกษาได้

วรรณิ แกมเกตุ (2554: 110) อธิบายว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง สารสนเทศหรือค่าที่สังเกตได้เชิงปริมาณหรือเป็นสารสนเทศเชิงคุณภาพซึ่งใช้บ่งบอกสถานะของสิ่งที่มุ่งวัด หรือสะท้อนลักษณะ/ผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานอย่างกว้างๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

จากการให้ความหมายของตัวบ่งชี้ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวแปรประกอบที่มีค่าที่สังเกตได้เชิงปริมาณหรือเป็นสารสนเทศเชิงคุณภาพซึ่งใช้ในการบ่งบอกสถานะหรือสะท้อนสภาพของสิ่งที่ต้องการวัดหรือศึกษา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

5.2 ประเภทของตัวบ่งชี้

การแบ่งประเภทของตัวบ่งชี้ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2551: 8-9) แบ่งประเภทจากการสังเคราะห์โดยสรุปงานวิจัยของ จอห์นสโตน (Johnstone, 1981) บอทานีและวอลเบิร์ก (Bottani; & Walberg, 1994) วิลมส์และเคิร์กฮอฟ (Willms; & Kerchhoff, 1995) เอกและรอสโซ (Egghe; & Rousseau, 1991) ชารอค โควอร์ต และสเตบเลอร์ (Schalock, Cowart, Stabler, 1993) ไว้ดังนี้

5.2.1 การจัดแยกตามทฤษฎีระบบ

ตัวบ่งชี้แบ่งตามทฤษฎีระบบได้ 3 ประเภท คือ ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัย (Input indicators) ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ (Process indicators) และตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต (Output indicators) ซึ่งรวมตัวบ่งชี้ด้านผลผลิตและผลกระทบ (Outcome/ Impact indicators) ที่เกิดขึ้นในระบบ

5.2.2 การจัดแยกประเภทตามลักษณะนิยามของตัวบ่งชี้

การสร้างและการพัฒนาตัวบ่งชี้ต้องมีการให้นิยามตัวบ่งชี้ ลักษณะการให้นิยามที่แตกต่างกันทำให้นักวิชาการแบ่งประเภทตัวบ่งชี้ออกเป็น 2 ประเภท *ประเภทแรก* ตัวบ่งชี้แบบอัตนัย (Subject indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่ใช้ในกรณีที่นักวิชาการยังมีความรู้หรือเรื่องที่จะศึกษาไม่มากนัก หรือใช้ในสถานการณ์ที่มีการให้นิยามตัวบ่งชี้ไว้อย่างหลวมๆ ไม่ชัดเจน การศึกษาเฉพาะเรื่อง การนิยามตัวบ่งชี้แบบอัตนัยนี้ นักวิชาการต้องใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ *ประเภทที่สอง* ตัวบ่งชี้แบบ

ปรนัย (Objective indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่มีการให้นิยามไว้ชัดเจนและไม่มีส่วนที่ต้องใช้วิจารณญาณของนักวิชาการแต่อย่างใด ตัวบ่งชี้ประเภทนี้มักใช้ในการประเมิน การติดตาม และการเปรียบเทียบระบบ

5.2.3 การจัดแยกประเภทตามวิธีการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ประเภทนี้จำแนกตามวิธีการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ได้เป็น 3 ประเภท *ประเภทแรก* ตัวบ่งชี้ตัวแทน (Representative indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นจากตัวแปรเพียงตัวเดียวให้เป็นตัวแปรอื่นๆ ที่บอกลักษณะหรือปริมาณหรือสภาพที่ต้องการศึกษาได้ *ประเภทที่สอง* ตัวบ่งชี้แยกย่อย (Disaggregative indicators) เป็นตัวบ่งชี้แยกย่อยที่แต่ละตัวเป็นอิสระต่อกัน และบ่งชี้ลักษณะหรือปริมาณของสภาพที่ต้องการศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว การที่จะบ่งชี้สภาพองค์รวมจะต้องใช้ตัวแปรย่อยรวมกันทั้งหมด *ประเภทที่สาม* ตัวบ่งชี้รวมหรือตัวบ่งชี้ประกอบ (Composite indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่เกิดจากการรวมตัวแปรย่อยหลายๆตัวเข้าด้วยกัน โดยให้น้ำหนักความสำคัญตามที่เป็นจริง ตัวบ่งชี้ชนิดนี้ให้สารสนเทศที่มีคุณค่า มีความเที่ยง และความตรงสูงกว่าตัวบ่งชี้สองประเภทแรก จึงเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนงาน การกำกับดูแล การประเมินผล การดำเนินงานและนิยามใช้กันมากในปัจจุบัน

5.2.4 การจัดแยกประเภทตามลักษณะตัวบ่งชี้ย่อยที่ใช้สร้างตัวบ่งชีรวม

ตัวบ่งชี้ย่อยที่นำมาสร้างตัวบ่งชีรวม มีลักษณะที่แตกต่างกันไปแบ่งได้หลายประเภทตามเกณฑ์ในการแบ่ง ดังนั้นการจัดจำแนกประเภทตัวบ่งชี้จึงแบ่งได้หลายวิธีตามลักษณะการแบ่งประเภทของตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

วิธีที่ 1 การจัดแยกประเภทตัวบ่งชี้ตามระดับการวัด ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ตัวบ่งชี้นามบัญญัติ (Nominal indicators) 2) ตัวบ่งชี้อันดับภาคชั้น (Ordinal indicators) และ 3) ตัวบ่งชี้อัตราส่วน (Ratio indicators) ตัวบ่งชีรวมที่สร้างจากตัวบ่งชี้ย่อยระดับใดจะมีระดับการวัดตามตัวแปรนั้นด้วย

วิธีที่ 2 การจัดแยกประเภทตัวบ่งชี้ตามประเภทของตัวแปร ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ ตัวบ่งชี้สต็อก (Stock indicators) และตัวบ่งชี้การเคลื่อนไหว (Flows indicators) ตัวบ่งชี้สต็อกแสดงถึงสถานะหรือปริมาณของระบบการผลิต ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง ส่วนตัวบ่งชี้การเคลื่อนไหวแสดงถึงสถานะที่เป็นพลวัตในระบบการผลิต ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง

วิธีที่ 3 การจัดแยกประเภทตามคุณสมบัติทางสถิติของตัวบ่งชี้ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับการแจกแจง (Distributive indicators) และตัวบ่งชี้ที่ไม่เกี่ยวกับการแจกแจง (Non distributive indicators) ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับการแจกแจงสร้างจากตัวบ่งชี้ที่เป็นสถิติบอกลักษณะการกระจายของข้อมูลส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่เกี่ยวกับการแจกแจงสร้างจากตัวบ่งชี้ปริมาณหรือเป็นค่าสถิติบอกค่ากลาง

5.2.5 การจัดแยกประเภทตามลักษณะค่าของตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ตามลักษณะค่าของตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 ตัวบ่งชี้สัมบูรณ์ (Absolute indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่ค่าของตัวบ่งชี้บอกปริมาณที่แท้จริงและมีความหมายในตัวเอง และตัวบ่งชี้สัมพัทธ์ เป็นตัวบ่งชี้ที่ค่าของตัวบ่งชี้เป็นปริมาณที่ต้องแปลความหมายเทียบกับค่าอื่น

ประเภทที่ 2 ตัวบ่งชี้อัตราส่วน (Relative or ratio indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่ค่าของตัวบ่งชี้เป็นปริมาณที่ต้องแปลความหมายเทียบกับค่าอื่น

5.2.6 การจัดแยกประเภทตามฐานการเปรียบเทียบในการแปลความหมาย

ตัวบ่งชี้แบ่งตามมาตรฐานการเปรียบเทียบในการแปลความหมายของตัวบ่งชี้แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

ตัวบ่งชี้อิงกลุ่ม (Norm referenced indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายเทียบกับกลุ่ม

ตัวบ่งชี้อิงเกณฑ์ (Criterion-referenced indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตัวบ่งชี้อิงตน (Self-referenced indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายเทียบกับสภาพเดิม ณ จุด หรือช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เป็นตัวบ่งชี้ที่บอกถึงความเปลี่ยนแปลงหรือระดับการพัฒนา

5.2.7 การจัดแยกประเภทตามลักษณะการใช้ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ใช้ลักษณะในการจำแนก นำมาใช้ประโยชน์ใน 2 ลักษณะ คือ การใช้ประโยชน์เพื่อบรรยายสภาพของระบบ และการใช้ประโยชน์เพื่อทำนายหรือพยากรณ์ปรากฏการณ์ในอนาคต ดังนั้นการจัดแยกประเภทตัวบ่งชี้ตามลักษณะการใช้ประโยชน์จึงแบ่งได้ 2 ประเภท คือ ตัวบ่งชี้แสดงความหมาย (Expressive indicators) และตัวบ่งชี้ทำนาย (Predictive indicators)

5.2.8 การจัดแยกประเภทตัวบ่งชี้ตามเนื้อหาสาระหรือสาขาวิชา

ตัวบ่งชี้มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการในศาสตร์ทุกสาขา เมื่อจำแนกประเภทตัวบ่งชี้ตามสาขา หรือเนื้อหาสาระสามารถแบ่งประเภทได้หลากหลาย เช่น ตัวบ่งชี้การศึกษา (Education indicators) ตัวบ่งชี้สังคม (Social indicators) ตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิต (Quality of life indicators) ตัวบ่งชี้การพัฒนา (Develop indicators) ตัวบ่งชี้ระดับความยากจน (Poverty indicators) เป็นต้น การจัดแยกประเภทตัวบ่งชี้ตามเนื้อหาสาระนั้น ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับความสนใจและจุดมุ่งหมายในการพัฒนาตัวบ่งชี้

สำหรับสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2551: 9) ได้จัดแบ่งตัวชี้วัดตามระบบคุณภาพออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) ตัวชี้วัดด้านโครงสร้างหรือปัจจัย (Structure/ Input indicators) เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงปัจจัยในการทำงาน
- 2) ตัวชี้วัดด้านกระบวนการ (Process indicators) เป็นตัวชี้วัดที่ใช้วัดหรือแสดงถึงขั้นตอน
- 3) ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ (Outcome indicators) เป็นตัวชี้วัดที่ใช้ชี้วัดหรือแสดงผลลัพธ์เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานหรือวิธีการขั้นตอนของระบบ

สำหรับงานวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศในครั้งนี้ จะใช้การพัฒนาตัวบ่งชี้ประเภทตัวบ่งชี้อรวมหรือตัวบ่งชี้องค์ประกอบ (Composite indicators) กล่าวคือ เป็นตัวบ่งชี้ที่เกิดจากการรวมตัวประกอบองค์ประกอบของการรู้เท่าทันเรื่องเพศจำนวนหนึ่งเข้าด้วยกันด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์ เพื่อบ่งบอกสถานะของการรู้เท่าทันเรื่องเพศในวัยรุ่น

5.3 กระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้

กระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา จอห์นสโตน (Johnstone, 1981: 71-77) ได้อธิบายกระบวนการของการพัฒนาตัวบ่งชี้ว่า เมื่อพัฒนาตัวบ่งชี้จากการนิยามของแนวคิดทฤษฎีเพื่อนำไปสู่การประเมินนั้นจะประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลักดังนี้ 1) คัดเลือกองค์ประกอบของตัวแปร 2) กำหนดวิธีการรวมตัวแปรและ 3) กำหนดน้ำหนักการประยุกต์ใช้ในแต่ละตัวแปร โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.3.1 คัดเลือกองค์ประกอบของตัวแปร

การคัดเลือกองค์ประกอบของตัวแปรเป็นการนำตัวแปรทั้งหมดที่ต้องการศึกษามารวมกันสร้างเป็นตัวบ่งชี้ ด้วยการระบุคุณลักษณะของสิ่งที่มุ่งจะศึกษา โดยอาศัยข้อเสนอเชิงทฤษฎี เอกสารต่างๆ หรือการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งในลักษณะทั่วไปเป็นการกำหนดขึ้นมาอย่างง่าย ๆ แต่ต้องระมัดระวังเรื่องของอคติในการคัดเลือก

5.3.2 กำหนดวิธีรวมตัวแปร

วิธีการรวมตัวแปรองค์ประกอบเข้าด้วยกัน โดยทั่วไปจะใช้อยู่ด้วยกัน 2 วิธี คือ การรวมทางพีชคณิต (Additive) และการรวมแบบทวีคูณ (Multiplicative) ซึ่งการรวมทั้ง 2 วิธีนี้มีข้อตกลงเบื้องต้นแตกต่างกันกล่าวคือ การรวมทางพีชคณิตมีข้อตกลงเบื้องต้นคือ ความสำคัญของแต่ละตัวแปรสามารถทดแทนหรือชดเชยกันได้ และมักมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระบบตั้งแต่ 2 ระบบขึ้นไปว่าในเรื่องที่มุ่งศึกษานั้น มีความแตกต่างกันกี่หน่วย สำหรับการรวมแบบทวีคูณ มีข้อตกลงเบื้องต้น คือ การเปลี่ยนแปลงค่าของตัวแปรตัวหนึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของอีกตัวแปรหนึ่ง ไม่อาจทดแทนหรือชดเชยกันได้ การรวมตัวแปรด้วยวิธีการนี้มักใช้เปรียบเทียบระบบตั้งแต่ 2 ระบบขึ้นไป ว่าระบบหนึ่งมีค่าตัวบ่งชี้สูงกว่าอีกระบบหนึ่งอยู่ที่เท่าหรือคิดเป็นร้อยละเท่าไร

5.3.3 กำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปร

การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรสามารถทำได้ 2 วิธี คือ การกำหนดความสำคัญของตัวแปรให้เท่ากัน (Equal weight) และให้ต่างกัน (Differential weight) สำหรับการกำหนดความสำคัญให้ต่างกันนั้น อาจใช้วิธีการพิจารณาตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert judgment) วิธีวัดความสำคัญของตัวแปร พิจารณาจากเวลา (Time taken) หรือค่าใช้จ่าย (Cost) ของการกระทำกิจกรรมใดๆที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรนั้นหรือวิธีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) ด้วยวิธีการทางสถิติก็ได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.3.3.1 การตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert judgment) เป็นการพิจารณาถึงความเห็นในหมู่ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ ที่ต้องการศึกษา ซึ่งอาจจะเป็นนักวิจัยหรือนักวางแผนที่เกี่ยวข้องโดยให้สมาชิกแต่ละคนเสนอค่าน้ำหนักของตัวแปรแล้วพิจารณาหาข้อยุติด้วยการใช้ค่าเฉลี่ยหรือการอภิปรายลงความเห็น หรืออาจใช้แบบสอบถามเพื่อหาค่าร้อยละที่ผู้ตอบเห็นด้วยกับน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรที่ระบุ หรืออาจใช้วิธีการที่เป็นระบบมากขึ้น เช่น เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เพื่อสำรวจหาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญโดยไม่ต้องเผชิญหน้ากัน แล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้หาค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรแต่ละตัวต่อไป

5.3.3.2 วิธีวัดความสำคัญของตัวแปร (Measure effort required)

โดยพิจารณาจากเวลา (Time taken) หรือค่าใช้จ่าย (Cost) ของการทำกิจกรรมใดๆที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรนั้น

5.3.3.3 การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) เป็นการใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรแต่ละตัวแปร โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) เป็นต้น

นอกจากนี้ วรรณิ์ แกมเกตุ (2545: 30) ได้อธิบายเพิ่มเติมกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ของจอห์นสตัน โดยการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ขั้นตอนหนึ่งในการพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อให้ตัวบ่งชี้มีคุณภาพนั้นคือการตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความเที่ยงตรง (Reliability) ความเชื่อมั่น (Validity) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเป็นประโยชน์ (Utility) ความเหมาะสม (Appropriateness) และความเชื่อถือได้ (Credibility) ทั้งนี้ การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย การตรวจสอบคุณภาพภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี และตรวจสอบด้วยวิธีการทางสถิติ ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) การตรวจสอบคุณภาพภายในเรื่องตัวแปรและการคัดเลือกตัวแปร โดยผู้พัฒนาตัวบ่งชี้ต้องมีกรอบแนวคิดตามทฤษฎีที่ชัดเจน มีคุณภาพ มีกรอบแนวคิดในการสร้างโมเดลการเลือกตัวแปร หรือการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้อ้างอิงข้อมูลที่ได้มามีคุณภาพ และได้ตัวบ่งชี้ที่มีความเที่ยงตรงภายใน (Internal validity) มากขึ้น

2) การตรวจสอบคุณภาพในการรวมตัวแปร เนื่องจากวิธีการในการรวมตัวแปรมีหลายวิธี จึงต้องพิจารณาเงื่อนไขและความเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์

3) การตรวจสอบคุณภาพ ในเรื่องการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรแม้ว่าจะไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัว แต่การเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับธรรมชาติของตัวแปรและเป้าหมายในการนำไปใช้ประโยชน์ เป็นประเด็นต้องพิจารณาตรวจสอบ

กล่าวโดยสรุป กระบวนการในการพัฒนาตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ 1) กำหนดนิยามของตัวบ่งชี้ 2) การคัดเลือกตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของสิ่งที่มุ่งศึกษา 3) การกำหนดวิธีรวมตัวแปร และ 4) การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปร ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศสำหรับการวิจัยครั้งนี้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ ดังนี้

วรรณิ์ แกมเกตุ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนชนบท การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการคือ 1) เพื่อตรวจสอบความตรงหรือความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์และพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนชนบท 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนชนบทและ 3) เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการในการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนชนบทที่สามารถพึ่งตนเองได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครอบครัวและชุมชนชนบทใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยซึ่งประกอบด้วย ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ จำนวน 808 ครอบครัว จาก 32 ชุมชน ในเขตพื้นที่ 16 อำเภอ ของ 8 จังหวัดซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอนโดยมีกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยหัวหน้าครอบครัวและผู้นำชุมชน จำนวน 808 คน และ 87 คน ตามลำดับ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลฟายเพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวในเบื้องต้นและระยะที่ 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าครอบครัวและผู้นำชุมชนเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของครอบครัวและชุมชนความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวในด้านต่างๆตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งตนเองรวมทั้งรูปแบบและกระบวนการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนที่สามารถพึ่งตนเองได้โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการสนทนากลุ่มประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่สถิติเชิงบรรยายและสถิติวิเคราะห์ประเภทต่างๆ โดยใช้ โปรแกรม SPSS for windows และโปรแกรม LISREL 8.50 for windows และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มัธยฐานฐานนิยม ความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปร และความโค้งการวิเคราะห์ประมาณค่าตัวแปรที่ขาดหาย โดยใช้วิธีการประมาณค่าเฉลี่ยของตัวแปรนั้นๆจากกลุ่มผู้ตอบการวิเคราะห์รวมค่าข้อมูลในบางตัวแปรโดยการหาค่าเฉลี่ยของตัวแปรจากข้อมูลในระดับครอบครัวให้ได้เป็นค่าเฉลี่ยของตัวแปรในระดับชุมชนและการวิเคราะห์เพื่อสร้างตัวแปรใหม่ในรูปของตัวแปรประกอบโดยใช้หลักการวิเคราะห์ส่วนประกอบमुखสำคัญสำหรับสถิติวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองการวิเคราะห์จำแนก และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. โมเดลตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองที่พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชน พบว่า ครอบครัวส่วนใหญ่มีความสามารถในการพึ่งตนเองโดยรวมและความสามารถในการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติด้านจิตใจ และด้านสังคมวัฒนธรรม อยู่ในระดับปกติ นั่นคือมีความสามารถในการพึ่งตนเองต่ำกว่าค่าเฉลี่ยยกเว้นด้านสาธารณสุขเพียงด้านเดียวเท่านั้นที่ ครอบครัวส่วนใหญ่มีความสามารถในการพึ่งตนเองอยู่ในระดับสูงนั่นคือสูงกว่าค่าเฉลี่ย และพบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีความสามารถในการพึ่งตนเองโดยรวมและความสามารถในการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุขและด้านจิตใจอยู่ในระดับปกติ ยกเว้นด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านสังคมวัฒนธรรม เท่านั้นที่ชุมชนส่วนใหญ่มีความสามารถในการพึ่งตนเองอยู่ในระดับสูง

จุฑาทิพย์ สว่างสุวรรณ (2548) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้และโมเดลสาเหตุและผลของการร่วมมือร่วมพลังของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การร่วมมือร่วมพลังของครูในโรงเรียนประถมศึกษา และพัฒนาโมเดลสาเหตุและผลของการร่วมมือร่วมพลังของกลุ่มครูที่มาจากสถานศึกษาที่ขนาดต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 427 คน จากสถานศึกษา 58 แห่งที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจากประชากรครูประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวัดการร่วมมือร่วมพลังและสาเหตุและผลของการร่วมมือร่วมพลัง เป็นมาตรประมาณค่าที่ช่วงพิสัย ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.7148 – 0.9789 และแบบประเมินการร่วมมือร่วมพลังวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์การถดถอย การวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุนามแบบทางเดียวและการเปรียบเทียบเพียงค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงโมเดล ความตรงข้ามกลุ่ม และความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลโดยกกลยุทธ์กลุ่มพหุ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โมเดลการวัดการร่วมมือร่วมพลังมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\text{Chi-Square} = 4.785$, $\text{df} = 7$, $P = 0.68617$, $\text{GFI} = 0.996$, $\text{AGFI} = 0.983$) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ 7 ตัว มีค่าอยู่ระหว่าง 0.721 ถึง 0.905 ตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือการเอาใจใส่แก้ไขปัญหาาร่วมกัน รองลงมาคือ การรับผิดชอบหน้าที่และการมีเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงาน มีค่าเท่ากับ 0.905 0.855 และ 0.791 ตามลำดับ ผลการตรวจสอบความตรงโดยวิธีกลุ่มผู้จัด สรุปได้ว่าตัวบ่งชี้การร่วมมือร่วมพลังที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\text{Chi-square} = 238.53$, $\text{df} = 209$, $P = 0.7873$,

GFI = 0.949, AGFI = 0.907) โดยองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการร่วมมือรวมพลังทั้งหมดมีอิทธิพลต่อการร่วมมือรวมพลัง

ระพีพรรณ คำหอม และคณะ (2551: 55 - 79) ได้รายงานโครงการพัฒนามาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง โดยใช้วิธีการวิจัยแบบการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งมีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

- 1) ร่วมพัฒนา/ปรับปรุงแก้ไขพัฒนามาตรฐานครอบครัวเข้มแข็งตัวชี้วัดระดับครอบครัวระดับชุมชนและระดับประเทศโดยการประชุมที่ปรึกษาและคณะเพื่อปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานครอบครัวเข้มแข็งตัวชี้วัดระดับครอบครัวระดับชุมชนและระดับประเทศ
- 2) การนำเสนอผู้เชี่ยวชาญและกรรมการที่ปรึกษาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพิจารณาปรับปรุงและแก้ไขมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็งตัวชี้วัดระดับครอบครัวระดับชุมชนและระดับประเทศก่อนนำไปสู่การจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 3) การจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อร่วมพิจารณามาตรฐานครอบครัวเข้มแข็งตัวชี้วัดที่ได้พัฒนาขึ้นมาโดยผ่านเวทีวาทะ 4 ภาค
- 4) ร่วมสรุปผลการพัฒนามาตรฐานครอบครัวเข้มแข็งระดับครอบครัวและระดับชุมชนในแต่ละเวทีร่วมกันเพื่อให้ตรวจสอบความครบถ้วนของเนื้อหาสาระของตัวชี้วัดในแต่ละด้านทั้งเวที 4 ภาค
- 5) การสร้างแบบประเมินและเกณฑ์การประเมินครอบครัวเข้มแข็งระดับครอบครัวและระดับชุมชน
- 6) การนำเสนอแบบประเมินครอบครัวเข้มแข็งทั้ง 2 ระดับเพื่อพิจารณาความสอดคล้องเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญในเวทีส่วนกลางในกทม. จำนวน 2 ครั้ง
- 7) ทีมที่ปรึกษาแก้ไขแบบประเมินครอบครัวเข้มแข็งทั้ง 2 ระดับและร่วมพิจารณาแก้ไขแบบประเมินร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ
- 8) การทดสอบแบบประเมินครอบครัวเข้มแข็งทั้ง 2 ระดับเพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในกทม.และนครปฐมแห่งละ 50 ครอบครัว รวมเป็น 100 ครอบครัว และชุมชนจำนวน 28 ชุมชน
- 9) การวิเคราะห์ผลการทดสอบแบบประเมินครอบครัวเข้มแข็งทั้ง 2 ระดับ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
- 10) การนำเสนอผลการทดสอบแบบประเมินครอบครัวเข้มแข็งทั้ง 2 ระดับผ่านผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่เกี่ยวข้อง

โดยคณะผู้วิจัยได้เสนอองค์ประกอบของความเข้มแข็งของครอบครัวประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่

1) ด้านสัมพันธภาพ หมายถึง ข้อกำหนดที่บ่งบอกความเข้มแข็งของครอบครัวในด้านสัมพันธภาพ โดยมีตัวบ่งชี้/ตัวชี้วัดในระดับครอบครัว ได้แก่ (1) สมาชิกในครอบครัวแสดงออกถึงความรักและเอาใจใส่ระหว่างกัน (2) ยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (3) สื่อสารระหว่างกันอย่างมีคุณภาพ (4) มีส่วนร่วมแก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้วยเหตุผลไม่ใช้ความรุนแรง ตัวบ่งชี้/ตัวชี้วัดในระดับชุมชน ได้แก่ (1) ชุมชนสนับสนุนให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมสัมพันธภาพครอบครัว (2) ชุมชนมีการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งของครอบครัว

2) ด้านการทำหน้าที่บทบาทของครอบครัว หมายถึง ข้อกำหนดที่บ่งบอกความเข้มแข็งของครอบครัว ในด้านการทำหน้าที่บทบาทหน้าที่ของครอบครัว โดยมีตัวบ่งชี้/ตัวชี้วัดในระดับครอบครัว ได้แก่ การที่ครอบครัวทำหน้าที่ของตนต่อสมาชิก ส่วนตัวบ่งชี้/ตัวชี้วัดในระดับชุมชนไม่มี เนื่องจากการพิจารณาในประเด็นการทำบทบาทหน้าที่ในระดับครอบครัวเป็นสำคัญ

3) ด้านการพึ่งตนเอง หมายถึง ข้อกำหนดที่บ่งบอกความเข้มแข็งของครอบครัว ได้แก่ (1) การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ (2) การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ และ (3) การพึ่งตนเองด้านข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้ ส่วนตัวบ่งชี้/ ตัวชี้วัดระดับชุมชน ได้แก่ ชุมชนสนับสนุนให้ครอบครัวพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ สุขภาพ และด้านข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้

4) ด้านต้นทุนทางสังคม หมายถึง ข้อกำหนดที่บ่งบอกความเข้มแข็งของครอบครัว โดยพิจารณาจากทุนทางสังคม อันหมายถึง ความเข้มแข็งของครอบครัว อันเนื่องมาจากระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งในระบบปัจเจกบุคคล กลุ่ม ชุมชน และเครือข่ายทางสังคม ทั้งนี้ตัวบ่งชี้/ตัวชี้วัดในระดับครอบครัว ได้แก่ ทุนทางสังคมของแต่ละครอบครัวในการสร้างบรรยากาศความเป็นครอบครัว ส่วนตัวบ่งชี้/ ตัวชี้วัดระดับชุมชน ได้แก่ (1) ชุมชนการสร้างกิจกรรมด้านครอบครัว (2) ชุมชนส่งเสริมให้นาหลักธรรมมาใช้ในครอบครัว (3) ชุมชนสร้างเครือข่ายการสนับสนุนทางสังคมในรูปแบบต่างๆ

5) ด้านการหลีกเลี่ยงสภาวะเสี่ยงและการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก หมายถึง ข้อกำหนดที่บ่งบอกความเข้มแข็งของครอบครัว โดยพิจารณาจากความสามารถหลีกเลี่ยงสภาวะเสี่ยงและปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก ทั้งนี้ตัวบ่งชี้/ ตัวชี้วัดในระดับครอบครัว ได้แก่ การหลีกเลี่ยงสภาวะเสี่ยงและการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก ส่วนตัวบ่งชี้/ตัวชี้วัดในระดับชุมชน ได้แก่ (1) ชุมชนดูแลพื้นที่ในชุมชนเพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพของครอบครัว (2) ชุมชนสร้าง/ แสวงหาทรัพยากร เพื่อดูแลครอบครัวที่มีภาวะพึ่งพิงสูง (3) ชุมชนสร้างระบบป้องกันภัย/ ความรุนแรงในชุมชน และ (4) ชุมชนส่งเสริมให้ครอบครัวมีทักษะในการเผชิญหน้าและการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก

สกล วรเจริญศรี (2550) ได้ศึกษาทักษะชีวิตและการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น โดยทำการศึกษากลุ่มนักเรียนวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 และ 2 จำนวน 1,196 คน ได้ผลว่า องค์ประกอบของทักษะชีวิตประกอบด้วย 3 ทักษะสำคัญ คือ 1. องค์ประกอบทักษะทางด้านสังคม 2. องค์ประกอบทักษะด้านการคิด และ 3. ทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์ มีค่าความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถวัดองค์ประกอบของทักษะชีวิตได้

จากงานวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ขั้นตอนในการพัฒนาตัวบ่งชี้จำเป็นต้องมีการสร้างโครงสร้างของตัวบ่งชี้ ซึ่งได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การใช้เทคนิคเดลฟาย การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ จนนำมาพัฒนาตัวบ่งชี้ แล้วจึงนำมาตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล โดยใช้การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ และใช้สถิติขั้นสูงโมเดลแสดงความสัมพันธ์เชิงเส้น (Linear structural relationship Model) แบบมีตัวแปรแฝงในลักษณะของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่ 2 โดยงานวิจัยข้างต้นจะเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

กนกพร ฉันทนารุ่งภักดิ์ (2553) การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของกระบวนการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของระบบการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่งสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จของระบบการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 พัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จการของระบบการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่ง โดยการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่ง และตอนที่ 2 การตรวจสอบตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งของระดับอุดมศึกษาในการสอนโดยใช้การเก็บแบบสอบถาม จำนวน 151 ชุดประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน และฝ่ายสนับสนุน ในการเรียนอีเลิร์นนิ่ง การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือใช้การพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.992 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวแปรความสำเร็จของระบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ มี 5 องค์ประกอบ คือ

- 1) สถาบันและการจัดการ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ปรัชญา ปณิธานและพันธกิจ การรับเข้าการศึกษา ระบบสนับสนุนผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ระบบพัฒนาระบบสนับสนุนและบริการผู้เรียน งบประมาณ โครงสร้างพื้นฐานและการจัดการ และการออกแบบ
- 2) การออกแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ หลักสูตรมีความสอดคล้องเป้าหมายของสถาบัน ปฏิสัมพันธ์ในการเรียน ระบบการดูแลและให้ข้อมูลป้อนกลับ กลยุทธ์ในการเรียนการสอน และลักษณะการประเมินผลการเรียนการสอน
- 3) สื่อและเทคโนโลยีประกอบด้วย โครงสร้างและการจัดระบบป้องกัน คุณภาพของสื่อการเรียนการสอน และพัฒนาและผลิตสื่อการเรียนการสอน
- 4) ปัจจัยสนับสนุน ตัวบ่งชี้คือ ห้องสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้อื่น ๆ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก
- 5) การประเมินผล ประกอบด้วยตัวบ่งชี้การประเมินผลหลักสูตร

2. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดความสำเร็จของระบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีความตรงเชิงโครงสร้าง และมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 21.90, df = 38, P = .98, GFI = 0.93, RMR = 0.0075)

3. ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของระบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย มีองค์ประกอบที่พบเรียงตามลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านสื่อและเทคโนโลยี องค์ประกอบด้านสถาบันและการจัดการ องค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนการสอน องค์ประกอบด้านปัจจัยสนับสนุนและองค์ประกอบด้านการประเมินผล

สรุปองค์ประกอบของการพัฒนาตัวบ่งชี้ว่า ประกอบด้วย 1. การพัฒนาโมเดลตัวบ่งชี้ 2. การตรวจสอบโมเดลตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาโมเดลตัวบ่งชี้ เป็นขั้นตอนในการสร้างโมเดลตัวบ่งชี้ซึ่งได้จากการดำเนินการดังนี้

1.1 การวิเคราะห์เนื้อหาจากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเป็นร่างโมเดลตัวบ่งชี้

1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ

1.3 การสนทนากลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้

1.4 สร้างโมเดลจากข้อมูลที่ได้ดำเนินการข้างต้น

2. การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นการศึกษาความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 สร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้

2.2 กำหนดและสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัย

2.3 ศึกษาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบและนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

2.4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

2.5 วิเคราะห์ข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดำเนินการวิจัยในลักษณะการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix method research) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

ระยะที่ 1 การสร้างโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

การสร้างโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อนำมาสร้างโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาระยะที่ 1 การสร้างโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key performance) แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเพศศาสตร์ศึกษา เพื่อสร้างโมเดลและกำหนดนิยามตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ได้แก่

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาจำนวน 1 ท่าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้
 - 1.1 เป็นอาจารย์ในสถาบันการศึกษา
 - 1.2 มีตำแหน่งวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป
 - 1.3 มีความเชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาและวิจัยหลักสูตรและการสอน

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขและการแพทย์ จำนวน 1 ท่าน มีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้
 - 2.1 เป็นแพทย์หรือนักสาธารณสุขที่ทำงานเกี่ยวกับเพศศาสตร์
 - 2.2 มีผลงานทางวิชาการ บทความและงานวิจัยด้านเพศศาสตร์
 - 2.3 มีความเชี่ยวชาญด้านสุขภาพกายและจิตใจของวัยรุ่น
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับเพศศาสตร์ 1 ท่าน มีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้
 - 3.1 เป็นนักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านสังคมศาสตร์
 - 3.2 จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป
 - 3.3 มีความเชี่ยวชาญในด้านสังคมศาสตร์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์หรือประชากรศาสตร์
 - 3.4 มีบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสังคมศาสตร์ในมิติเรื่องเพศ
4. ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศศาสตร์ศึกษา 1 ท่าน มีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้
 - 4.1 เป็นนักวิชาการหรือนักวิจัยที่ทำงานด้านเพศศาสตร์ศึกษา
 - 4.2 จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป
 - 4.3 มีประสบการณ์การทำงานในด้านเพศศาสตร์ศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี
5. ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน 1 ท่าน
 - 5.1 เป็นครูระดับมัธยมศึกษา
 - 5.2 มีประสบการณ์สอนมาไม่น้อยกว่า 10 ปี
 - 5.3 มีประสบการณ์การสอนด้านเพศศาสตร์ศึกษา

กลุ่มที่ 2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 20 คน เพื่อสร้างโมเดลและกำหนดนิยามตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group)

1. เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. กำลังศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ/หรือสำนักงานการศึกษาเอกชน
3. เป็นนักเรียนแกนนำที่เคยทำกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับโรคเอดส์ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นสุขภาพหรือเพศศาสตร์ศึกษา

กลุ่มที่ 3 ครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษา จำนวน 8 คน เพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันด้วยการสนทนากลุ่ม

1. เป็นครูหรือวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษาในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. ทำงานด้านเพศศาสตร์ศึกษา หรืองานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ไม่น้อยกว่า 10 ปี

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย แนวคำถามสัมภาษณ์ แนวคำถามในการสนทนากลุ่มและแบบสอบถามเพื่อการคัดเลือกตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview)

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทัน ประกอบด้วย การรู้เท่าทัน (UNESCO. 2005: 149-150) การรู้เท่าทันข้อมูล (UNESCO. 2008: 16-18) การรู้เท่าทันสื่อ (UNESCO. 2011:13-15, Thoman, E; & Jolls, T. 2003: 28 Celot, P; et.al., 2008: 35) และการรู้เท่าทันสุขภาพ (Nutbeam, D. 2000: 259-267, Kickbusch, I.S. 2001: 289 – 297) และการเรียนรู้เรื่องเพศ (UNESCO. 2009: 29-55) เพื่อใช้ในการพัฒนาแบบสัมภาษณ์

1.2 จัดทำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ ที่ครอบคลุมและตรงประเด็นที่ต้องการศึกษา จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แล้วนำกลับมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้จริง

2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus group interview)

2.1 นำข้อสรุปของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญร่วมกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยตั้งเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อใช้เป็นประเด็นในการสนทนากลุ่ม

2.2 นำแนวคำถามในการสนทนากลุ่มเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความครอบคลุมและตรงตามประเด็น นำกลับมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริง

3. แบบคัดเลือกตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Etic analytic text) และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการผู้เชี่ยวชาญ (Emic analytic text 1) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Emic analytic text 2) มาสร้างเป็นตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความครอบคลุมและตรงตามประเด็น หลังจากนั้นนำกลับมาแก้ไขปรับปรุง ก่อนนำไปประชุมตรวจสอบข้อมูลด้วยการพิจารณายืนยันข้อมูล (Verification) องค์ประกอบตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นและกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการกับผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. การเตรียมตัวก่อนการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการสืบค้นข้อมูลผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรศาสตร์ ด้านเกษตรศาสตร์ศึกษาด้านสาธารณสุขและการแพทย์ และด้านการสอน โดยพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งเมื่อได้รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอความอนุเคราะห์เพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

2. ขั้นตอนการสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และสร้างสัมพันธภาพกับผู้เชี่ยวชาญด้วยการสร้างบรรยากาศที่ดีในการสัมภาษณ์ โดยการพูดคุยเรื่องทั่วไป เพื่อการสร้างความคุ้นเคยก่อนเริ่มการสนทนา

2.2 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ก่อนการดำเนินการสนทนา และขออนุญาตบันทึกเสียงในการสนทนา พร้อมจดบันทึกข้อมูล โดยในการสัมภาษณ์ใช้เวลา ประมาณ 30 นาที – 1 ชั่วโมง ดำเนินการสัมภาษณ์ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม 55

2.3 ผู้วิจัยสรุปประเด็นจากการสนทนาผู้เชี่ยวชาญให้แก่ผู้เชี่ยวชาญเพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น

การเก็บข้อมูลการสนทนากลุ่ม

1. การเตรียมการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Etic analytic text) และข้อมูลที่ได้จากการผู้เชี่ยวชาญ (Emic analytic text 1) มาหาข้อสรุปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและนำไปใช้เป็นแนวทางในการสนทนากลุ่ม ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้เรื่องเกษตรศาสตร์ศึกษา และเคยเข้าร่วมกิจกรรมหรืออบรมเรื่องเกษตรศาสตร์ศึกษา เมื่อได้รายชื่อกลุ่มนักเรียน ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอเข้าไปจัดการสนทนากลุ่มในโรงเรียน และติดต่อประสานงานนักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

2. ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม

2.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และผู้ช่วยทำการวิจัย พร้อมทั้งพูดคุยเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างสัมพันธภาพภายในกลุ่ม

2.2 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มและขออนุญาตบันทึกเสียงโดยใช้ระยะเวลาในการสนทนากลุ่ม 1 – 1.30 ชั่วโมง โดยดำเนินการเป็นเวลา 2 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงมิถุนายน 2555

2.3 ผู้วิจัยชี้แจงสิทธิของผู้ร่วมสนทนากลุ่มในการยกเลิกการให้ข้อมูลได้ตลอดเวลาของการสนทนากลุ่ม และข้อมูลของผู้ร่วมสนทนาจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น เพื่อให้ผู้สนทนากลุ่มรู้สึกไว้วางใจและให้สามารถสนทนากลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 เมื่อเสร็จสิ้นการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นการสนทนาให้กับผู้ร่วมสนทนาเพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น

การเก็บข้อมูลการพิจารณายืนยันข้อมูล (Verification) องค์ประกอบความรู้เท่าทันเรื่องเพศและการคัดเลือกตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ

การประชุมระดมความคิดเห็นของกลุ่มครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษา

1. การเตรียมการประชุมคัดเลือกตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ

1.1 นำข้อมูลที่ได้จากการเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มาหาข้อสรุปเพื่อสร้างร่างโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ประกอบด้วย องค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ตัวบ่งชี้และข้อคำถาม

1.2 คัดเลือกครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษาที่จะเข้าร่วมประชุมคัดเลือกตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศโดยการพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.3 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสังกัดของครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษาที่จะเชิญเข้าร่วมประชุมการคัดเลือกตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ

1.4 ดำเนินการจัดประชุมการคัดเลือกตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ ณ ห้อง 301 อาคารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. การดำเนินการประชุมคัดเลือกตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ

การประชุมคัดเลือกตัวบ่งชี้ ขั้นตอนการดำเนินงานมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และผู้ช่วยทำการวิจัย พร้อมทั้งพูดคุยเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างสัมพันธภาพภายในกลุ่ม

2.2 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ของการประชุมและขออนุญาตบันทึกเสียงโดยใช้ระยะเวลาในการประชุมระดมความคิดเห็น 3 ชั่วโมง โดยดำเนินการในวันที่ 11 กรกฎาคม 2555

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามคัดเลือกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ (ภาคผนวก 2) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมพิจารณาพร้อมกับประชุมความคิดเห็น

2.4 เมื่อเสร็จสิ้นการประชุม ผู้วิจัยได้สรุปองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อสรุปจากนั้น นำข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมประชุมมาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

การตรวจสอบคุณภาพข้อมูล

การตรวจสอบภายใน

1. เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มและการประชุมระดมความคิดเห็น ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลฟังเพื่อตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความครบถ้วนและการตรงประเด็นของข้อมูล
2. ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายข้อมูล และตรวจสอบผลการวิเคราะห์ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
3. ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangular) โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ (การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม) และการประชุมระดมความคิดเห็น

การตรวจสอบภายนอก

1. ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบการนำเสนอข้อมูล ได้แก่ ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิเคราะห์การสนทนากลุ่ม และผลการวิเคราะห์การประชุมระดมความคิดเห็น
2. ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ให้ข้อมูลแก่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ครูและวิทยากรเพศศาสตรศึกษา 8 ท่าน เพื่อยืนยันความถูกต้องของการสรุปการวิจัยและการแปลความหมายของผู้วิจัย

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 ประกอบข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกและข้อมูลการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของเกรเซอร์และสตาร์ช (Glaser, B; & Strauss, A.1967: 45 – 123, Coyne, I; & Cowley, S. 2006: 501) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ถอดข้อความเสียงจากเครื่องบันทึกเสียงแล้วนำมาอ่านบทสนทนาร่วมกับเครื่องบันทึกเสียงเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และอ่านบทสนทนาซ้ำเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาเพื่อสร้างฐานข้อมูล (Creating a database)

2. ตรวจสอบประเด็นจากการตีความข้อความที่ได้จากการสนทนา
3. ใส่รหัสข้อมูล (Coding) บรรทัดต่อบรรทัดที่มีข้อความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อตัดทอนข้อมูล
3. ดำเนินการจัดกลุ่มของรหัส (Category)
4. เขียนผลการวิเคราะห์ข้อมูลความหมาย องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศจากผู้ให้ข้อมูล (Emic analysis) และแผนภาพกลุ่มของรหัส (Mapping category)

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลจากการคัดเลือกตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ผู้วิจัยคัดเลือกตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศจากระดับความคิดเห็นของครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษา จากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) โดยพิจารณามากกว่า .50 ขึ้นไป และแก้ไขเพิ่มเติมนิยามของตัวบ่งชี้ตามคำความคิดเห็นของที่ประชุม

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 เป็นการใช้สถิติวิเคราะห์ขั้นสูง คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งการวิเคราะห์ด้วยวิธีนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่าง 15 หน่วยต่อ 1 ตัวแปร (10 – 20 หน่วยต่อ 1 ตัวแปร) (Hair, J.F. 1998: 373) โดยงานวิจัยนี้มีตัวแปรทั้งหมด 71 ตัวแปร ดังนั้นต้องมีกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 1,065 คน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้เผื่อกลุ่มตัวอย่างไว้สำหรับข้อมูลที่อาจมีความผิดพลาด จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างไว้ที่ 1,200 คน

ประชากร

นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนทั้งรัฐบาลและเอกชน

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสังกัดทั้งรัฐบาลและเอกชน ใน 6 ภูมิภาค ของประเทศไทย การที่กลุ่มตัวอย่างกำหนดให้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 เนื่องด้วยตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ มีความรู้เรื่องเพศซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ซึ่งนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ผ่านการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปและชีววิทยา ซึ่งมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์และการทำงาน รวมทั้งการเรียนในวิชาสุขศึกษาจะมีการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา อีกทั้งวัยรุ่นกลุ่มนี้ กองควบคุมโรค วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร ได้จัดเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์สูง

การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบ 3 ขั้นตอน (Three stage sampling) ดังนี้

- ขั้นที่ 1 สุ่มจังหวัดจำนวน 2 จังหวัด ด้วยวิธีการจับฉลากจากภูมิภาคต่างๆ ต่อไปนี้
ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- ขั้นที่ 2 สุ่มโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวน 2 โรงเรียนจากแต่ละจังหวัด ด้วยวิธีการจับ
ฉลาก
- ขั้นที่ 3 สุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ 150 คน ด้วย
วิธีการจับฉลาก

ตาราง 6 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปตามภูมิภาคต่างๆ มีดังต่อไปนี้

ภาค	จังหวัดที่ ได้รับการส่ง	โรงเรียนใน จังหวัดที่เก็บ ข้อมูลได้จริง	จำนวน แบบสอบ ถามที่จัดส่ง ไป (ชุด)	จำนวน แบบสอบถาม ที่ได้รับ กลับมา (ชุด)
1. เหนือ	ลำพูน	ตาก	320	180
	ตาก			
2. ตะวันออกเฉียงเหนือ	ขอนแก่น	ขอนแก่น	320	190
	สุรินทร์			
3. ภาคกลาง	พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	320	280
	นครปฐม	นครปฐม		
4. ภาคใต้	นราธิวาส	นราธิวาส	320	250
	ชุมพร	ชุมพร		
5. ภาคตะวันออก	ชลบุรี	ชลบุรี	320	270
	จันทบุรี			
6. กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	320	290
	สมุทรปราการ	สมุทรปราการ		
รวมทั้งสิ้น			1,920	1,710

หมายเหตุเนื่องด้วยการเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้เป็นการเก็บข้อมูลเรื่องเพศ ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหวในสังคม รวมทั้งมีบางโรงเรียนขอไม่ให้บอกชื่อโรงเรียน จึงขอนำเสนอเป็นจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและตอบกลับคืนมา

การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยนำโมเดลตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ ที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ซึ่งประกอบด้วย 6 ส่วนดังนี้ (1) ข้อมูลทั่วไป (2) ความรู้เรื่องเพศและทักษะ (3) เจตคติที่มีต่อเรื่องเพศ (4) การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ และ (5) การประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ (6) ปัจจัยที่มีผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ลักษณะของเครื่องมือวิจัย

ลักษณะแบบสอบถามการรู้เท่าทันเรื่องเพศที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น ประกอบด้วย แบบสอบถามการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ประกอบด้วย องค์ประกอบ คือ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) ความรู้เรื่องเพศและทักษะ 3) เจตคติที่มีต่อเรื่องเพศ 4) การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ 5) แบบสอบถามการประยุกต์ใช้ข้อมูลเรื่องเพศ 6) ปัจจัยที่มีผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศ มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ข้อมูลด้านเพศ อายุ ภูมิภาค ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วย ลักษณะที่พักอาศัย และรายได้ เกรดเฉลี่ย ประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องเพศศาสตร์ศึกษา

ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องเพศและทักษะ เป็นแบบทดสอบแบบ 3 ตัวเลือก ได้แก่ ใช่ ไม่ใช่ และไม่แน่ใจ จำนวน 44 ข้อคำถาม และ แบบทดสอบแบบ 4 ตัวเลือก ให้เลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 54 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 3 เจตคติที่มีต่อเรื่องเพศ เป็นแบบสอบถามลักษณะประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Five Rating Scale) มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 21 ข้อคำถาม ให้ผู้ตอบเลือกระดับความเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบมากที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับ	3	หมายถึง	เห็นด้วยระดับปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับ	1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
โดยแบ่งเป็นข้อความด้านบวก		จำนวน	15 ข้อ
ข้อความด้านลบ		จำนวน	6 ข้อ

ส่วนที่ 4 การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ เป็นแบบสอบถามลักษณะประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Five Rating Scale) แบ่งข้อคำถามเป็น 2 ส่วน ได้แก่ แหล่งข้อมูลที่ทำให้

รับรู้ข้อมูลเรื่องเพศ จำนวน 18 ข้อคำถามและการเปิดรับข้อมูล จำนวน 12 ข้อคำถาม การเข้าถึงแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ จำนวน 12 ข้อคำถามโดยกำหนดคะแนน 5 ระดับดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	มาก
ระดับ	3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	น้อย
ระดับ	1	หมายถึง	ไม่เคย

ส่วนที่ 5 การประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ เป็นแบบสอบถามลักษณะประมาณค่า

5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert's Five Rating Scale) จำนวน 31 ข้อ โดยกำหนดคะแนน 5 ระดับดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	มาก
ระดับ	3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	น้อย
ระดับ	1	หมายถึง	ไม่เคย

ส่วนที่ 6 ปัจจัยที่มีผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศเป็นแบบสอบถามลักษณะประมาณค่า

5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert's Five Rating Scale) จำนวน 18 ข้อประกอบด้วย บทบาทพ่อแม่และผู้ปกครองเรื่องเพศ บทบาทของโรงเรียนเกี่ยวกับเรื่องเพศ บทบาทสื่อและโฆษณาเกี่ยวกับเรื่องเพศ โดยกำหนดคะแนน 5 ระดับดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	มาก
ระดับ	3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	น้อย
ระดับ	1	หมายถึง	น้อยที่สุด

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาตัวบ่งชี้ และผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องเพศในวัยรุ่น จำนวน 3 คนตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของข้อคำถามแต่ละข้อกับรายการตัวบ่งชี้

โดยกำหนดระดับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญไว้ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นเป็นตัวบ่งชี้ถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศ
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นเป็นตัวบ่งชี้ถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศ
- 1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่ใช่อะไรเป็นตัวบ่งชี้ถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

นำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 ขึ้นไป (พิสนุ พงศ์ศรี, 2552; 155) และทำการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

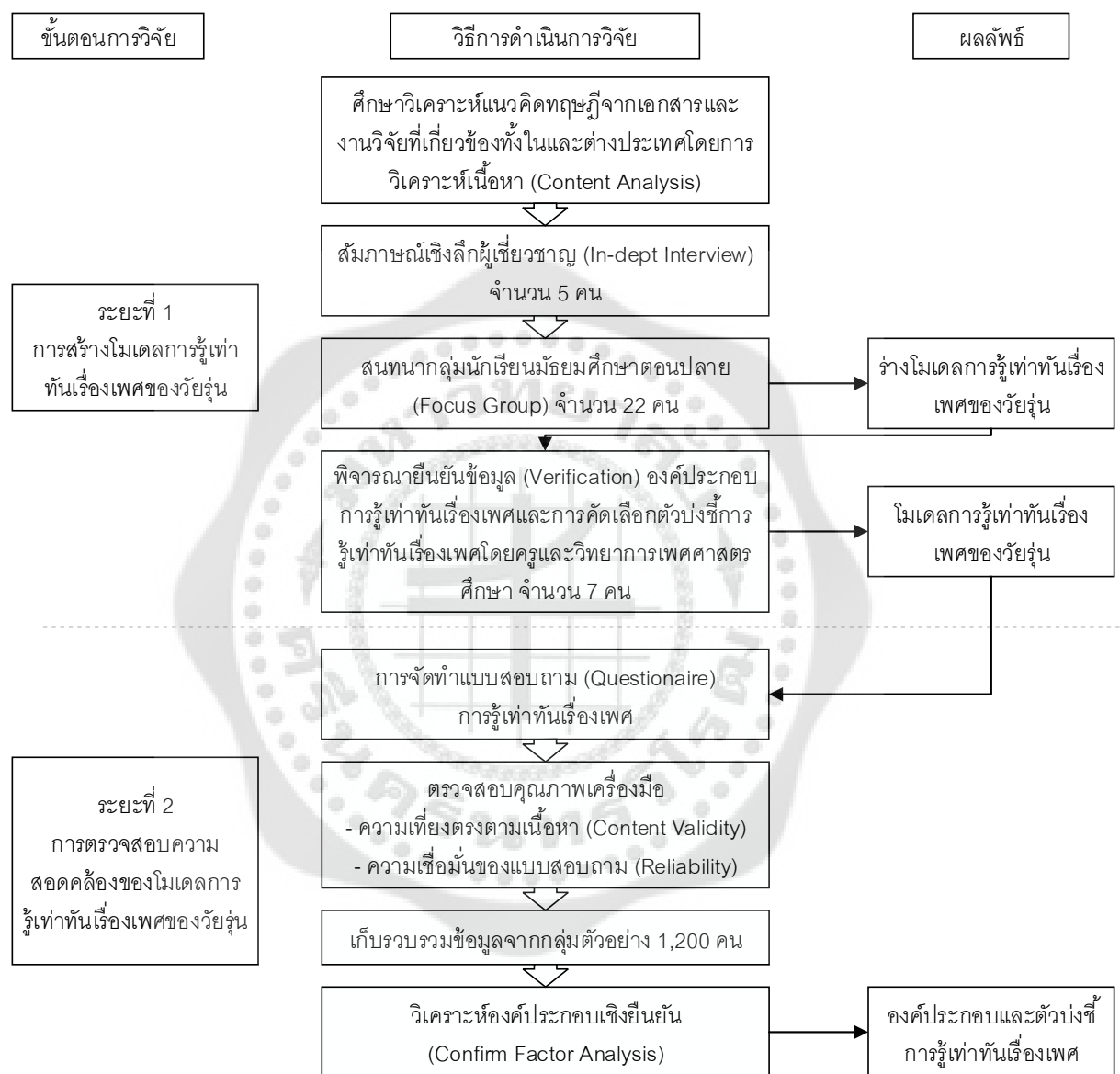
2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรู้เท่าทันเรื่องเพศ โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะและคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นความสอดคล้องภายในโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .944

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษาโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation: r_{xy})
4. การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) โดยการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างเชิงเส้นด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

โดยสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น ดัง
แสดงในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การสร้างโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น ผลการดำเนินงานในการสร้างโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศ แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น และ ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบข้อมูลด้วยการพิจารณายืนยันข้อมูล (Verification) องค์ประกอบตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นและกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

ส่วนที่ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น แบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 การสร้างโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตีความ (Interpret) และยืนยันข้อมูล (Verification) จากผู้เชี่ยวชาญ ได้ผลดังนี้

1. ความหมายของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ผลการสอบถามผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านเกี่ยวกับความหมายของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การรู้เท่าทันเรื่องเพศ คือ การเข้าใจเรื่องเพศ

ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเห็นว่า ปัญหาเรื่องเพศของวัยรุ่นทุกวันนี้เกิดจากความไม่เข้าใจเรื่องเพศอย่างแท้จริงของวัยรุ่น ตลอดจนการให้ความรู้เรื่องเพศหรือหลักสูตรเรื่องเพศที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังคงไม่ตอบสนองต่อปัญหาเรื่องเพศที่เกิดขึ้นในยุคนี้ เรื่องเพศยังคงถูกนำไปเชื่อมโยงกับการมีเพศสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว แต่เรื่องเพศมีความหมายครอบคลุมศาสตร์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม ดังนั้น การเข้าใจเรื่องเพศ จึงเป็นการเข้าใจถึงความเป็นไปของชีวิต รู้จักตัวตนของตนเอง รู้จักความรับผิดชอบของตนเองและผู้อื่น รู้ความแตกต่างระหว่างหญิงชาย บทบาทของเพศชายและเพศหญิง เข้าใจในความคิดและธรรมชาติของเพศที่แตกต่างระหว่างกัน

1.2 การรู้เท่าทันเรื่องเพศ คือ การมีทักษะเรื่องเพศ

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การมีทักษะเรื่องเพศเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ทั้งนี้การมีทักษะเรื่องเพศจะหมายถึง ทักษะการเข้าใจในภาษาเพศ รู้ว่าเมื่อพูดคุยกันเรื่องเพศนั้น คู่สนทนาต้องการสื่อถึงอะไร นอกจากนี้ยังรวมถึง ทักษะการคิดเพื่อการมีสุขภาวะทางเพศที่ดี ทักษะการสื่อสาร ทักษะการต่อรอง การปฏิเสธเพื่อการป้องกันและหลีกเลี่ยงการเผชิญกับอันตรายทางเพศ

1.3 การรู้เท่าทันเรื่องเพศ คือ การมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ใน 5 ท่านเห็นว่า มุมมอง ค่านิยม และความคิดเห็นของวัยรุ่นมีส่วนสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นให้คุณค่าแก่เรื่องเพศแตกต่างกันไป การปลูกฝังค่านิยมและเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศให้เห็นว่าชีวิตมีคุณค่า และความคิดเห็นว่าชีวิตสามารถกำหนดทิศทางได้ด้วยตนเอง การมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงและป้องกันได้ ไม่ใช่ปล่อยให้ไปไปตามธรรมชาติหรือแรงขับทางเพศจนก่อให้เกิดเป็นปัญหาทางสังคมตามมา

1.4 การรู้เท่าทันเรื่องเพศ คือ การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ใน 5 ท่าน เห็นว่า ปัจจุบันการเรียนรู้เรื่องเพศไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียนและตำราเรียน หรือเอกสารที่ครูเป็นผู้จัดให้กับนักเรียนเท่านั้น โดยเฉพาะในยุคของสังคมข่าวสารและการเชื่อมต่อระหว่างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั่วโลก ทำให้สารสนเทศต่างๆ มีอยู่อย่างมากมาย และหลากหลายแหล่งที่มา อีกทั้งยังมีความทันสมัยและสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบันมากกว่าตำราเรียนที่เรียนในห้องเรียนจึงทำให้การเข้าถึงสารสนเทศด้วยการสามารถสืบค้นสารสนเทศและนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และนำมาสู่การการป้องกันและหลีกเลี่ยงปัญหา ความเสี่ยง รวมถึงอันตรายที่เกิดขึ้นในชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศได้

1.5 การรู้เท่าทันเรื่องเพศ คือ การประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่า การประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศในชีวิตประจำวันได้ คือ การนำความรู้และสารสนเทศต่างๆที่ได้รับในเรื่องเพศมาปรับใช้ โดยการดูแลสุขภาพร่างกายของตนเองได้ การสังเกตอาการเบื้องต้นหากมีความผิดปกติของร่างกาย ตลอดจนการใช้ความคิดในการตัดสินใจเลือกการใช้สิ่งต่างๆในการดูแลสุขภาพ และป้องกันตนเองจากอันตรายทางเพศในรูปแบบต่างๆ ดังนั้น การประยุกต์ใช้จึงเป็นความหมายอีกนัยหนึ่งที่สำคัญและยังเป็นการแสดงออกมาให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมในการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้วย

กล่าวโดยสรุป ผลจากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ การรู้เท่าทันเรื่องเพศ หมายถึง การที่บุคคลมีความเข้าใจในเรื่องเพศที่มากกว่าเรื่องเพศสัมพันธ์ แต่เข้าใจถึงความแตกต่างและบทบาททางเพศของชายหญิง มีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศไม่ปล่อยไปตามธรรมชาติหรือแรงขับทางเพศ มีทักษะเรื่องเพศทั้งการเข้าใจในภาษาเพศ ทักษะการคิดเรื่องเพศ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเจรจาต่อรอง และทักษะการปฏิเสธ สามารถเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ และสามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศเพื่อการป้องกันและหลีกเลี่ยงการเผชิญกับอันตรายทางเพศ

2. องค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ องค์ประกอบที่ 2 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศ องค์ประกอบที่ 3 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ องค์ประกอบที่ 4 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะในการจัดการประเด็นเรื่องเพศ และองค์ประกอบที่ 5 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศโดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ

ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า การรู้เรื่องเพศเป็นพื้นฐานสำคัญ และการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ไม่ใช่เพียง “การรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์” แต่เป็น “การรู้และเข้าใจชีวิต” กล่าวคือ เข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงวัยทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจอารมณ์ สังคมและวัฒนธรรมรอบข้าง รวมถึงการรู้ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

“ความรู้เรื่องเพศ 4 ส่วน คือ ส่วนของจริยธรรม ที่จะมีเรื่องของความเชื่อ เจตคติ และ ค่านิยมที่เหมาะสมในเรื่องเพศต่าง ส่วนของชีววิทยา คือ ร่างกาย ระบบสืบพันธุ์ การเปลี่ยนแปลงเมื่อ เข้าสู่วัยรุ่น ส่วนของ Psycho จะเป็นอารมณ์ ความรู้สึก พฤติกรรมที่แสดงออก และส่วนของสังคม และวัฒนธรรม เช่น การคบเพื่อน การออกเดท การมีครอบครัว สื่อ ข้อมูลสารสนเทศ และโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่เด็กจะต้องรู้” (อ.ไพลิน ศรีสุขโข)

“วัยรุ่นต้องรู้ก่อนว่าปัญหาของเขาคืออะไร ดังนั้นเขาต้องเข้าใจว่า หนึ่งให้เขารับรู้ก่อนว่า ปัญหาที่มีแนวโน้มมากขึ้น เขาต้องเรียนรู้ผลที่จะตามมา มีอะไรบ้างเมื่อมีเพศสัมพันธ์แล้ว การป้องกันการตั้งครรภ์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ต้องรู้ว่าการจะ จัดการผลตามมาจะทำอย่างไรได้บ้าง เขาต้องรู้ว่า ถ้าทำลงไปแล้วต้องไม่เสียใจ ต้องรับผิดชอบ ต้องรู้ถึงผลที่เกิดตามมา ยอมรับได้ เขาจะไม่เสียใจภายหลัง หรือเปล่า ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นมีมากนะ โดยเฉพาะตอนนี้ การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้สูงมาก หรือเพราะเราพูดเรื่องเพศอย่างถูกต้องน้อยไป นอกจากนี้เรื่องของ ความรุนแรงทางเพศ และการล่วงละเมิดทางเพศบางที่การล่วงละเมิดทางเพศไม่ใช่แค่นึกถึงการข่มขืนนะแต่เป็นการบังคับโดยที่เราไม่ยินยอมมันก็ใช่ เพราะมันมีผลกระทบต่อสุขภาพเลยแหละ” (นพ.รังสรรค์ สิทธิชัย)

องค์ประกอบที่ 2 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศ

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เจตคติมีความสำคัญเช่นเดียวกับความรู้ โดยเฉพาะพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดขึ้นจากความรู้ และเจตคติ ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการปลูกฝังเจตคติและค่านิยมที่เหมาะสมจะทำให้เกิดเจตคติที่เหมาะสม และค่านิยมที่ดีงามในเรื่อง เพศ

“การสร้างคุณค่า ให้เขาเห็นว่า ความสัมพันธ์ที่ดีมีคุณค่ากับเขาอย่างไร สร้างความตระหนัก ในความสำคัญของเรื่องเพศ เป็นการใช้ความคิดของสังคม และความคิดของตนเอง” (นพ.รังสรรค์ สิทธิชัย)

“เราต้องให้เด็กรู้ว่าอะไรควร ไม่ควร ดีไม่ดี ผิดหรือไม่ผิด ในความเป็นเราบางครั้งก็บอก เด็กไปว่า ไม่มีอะไรผิดอะไรถูก แต่ในความเป็นจริง คือ มันมีความถูกและความผิด บางครั้งเราถูกบอก ให้เชื่อในสิ่งที่ผิด คือ บอกจนเราคิดว่าสิ่งที่ผิดนั้นคือสิ่งที่ถูกเลย เช่น การทำแท้ง” (อ.ไพลิน ศรีสุขโข)

องค์ประกอบที่ 3 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ

ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การเข้าถึงสารสนเทศ เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในยุคปัจจุบัน เมื่อสารสนเทศไม่ได้หยุดนิ่ง แต่มีการเคลื่อนตัวไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์ รวมถึงความทันสมัยของเทคโนโลยี การเข้าถึงสารสนเทศ จึงเป็นการตอบสนองต่อจุดประสงค์ด้านความต้องการในงานสุขภาพและด้านสังคมวิทยาในเรื่องเพศด้วย

“วัยรุ่นที่มีพื้นฐานความรู้ที่แข็งแรงแล้ว คือ มีข้อมูลเรื่องเพศเพียงพอหรือพอสมควรแล้ว เขาสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้เอง และเลือกเชื่อได้ว่า สิ่งนี้มีเหตุผล เปรียบเทียบได้ว่าข้อมูลจากแหล่งเดียวกันน่าเชื่อถือแค่ไหน และถ้ามาจากหลายๆ แหล่งจะน่าเชื่อถือกว่าเดิม คนเรายุคนี้เสพข้อมูลข่าวสารตลอดเวลา เราดูข่าวทุกต้นชั่วโมง มีโรคระบาดเกิดขึ้นที่ไหน ทราบได้ทันที แต่ว่าเชื่อถือได้ไหม เด็กต้องรู้ว่าจะค้นหาข้อมูลที่เหมาะสมจะได้ไปหาที่ไหน อย่างไร ดูว่าน่าเชื่อถือไหม และวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นได้หรือเปล่า” (อ.ไพลิน ศรีสุขโข)

องค์ประกอบที่ 4 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะในการจัดการประเด็นเรื่องเพศ

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การมีทักษะในการจัดการประเด็นเรื่องเพศเป็นองค์ประกอบสำคัญของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ โดยทักษะเหล่านี้ได้แก่ ทักษะการคิด ซึ่งทักษะการคิดสำหรับการรู้เท่าทันเรื่องเพศ คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดวิเคราะห์

“การใช้ทักษะคงไม่ใช่ใช้ทักษะทีละตัว บางครั้งการปฏิเสธ แล้วแต่ไม่สำเร็จเราก็ต้องพยายามต่อรองเพื่อให้เป็นไปตามที่คิดใช้ใหม่ จึงเป็นการที่เราใช้ทั้งการคิดและการสื่อสารสลับไปมาเพื่อให้ได้ในสิ่งที่เราตั้งใจไว้” (อ.วิภาดา เอี่ยมแย้ม)

“ทักษะในการจัดการกับปัญหาต่างๆ ทักษะก็มีอีกหลายอย่างทั้งในเรื่องของการคิด การเจรจาต่อรอง การปฏิเสธ” (อ.ไพลิน ศรีสุขโข)

“ทักษะพวก Critical thinking โดยเฉพาะในยุคสังคมข่าวสารนี้ ข่าวสารเยอะมาก พอรับรู้ข้อมูล จะทำอย่างไรให้เขามา Critical thinking คิดให้เป็นกับสังคมไทย เราจะมี Process ให้เขาปรากฏการณ์มาคิด” (นพ.รังสรรค์ สิทธิชัย)

“การคิดประเมินเพื่อเลือกเชื่อว่าสิ่งใดเป็นอันตราย เคยมีที่ว่า เขาบอกว่าไม่ให้ยุ่งยงอนามัยมาใส่ซ้อนกัน เพราะจะทำให้เกิดรอยฉีกขาดได้ แต่ยังมีคนสอนว่า เอาถุงยงอนามัยมาใส่กัน 2 ชั้น ปลอดภัย 200 เปอร์เซ็นต์ อันนี้ผิดมาก ถ้าเด็กทำตามละ อันตรายมากเห็นไหม คือเขาต้องมีข้อมูลที่ถูกต้องใช้ใหม่แล้วเขาถึงเอาข้อมูลมาประมวล และวิเคราะห์ได้ มันมาเป็นลำดับนะ ไม่ใช่คนเราจะมาคิดวิเคราะห์ได้เลย มันไม่ง่ายแบบนั้นหรอก คือมันต้องมีความรู้ไม่ก็ประสบการณ์เป็นบทเรียนมา ถึงจะคิดได้” (อ.ไพธิน ศรีสุขโข)

นอกเหนือจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) และการคิดวิเคราะห์แล้ว ทักษะการคิดเชิงอนาคต เป็นอีกทักษะการคิดที่วัยรุ่นควรจะมีด้วย

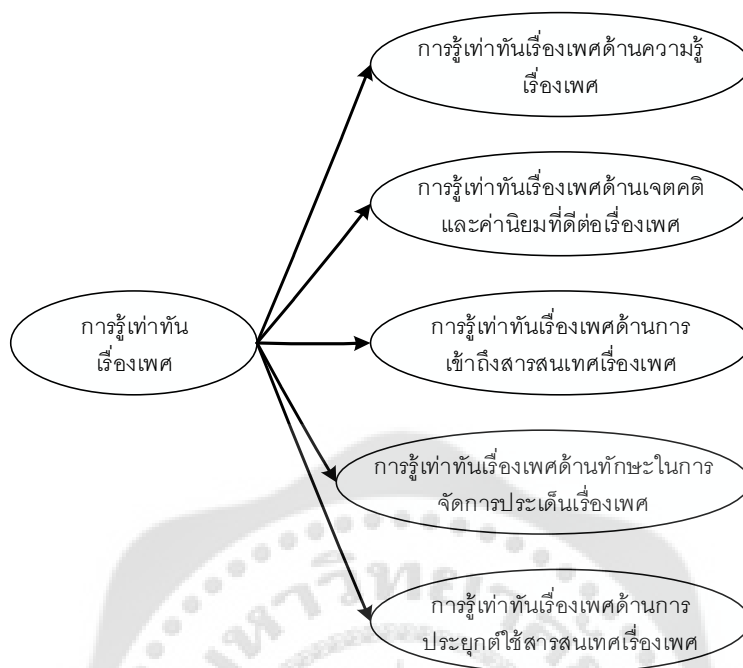
“ถ้าเราจะพัฒนาเขาเรื่องระบบคิด ถ้าคิดไม่ได้ มันก็รู้ไม่ทันเขา ปัญหาเรื่องการคิดจึงเป็นเรื่องสำคัญ คิดสร้างสรรค์ คิดมีวิจารณญาณ ความจริงเด็กได้คิดหรือเปล่าเป็นไปตามความรู้สึกมากกว่า คือไม่ได้คิดอะไรเลย เด็กที่จะรู้เท่าทันต้องมีระบบคิดที่ดี ต้องมีการคิดเชิงอนาคต If.....Then ถ้าทำอย่างนั้นจะอะไรขึ้น” (รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่)

องค์ประกอบที่ 5 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ

การประยุกต์ใช้เป็นผลสำเร็จที่ได้จากการเรียนรู้ การจะรู้เท่าทันเรื่องเพศสามารถพิจารณาได้จากการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นการประยุกต์ใช้สารสนเทศ จึงต้องพิจารณาตามปัญหาเรื่องเพศที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น ประกอบด้วย การประยุกต์ใช้สารสนเทศเพื่อการดูแลสุขภาพทางเพศ การประยุกต์ใช้สารสนเทศเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง และการประยุกต์ใช้สารสนเทศเพื่อป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ

“เมื่อเรียนรู้แล้ว สามารถนำไปใช้ได้จริง รู้ว่าจะประยุกต์ใช้ได้อย่างไร ถ้าเรามีหลักสูตรที่มีกระบวนการเพื่อนำมาสู่การปรับใช้ในชีวิตได้ ไม่ใช่แต่เป็นเรื่องของการท่องจำอย่างนั้นอย่างนี้ แต่เป็นเรื่องใกล้ตัวเขาแล้วเขามาปรับใช้ได้จริงและเหมาะสมกับตัวเขา” (นพ.รังสรรค์ สิทธิชัย)

ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญสามารถนำมาเขียนกลุ่มแผนภาพ (Mapping of categories) สรุปองค์ประกอบความรู้เท่าทันเรื่องเพศ ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 องค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศโดยข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

นักเรียนผู้ให้ข้อมูล มีอายุระหว่าง 15 – 18 ปี เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เคยร่วมกิจกรรมรณรงค์ ป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น หรือโครงการ To Be No. 1 จำนวน 22 คน แบ่งเป็น ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 13 คน มัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 คน และมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 คนจาก 2 โรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 1 โรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในกระบวนการสนทนากลุ่มผู้วิจัยเป็นผู้ตั้งประเด็นในการสนทนากลุ่ม นักวิจัยร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์และบันทึกผลการสนทนา ตรวจสอบข้อมูลการสนทนากลุ่มโดยผู้วิจัยสรุปประเด็นหลังจากสนทนากลุ่มเพื่อให้ให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลยืนยันข้อมูลและครูร่วมกันยืนยันข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและตรงตามผลการสนทนากลุ่มผลจากการสนทนากลุ่มสรุปได้ดังนี้

1. ความหมายของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

1.1 การรู้เท่าทันเรื่องเพศ คือ การมีความรู้เรื่องเพศ

นักเรียนผู้ให้ข้อมูลทั้งสามกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การรู้เท่าทันเรื่องเพศ คือ การมีความรู้ในด้านร่างกายสุขภาพ ประจำเดือน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ ความรัก ผลกระทบจากความผิดพลาดในการมีเพศสัมพันธ์ การป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม การทำแท้ง การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย ความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิงในด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์

“ดูแลตนเอง รักษาความสะอาดคะ เลือกใช้สินค้า พวกดูแลตนเองคะ เป็นสิว อะไรพวกนี้คะ อย่างอื่นก็พวกโรคติดต่อทางเพศ เอดส์อีกอย่างคือเชื่อว่าผู้หญิงมีความรู้ลึกทางเพศมากกว่าผู้ชายจริงไหมคะ แต่เชื่อว่าผู้หญิงไม่ยอมแสดงออก”

“หนูคิดว่า เราต้องรู้วิธีป้องกันตนเอง จากเรื่องเพศ เรื่องเพศพวก ถูกข่มขืน การทำร้าย หรือถูกหลอกลวง เพราะสังคมทุกวันนี้มีแต่อันตราย”

1.2 การรู้เท่าทันเรื่องเพศ คือ ทักษะเพื่อการป้องกันตนเองจากปัญหาเรื่องเพศ

นักเรียนผู้ให้ข้อมูล มีความคิดเห็นว่าการรู้เท่าทันเรื่องเพศ คือ การมีทักษะในด้านการคิด วิเคราะห์ การประเมินสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ การมีทักษะด้านการปฏิเสธ เพื่อการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ไม่พร้อม ตลอดจนทักษะการใช้ถุงยางอนามัยที่ถูกวิธีเพื่อการป้องกันการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม การติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์บางโรค

ในด้านทักษะการคิด เป็นในลักษณะของการไม่ให้ตนเองถูกหลอกลวง โดยเฉพาะจากเพศตรงข้าม ซึ่งส่วนใหญ่นักเรียนหญิงที่ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าเป็นบางครั้งผู้ชายจะพยายามชักจูงหรือโน้มน้าวใจเพื่อขอมีเพศสัมพันธ์ ถ้าผู้หญิงมีทักษะการคิดและรู้จักธรรมชาติของผู้ชาย จะช่วยให้ผู้หญิงตัดสินใจเลือกที่จะไม่คล้อยตามและมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อมได้ นอกจากทักษะการคิดจะถูกนำมาใช้เพื่อการคิดตัดสินใจและวิเคราะห์ เพื่อการไม่มีเพศสัมพันธ์เมื่อไม่พร้อมและการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยแล้ว นักเรียนผู้ให้ข้อมูลยังมีความคิดเห็นว่าการคิดจะสามารถช่วยให้ตนเองปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ดังที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหญิงในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า

“ป้องกันตัวเองได้นะ รู้จักปฏิเสธ จะได้ไม่หลงไปตามคำชักชวนของผู้ชาย รู้อารมณ์ของผู้ชายว่าอย่างนี้เป็นอย่างไรแบบอยากได้เรา”

“มีทักษะ การคิด วิเคราะห์จะได้หลักเลียงที่จะเสี่ยง เพราะว่าถ้าเจอแล้วไม่คิดหรือตัดสินใจ ก็อาจจะถูกโดนเรื่องเพศได้”

ในขณะที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลชายได้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป สะท้อนความคิด ที่ว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องปกติและทำได้ แต่ขอให้มืออย่างปลอดภัยจากการป้องกันการตั้งครรภ์ และการติดต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

“การใช้ถุงยางอนามัยเป็นและเหมาะสม จะใช้อย่างไร ทำอย่างไรให้ไม่ท้อง ไม่ติดโรค”

1.3 การรู้เท่าทันเรื่องเพศ คือ ประยุกต์ใช้ข้อมูลเรื่องเพศ

นักเรียนผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การรู้เท่าทันเรื่องเพศ คือ การดูแลรักษา ความสะดวกตนเอง การป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อเอชไอวี และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วยการใช้ ถุงยางอนามัย หรือการไม่นำตนเองเข้าไปอยู่ในสถานการณ์เสี่ยงที่จะมีเพศสัมพันธ์ได้ โดยการนำ ความรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ทางเพศที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม

นอกจากปัญหาเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อมแล้ว นักเรียนผู้ให้ข้อมูลยังมีความ คิดเห็นว่า การปฏิบัติตัวเพื่อการป้องกันตนเองจากอันตรายทางเพศ ก็เป็นเรื่องที่ไม่สามารถมองข้ามได้ ด้วยสังคมปัจจุบันมีอันตรายทางเพศแฝงอยู่รอบด้าน ตนเองจึงต้องเป็นผู้ดูแลตนเองมากกว่าที่จะคอย ให้ผู้อื่นและสังคมดูแล ซึ่งอาจจะไม่ทันทั่วถึง

“ป้องกันตนเองจากการถูกข่มขืน หนูว่าสำคัญมากคะ กฎหมายด้วยจะได้รู้ว่าจะจัดการ กับผู้ร้ายอย่างไร จะได้แจ้งตำรวจจับถูก”

โดยสรุปความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศ จากการสนทนากลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย การรู้เท่าทันเรื่องเพศ หมายถึง การมีความรู้เรื่องเพศด้านร่างกายสุขภาพทางเพศ ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อม ความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิง การมีทักษะการ คิดวิเคราะห์ การประเมินสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ และการนำความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อนำไปสู่การ ปฏิบัติที่เหมาะสมป้องกันตนเองจากปัญหาเรื่องเพศ

2. องค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ การรู้เท่าทันเรื่องเพศ ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ

ความรู้เรื่องเพศเป็นสิ่งสำคัญในการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ซึ่งนักเรียนผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบสืบพันธุ์ของมนุษย์ วิธีการดูแลรักษาความสะอาดร่างกาย ความหมาย อาการและชนิดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเชื้อเอชไอวีและการป้องกัน ผลกระทบของการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม วิธีการใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี ความหมายของการล่วงละเมิดทางเพศ และแนวทางปฏิบัติหากเผชิญสถานการณ์การล่วงละเมิดทางเพศ

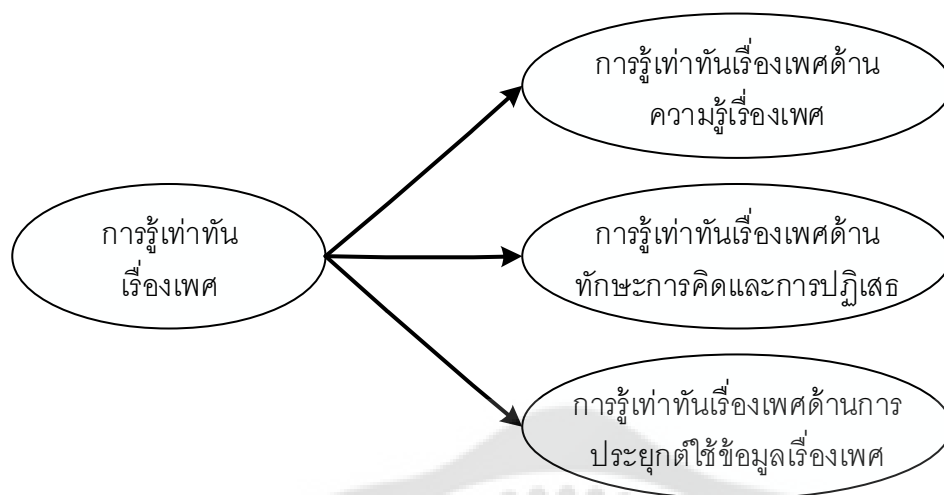
องค์ประกอบที่ 2 การรู้เท่าทันด้านทักษะการคิดและการปฏิเสธ

นักเรียนผู้ให้ข้อมูลมีการแสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ทักษะการคิดและการปฏิเสธเป็นสิ่งสำคัญในการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ด้วยเห็นว่า ปัญหาทางเพศต่างๆที่เกิดขึ้นมาจากวัยรุ่นไม่รู้จักรู้คิด ไม่รู้จักการยับยั้งชั่งใจ และไม่ปฏิเสธสิ่งที่จะทำให้ตนเองเข้าไปอยู่ในภาวะเสี่ยงทางเพศ

องค์ประกอบที่ 3 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้ข้อมูลเรื่องเพศ

นักเรียนผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ความรู้เพียงอย่างเดียวไม่สามารถที่จะนำมาให้เกิดประโยชน์กับชีวิตของเราได้ ดังนั้นการประยุกต์ใช้ข้อมูลเรื่องเพศจึงต้องมีความคู่ไปกับความรู้ ขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ได้ โดยการประยุกต์ใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นการประยุกต์ใช้เพื่อการดูแลสุขภาพอนามัย การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถสรุปองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ องค์ประกอบที่ 2 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะการคิดและการปฏิเสธ และองค์ประกอบที่ 3 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้ข้อมูลเรื่องเพศ ดังแสดงในภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 องค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศจากการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มนักเรียน
แกนนำวัยรุ่น

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบข้อมูลด้วยการพิจารณายืนยันข้อมูล (Verification) องค์ประกอบตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นและกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

การตรวจสอบข้อมูลด้วยการพิจารณายืนยันข้อมูลองค์ประกอบตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นและกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการในการวิจัยนี้ ผู้ร่วมการตรวจสอบข้อมูลเป็นครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษาจำนวน 7 คน ประกอบด้วย ครูสอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน วิทยากรจากหน่วยงานของรัฐ 1 คน และจากองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) จำนวน 3 คน อายุระหว่าง 32 – 65 ปี ทั้งหมดเป็นหญิง จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 2 คน และปริญญาโท 5 คน ทุกคนมีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนเพศศาสตร์ศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปีและเคยร่วมทำงานวิจัยกับโครงการที่เกี่ยวข้องกับเพศศาสตร์ศึกษา

การตรวจสอบข้อมูลด้วยการพิจารณายืนยันข้อมูลองค์ประกอบตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นและกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 1) การพิจารณานิยามความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น 2) การพิจารณาคัดเลือกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น และ 3) การพิจารณานิยามเชิงปฏิบัติการองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

1. ผลการพิจารณานิยามความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์นิยามความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการให้ความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศของผู้เชี่ยวชาญ และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการพิจารณาพบว่า ผู้เข้าร่วมตรวจสอบข้อมูลทั้ง 7 ท่านเห็นด้วยกับข้อสรุปนิยามความหมายที่ได้ทำการสรุปจากการทบทวนวรรณกรรม ความคิด จากผู้เชี่ยวชาญ และนักเรียนผู้ให้ข้อมูล ดังตาราง 7

ตาราง 7 ข้อสรุปนิยามความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

การทบทวนวรรณกรรม	ผู้เชี่ยวชาญ	นักเรียน	ข้อสรุป
ความสามารถในการเรียนรู้เรื่องเพศตลอดชีวิต ด้วยการเข้าใจสารสนเทศเรื่องเพศ และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลความรู้เรื่องเพศต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันโดยการรับสารและเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้วยการสืบค้นและแสวงหาข้อมูลด้วยการวางแผนอย่างเป็นระบบ และยังเป็นการใช้ทักษะเชิงบุคคลในการสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อการสร้างสัมพันธภาพและการรักษาความสัมพันธ์ให้คงอยู่ รวมถึงการใช้ทักษะการคิดพิจารณาไตร่ตรองสถานการณ์ และประยุกต์ใช้สารสนเทศและความรู้เรื่องเพศในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและวางแผนเพื่อการเตรียมพร้อมในอนาคต	การที่บุคคลมีความเข้าใจในเรื่องเพศที่มากกว่าเรื่องเพศสัมพันธ์ แต่เข้าใจถึงความแตกต่างและบทบาททางเพศของชายหญิง มีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศไม่ปล่อยไปตามธรรมชาติ หรือแรงขับทางเพศ มีทักษะเรื่องเพศทั้งการเข้าใจในภาษาเพศ ทักษะการคิดเรื่องเพศ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเจรจาต่อรอง และทักษะการปฏิเสธ สามารถเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ และสามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศเพื่อการป้องกันและหลีกเลี่ยงการเผชิญกับอันตรายทางเพศ	การมีความรู้เรื่องเพศด้านร่างกายสุขภาพทางเพศ ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อม ความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิง การมีทักษะการคิดวิเคราะห์ การประเมินสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ และการนำความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมป้องกันตนเองจากปัญหาเรื่องเพศ	การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ประเมิน และตัดสินใจต่อเรื่องเพศ มีความสามารถในการสื่อสารระหว่างเพศ สามารถแสวงหาข้อมูลและประยุกต์ใช้ข้อมูลเรื่องเพศเพื่อการป้องกันและหลีกเลี่ยงเมื่อเผชิญปัญหาทางเพศ

ตาราง 7 สรุปได้ว่า การรู้เท่าทันเรื่องเพศหมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติ และค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ประเมิน และตัดสินใจต่อเรื่องเพศ มีความสามารถในการสื่อสารระหว่างเพศ สามารถแสวงหาข้อมูลและประยุกต์ใช้ข้อมูลเรื่องเพศเพื่อการป้องกันและหลีกเลี่ยงเมื่อเผชิญปัญหาทางเพศ

ในการพิจารณาองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้นำข้อสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม จากผู้เชี่ยวชาญและจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมตรวจสอบข้อมูลพิจารณาองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ผลการพิจารณาคือข้อสรุปดังตาราง 8

ตาราง 8 สรุปองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

การทบทวนวรรณกรรม	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของ นักเรียน	ข้อสรุป
1. ความรู้เรื่องเพศ 1.1 พัฒนาการทางเพศ - ระบบสืบพันธุ์ - การเปลี่ยนแปลง ทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมในช่วงวัยรุ่น 1.2 สัมพันธภาพ - ความสัมพันธ์เชิงบวก - ความรัก - การผิดหวังจากความรัก 1.3 สุขภาพทางเพศ - โรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ - โรคเอดส์ - การป้องกันการ ตั้งครรภ์เมื่อไม่พร้อม	1. ความรู้เรื่องเพศ 1.1 พัฒนาการทางเพศ - ระบบสืบพันธุ์ - การเปลี่ยนแปลง ทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมในช่วงวัยรุ่น 1.2 สัมพันธภาพ - ความสัมพันธ์เชิงบวก - ความรัก 1.3 สุขภาพทางเพศ - โรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ - โรคเอดส์ - การป้องกันการตั้งครรภ์ เมื่อไม่พร้อม	1. ความรู้เรื่องเพศ 1.1 ระบบสืบพันธุ์ 1.2 สุขภาพทางเพศ 1.3 โรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ 1.4 โรคเอดส์ 1.5 การป้องกันการ ตั้งครรภ์ไม่พร้อม 1.6 การล่วงละเมิด ทางเพศ	1. ความรู้เรื่องเพศ 1.1 ระบบสืบพันธุ์ 1.2 พัฒนาการทาง เพศ 1.3 สุขอนามัยทาง เพศ 1.4 มิติชายหญิง 1.5 ค่านิยมเรื่อง รูปร่าง 1.6 สัมพันธภาพเชิง บวก 1.7 มิตรภาพ 1.8 ความรัก 1.9 การล่วงละเมิด ทางเพศ

ตาราง 8 (ต่อ)

การทบทวนวรรณกรรม	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของ นักเรียน	ข้อสรุป
1.4 พฤติกรรมทางเพศ - ความแตกต่างระหว่าง ชายหญิง/ มิติชายหญิง - การมีเพศสัมพันธ์ใน วัยรุ่น 1.5 การล่วงละเมิดทาง เพศ - การล่วงละเมิดทางเพศ - กฎหมายทางเพศ	1.4 พฤติกรรมทางเพศ - ความแตกต่างระหว่าง ชายหญิง/ มิติชายหญิง - การมีเพศสัมพันธ์ใน วัยรุ่น 1.5 สังคมและวัฒนธรรม - ค่านิยมเรื่องเพศ - การล่วงละเมิดทางเพศ - กฎหมายทางเพศ - สิทธิทางเพศ	-	1.10 กฎหมายเรื่อง เพศ 1.11 โรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ 1.12 โรคเอดส์ 1.13 การป้องกัน การตั้งครรภ์ใน วัยรุ่น 1.14 การทำแท้ง
2. การเข้าถึงสารสนเทศ เรื่องเพศ 2.1 รู้จักแหล่งข้อมูล 2.2 สืบค้นข้อมูลเป็น 2.3 ใช้คำสำคัญ 2.4 เปรียบเทียบข้อมูล จากแหล่งที่หลากหลาย 2.5 จำแนกข้อคิดเห็นออก จากข้อเท็จจริง	2. การเข้าถึงสารสนเทศ เรื่องเพศ 2.1 การประเมินความ น่าเชื่อถือของสารสนเทศ และแหล่งที่ให้สารสนเทศ	-	2. การเข้าถึง สารสนเทศเรื่อง เพศ 2.1 การรู้จัก แหล่งข้อมูล 2.2 การสืบค้นข้อมูล 2.3 การใช้คำสำคัญ 2.4 เปรียบเทียบข้อมูล จากแหล่งที่ หลากหลาย 2.5 จำแนกความ คิดเห็นออกจาก ข้อเท็จจริง

ตาราง 8 (ต่อ)

การทบทวนวรรณกรรม	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของ นักเรียน	ข้อสรุป
3. ทักษะเชิงบุคคล 3.1 ทักษะการคิด - การคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ - การคิดตัดสินใจ 3.2 ทักษะการสื่อสาร - ทักษะการต่อรอง - ทักษะการปฏิเสธ	3. ทักษะในการจัดการ ประเด็นเรื่องเพศ 3.1 ทักษะการคิด - การคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ - การคิดตัดสินใจ - ทักษะการคิดขั้นต้น - ทักษะการคิดขั้นสูง - ทักษะการคิดวิเคราะห์ - ทักษะการคิดเชิง อนาคต 3.2 ทักษะการสื่อสาร - ทักษะการต่อรอง - ทักษะการปฏิเสธ	2. ทักษะการคิดและ การปฏิเสธ 2.1 การคิดประเมิน 2.2 การคิดตัดสินใจ 2.3 การปฏิเสธ	3. ทักษะเชิงบุคคล ในการแก้ไข ปัญหาเรื่องเพศ 3.1 การคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ 3.2 การคิด ตัดสินใจ 3.3 การคิดขั้นต้น 3.4 การคิดขั้นสูง 3.5 การเจรจา ต่อรอง 3.6 การปฏิเสธ
4. ประยุกต์ใช้สารสนเทศ 4.1 ประยุกต์ใช้สารสนเทศ เพื่อการดูแลสุขภาพ 4.2 ประยุกต์ใช้สารสนเทศ เพื่อป้องกันพฤติกรรม เสี่ยง 4.3 ประยุกต์ใช้สารสนเทศ เพื่อป้องกันการล่วง ละเมิดทางเพศ	4. การประยุกต์ใช้ สารสนเทศเรื่องเพศ 4.1 การประยุกต์ใช้ สารสนเทศเพื่อการดูแล สุขภาพทางเพศ - การดูแลสุขภาพอนามัยทาง เพศ	3. การประยุกต์ใช้ ข้อมูลเรื่องเพศ 3.1 การประยุกต์ใช้ เพื่อการดูแล สุขอนามัย 3.2 การหลีกเลี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงทาง เพศ 3.3 การป้องกันการ ล่วงละเมิดทางเพศ	4. การประยุกต์ใช้ สารสนเทศเรื่อง เพศ 4.1 การดูแล สุขอนามัย 4.2 สุขภาพทางเพศ 4.3 ความรักและ สัมพันธภาพ 4.4 การหลีกเลี่ยง การถูกล่วงละเมิด ทางเพศ

ตาราง 8 (ต่อ)

การทบทวนวรรณกรรม	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของ นักเรียน	ข้อสรุป
	4.2 การประยุกต์ใช้ สารสนเทศเพื่อป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยง - ความรัก - การสร้างสัมพันธภาพ - การวางตัวระหว่างเพศ 4.3 ประยุกต์ใช้สารสนเทศ เพื่อ ป้องกัน การล่อลวง ละเมิดทางเพศ		
	5. เจตคติและค่านิยมต่อ เรื่องเพศ		5. เจตคติและ ค่านิยมต่อเรื่อง เพศ

จากข้อสรุปองค์ประกอบความรู้เท่าทันเรื่องเพศข้างต้น ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมตรวจสอบข้อมูลได้
ร่วมพิจารณาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ ผลการพิจารณาทำให้ได้องค์ประกอบการ
รู้เท่าทันเรื่องเพศ และตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และรายละเอียดโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	รายละเอียด
1.การรู้เท่าทันเรื่อง เพศด้านความรู้ เรื่องเพศ	1.1 พัฒนาการทางเพศ	- มีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของ ระบบสืบพันธุ์ของวัยรุ่น - มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานของระบบ สืบพันธุ์

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	รายละเอียด
	1.2 สุขภาพทางเพศ	- มีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขอนามัยทางเพศ - มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น - มีความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์
	1.3 ความรักและสัมพันธภาพ	- มีความรู้เรื่องความรักและองค์ประกอบของความรัก - มีความรู้เรื่องการจัดการกับความรักที่ไม่สมหวัง - มีความรู้เรื่องสร้างสัมพันธภาพและการรักษาสัมพันธภาพ
	1.4 การป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ	- มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิทางเพศของตนเองและผู้อื่น - มีความรู้เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ - มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการล่วงละเมิดทางเพศ
2. เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ	2.1 เจตคติที่ดีต่อเพศศาสตร์ศึกษา	- มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้เรื่องเพศ
	2.2 เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม	- มีเจตคติที่ดีต่อการมีค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมทั้งในการแต่งกาย และการแสดงพฤติกรรมทางเพศต่างๆ

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	รายละเอียด
	2.3 เจตคติทางบวกต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์	- มีเจตคติทางบวกต่อการไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีครอบครัว
	2.4 เจตคติที่ดีต่อการป้องกันการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	- มีเจตคติที่ดีต่อการรับผิดชอบต่อตนเองและคู่รัก
3. การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ	3.1 รู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ	- รู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ
	3.2 ความสามารถในการสืบค้นข้อมูล	- รู้และสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศจากแหล่งข้อมูล
	3.3 รู้และสามารถใช้คำสำคัญเรื่องเพศเพื่อการสืบค้นข้อมูล	- รู้และสามารถใช้คำสำคัญเรื่องเพศเพื่อการสืบค้นข้อมูล
	3.4 สืบค้นข้อมูลเรื่องเพศอย่างมีประสิทธิภาพ	- สามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศอย่างมีประสิทธิภาพ
	3.5 จำแนกข้อมูลจากข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นของแหล่งข้อมูล	- สามารถจำแนกข้อมูลจากข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นของแหล่งข้อมูล
	3.6 เปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย	- เปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย
4. ทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหारेื่องเพศ	4.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาเรื่องเพศ	- สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณในสถานการณ์ต่างๆ ในเรื่องเพศ

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	รายละเอียด
	4.2 การคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสถานการณ์เรื่องเพศได้	- สามารถคิดตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ เรื่องเพศ
	4.3 การเจรจาต่อรองเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	- สามารถเจรจาต่อรองเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์หรือการล่วงละเมิดทางเพศ
	4.4 การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	- สามารถปฏิเสธเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์
5. การประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ	5.1 การดูแลสุขอนามัยทางเพศ	- ดูแลรักษาความสะอาดของอวัยวะเพศและร่างกาย
	5.2 การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ	- สามารถสังเกตความผิดปกติของร่างกายและอวัยวะสืบพันธุ์เบื้องต้นได้
	5.3 การสังเกตอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์	- สามารถสังเกตอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ได้
	5.4 การมีความรักอย่างเหมาะสม	- สามารถวางแผนความรักของตนเองได้ - สามารถแสดงความรักอย่างเหมาะสมแก่คนรักของตนเอง
	5.5 การวางตัวระหว่างเพศ	- สามารถวางตัวระหว่างเพศตรงข้ามได้อย่างเหมาะสม - สามารถวางตัวระหว่างคู่รักได้อย่างเหมาะสม

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	รายละเอียด
	5.6 การสร้างและรักษา สัมพันธภาพ	- สามารถสร้างสัมพันธภาพระหว่างเพศได้ อย่างเหมาะสม - สามารถรักษาสัมพันธภาพระหว่างเพศได้ อย่างเหมาะสม
	5.7 การป้องกันและหลีกเลี่ยง การถูกล่วงละเมิดทางเพศ	- สามารถระมัดระวังตนเองจากภัยทางเพศ ในสังคม - รู้จักแจ้งเวลาที่กลับบ้านและสถานที่ที่ ตนเองให้พ่อแม่และผู้ปกครองทราบ
	5.8 การขอความช่วยเหลือเมื่อถูก ล่วงละเมิดทางเพศ	- รู้จักการขอรับบริการทางการ รักษาพยาบาลและการแจ้งความดำเนินคดี

จากตาราง 9 ภาพประกอบ 8 องค์ประกอบการเรียนรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การเรียนรู้เท่าทันเรื่องเพศ จำนวน 26 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้การเรียนรู้เท่าทันเรื่องเพศ จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ พัฒนาการทางเพศ สุขภาพทางเพศ ความรักและสัมพันธภาพ การป้องกันและหลีกเลี่ยงการล่วงละเมิดทางเพศ

องค์ประกอบที่ 2 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้การเรียนรู้เท่าทันเรื่องเพศ จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อเพศศาสตร์ศึกษา เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม เจตคติและค่านิยมทางบวกต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ และเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

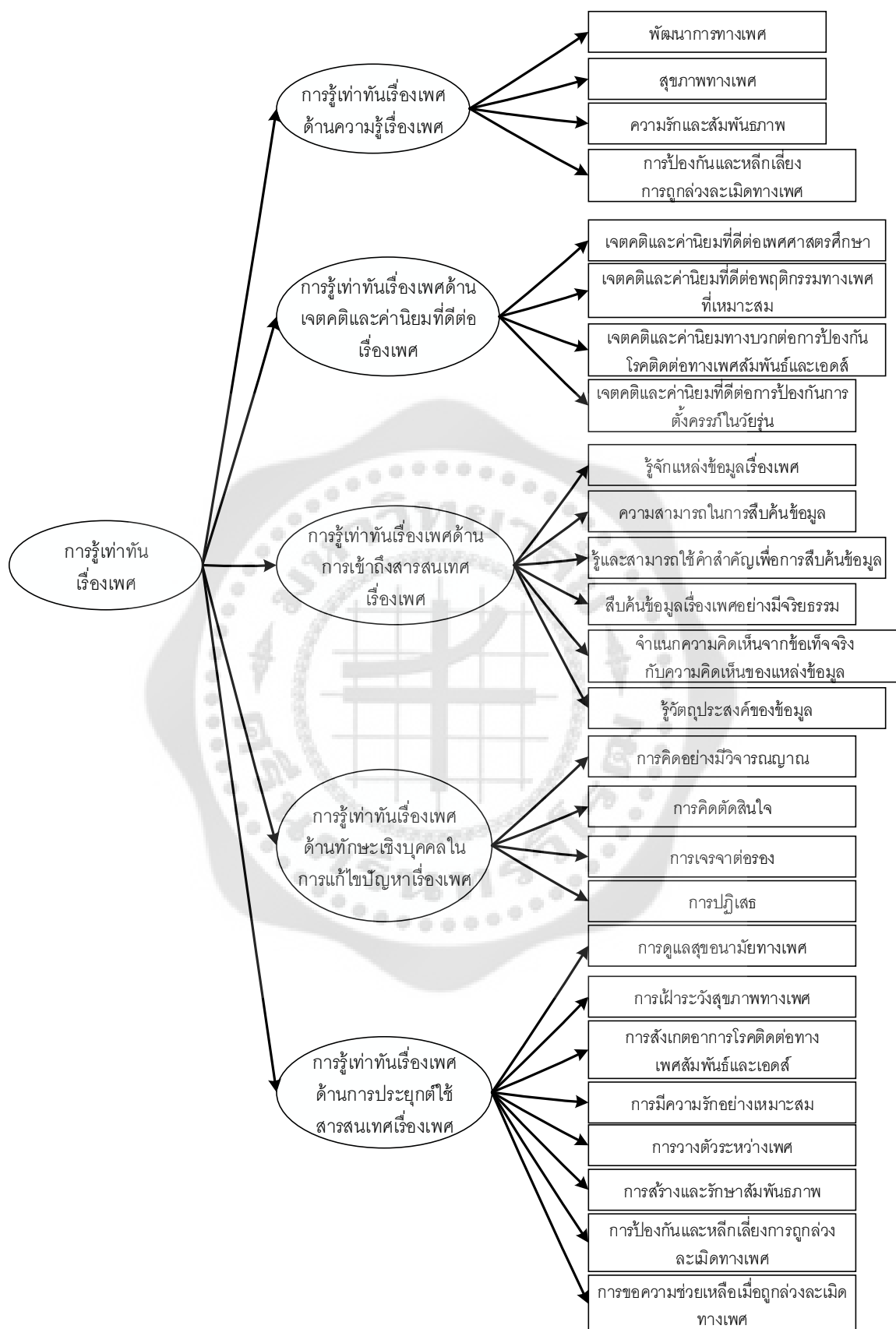
องค์ประกอบที่ 3 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้การเรียนรู้เท่าทันเรื่องเพศ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ รู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ ความสามารถในการสืบค้นข้อมูล รู้และสามารถใช้คำสำคัญเรื่องเพศเพื่อการสืบค้นข้อมูล สืบค้นข้อมูลเรื่องเพศอย่างมีจริยธรรม จำแนกข้อมูลจากข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นของแหล่งข้อมูล และเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย

องค์ประกอบที่ 4 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้การเรียนรู้เท่าทันเรื่องเพศ จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในการ

ป้องกันและแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาเรื่องเพศ การคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสถานการณ์เรื่องเพศได้ การเจรจาต่อรองเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

องค์ประกอบที่ 5 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การดูแลสุขอนามัยทางเพศ การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ การสังเกตอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ การมีความรักอย่างเหมาะสม การวางตัวระหว่างเพศ การสร้างและรักษาสัมพันธภาพการป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศและการขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ

ภาพประกอบ 8 โมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เพื่อใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์และความหมายที่ใช้แทนตัวบ่งชี้ต่างๆ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้

SexLiter	หมายถึง	การรู้เท่าทันเรื่องเพศ
Know	หมายถึง	การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ
Atti	หมายถึง	การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ
Access	หมายถึง	การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ
Skill	หมายถึง	การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ
Apply	หมายถึง	การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ
Kn1	หมายถึง	ความรู้เรื่องพัฒนาการ
Kn1.1	หมายถึง	พัฒนาการ
Kn1.2	หมายถึง	ระบบสืบพันธุ์
Kn2	หมายถึง	ความรู้เรื่องสุขภาพทางเพศ
Kn2.1	หมายถึง	การดูแลสุขอนามัย
Kn2.2	หมายถึง	การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์
Kn2.3	หมายถึง	การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
Kn3	หมายถึง	ความรู้เรื่องความรักและสัมพันธภาพ

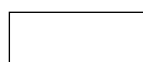
Kn3.1	หมายถึง	ความรักและองค์ประกอบของความรัก
Kn3.2	หมายถึง	ความรักที่ไม่สมหวัง
Kn3.3	หมายถึง	การสร้างและรักษาสัมพันธภาพ
Kn4	หมายถึง	ความรู้เรื่องการป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
Kn4.1	หมายถึง	สิทธิของตนเองและผู้อื่น
Kn4.2	หมายถึง	การป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
Kn4.3	หมายถึง	กฎหมายทางเพศการล่วงละเมิดทางเพศ
Att1	หมายถึง	การมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเพศศาสตร์ศึกษา
Att2	หมายถึง	การมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องพฤติกรรมทางเพศ
Att3	หมายถึง	การมีเจตคติและค่านิยมทางบวกต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์
Att4	หมายถึง	การมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
Acc1	หมายถึง	รู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ
Acc2	หมายถึง	การสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศจากแหล่งข้อมูล
Acc3	หมายถึง	รู้และสามารถใช้คำสำคัญเรื่องเพศสืบค้นข้อมูล
Acc4	หมายถึง	สืบค้นข้อมูลเรื่องเพศอย่างมีจริยธรรม
Acc5	หมายถึง	จำแนกความคิดเห็นของแหล่งข้อมูลจากข้อเท็จจริงได้
Acc6	หมายถึง	การเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย

Skill1	หมายถึง	การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาเรื่องเพศ
Skill2	หมายถึง	การคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสถานการณ์เรื่องเพศได้
Skill3	หมายถึง	การเจรจาต่อรองเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
Skill4	หมายถึง	การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
App1	หมายถึง	การดูแลสุขอนามัยทางเพศ
App2	หมายถึง	การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ
App3	หมายถึง	การสังเกตอาการเบื้องต้นของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์
App4	หมายถึง	การมีความรักอย่างเหมาะสม
App5	หมายถึง	การวางตัวระหว่างเพศ
App6	หมายถึง	การสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพ
App7	หมายถึง	การป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
App8	หมายถึง	การขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ

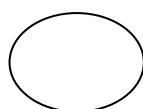
สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

Mean	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
C.V.	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย
Sk	หมายถึง	ความเบ้
Su	หมายถึง	ความโด่ง
χ^2	หมายถึง	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนประเภทค่าสถิติไค-สแควร์
GFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit index)
AGFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjust goodness of fit index)
Df	หมายถึง	ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of freedom)
P	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
R^2	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การพยากรณ์
RMR	หมายถึง	ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ

สัญลักษณ์ในโมเดล

หมายถึง ตัวแปรสังเกตได้

หมายถึง ตัวแปรแฝง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ถิ่นที่อยู่ ผู้ที่อยู่อาศัยด้วย ลักษณะที่อยู่อาศัย รายได้ คะแนน GPA ประสบการณ์การเรียนเพศศาสตร์ศึกษา ดังมีรายละเอียดตามตาราง 10

ตาราง 10 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร		n = 1,412 คน	
		จำนวน	ร้อยละ
1 เพศ	หญิง	924	65.4
	ชาย	465	32.9
	ไม่ระบุเพศ	23	1.7
2 อายุ	15 ปีหรือน้อยกว่า	120	8.5
	16 ปี	778	55.1
	17 ปี	479	33.9
	18 ปี หรือมากกว่า	35	2.5

ตาราง 10 (ต่อ)

ตัวแปร	n = 1,412 คน	
	จำนวน	ร้อยละ
3 ภูมิถิ่นอาศัยปัจจุบัน		
เหนือ	154	10.91
ตะวันออกเฉียงเหนือ	172	12.19
ภาคกลาง	343	24.31
ภาคตะวันออก	377	26.72
ภาคใต้	214	15.17
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	152	10.70
4 อาศัยอยู่กับ		
บิดาและมารดา	1011	71.6
บิดา	57	4.0
มารดา	187	13.2
ญาติ	112	7.9
คนเดียว	20	1.4
อื่นๆ	20	1.4

ตาราง 10 (ต่อ)

ตัวแปร	n = 1,412 คน	
	จำนวน	ร้อยละ
5 ลักษณะที่พักอาศัย		
บ้าน	1196	84.7
คอนโดมีเนียม	64	4.5
หอพัก	35	2.5
บ้านเช่า	82	5.8
อื่นๆ	29	2.1
6 รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,000 บาท	491	34.8
2,001-4,000 บาท	621	44
4,001-6,000 บาท	111	7.9
6,001-8,000 บาท	25	1.8
8,001-10,000 บาท	18	1.3
มากกว่า 10,000 บาท	46	3.3

ตาราง 10 (ต่อ)

ตัวแปร	n = 1,412 คน	
	จำนวน	ร้อยละ
7 คะแนน GPA		
2.00หรือน้อยกว่า	46	3.3
2.01-2.50	206	14.6
2.51-3.00	350	24.8
3.01-3.50	486	34.4
3.51-4.00	317	22.5
8 ประสบการณ์การเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษา		
ไม่เคยเรียน	85	6
เคยเรียน ตามเวลาเรียนปกติ	1142	80.9
เคยเรียน นอกเวลาเรียน	110	7.8
เคยเรียน จากค่าย/ อบรม/ ประชุมสัมมนา	56	4
เคยเรียน จากแหล่งอื่นๆ	5	0.4

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 924 คน คิดเป็นร้อยละ 65.4 เป็นเพศชาย จำนวน 465 คน ร้อยละ 32.9 และไม่ระบุเพศ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุ 16 ปี จำนวน 778 คน คิดเป็นร้อยละ 55.1 รองลงมา อายุ 17 ปี จำนวน 479 คน คิดเป็น ร้อยละ 33.9 อายุ 15 ปี หรือน้อยกว่า จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 และอายุ 18 ปีหรือมากกว่า จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีถิ่นที่อยู่ในภาคตะวันออก จำนวน 337 คน คิดเป็นร้อยละ 26.72 รองลงมา คือ ภาคกลาง จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 24.31 ภาคใต้ จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 15.71 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 12.19 ภาคเหนือ จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 10.91 และกรุงเทพฯและปริมณฑล จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 10.70 ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่กับบิดามารดา จำนวน 1,011 คน คิดเป็นร้อยละ 71.6 รองลงมาอาศัยอยู่กับมารดาเพียงคนเดียว จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 อาศัยอยู่กับญาติ จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9 อาศัยอยู่กับบิดาเพียงคนเดียว จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 อยู่คนเดียวจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.4 ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่อยู่บ้าน จำนวน 1,196 คน คิดเป็นร้อยละ 84.7 อยู่บ้านเช่า จำนวน 82 คน ร้อยละ 5.8 อยู่คอนโดมีเนียม จำนวน 64 คน ร้อยละ 4.5 อยู่หอพัก จำนวน 35 คน ร้อยละ 2.5 และอื่นๆ จำนวน 29 คน คิดเป็น ร้อยละ 2.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 2,001 – 4,000 บาท จำนวน 621 คน คิดเป็นร้อยละ 44 มีรายได้ 2,000 บาทหรือต่ำกว่าจำนวน 491 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 มีรายได้ 10,000 บาทหรือมากกว่า จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 มีรายได้ 4,001 – 6,000 บาท จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 มีรายได้ 6,001 – 8,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคะแนน GPA ระหว่าง 3.01 – 3.50 จำนวน 486 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมา มีคะแนน GPA ระหว่าง 2.51 - 3.00 จำนวน 350 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 คะแนน GPA ระหว่าง 3.51 – 4.00 จำนวน 317 คนคิดเป็น ร้อยละ 22.5 คะแนน GPA ระหว่าง 2.01 - 2.50 จำนวน 206 คน คิดเป็น ร้อยละ 14.6 และมีคะแนน GPA 2.00หรือน้อยกว่า จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเรียนเพศศาสตร์ศึกษา ในช่วงโรงเรียนตามปกติ จำนวน 1,142 คน คิดเป็นร้อยละ 80.9 รองลงมา เคยเรียนแต่นอกช่วงโรงเรียนปกติ จำนวน 110 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.8 เคยเข้าค่าย/การอบรม/ประชุมเสวนาเรื่องเพศศาสตร์ศึกษา จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และเคยเรียนในแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ จำนวน 5 คน ร้อยละ 0.4 ส่วนไม่เคยเรียนเพศศาสตร์ศึกษา 85 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

การวิเคราะห์ตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อดูลักษณะการกระจายและการแจกแจงของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นไทย ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 11 – 12

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้และความโด่งของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นไทยด้านความรู้เรื่องเพศ

ตัวบ่งชี้	n = 1,412 คน				
	MEAN	S.D.	Sk	Ku	CV%
1. ความรู้พัฒนาการ					
1.1 พัฒนาการ	0.61	0.24	-0.104	-0.489	39.17
1.2 ระบบสืบพันธุ์	0.36	0.18	0.642	0.414	51.78
2. ความรู้เรื่องสุขภาพทางเพศ					
2.1 การดูแลสุขอนามัย	0.50	0.20	0.016	-0.172	40.42
2.2 การป้องกันโรคติดต่อทาง	0.52	0.22	-0.155	-0.356	42.49
เพศสัมพันธ์และเอดส์					
2.3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	0.37	0.24	0.111	-0.828	66.69
3. ความรู้เรื่องความรักและสัมพันธ์ภาพ					
3.1 ความรักและองค์ประกอบ	0.76	0.22	-1.027	1.334	28.31
3.2 ความรักไม่สมหวัง	0.76	0.30	-0.834	-0.293	38.99
3.3 การสร้างสัมพันธ์ภาพและการ	0.94	0.24	-3.702	11.722	25.32
รักษา					
4. ความรู้เรื่องการล่วงละเมิดทางเพศ					
4.1 สิทธิของตนเองและผู้อื่น	0.80	0.23	-1.049	0.758	29.22
4.2 การป้องกันการล่วงละเมิดทาง	0.61	0.23	-0.262	-0.309	37.30
เพศ					
4.3 กฎหมายการล่วงละเมิดทางเพศ	0.51	0.30	-0.093	-0.862	57.56

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นในด้านความรู้เรื่องเพศมีรายละเอียดดังนี้

ความรู้เรื่องการสร้างและรักษาสัมพันธภาพมีค่าเฉลี่ย (Mean) สูงสุดเท่ากับ 0.94 โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.24 ค่าความเบ้ (Sk) เท่ากับ -3.702 ความโด่ง (Ku) เท่ากับ 11.722 และสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) เท่ากับ 25.32 รองลงมาคือสิทธิของตนเองและผู้อื่นมีค่าเฉลี่ย 0.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.23 ค่าความเบ้เท่ากับ -1.049 ความโด่ง เท่ากับ 0.758 และสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 29.22 ความรู้เรื่องความรักและความรักที่ไม่สมหวังมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 0.76 โดยเรื่องความรักที่ไม่สมหวังมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงกว่าเรื่องความรักและเรื่องความรักที่ไม่สมหวังมีความเบ้เท่ากับ -0.834 ความโด่งเท่ากับ -0.293 และสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 38.99 ในเรื่องความรักมีค่าความเบ้เท่ากับ -1.027 ความโด่งเท่ากับ 1.334 และสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 28.31

ความรู้เรื่องระบบสืบพันธุ์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 0.36 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.18 ความเบ้มีค่า 0.642 ความโด่งมีค่า 0.414 และสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่า 51.78 ส่วนความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีค่าเฉลี่ยสูงจากค่าเฉลี่ยต่ำสุดเล็กน้อย มีค่า 0.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24 ค่าความเบ้เท่ากับ 0.111 ค่าความโด่งเท่ากับ -0.828 และสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่า 66.69

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้และความโด่งของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นไทยด้านเจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศ

ตัวบ่งชี้	n = 1,412 คน				
	MEAN	S.D.	Sk	Ku	CV%
1. เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศศาสตร์ศึกษา	4.05	0.51	-0.465	0.074	12.68
2. เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องพฤติกรรมทางเพศ	3.97	0.55	-0.92	0.832	13.91
3. เจตคติและค่านิยมทางบวกต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์	3.29	0.76	-0.52	0.396	22.95

ตาราง 12 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	n = 1,412 คน				
	MEAN	S.D.	Sk	Ku	CV%
4. การมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อ การป้องกันการป้องกันการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่น	3.17	1.16	-0.236	-0.677	36.62

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นในด้านเจตคติพบว่า เจตคติการเรียนเพศศาสตร์ศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.05 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 มีค่าความเบ้เป็นลบซึ่งแสดงว่าข้อมูลส่วนใหญ่มีค่าสูง ความโด่งมีค่า 0.074 แสดงว่ามีการกระจายตัวของข้อมูลค่อนข้างมาก มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 12.68 รองลงมา คือ เจตคติต่อพฤติกรรมทางบวกมีค่าเฉลี่ย 3.97 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 มีค่าความเบ้ เท่ากับ -0.92 ค่าความโด่งเท่ากับ 0.832 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 13.91 เจตคติต่อเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย 3.29 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76 มีค่าความเบ้ เท่ากับ -0.520 ค่าความโด่งเท่ากับ 0.396 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 22.95 และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เจตคติต่อการป้องกันการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มีค่าเฉลี่ย 3.17 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.16 มีค่าความเบ้ เท่ากับ -0.236 ค่าความโด่งเท่ากับ -0.677 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 36.62

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้และความโด่งของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นไทยด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ

ตัวบ่งชี้	n = 1,412				
	MEAN	S.D.	Sk	Ku	CV%
1. รู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ	3.45	0.88	-0.384	-0.02	25.50
2. รู้และสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศ จากแหล่งข้อมูล	3.20	0.77	-0.038	-0.395	23.95

ตาราง 13 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	n = 1,412				
	MEAN	S.D.	Sk	Ku	CV%
3. รู้และสามารถใช้คำสำคัญเรื่องเพศ สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูล	3.47	1.06	-0.406	-0.201	30.54
4. สามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศอย่าง มีจริยธรรม	3.79	1.23	-0.651	-0.637	32.39
5. สามารถจำแนกความคิดเห็นของ แหล่งข้อมูลจากข้อเท็จจริงได้	3.45	0.59	-0.015	-0.174	17.18
6. สามารถเปรียบเทียบข้อมูลจาก แหล่งที่หลากหลาย	3.55	0.75	-0.253	0.379	21.19

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นในด้านการเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศพบว่า ตัวบ่งชี้ความสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศอย่างมีจริยธรรมมีค่าสูงสุด เท่ากับ 3.79 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.23 มีค่าความเบ้ เท่ากับ -0.651 ค่าความโด่ง เท่ากับ -0.637 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 32.39 รองลงมา คือ ความสามารถเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 มีค่าความเบ้ เท่ากับ -0.253 ค่าความโด่งเท่ากับ 0.379 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 21.19 การรู้และสามารถใช้คำสำคัญเรื่องเพศสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 มีค่าความเบ้ เท่ากับ -0.92 ค่าความโด่งเท่ากับ 0.832 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 13.91 ความสามารถจำแนกความคิดเห็นของแหล่งข้อมูลจากข้อเท็จจริงได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 มีค่าความเบ้ เท่ากับ -0.92 ค่าความโด่งเท่ากับ 0.832 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 13.91 การรู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศเท่ากับ 3.45 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 มีค่าความเบ้ เท่ากับ -0.384 ค่าความโด่งเท่ากับ -0.02 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 25.50 และตัวบ่งชี้ที่มีค่าต่ำที่สุดคือการรู้และสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศจากแหล่งข้อมูล เท่ากับ 3.20 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 มีค่าความเบ้ เท่ากับ -0.038 ค่าความโด่งเท่ากับ -0.395 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 23.95

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเ้และความโด่งของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นไทยด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ

ตัวบ่งชี้	n = 1,412				
	MEAN	S.D.	Sk	Ku	CV%
1. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาเรื่องเพศ	0.65	0.18	-0.612	0.423	28.20
2. การคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสถานการณ์เรื่องเพศได้	0.75	0.43	-1.169	-0.634	57.43
3. การเจรจาต่อรองเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	0.78	0.37	-1.352	0.174	47.22
4. การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	0.75	0.36	-1.083	-0.28	48.34

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นในด้านทักษะเชิงบุคคลในการป้องกันปัญหาเรื่องเพศ พบว่า ตัวบ่งชี้การเจรจาต่อรองเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ .78 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37 มีค่าความเ้เท่ากับ -1.352 ค่าความโด่งเท่ากับ 0.174 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 47.22 รองลงมาคือ และการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงมีค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 0.75 การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 มีค่าความเ้ เท่ากับ -1.083 ค่าความโด่งเท่ากับ -0.28 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 48.34 ส่วนการคิดตัดสินใจแก้ไข ปัญหาและสถานการณ์เรื่องเพศ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 ความเ้ มีค่า -1.169 ค่าความโด่งเท่ากับ -0.634 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 57.43 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาเรื่องเพศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 0.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.18 ความเ้ มีค่า -0.612 ค่าความโด่งเท่ากับ 0.423 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 28.20

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้และความโด่งของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นไทยด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ

ตัวบ่งชี้	N = 1,412				
	MEAN	S.D.	Sk	Ku	CV%
1. การดูแลสุขภาพทางเพศ	4.10	0.73	-0.68	-0.124	17.88
2. สุขภาพทางเพศ	3.13	0.87	0.049	0.039	27.69
3. การสังเกตอาการเบื้องต้นหากติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ได้	3.26	0.62	0.453	0.409	19.14
4. การมีความรักที่เหมาะสม	3.76	0.86	-0.337	-0.302	22.97
5. การวางตัวระหว่างเพศ	3.55	0.85	-0.391	-0.451	24.09
6. การสร้างสัมพันธภาพและรักษาสัมพันธภาพได้	3.60	1.03	-0.483	-0.557	28.50
7. การป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ	3.85	0.68	-0.503	0.246	17.59
8. การขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ	2.74	1.11	0.136	-0.704	40.38

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นในด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ พบว่า ตัวบ่งชี้การดูแลสุขภาพทางเพศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73 ความเบ้ มีค่า -0.68 ค่าความโด่งเท่ากับ -0.124 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 17.88 รองลงมา คือการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ เท่ากับ 3.85ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 ความเบ้ มีค่า -0.503 ค่าความโด่งเท่ากับ 0.246 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 17.59 ความสามารถวางแผนทางของตนเองสำหรับความรักในปัจจุบันและอนาคตได้ เท่ากับ 3

ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ เท่ากับ 2.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.11 ความเบ้ มีค่า 0.136 ค่าความโด่งเท่ากับ -0.704 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 40.38 ส่วนสุขภาพทางเพศนั้นมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยต่ำสุดเพียงเล็กน้อย คือ 3.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.87 ความเบ้ มีค่า 0.049 ค่าความโด่งเท่ากับ 0.039 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ 27.69

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ

	Kn1.1	Kn1.2	Kn2.1	Kn2.2	Kn2.3	Kn3.1	Kn3.2	Kn3.3	Kn4.1	Kn4.2	Kn4.3
Kn1.1	1.000										
Kn1.2	.237**	1.000									
Kn2.1	.279**	.180**	1.000								
Kn2.2	.205**	.174**	.200**	1.000							
Kn2.3	.267**	.176**	.349**	.200**	1.000						
Kn3.1	.069**	.011	.069**	.120**	.028	1.000					
Kn3.2	-.02	-0.05	.063**	.060**	.048	.234**	1.000				
Kn3.3	.105**	.073**	.168**	.137**	.080**	.258**	.248**	1.000			
Kn4.1	.099**	.024	.186**	.138**	.080**	.262**	.127**	.324**	1.000		
Kn4.2	.089**	.061**	.143**	.097**	.103**	.122**	.129**	.096**	.084**	1.000	
Kn4.3	.171**	.126**	.187**	.164**	.159**	0.041	0.024	.105**	.204**	.192**	1.000
Mean	.611	.356	.499	.520	.366	.760	.762	.799	.606	.514	
SD	.239	.184	.202	.221	.244	.215	.940	.233	.226	.296	

Bartlett's test of Sphericity = 1404.168 N = 1412

df = 55

Kaiser-Meyer- Olkin Measure of Sampling Adequacy = .741

P = .000

**P< .05

จากตาราง 16 ผลการพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นด้านความรู้เรื่องเพศซึ่งมีตัวบ่งชี้ 11 ตัว จำนวน 55 คู่ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 47 คู่ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้การเปลี่ยนแปลงของระบบ

[illegible]

การสร้างสัมพันธภาพและการรักษา(Kn3.3) ความรู้ความรักและองค์ประกอบ(Kn3.1)กับความรู้สิทธิของตนเองและผู้อื่น(Kn4.1)ความรู้ความรักไม่สมหวัง(Kn3.2)กับความรู้สิทธิของตนเองและผู้อื่น(Kn4.1)ความรู้ความรักไม่สมหวัง(Kn3.2)กับความรู้การสร้างและการรักษาสัมพันธภาพ(Kn3.3)ความรู้ความรักไม่สมหวัง(Kn3.2)กับความรู้สิทธิของตนเองและผู้อื่น(Kn4.1) ความรู้ความรักไม่สมหวัง(Kn3.2)กับความรู้การสร้างและการรักษาสัมพันธภาพ(Kn3.3)ความรู้การสร้างและการรักษาสัมพันธภาพ(Kn3.3)กับความรู้สิทธิของตนเองและผู้อื่น(Kn4.1)ความรู้การสร้างและการรักษาสัมพันธภาพ(Kn3.3)กับความรู้การล่วงละเมิดทางเพศ (Kn4.2)ความรู้การสร้างและการรักษาสัมพันธภาพ(Kn3.3)กับความรู้กฎหมายการล่วงละเมิดทางเพศความรู้สิทธิของตนเองและผู้อื่น(Kn4.1)กับความรู้การล่วงละเมิดทางเพศ(Kn4.2)ความรู้สิทธิของตนเองและผู้อื่น(Kn4.1)กับความรู้กฎหมายการล่วงละเมิดทางเพศ(Kn4.3) ความรู้การล่วงละเมิดทางเพศ(Kn4.2)กับความรู้กฎหมายการล่วงละเมิดทางเพศ(Kn4.3)โดยมีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ -.02 ถึง .349 คู่ตัวบ่งชี้ที่มีค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ความรู้โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (KnSTI) และ ความรู้การดูแลสุขอนามัย (KnHy) ค่าสถิติ Bartlett's test of Sphericityมีค่า 1404.168 ($P < .000$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญ ค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน(Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ .741 แสดงว่าตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์หองค์ประกอบได้

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ

	Att1	Att2	Att3	Att4
Att1	1.000			
Att2	.312**	1.000		
Att3	.184**	.522**	1.000	
Att4	.211**	.210**	.212**	1.000
Mean	4.051	3.697	3.292	3.170
SD	0.514	0.552	0.755	1.161

Bartlett's test of Sphericity = 679.262

N = 1412

df = 6

Kaiser-Meyer- Olkin Measure of Sampling Adequacy = .611

P = .000

** $P < .05$

จากตาราง 17 ผลการพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นด้าน เจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศ ซึ่งมีตัวบ่งชี้ 4 ตัว จำนวน 6 คู่ พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ เจตคติต่อเรื่องเพศศาสตรศึกษา(Att1) กับพฤติกรรมทาง เพศ (Att2)เพศศาสตรศึกษา (Att1) กับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (Att3) เพศศาสตรศึกษา (Att1) กับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (Att4) พฤติกรรมทางเพศ (Att2) กับโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์และเอดส์ (Att3) พฤติกรรมทางเพศ (Att2) กับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (Att4) โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (Att3) กับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม (Att4) โดยมีค่า สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .184 ถึง .522 คู่ตัวบ่งชี้ที่มีค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ เจตคติเกี่ยวกับ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (Att3) กับพฤติกรรมทางเพศ (Att4) ค่าสถิติ Bartlett's test of Sphericityมีค่า 679.262 ($P < .000$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญ ค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน(Kaiser-Meyer- Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ .611 แสดงว่าตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะนำมา วิเคราะห์องค์ประกอบได้

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้การ รู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ

	Acc1	Acc2	Acc3	Acc4	Acc5	Acc6
Acc1	1.000					
Acc2	.245**	1.000				
Acc3	.475**	.089**	1.000			
Acc4	-.140**	-.062**	-.108**	1.000		
Acc5	-.118**	0.046	0.043	.324**	1.000	
Acc6	.586**	.166**	.637**	-.113**	0.049	1.000
Mean	3.447	3.201	3.466	3.786	3.449	3.546
SD	0.879	0.767	1.059	1.226	0.593	0.751

Bartlett's test of Sphericity = 1646.876 N = 1412 P = .000

Kaiser-Meyer- Olkin Measure of Sampling Adequacy = .654 df = 15

** $P < .05$

จากตาราง 18 ผลการพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นด้านการเข้าถึงข้อมูล ซึ่งมีตัวบ่งชี้ 6 ตัว จำนวน 15 คู่ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีทั้ง 12 คู่ ได้แก่ การสืบค้นข้อมูล (Acc2) กับการใช้สื่ออย่างมีจริยธรรม (Acc4) การรู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ (Acc1) กับการสืบค้นข้อมูล (Acc2) การรู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ (Acc1) กับการใช้คำสำคัญ (Acc3) การรู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ (Acc1) กับการใช้สื่ออย่างมีจริยธรรม (Acc4) การรู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ (Acc1) กับการจำแนกข้อมูลกับความคิดเห็น (Acc5) การรู้จักแหล่งข้อมูล (Acc1) กับการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย (Acc6) การสืบค้นข้อมูล (Acc2) กับการใช้คำสำคัญ (Acc3) การสืบค้นข้อมูล (Acc2) กับการจำแนกข้อมูลกับความคิดเห็น (Acc5) การใช้คำสำคัญ (Acc3) กับการใช้สื่ออย่างมีจริยธรรม (Acc4) การใช้คำสำคัญ (Acc3) กับการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย (Acc6) การใช้สื่ออย่างมีจริยธรรม (Acc4)) กับการจำแนกข้อมูลกับความคิดเห็น (Acc5) การใช้สื่ออย่างมีจริยธรรม (Acc4)) กับการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย (Acc6) โดยมีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ -.118 ถึง .637 คู่ตัวบ่งชี้ที่มีค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้การใช้คำสำคัญ (Acc3) กับการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย (Acc6) ค่าสถิติ Bartlett's test of Sphericity มีค่า 1646.876 ($P < .000$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญ ค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน(Kaiser-Meyer- Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ .654 แสดงว่าตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์หองค์ประกอบได้

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ

	Skill1	Skill2	Skill3	Skill4
Skill1	1.000			
Skill2	.165**	1.000		
Skill3	.185**	.372**	1.000	
Skill4	.153**	.369**	.263**	1.000
Mean	0.65	0.75	0.78	0.75
SD	0.18	0.43	0.37	0.36

Bartlett's test of Sphericity = 519.862 N= 1412 df = 6

Kaiser-Meyer- Olkin Measure of Sampling Adequacy = .662 P = .000

**P< .05

จากตาราง 19 ผลการพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ ซึ่งมีตัวบ่งชี้ 4 ตัว จำนวน 6 คู่ พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Skill1) กับทักษะการตัดสินใจ (Skill2) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Skill1) กับทักษะการต่อรอง (Skill3) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Skill1) กับทักษะการปฏิเสธ (Skill4) ทักษะการตัดสินใจ (Skill2) กับทักษะการต่อรอง (Skill3) ทักษะการตัดสินใจ (Skill2) กับทักษะการปฏิเสธ (Skill4) ทักษะการต่อรอง (Skill3) กับทักษะการปฏิเสธ (Skill4) โดยมีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ .153 ถึง .372 คู่ตัวบ่งชี้ที่มีค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ทักษะการต่อรอง (Skill3) กับทักษะการตัดสินใจ (Skill2) ค่าสถิติ Bartlett's test of Sphericity มีค่า 519.862 ($P < .000$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญ ค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ .662 แสดงว่าตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์หาค่าประกอบได้

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ

	Apply1	Apply2	Apply3	Apply4	Apply5	Apply6	Apply7	Apply8
Apply1	1.000							
Apply2	0.048	1.000						
Apply3	.120**	.238**	1.000					
Apply4	.157**	.241**	.231**	1.000				
Apply5	.187**	-.205**	-0.014	-.122**	1.000			
Apply6	.173**	-.239**	-0.042	-.148**	.902**	1.000		
Apply7	.271**	0.030	.178**	.244**	.295**	.275**	1.000	
Apply8	-.073**	.280**	.124**	.184**	-.177**	-.244**	.079**	1.000
Mean	4.10	3.13	3.26	3.76	3.55	3.60	3.85	2.74
SD	0.73	0.87	0.62	0.86	0.85	1.03	0.68	1.11

Bartlett's test of Sphericity = 3099.52 N = 1412 df = 28

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .621 P = .000

** $P < .05$

จากตาราง 20 ผลการพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ ซึ่งมีตัวบ่งชี้ 8 ตัว จำนวน 28 คู่ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 24 คู่ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างการดูแลสุขภาพทางเพศ (Apply 1) กับการสังเกตอาการเบื้องต้นหากติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (Apply3) การดูแลสุขภาพทางเพศ (Apply 1) กับการมีความรักที่เหมาะสม (Apply4) การดูแลสุขภาพทางเพศ (Apply 1) กับการวางตัวระหว่างเพศ (Apply5) การดูแลสุขภาพทางเพศ (Apply 1) กับการสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพ (Apply6) การดูแลสุขภาพทางเพศ (Apply 1) กับการป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Apply7) การดูแลสุขภาพทางเพศ (Apply 1) กับการขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Apply8) การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ (Apply 2) กับการสังเกตอาการเบื้องต้นหากติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (Apply3) การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ (Apply 2) กับการมีความรักที่เหมาะสม (Apply4) การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ (Apply 2) กับการวางตัวระหว่างเพศ (Apply5) การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ (Apply 2) กับการสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพ (Apply6) การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ (Apply 2) กับการขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Apply8) การสังเกตอาการเบื้องต้นหากติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (Apply3) กับการมีความรักที่เหมาะสม (Apply4) การสังเกตอาการเบื้องต้นหากติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (Apply3) กับการป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Apply7) การสังเกตอาการเบื้องต้นหากติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (Apply3) กับการขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Apply8) การมีความรักที่เหมาะสม (Apply4) กับการวางตัวระหว่างเพศ (Apply5) การมีความรักที่เหมาะสม (Apply4) กับการสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพ (Apply6) การมีความรักที่เหมาะสม (Apply4) กับการป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Apply7) การมีความรักที่เหมาะสม (Apply4) กับการขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Apply8) การวางตัวระหว่างเพศ (Apply5) กับการสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพ (Apply6) การวางตัวระหว่างเพศ (Apply5) กับการป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Apply7) การวางตัวระหว่างเพศ (Apply5) กับการขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Apply8) การสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพ (Apply6) กับการป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Apply7) การสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพ (Apply6) กับการขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Apply8) การป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Apply7) กับการขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Apply8) และไม่นัยสำคัญทางสถิติมี 4 คู่โดยมีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ -.239 ถึง .902 คู่ตัวบ่งชี้ที่มีค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ สามารถวางแผนทางของตนเองในการสร้างสัมพันธ์ภาพและรักษาสัมพันธ์ภาพได้ (AppRela) และสามารถวางตนได้อย่างเหมาะสมในเรื่องเพศ (AppBe) ค่าสถิติ Bartlett's test of Sphericity

มีค่า 3099.52 ($P < .000$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณะอย่างมีนัยสำคัญ ค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน(Kaiser-Meyer- Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ .621 แสดงว่าตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ผู้วิจัยนำโมเดลในแต่ละด้านมารวมเพื่อให้เป็นโมเดลหลักของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ โดยผู้วิจัยนำโมเดลการรู้เท่าทันความรู้เรื่องเพศ มารวมโมเดลโดยคำนวณค่าน้ำหนักของตัวบ่งชี้กับคะแนนเพื่อให้ได้โมเดลลำดับที่ 1 เช่นเดียวกับองค์ประกอบอื่นๆ แล้วนำมาสร้างเป็นโมเดลหลัก ได้ผลการหาค่าสหสัมพันธ์ดังนี้

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ

	Kn1	Kn2	Kn3	Kn4	Att1	Att2	Att3	Att4	Acc1	Acc2	Acc3	Acc4
Kn1	1.000											
Kn2	.392**	1.000										
Kn3	.110**	.192**	1.000									
Kn4	.118**	.210**	.465**	1.000								
Att1	.107**	.203**	.196**	.186**	1.000							
Att2	.084**	.131**	.184**	.268**	.312**	1.000						
Att3	.133**	.116**	.062*	.148**	.184**	.522**	1.000					
Att4	.060*	.061*	0.052	-0.012	.211**	.210**	.212**	1.000				
Acc1	-0.014	.072**	0.016	-0.005	.077**	-0.025	-.132**	-.053*	1.000			
Acc2	-0.016	0.031	-0.037	0.013	-0.022	0.027	-0.010	-0.051	.245**	1.000		
Acc3	0.020	.086**	0.023	0.020	.146**	-.058*	-.100**	0.005	.475**	.089**	1.000	
Acc4	.068*	.086**	.096**	.153**	.071**	.388**	.308**	.111**	-.140**	-.062*	-.108**	1.000
Acc5	.116**	.058*	.100**	.148**	.165**	.300**	.239**	.094**	-.118**	0.046	0.043	.324**
Acc6	0.038	.099**	.055*	0.033	.175**	0.000	-.131**	0.003	.586**	.166**	.637**	-.113**
Skill1	.153**	.182**	.183**	.199**	.225**	.293**	.229**	.133**	-.073**	-0.034	0.010	.157**
Skill2	0.046	.115**	.061*	.095**	.101**	.298**	.206**	0.022	-0.032	.068*	-0.030	.164**
Skill3	.093**	.149**	.070**	.128**	.172**	.316**	.261**	.063*	-0.040	0.036	-0.022	.207**
Skill4	.068*	.088**	.055*	.079**	.063*	.247**	.174**	-0.037	0.003	0.035	0.000	.159**
Apply1	.104**	.119**	.121**	.179**	.195**	.198**	.145**	.085**	0.018	0.010	.073**	.196**
Apply2	-0.026	0.023	0.000	-0.030	0.042	-.114**	-.164**	-.075**	.228**	.131**	.229**	-.137**
Apply3	.058*	.125**	.062*	.060*	.100**	.093**	0.026	0.039	.253**	.166**	.243**	0.014
Apply4	0.008	0.051	.076**	.066*	.118**	0.020	-.072**	-.055*	.259**	.095**	.282**	-0.010
Apply5	.108**	.098**	.101**	.155**	.129**	.383**	.335**	.101**	-.163**	-0.008	-.116**	.325**
Apply6	.104**	.105**	.103**	.170**	.127**	.429**	.388**	.103**	-.221**	-0.013	-.133**	.363**
Apply7	.081**	.140**	.181**	.186**	.198**	.290**	.199**	.093**	.053*	.070**	.132**	.229**
Apply8	-0.043	-0.006	-0.043	-0.009	0.008	-.139**	-.194**	-.104**	.206**	.197**	.168**	-.185**
Mean	0.300	0.400	0.950	0.610	4.050	3.970	3.290	3.170	3.450	3.200	3.470	3.790
SD	0.100	0.140	0.210	0.130	0.510	0.550	0.760	1.160	0.880	0.770	1.060	1.230

ตาราง 21 (ต่อ)

Acc4	Acc5	Acc6	Skill1	Skill2	Skill3	Skill4	Apply1	Apply2	Apply3	Apply4	Apply5	Apply6	Apply7	Apply8
1.000														
.324**	1.000													
-.113**	0.049	1.000												
.157**	.242**	0.013	1.000											
.164**	.097**	-0.020	.165**	1.000										
.207**	.161**	0.011	.185**	.372**	1.000									
.159**	.106**	0.011	.153**	.369**	.263**	1.000								
.196**	.197**	.078**	.227**	0.041	.081**	.075**	1.000							
-.137**	-.105**	.245**	-.084**	-0.033	-.103**	-0.018	0.048	1.000						
0.014	0.034	.237**	.067*	.060*	0.041	0.040	.120**	.238**	1.000					
-0.010	.062*	.336**	0.002	-0.011	-0.012	0.042	.157**	.241**	.231**	1.000				
.325**	.292**	-.090**	.214**	.239**	.330**	.178**	.187**	-.205**	-0.014	-.122**	1.000			
.363**	.327**	-.146**	.221**	.252**	.323**	.186**	.173**	-.239**	-0.042	-.148**	.902**	1.000		
.229**	.276**	.186**	.234**	.153**	.150**	.167**	.271**	0.030	.178**	.244**	.295**	.275**	1.000	
-.185**	-.151**	.235**	-.105**	0.020	-0.051	0.017	-.073**	.280**	.124**	.184**	-.177**	-.244**	.079**	1.000
3.790	3.450	3.550	0.650	0.750	0.780	0.750	4.100	3.130	3.260	3.760	3.550	3.600	3.850	2.740
1.230	0.590	0.750	0.180	0.430	0.370	0.360	0.730	0.870	0.620	0.860	0.850	1.030	0.680	1.110

Bartlett's test of Sphericity = 8414.697 N = 1412 df = 32

Kaiser-Meyer- Olkin Measure of Sampling Adequacy = .806 P = .000

**P< .05

ตาราง 21 ผลการพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น ซึ่งมีตัวบ่งชี้ 26 ตัว จำนวน 571 คู่ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 77 คู่โดยมีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ -.244 ถึง .637 คู่ตัวบ่งชี้ที่มีค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ความสามารถเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลายและรู้และสามารถใช้ค่าสำคัญเรื่องเพศสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลค่าสถิติ Bartlett's test of Sphericity มีค่า 8414.697 ($P < .000$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญ ค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer- Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ แสดงว่าตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีหรือความสอดคล้องของโมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศโดยผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ เป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบในแต่ละด้านของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 (First Order Confirmatory Factor Analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Second Order Confirmatory Factor Analysis) ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เรื่องเพศ เจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศ การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ และการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 2

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบในแต่ละด้านของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

1.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความรู้เรื่องเพศ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้เรื่องพัฒนาการทางเพศ ความรู้สุขภาพทางเพศ ความรู้เรื่องความรักและสัมพันธ์ภาพและความรู้เรื่อง การป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ ดังมีผลการวิเคราะห์ดังตาราง 22

ตาราง 22 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านความรู้เรื่องเพศ

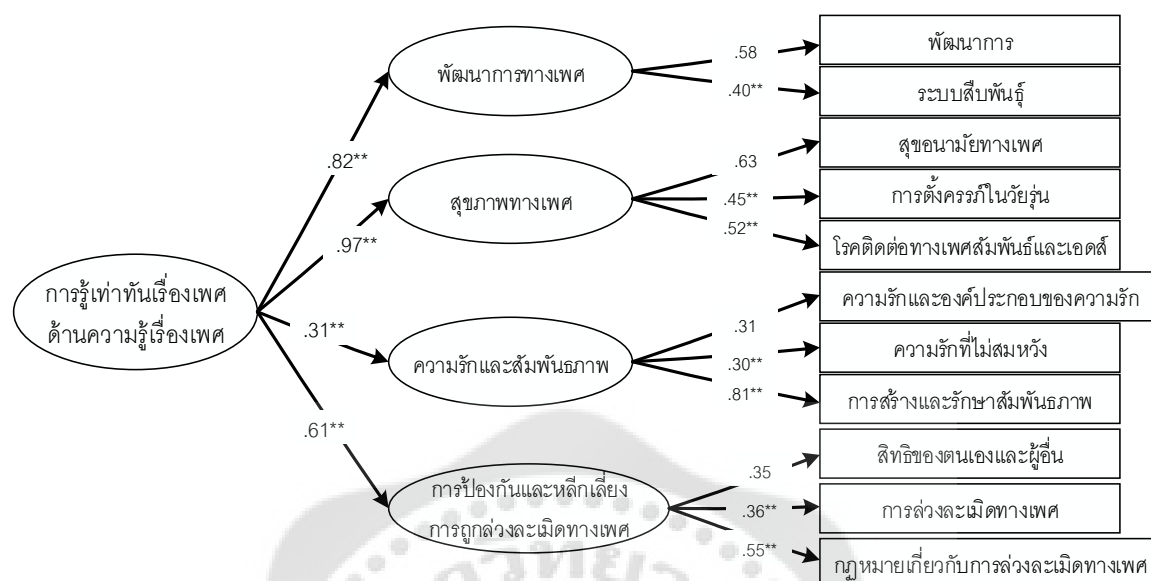
ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ b(SE)	T	R ²	สัมประสิทธิ์ คะแนน องค์ประกอบ
1. ความรู้พัฒนาการ				
1.1 พัฒนาการทางเพศ	.58	-	.33	.367
1.2 ระบบสืบพันธุ์	.40** (.05)	8.89	.16	.206

ตาราง 22 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ b(SE)	T	R ²	สัมประสิทธิ์ คะแนน องค์ประกอบ
2. ความรู้เรื่องสุขภาพทางเพศ				
2.1 การดูแลสุขอนามัย	.63	-	.40	.389
2.2 การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และ เอดส์	.45** (.04)	10.60	.20	.233
2.3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	.52** (.05)	11.18	.27	.241
3. ความรู้เรื่องความรักและสัมพันธ์ภาพ				
3.1 ความรักและองค์ประกอบ	0.31	-	.10	.145
3.2 ความรักไม่สมหวัง	0.30** (.04)	7.57	.09	.095
3.3 การสร้างและการรักษาสัมพันธ์ภาพ	0.81** (.22)	3.64	.66	.816
4. ความรู้เรื่องการป้องกันล้วงละเมิดทางเพศ				
4.1 สิทธิของตนเองและผู้อื่น	.35	-	.13	.222
4.2 การป้องกันล้วงละเมิดทางเพศ	.36** (.06)	6.36	.13	.220
4.3 ความรู้กฎหมายการล้วงละเมิดทางเพศ	.55** (.09)	6.29	.31	.391
1. ความรู้พัฒนาการและระบบสืบพันธุ์	.82(.25)	-	.68	-
2. ความรู้เรื่องสุขภาพทางเพศ	.97(.19)	-	.94	-
3. ความรู้เรื่องความรักและสัมพันธ์ภาพ	.31(.21)	3.43	.10	-
4. ความรู้เรื่องการล้วงละเมิดทางเพศ	.61	6.24	.37	-

*P< .05, **P<.01

หมายเหตุ |t|> 2.58 หมายถึง P < .01 |t|> 1.96 หมายถึง P < .05

ภาพประกอบ 9 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของโมเดลองค์ประกอบด้านความรู้เรื่องเพศ

จากตาราง 22 และภาพประกอบ 9 พบว่า ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 39.05 ซึ่งมีความน่าจะเป็นเท่ากับ .10 ที่องศาอิสระเท่ากับ 29 (df = 29) นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.995 และค่าดัชนีการวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.989 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.0188 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการยืนยันอันดับที่ 1 (ตาราง 22) ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์โมเดลแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศกับตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งเป็นตัวแปรที่บ่งชี้ถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศในด้านความรู้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร 7 ตัว จาก 11 ตัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 7 ตัว มีความสำคัญที่จะบ่งบอกถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศในมิติต่างๆ โดยตัวแปรดังกล่าวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .30 - .81 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ ความรู้เรื่องสัมพันธ์ภาพ (Kn3.3) รองลงมาคือ ความรู้การดูแลสุขอนามัย (Kn2.1) และความรู้เรื่อง

พัฒนาการเรื่องเพศ (Kn1.1) รองลงมาคือ ความรู้เรื่องกฎหมาย (Kn4.3) และความรู้เรื่องพฤติกรรมทางเพศ (Kn2.3) โดยทั้งสองตัวแปรนี้มีค่าน้ำหนักใกล้เคียงกัน รองลงมาคือ ความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (Kn2.2) และความรู้เรื่องกายวิภาคและสรีรวิทยา (Kn1.2) โดยค่าน้ำหนักตัวแปรทั้งสองนี้มีน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของน้ำหนักตัวแปรที่มีค่ามากที่สุด และ ลำดับรองลงมาคือ ความรู้การล่วงละเมิดทางเพศ (Kn4.2) และความรู้เรื่องสิทธิเรื่องเพศ (Kn4.1) และน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรที่มีค่ารองลงมาคือ ความรู้เรื่องความรัก (Kn3.1) และความรู้ไม่สมหวังในความรัก (Kn3.2) เป็นองค์ประกอบที่มีน้ำหนักน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการยืนยันอันดับที่ 2 (ภาพประกอบ 9) ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศกับตัวแปรแฝง ซึ่งเป็นตัวแปรที่บ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ พบว่า ตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .31 - .97 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่ามากที่สุด คือ ความรู้เรื่องสุขอนามัยทางเพศ (Kn2) รองลงมาคือ ความรู้ด้านพัฒนาการ กายวิภาคและสรีรวิทยา (Kn1) และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักรองลงมาเป็น 2 ใน 3 ของตัวแปรที่มีค่ามากที่สุด คือ การล่วงละเมิดทางเพศ (Kn4) และ ตัวแปรที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ความรู้เรื่องความรักและสัมพันธ์ภาพ (Kn3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยเป็น 1 ใน 3 ของน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรที่มีค่ามากที่สุด

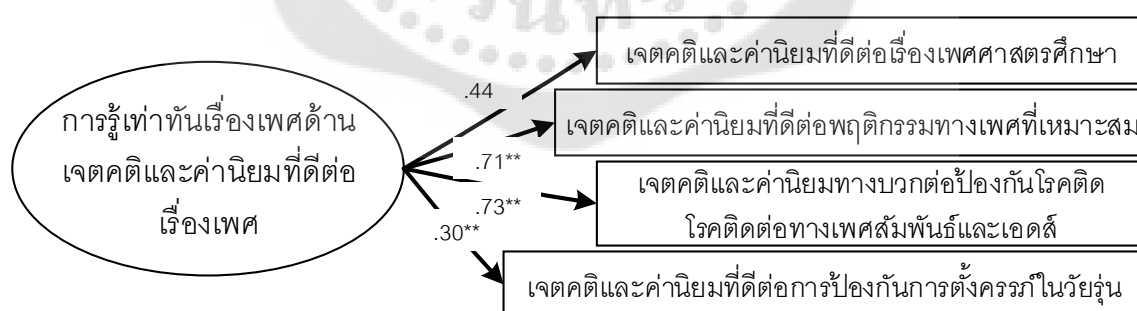
1.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านเจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศ ประกอบด้วย เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเพศศาสตร์ศึกษา เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม เจตคติและค่านิยมทางบวกต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์และเจตคติและค่านิยมต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มีผลการวิเคราะห์ดังตาราง 23

ตาราง 23 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านเจตคติ และค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ b(SE)	T	R ²	สัมประสิทธิ์ คะแนน องค์ประกอบ
1. เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่อง เพศศาสตร์ศึกษา	0.44	-	.20	.098
2. เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อพฤติกรรมทาง เพศที่เหมาะสม	0.71** (.208)	7.720	.51	.166
3. เจตคติและค่านิยมทางบวกต่อการ ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และ เอดส์	0.73** (.147)	11.307	.54	.213
4. เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกัน การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	0.30** (.091)	7.316	.09	.030

*P < .05, **P < .01

หมายเหตุ |t| > 2.58 หมายถึง P < .01 |t| > 1.96 หมายถึง P < .05

ภาพประกอบ 10 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของโมเดลองค์ประกอบด้านเจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศ

จากตาราง 23 และภาพประกอบ 10 พบว่า ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้อง

กับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 0.25 ซึ่งมีความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.614 ที่องศาอิสระเท่ากับ 1 ($df = 1$) นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.000 และค่าดัชนีการวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.999 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.00372 ซึ่งมีความน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 (ตาราง 23) ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์หโมเดลแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศ กับตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งเป็นตัวแปรที่บ่งชี้ถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศในด้านเจตคติ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร 3 ตัวจาก 4 ตัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 3 ตัว มีความสำคัญที่จะบ่งบอกถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศ โดยตัวแปรทั้งหมดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .30 - .73 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ เจตคติต่อและค่านิยมทางบวกต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (Att3) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกับเจตคติต่อเรื่องพฤติกรรมทางเพศ (Att2) ในลำดับรองลงมา คือ น้ำหนักองค์ประกอบของเจตคติเรื่องเพศศาสตร์ศึกษา (Att1) และน้ำหนักองค์ประกอบของเจตคติต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น (Att4) มีค่าน้อยที่สุด โดยมีค่าน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรที่มีค่ามากที่สุด

1.3 การวิเคราะห์หองค์ประกอบด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ ประกอบด้วย รู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ ความสามารถในการสืบค้นข้อมูล รู้และสามารถใช้คำสำคัญเพื่อการสืบค้นข้อมูล สืบค้นข้อมูลเรื่องเพศอย่างมีจริยธรรม จำแนกความคิดเห็นจากข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นของแหล่งข้อมูล ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 24

ตาราง 24 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ

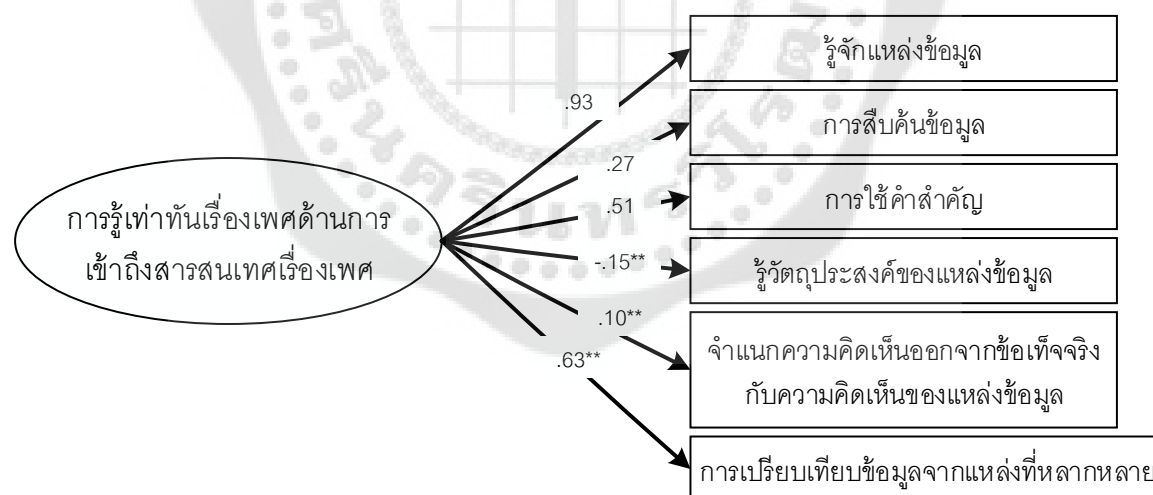
ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ b(SE)	T	R ²	สัมประสิทธิ์ คะแนน องค์ประกอบ
1. รู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ	.93	-	.87	.841
2. รู้และสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศจากแหล่งข้อมูล	.27** (.04)	7.19	.07	.018
3. รู้และสามารถใช้คำสำคัญเรื่องเพศสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูล	.51** (.06)	8.89	.26	.020

ตาราง 24 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ b(SE)	T	R ²	สัมประสิทธิ์ คะแนน องค์ประกอบ
4. สืบค้นข้อมูลเรื่องเพศอย่างมีจริยธรรม	-.15** (.03)	-4.90	.02	.088
5. จำแนกความคิดเห็นของจาก ข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นของ แหล่งข้อมูล	.10** (.04)	2.60	.01	.221
6. เปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่ หลากหลาย	.63** (.07)	9.26	.39	.054

*P< .05, **P<.01

หมายเหตุ |t|> 2.58 หมายถึง P < .01 |t|> 1.96 หมายถึง P < .05

ภาพประกอบ 11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของโมเดลองค์ประกอบด้านการเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศ

จากตาราง 24 และภาพประกอบ 11 พบว่า ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 10.03 ซึ่งมีความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.123 ที่องศาอิสระเท่ากับ 6 ($df = 6$) นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.998 และค่าดัชนีการวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.992 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.0149 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 (ตาราง 24) ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์โมเดลแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศกับตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งเป็นตัวแปรที่บ่งชี้ถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศในการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรส่วนใหญ่ (ตัวแปร 4 ตัว จาก 5 ตัว) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัว มีความสำคัญที่จะบ่งบอกถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศ โดยตัวแปรดังกล่าวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .10 - .93 ตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ การรู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ (Acc1) รองลงมา คือ ความสามารถเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย (Acc6) รู้และใช้คำสำคัญในการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลได้ (Acc3) และ การรู้และสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศจากแหล่งข้อมูลได้ (Acc2) ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบค่อนข้างใกล้เคียงกัน และน้ำหนักองค์ประกอบที่น้อยที่สุด คือ ความสามารถจำแนกความคิดเห็นของแหล่งข้อมูลข้อเท็จจริงได้ (Acc5) และมีตัวแปร 1 ตัวที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นลบ คือ ความสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศอย่างมีจริยธรรม (Acc4)

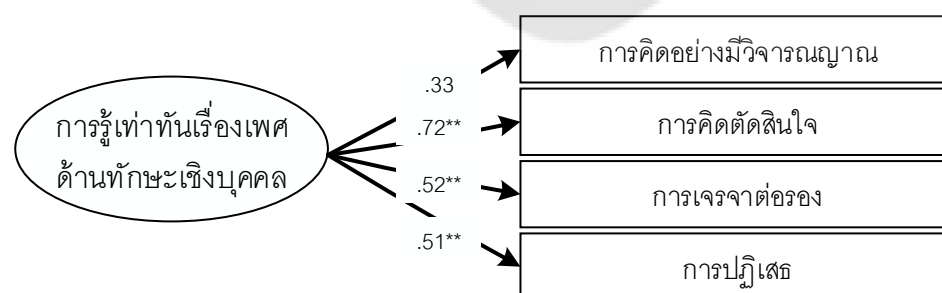
1.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศประกอบด้วย การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์เรื่องเพศ การคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาสถานการณ์หรือปัญหาเรื่องเพศ การเจรจาต่อรองเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ตาราง 25 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านทักษะ
เชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ b(SE)	T	R ²	สัมประสิทธิ์ คะแนน องค์ประกอบ
1. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในการ ป้องกันและแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหา เรื่องเพศ	.33	-	.11	.055
2. การคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาและ สถานการณ์เรื่องเพศได้	.72** (.28)	7.79	.52	.173
3. การเจรจาต่อรองเมื่อถูกชักชวนให้มี พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	.52** (.24)	6.72	.27	.078
4. การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มี พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	.51** (.23)	6.71	.26	.074

*P< .05, **P<.01

หมายเหตุ |t|> 2.58 หมายถึง P < .01 |t|> 1.96 หมายถึง P < .05

ภาพประกอบ 12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของโมเดลองค์ประกอบด้านทักษะ
เชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ

จากตาราง 25 และภาพประกอบ 12 ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ .85 ซึ่งมีความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.356 ที่องศาอิสระเท่ากับ 1 ($df = 1$) นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีการวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.997 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.00628 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 (ตาราง 25) ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์โมเดลแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศกับตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งเป็นตัวแปรที่บ่งชี้ถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศในด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรส่วนใหญ่ (3 ตัวแปร ใน 4 ตัวแปร) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 3 ตัว มีความสำคัญที่จะบ่งบอกถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ตัวแปรทั้งหมดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .33 - .72 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ความสามารถในการคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสถานการณ์เรื่องเพศได้ (Skill2) รองลงมาคือ ความสามารถในการเจรจาต่อรอง (Skill3) และความสามารถในการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (Skill4) ซึ่งทั้งสององค์ประกอบมีค่าใกล้เคียงกัน และน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการคิดสถานการณ์หรือปัญหาเรื่องเพศอย่างมีวิจารณญาณ (Skill1)

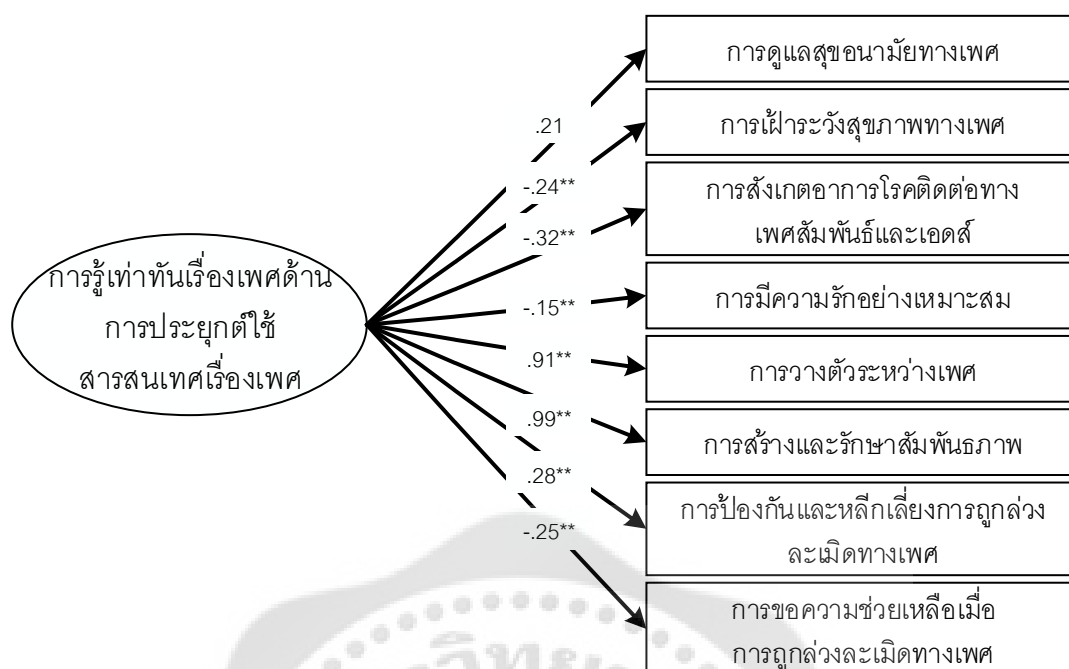
1.5 การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 26

ตาราง 26 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการ
ประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ b(SE)	T	R ²	สัมประสิทธิ์ คะแนน องค์ประกอบ
1. การดูแลสุขภาพทางเพศ	.21** (.03)	7.14	.04	.054
2. การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ	-.24** (.03)	-9.10	.06	.054
3. การสังเกตอาการเบื้องต้นหากติด โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ได้	-.32** (.06)	-5.31	.10	.311
4. การมีความรักที่เหมาะสม	-.15** (.03)	-5.57	.02	.038
5. การวางตัวระหว่างเพศ	.91** (.02)	44.32	.82	.063
6. การสร้างสัมพันธภาพและรักษา สัมพันธภาพได้	.99**	52.63	.99	.928
7. การป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ	.28**	10.55	.08	.032
8. การขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วง ละเมิดทางเพศ	-.25**	-9.35	.06	.010

*P< .05, **P<.01

หมายเหตุ |t|> 2.58 หมายถึง P < .01 |t|> 1.96 หมายถึง P < .05

ภาพประกอบ 13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของโมเดลองค์ประกอบด้านการประยุกต์ใช้ข้อมูลเรื่องเพศ

จากตาราง 26 และภาพประกอบ 13 ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ .85 ซึ่งมีความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.356 ที่องศาอิสระเท่ากับ 1 ($df = 1$) นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.999 และค่าดัชนีการวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.994 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.00505 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 (ตาราง 26) ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์โมเดลแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศกับตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งเป็นตัวแปรที่บ่งชี้ถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศในการประยุกต์ใช้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทุกตัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าเป็นบวก อยู่ระหว่าง .21 - .99 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ความสามารถในการวางแผนทางของตนเองในการสร้างสัมพันธ์ภาพและรักษาสัมพันธ์ภาพได้

(App6) รองลงมาคือ ความสามารถในการวางตนได้อย่างเหมาะสมในเรื่องเพศ (App5) โดยทั้งสองตัวแปรนี้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกัน รองลงมา คือ ความสามารถวางแผนทางการป้องกัน การล่วงละเมิดทางเพศ (App7) และมีน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือความสามารถในการดูแลสุขภาพทางเพศ (App1) นอกจากนี้พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าเป็นลบ มี 4 ตัวแปร มีค่าตั้งแต่ (-.32) – (-.15) ได้แก่ ความสามารถวางแผนทางของตนเองสำหรับความรักในปัจจุบันและอนาคตได้ (App4) ความสามารถสังเกตความผิดปกติของร่างกายและอวัยวะสืบพันธุ์ของตนเองเบื้องต้น (App2) การขอความช่วยเหลือหน่วยงานเกี่ยวข้องกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศ (App8) และความสามารถสังเกตอาการเบื้องต้นหากติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ได้ (App3)

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 2

การวิเคราะห์องค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศ เป็นการสร้างโมเดลองค์ประกอบหลัก จากโมเดลองค์ประกอบย่อยในแต่ละด้านมารวมกัน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก และ 26 ตัวบ่งชี้ ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 27

ตาราง 27 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของโมเดลตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ b(SE)	T	R ²	สัมประสิทธิ์ คะแนน องค์ประกอบ
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับแรก				
1. ความรู้เรื่องเพศ (Know)				
1.1 พัฒนาการและระบบสืบพันธุ์	.31	-	.10	.18
1.2 สุขภาพทางเพศ	.35** (.07)	5.13	.13	.16
1.3 ความรักและสัมพันธภาพ	.36** (.10)	3.45	.13	.09
1.4 การป้องกันและหลีกเลี่ยงการล่วงละเมิดทางเพศ	.57** (.13)	4.52	.32	.46

ตาราง 27(ต่อ)

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ b(SE)	T	R ²	สัมประสิทธิ์ คะแนน องค์ประกอบ
2. เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ (Atti)				
2.1 เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศศาสตรศึกษา	.26	-	.07	.03
2.2 เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องพฤติกรรมทางเพศ	.78** (.10)	8.21	.61	.59
2.3 เจตคติและค่านิยมทางบวกต่อการป้องกัน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์	.67** (.09)	7.77	.45	.30
2.4 เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันการป้องกัน การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	.30** (.04)	6.69	.09	.10
3. การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ (Access)				
3.1 รู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ	.89		.80	1.15
3.2 รู้และสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศจาก แหล่งข้อมูล	.27** (.03)	9.81	.07	.06
3.3 รู้และสามารถใช้คำสำคัญเรื่องเพศสืบค้นข้อมูล จากแหล่งข้อมูล	.35** (.06)	5.81	.12	.04
3.4 สืบค้นข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ	-.33 (.06)	-5.50	.11	.30
3.5 สามารถจำแนกความคิดเห็นของแหล่งข้อมูลจาก ข้อเท็จจริงได้	.13** (.06)	2.17	.02	.40
3.6 สามารถเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่ หลากหลาย	.34** (.06)	5.24	.12	.28

ตาราง 27 (ต่อ)

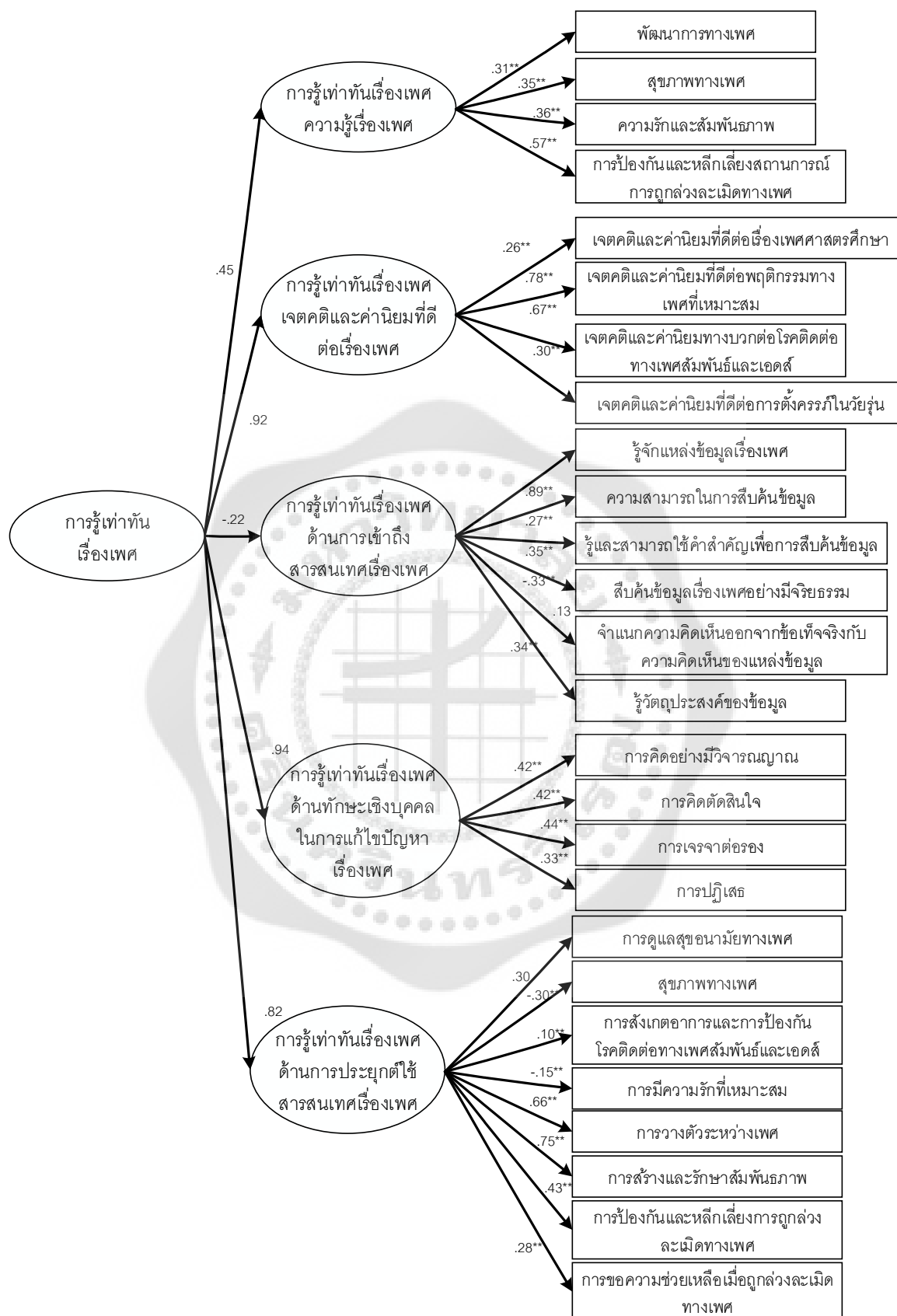
ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ b(SE)	T	R ²	สัมประสิทธิ์ คะแนน องค์ประกอบ
4. ด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ (Skill)				
4.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในการป้องกันและ แก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาเรื่องเพศ	.42	-	.18	.17
4.2 การคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสถานการณ์ เรื่องเพศ	.42** (.04)	9.61	.17	.12
4.3 การเจรจาต่อรองเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรม เสี่ยงทางเพศ	.44** (.04)	9.98	.19	.13
4.4 การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทาง เพศ	.33** (.04)	8.31	.11	.09
5. การประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ				
5.1 การดูแลสุขภาพทางเพศ	.30	-	.09	.17
5.2 การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ	-.30** (.05)	-6.35	.09	.16
5.3 การสังเกตอาการเบื้องต้นหากติดโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์และเอดส์ได้	.10** (.04)	2.80	.01	.12
5.4 การมีความรักที่เหมาะสม	-.15** (.04)	-4.19	.02	.10
5.5 การวางตัวระหว่างเพศ	.66** (.08)	8.14	.43	.17
5.6 การสร้างสัมพันธภาพและรักษาสัมพันธภาพได้	.75** (.09)	8.28	.56	.74
5.7 การป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ	.43** (.06)	7.44	.19	.28
5.8 การขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ	-.28** (.04)	-6.26	.08	.13

ตาราง 27 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ b(SE)	T	R ²	สปส. คะแนนองค์ ประกอบ
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับสอง				
1. ความรู้เรื่องเพศ (Know)	.45 (.09)	5.01	.21	
2. เจตคติเรื่องเพศ (Atti)	.92 (.12)	7.82	.85	
3. การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ (Access)	-.22 (.04)	-6.22	.05	
4. ด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ(Skill)	.94 (.07)	12.91	.88	
5. การประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ (Apply)	.82 (.10)	8.37	.67	

*P< .05, **P<.01

หมายเหตุ |t|> 2.58 หมายถึง P < .01 |t|> 1.96 หมายถึง P < .05

ภาพประกอบ 14 ผลการวิเคราะห์หาค่าประจักษ์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 โมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

จากตาราง 27 และภาพประกอบ 14 ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดล ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 159.16 ซึ่งมีความน่าจะเป็นเท่ากับ .061 ที่องศาอิสระเท่ากับ 133 ($df = 133$) นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีการวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.026 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์โมเดล แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านต่างๆกับตัวแปรสังเกตได้ซึ่งเป็นตัวแปรที่บ่งชี้ถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของ 21 ตัวแปรใน 26 ตัวแปรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 21 ตัว มีความสำคัญที่จะบ่งบอกถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ตัวแปรทั้งหมดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวก 22 ตัว โดยมีอยู่ระหว่าง .10 - .89 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ การรู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ (Acc1) รองลงมาคือ เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องพฤติกรรมทางเพศ (Att2) รองลงมาคือ การสร้างและรักษาสัมพันธภาพ (App6) เจตคติและและค่านิยมทางบวกต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (Att3) และความสามารถวางตนได้อย่างเหมาะสมในเรื่องเพศ (App5) ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกัน รองลงมาคือ ความรู้เรื่องการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ (Kn4) การเจรจาต่อรองเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยง (Skill3) การป้องกันและหลีกเลี่ยงการล่วงละเมิดทางเพศ (App7) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Skill1) และ ทักษะการคิดตัดสินใจ (Skill2) รองลงมาคือ ความรู้เรื่องความรักและสัมพันธภาพ (Kn3) ความรู้เรื่องสุขภาพทางเพศ (Kn2) การรู้และสามารถใช้ความสำคัญเรื่องเพศสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูล (Acc3) ความสามารถในการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย (Acc6) และการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (Skill4) ลำดับรองลงมา คือ ความรู้เรื่องพัฒนาการ (Kn1) เจตคติต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (Att4) การดูแลสุขอนามัยทางเพศ (App1) การรู้และสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศจากแหล่งข้อมูล (Acc2) เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศศาสตร์ศึกษา (Att1) การจำแนกความคิดเห็นของแหล่งข้อมูลจากข้อเท็จจริงได้ (Acc5) และน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการสังเกตอาการเบื้องต้นหากติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ (App3) นอกจากนี้ยังพบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบแสดงค่า เป็นลบ มีจำนวน 4 ตัวแปร มีค่า ตั้งแต่ (-.33) – (-.15) ได้แก่ การมีความรักอย่างเหมาะสม (App4)

ความสามารถในการขอความช่วยเหลือหน่วยงานเกี่ยวข้องกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศ (App8) การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ (App2) และสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศอย่างมีประสิทธิภาพ (Acc3)

เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบอันดับ 2 ของตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้กับตัวแปรแฝง ซึ่งเป็นตัวแปรที่บ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ พบว่า ตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .45 - .94 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่ามากที่สุดคือ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ (Skill) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวแปรที่มีลำดับรองลงมา คือ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ (Atti) และการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ (Apply) และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าน้อยที่สุดคือ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ (Know) นอกจากนี้ยังพบว่า มีน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าเป็นลบ 1 ตัวแปร คือ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ (Access)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน(Mix-method research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาคำประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การดำเนินการวิจัยแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 การสร้างโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับเพศศาสตร์ด้านเพศศาสตร์ศึกษาด้านสาธารณสุขและการแพทย์ และด้านการสอน สนทนากลุ่ม(Focus group) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 22 คน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จัดกลุ่มข้อมูล (Categories) และสร้างกลุ่มแผนภาพ (Mapping of categories) จากนั้นทำการตรวจสอบและยืนยันข้อมูล(Verification)องค์ประกอบตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศและกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการด้วยการสนทนากลุ่ม(Focus group)ครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษา จำนวน 8 ท่าน ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2556 จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จำนวน 12 แห่ง จากภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 1,412 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

1.1 ความหมายและองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

การสร้างโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น เป็นการศึกษาจากข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน จาก 5 สาขาวิชาซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศศาสตร์ศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขและการแพทย์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ร่วมกับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 22 คน โดยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 13 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 คน และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 คน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จัดกลุ่มข้อมูล (Categories) และสร้างกลุ่มแผนภาพ (Mapping of categories) ผลจากการศึกษาสรุปความหมายและองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นได้ดังนี้

1.1.1 การให้ความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

1.1.1.1 ความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง การที่บุคคลมีความเข้าใจในเรื่องเพศที่มากกว่าเรื่องเพศสัมพันธ์ แต่เข้าใจถึงความแตกต่างและบทบาททางเพศของชายหญิง มีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศไม่ปล่อยไปตามธรรมชาติหรือแรงขับทางเพศ มีทักษะเรื่องเพศทั้งการเข้าใจในภาษาเพศ ทักษะการคิดเรื่องเพศ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเจรจาต่อรอง และทักษะการปฏิเสธ สามารถเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ และสามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศเพื่อการป้องกันและหลีกเลี่ยงการเผชิญกับอันตรายทางเพศ

1.1.1.2 ความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศ ตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหมายถึง การมีความรู้เรื่องเพศด้านร่างกายสุขภาพทางเพศ ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อม ความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิงการมีทักษะการคิดวิเคราะห์ การประเมินสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ และการนำความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมป้องกันตนเองจากปัญหาเรื่องเพศ

1.1.2 องค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

1.1.2.1 องค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น ในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ องค์ประกอบที่ 2 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศ องค์ประกอบที่ 3

การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ องค์ประกอบที่ 4 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะในการจัดการประเด็นเรื่องเพศและองค์ประกอบที่ 5 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ

1.1.2.2 องค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ องค์ประกอบที่ 2 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะการคิดและการปฏิเสธ องค์ประกอบที่ 3 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้ข้อมูลเรื่องเพศ

1.2 การตรวจสอบและยืนยันข้อมูล (Verification) องค์ประกอบตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นและกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

การตรวจสอบข้อมูลด้วยการพิจารณายืนยันข้อมูลองค์ประกอบตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นและกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 1) การพิจารณานิยามความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น 2) การพิจารณาคัดเลือกองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นและ 3) การพิจารณานิยามเชิงปฏิบัติการองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น ดำเนินการด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group) ครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษา จำนวน 8 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนและหน่วยงานองค์กรอิสระ ผลการตรวจสอบข้อมูลด้วยการพิจารณายืนยันข้อมูลองค์ประกอบตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศและกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการมีดังนี้

1.2.1 ผลการพิจารณานิยามความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศ จากการสังเคราะห์นิยามความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการให้ความหมายการรู้เท่าทันเรื่องเพศของผู้เชี่ยวชาญและนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการพิจารณาพบว่า ผู้เข้าร่วมตรวจสอบข้อมูลเห็นด้วยกับข้อสรุปนิยามความหมาย ดังนี้ “การรู้เท่าทันเรื่องเพศ หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ประเมิน และตัดสินใจต่อเรื่องเพศ มีความสามารถในการสื่อสารระหว่างเพศ สามารถแสวงหาข้อมูลและประยุกต์ใช้ข้อมูลเรื่องเพศเพื่อการป้องกันและหลีกเลี่ยงเมื่อเผชิญปัญหาทางเพศ”

1.2.2 ผลการพิจารณาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น จากการสังเคราะห์องค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการพิจารณาพบว่าองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ 26 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศประกอบด้วยตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ พัฒนาการทางเพศ สุขภาพทางเพศ ความรักและสัมพันธ์ภาพ การป้องกันและหลีกเลี่ยงการล่วงละเมิดทางเพศ

องค์ประกอบที่ 2 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศประกอบด้วยตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อเพศศาสตร์ศึกษา เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม เจตคติทางบวกต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ และเจตคติที่ดีต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

องค์ประกอบที่ 3 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศประกอบด้วย ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ รู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ ความสามารถในการสืบค้นข้อมูล รู้และสามารถใช้คำสำคัญเรื่องเพศเพื่อการสืบค้นข้อมูลสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศอย่างมีประสิทธิภาพจำแนกข้อมูลจากข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นของแหล่งข้อมูล และเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย

องค์ประกอบที่ 4 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศประกอบด้วยตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาเรื่องเพศการคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสถานการณ์เรื่องเพศ การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

องค์ประกอบที่ 5 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศการสังเกตอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์การมีความรักอย่างเหมาะสมการวางตัวระหว่างเพศการสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพการป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศและการขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 1,412 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนในสังกัดรัฐบาลและเอกชน จำนวน 14 แห่ง จาก 6 ภูมิภาคของประเทศไทย

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า

1. ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการปัญหาเรื่องเพศ เป็นตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศที่มีน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด คือ มีค่า .94 โดยพบว่าตัวบ่งชี้ด้านการเจรจาต่อรองมีน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด คือ .44 รองลงมาคือ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดตัดสินใจมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากันที่ .42 และความสามารถในการปฏิเสธ มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบน้อยที่สุด คือ .33

2. ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศ เป็นตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศที่มีน้ำหนักขององค์ประกอบรองลงมา คือ มีค่า .92 โดยพบว่า การมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมมีค่ามีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุดเท่ากับ.78 รองลงมา คือ การมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ.67 เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ.30 และเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเพศศาสตร์ศึกษามีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ.26

3. ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ เป็นตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักขององค์ประกอบรองลงมาเป็นอันดับ 3 มีค่า .82 โดยพบว่า น้ำหนักขององค์ประกอบในการสร้างสัมพันธภาพและรักษาสัมพันธภาพ มีค่ามากที่สุด เท่ากับ .75 รองลงมา คือ การวางแผนระหว่างเพศ เท่ากับ .66 การป้องกันตนเองและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ .43 การดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ .30 การมีความรักที่เหมาะสมมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ .15 การสังเกตอาการเบื้องต้นเมื่อติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ .10 การขอความช่วยเหลือเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ -.28 และการเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ -.30 ตามลำดับ

4. ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ เป็นตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบรองลงมาเป็นอันดับ 4 เท่ากับ .45 โดยพบว่า ความรู้เรื่องการล่วงละเมิดทางเพศมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด คือ .57 รองลงมา คือ ความรู้เรื่องความรักและสัมพันธภาพมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ.36 ความรู้เรื่องสุขภาพทางเพศมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ.35 และ ความรู้เรื่องพัฒนาการทางเพศมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ.31 ตามลำดับ

5. ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศเป็นตัวบ่งชี้ที่มีมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบน้อยที่สุด เท่ากับ -.22 โดยพบว่า การรู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ .89 รองลงมา คือ รู้และสามารถใช้คำสำคัญในการสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศ มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ.35 การเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลายมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ.34 การรู้และสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศจากแหล่งข้อมูลมีค่าน้ำหนัก

องค์ประกอบเท่ากับ.27 สามารถจำแนกความคิดเห็นของแหล่งข้อมูลออกจากข้อเท็จจริงมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ.13 และ การสืบค้นข้อมูลอย่างมีจริยธรรมมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ -.33

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำหรับการอภิปราย ดังนี้

1. การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ

1.1 ความหมายของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

การพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นมีกรอบแนวคิดจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการรู้เท่าทันร่วมกับแนวคิดเรื่องเพศ ซึ่งพบว่า การรู้เท่าทันเรื่องเพศเป็นความสามารถในการเรียนรู้เรื่องเพศตลอดชีวิต ด้วยการเข้าใจสารสนเทศเรื่องเพศ และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลความรู้เรื่องเพศต่างๆ เข้าไว้ด้วยกันโดยการรับสารและความรู้เรื่องเพศจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้วยการสืบค้นและแสวงหาข้อมูล ด้วยการวางแผนอย่างเป็นระบบ และยังเป็นการใช้ทักษะเชิงบุคคลในการสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อการสร้างสัมพันธ์ภาพและการรักษาความสัมพันธ์ให้คงอยู่ รวมถึงการใช้ทักษะการคิดพิจารณาไตร่ตรองสถานการณ์ และประยุกต์ใช้สารสนเทศและความรู้เรื่องเพศในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและวางแผนเพื่อการเตรียมพร้อมในอนาคตและเพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์การรู้เท่าทันเรื่องเพศในวัยรุ่นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งทำการศึกษาข้อมูลโดยครูและวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษาเพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่าความหมายดังกล่าวมีความครบถ้วนตามเนื้อหา ซึ่งเมื่อดำเนินการศึกษาแล้วพบว่า ความหมายของการรู้เท่าทันเรื่องเพศตามแนวคิดทฤษฎีจากการทบทวนวรรณกรรมและการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพียงแต่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความสำคัญกับการมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ โดยผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า การมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศมีความสำคัญมากเช่นเดียวกับการมีความรู้ และเกิดขึ้นได้ยากกว่าการมีความรู้ นอกจากนี้เจตคติและค่านิยมยังเป็นการกำหนดความรู้สึกสนใจ และการแสดงออกของพฤติกรรมได้อย่างดี เมื่อมีเจตคติและค่านิยมที่ดีจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อเรื่องเพศ

1.2 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ

โมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นประกอบด้วยองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรู้เท่าทันและเรื่องเพศ พบว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ ทักษะเชิงบุคคลและการประยุกต์ใช้สารสนเทศ แต่จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจะเพิ่มการรู้เท่า

ทันเรื่องเพศด้านเจตคติเพิ่มขึ้นมา 1 องค์ประกอบ รวมเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การรู้เท่าทันเรื่องเพศ ด้านความรู้เรื่องเพศ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศและการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ ด้วยผู้เชี่ยวชาญเห็นเช่นเดียวกับความหมายว่า เมื่อกล่าวถึงเรื่องเพศแล้ว เจตคติและค่านิยมจะเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงพฤติกรรมที่จะทำให้อยู่รอดปลอดภัยจากภัยทางเพศ ทั้งนี้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศที่ได้พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับ การรู้เท่าทันสุขภาพของนัทบีมและคิกเบอรัช (Nutbeam, D. 2000: 265) ที่ประกอบด้วย การรู้เท่าทันเรื่องเพศระดับพื้นฐานที่เป็นการอ่าน เขียนและพูดคุยข้อมูลด้านสุขภาพ ตลอดจนมีการสื่อสาร และคิดเชิงวิพากษ์เพื่อการดูแลสุขภาพ และองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องสุขภาพของแวกเนอร์และคณะ (Wagner, C.V; et al. 2009: 860) ได้แก่ การมีความรู้สุขภาพ การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ การตัดสินใจเพื่อการดูแลสุขภาพ และการวิเคราะห์สุขภาพของตนได้ เช่นเดียวกับ เชมิค (Schmidt, C.O; et. al. 2010 :545 – 550) โดยทั้งสองรายงานบ่งชี้ให้เห็นว่า การมีความเป็นอยู่ที่ดีเพื่อการมีสุขภาพที่ดีนั้นจะมีความสัมพันธ์กับการได้รับข้อมูลสุขภาพ และการตัดสินใจเพื่อการดูแลสุขภาพ ต่างกันตรงที่องค์ประกอบของการรู้เท่าทันสุขภาพไม่มีการกล่าวถึง องค์ประกอบด้านเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ ซึ่งทำให้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นในบริบทสังคมไทยมีความแตกต่างจากการรู้เท่าทันสุขภาพในทัศนะของนักวิชาการต่างประเทศ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเรื่องเพศ เป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจะเห็นว่า การรู้เท่าทันเรื่องเพศ มีความจำเป็นที่ต้องมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศเข้ามาเกี่ยวข้อง เนื่องจากบริบทของสังคมในแต่ละสังคม มีบรรทัดฐาน และค่านิยมต่างๆ ที่มีผลทำให้การมีเจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศที่ถูกสร้างขึ้นมาแล้วนั้นมีความแตกต่างกันทำให้การแสดงออกและการรับรู้เรื่องเพศมีความแตกต่างกันไปด้วย (Crooks, R; &Baur, K. 2005: 4)ซึ่งเมื่อศึกษาความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์จะเห็นว่า การมีเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศนั้นจะส่งผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของเวสเตอร์และไบรอัน (Webster, G.D; & Bryan, A. 2007: 918-920) ซึ่งเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเพศที่พบว่า เจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศมีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และแนวคิดในการเรียนรู้เรื่องเพศของซีคัส (SIECUS. 2004: 19) ได้อธิบายไว้ว่า การเรียนรู้เรื่องเพศนั้นต้องจัดอย่างเหมาะสมบนพื้นฐานความเชื่อและเจตคติของบุคคลในแต่ละวัฒนธรรมสังคม ซึ่งทำให้เจตคติและค่านิยมเรื่องเพศเป็นองค์ประกอบหลักหนึ่งขององค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศจากการศึกษาครั้งนี้

2. การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

โมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังที่ได้กล่าวข้างต้น จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบมีค่าเป็นบวก มี 4 องค์ประกอบ เรียงตามน้ำหนักความสำคัญจากมากไปน้อยดังนี้ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศ และการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ และมีค่าเป็นลบ 1 องค์ประกอบ คือ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ โดยมีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

2.1 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศเป็นองค์ประกอบที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นมีการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศสูง จะส่งผลให้มีการรู้เท่าทันเรื่องเพศสูงตามไปด้วยนอกจากนี้ยังพบว่า ทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องเพศ เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ และการประยุกต์ใช้สารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าการจะรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาได้นั้น จำเป็นต้องมีความรู้เรื่องเพศ มีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ และสามารถประยุกต์สารสนเทศเรื่องเพศได้ เมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษาของซีคัส (SIECUS, 2004: 42-49) จะพบว่า เมื่อกล่าวถึงการเรียนรู้เรื่องเพศหรือเพศศาสตร์ศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะเชิงบุคคลเพื่อให้วัยรุ่นสามารถติดต่อสื่อสารการคิดตัดสินใจ การยืนยัน และการปฏิเสธ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศที่ประกอบด้วยการคิดสถานการณ์เรื่องเพศอย่างมีวิจารณญาณ การคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสถานการณ์เรื่องเพศ การเจรจาต่อรองเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยง และการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยงานวิจัยนี้ได้ศึกษาความสำคัญขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศพบว่า การเจรจาต่อรองเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมา คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางเพศ การคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสถานการณ์เรื่องเพศ และการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ตามลำดับ

2.1.1 การเจรจาต่อรองเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยง เมื่อพิจารณาความสำคัญขององค์ประกอบดังกล่าวจะพบว่า วัยรุ่นให้ความสำคัญต่อการเจรจาต่อรองมากกว่าการปฏิเสธ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจะทำให้สูญเสียความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนซึ่งถือว่ามีความสำคัญต่อวัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นเลือกที่จะเจรจาต่อรองเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่า อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นการเจรจาต่อรองหรือการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจะพบว่าตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กับการการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางเพศ และความสามารถในการคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสถานการณ์เรื่องเพศแสดงให้เห็นว่า การเจรจาต่อรองและการปฏิเสธนั้นจำเป็นต้องใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจประกอบกันซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเจรจาและต่อรอง (Landry, D.J; et al. 2003: 261 – 269, Fisher, C.M. 2012: 290-300) นอกจากนี้การเจรจาต่อรองยังมีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันเรื่องเพศในด้านความรู้เรื่องเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความรู้เรื่องเพศเป็นสิ่งสำคัญที่จะมีความสัมพันธ์กับการเจรจาต่อรองเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแรมจีและแดเนียล (Ramjee, G; & Daniels, B. 2013: 6-7) ที่ได้ศึกษาผู้หญิงกับการติดเชื้อเอชไอวี ที่พบว่า ความรู้เรื่องเพศจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้หญิงในแอฟริกาให้สามารถใช้อย่างและต่อรองเพื่อการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีและความรุนแรงที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งกล่าวได้ว่า การที่วัยรุ่นจะสามารถเจรจาต่อรองได้จำเป็นต้องมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ เป็นพื้นฐานที่สำคัญ

2.1.2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์เรื่องเพศและการคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสถานการณ์เรื่องเพศเป็นตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญเท่ากันเมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่มีผลต่อความเสี่ยงในเรื่องเพศของโดโนฮิว (Donohew, L; et al. 2000: 1082-1089) พบว่า การตัดสินใจโดยไม่ยั้งคิดจะเป็นสาเหตุนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศิริพร จิรวัฒนกุล และคณะ (2554: 60) ที่พบว่า วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ส่วนใหญ่เกิดจากการไม่ยั้งคิด และไม่ได้คำนึงผลที่จะตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์สะท้อนให้เห็นว่า การป้องกันปัญหาเรื่องเพศประการหนึ่งที่สำคัญคือ การรู้จักคิด นอกจากนี้ความสัมพันธ์ของการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางเพศและการคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสถานการณ์เรื่องเพศมีความสัมพันธ์กับตัวบ่งชี้ด้านทักษะการเจรจาต่อรองและการปฏิเสธอีกด้วย นอกจากนี้ความรู้เรื่องเพศ และเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศยังมีความสัมพันธ์กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการป้องกันเรื่องเพศ ซึ่งแสดงว่า การที่วัยรุ่นจะมี

การคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้นจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องเพศ และเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศควบคู่กันไปด้วย

2.1.3 การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุด โดยสามารถทำความเข้าใจได้ว่า การปฏิเสธจะทำให้สูญเสียความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกชักชวนและผู้ชวน ทำให้ผู้ถูกชักชวน ซึ่งในที่นี้คือวัยรุ่นเห็นว่าการเจรจาต่อรองจะทำให้สูญเสียความสัมพันธ์น้อยกว่าการปฏิเสธ ความรู้เรื่องเพศ เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศมีความสัมพันธ์กับการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การมีความรู้เรื่องเพศ และการมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศจะช่วยให้อายุรุ่นสามารถปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ นอกจากนี้ องค์ประกอบนี้ยังมีความความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้สารสนเทศ นั่นหมายความว่า วัยรุ่นสามารถใช้การปฏิเสธร่วมกับการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศได้ด้วย ซึ่งทักษะการปฏิเสธนี้ในการศึกษาของเบนเนตและคณะ (Bennett, S.E; et al. 2005: 72-81) ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์พบว่า สามารถลดความถี่ของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นได้อย่างไรก็ตามโปรแกรมดังกล่าวยังเป็นประเด็นถกเถียงในสหรัฐอเมริกาว่าไม่ช่วยให้วัยรุ่นสามารถป้องกันตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์ได้และยังเป็นการสูญเสียความสัมพันธ์ระหว่างกันด้วย (SIECUS, 2004: 67)

2.2 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศจะส่งผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดไปยังน้อยที่สุดมีดังนี้ เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมของวัยรุ่น เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศศาสตร์ศึกษา

2.2.1 การมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมของวัยรุ่น เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุดของการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ โดยผลการวิเคราะห์ตัวแปรสังเกตได้รายชื่อ พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีเจตคติทางลบต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ได้แก่ การแต่งตัวโป๊กับการดึงดูดความสนใจเพศตรงข้าม การเดินยั่วยวนในที่สาธารณะ การแสดงพฤติกรรมก่อกวนในที่สาธารณะ คุณค่าในเรื่องเพศขึ้นกับการมีแฟน และการมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นที่จะนำไปสู่การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ และการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งแสดงให้เห็นได้โดย การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นได้โดยปราศจากความรู้เรื่องเพศและการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ ซึ่งแสดงโดยความสัมพันธ์ระหว่างการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศและการมีเจตคติและ

ค่านิยมที่ดีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมของวัยรุ่น นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่าการมีเจตคติทางบวกและค่านิยมที่ดีต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมมีพื้นฐานจากการมีความรู้เรื่องเพศที่เหมาะสมและถูกต้อง และเจตคติและค่านิยมดังกล่าวจะสามารถทำนายพฤติกรรมที่จะเกิดต่อไปในอนาคตได้อีกด้วย (Myers, D.G; & Twenge, J.M. 2014: 121-125)

2.2.2 เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญรองลงมา โดยผลการวิเคราะห์รายข้อ พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีเจตคติทางบวกต่อถุงยางอนามัย และมีเจตคติทางลบต่อเพศสัมพันธ์ที่จะส่งผลต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งการมีเจตคติและค่านิยมที่ดีดังกล่าว จะช่วยให้วัยรุ่นสามารถการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ โดยเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ยังมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องเพศ การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ ทักษะเชิงบุคคลเพื่อการแก้ไขปัญหา และการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่จะมีเจตคติที่ดีต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ได้นั้นต้องมีความรู้เรื่องเพศซึ่งได้มาจากการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศได้ มีทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ ตลอดจนสามารถมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.2.3 เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เป็นตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญรองลงมา โดยผลการวิเคราะห์รายข้อที่บ่งชี้การมีเจตคติต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นมีเจตคติและค่านิยมทางลบต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งจากการสนทนากลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความคิดเห็นว่า วัยรุ่นไม่ต้องการตั้งครรภ์จนกว่าจะเรียนจบ หรือจะมีเพศสัมพันธ์ก็ต่อเมื่อมีการแต่งงานและมีครอบครัว การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจะส่งผลกระทบต่อตนเองทำให้เรียนไม่จบ มีผลกระทบต่อจิตใจ ตลอดจนทำให้ครอบครัวได้รับความอับอาย เมื่อวัยรุ่นมีเจตคติทางลบต่อการแสดงพฤติกรรมดังกล่าว วัยรุ่นก็จะหลีกเลี่ยงที่จะแสดงพฤติกรรมเสี่ยง ตามแนวคิดของแบนดูรา (Bandura's Model) (Myers, D.G. 2014:120 - 130) อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศและการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นกับเจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศศาสตร์ศึกษา ดังนั้นหากการมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศศาสตร์ศึกษาอยู่ในระดับต่ำมาก การมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นต่ำตามไปได้ด้วยเช่นกัน

2.2.4 เจตคติและค่านิยมต่อเรื่องเพศศาสตร์ศึกษา เป็นตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุด จากการวิเคราะห์รายข้อพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีเจตคติทางบวกและเห็นด้วยกับการเรียนรู้วิธีการมีเพศสัมพันธ์อย่างเหมาะสม รู้ว่าการเรียนรู้เรื่องเพศจะช่วยป้องกันปัญหาและสุขภาพทางเพศ และครูควรสอนเรื่องเพศที่นักเรียนอยากรู้มากกว่าเรื่องที่ควรรู้ จากข้อมูลดังกล่าว

การที่วัยรุ่นเห็นว่าการเรียนรู้เรื่องเพศเป็นเพียงการเรียนรู้วิธีการมีเพศสัมพันธ์อย่างเหมาะสม และควรสอนเรื่องเพศที่นักเรียนอยากรู้มากกว่าที่ควรรู้ จึงทำให้เจตคติต่อเรื่องเพศศาสตร์ศึกษาเป็นตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุด นั่นหมายความว่าแม้จะให้ความรู้เรื่องเพศต่อวัยรุ่นมากเท่าใดก็ส่งผลไม่มากต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น ซึ่งเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้เจตคติต่อและค่านิยมต่อเรื่องเพศศาสตร์ศึกษากับตัวบ่งชี้อื่น พบว่า เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศมีความสัมพันธ์กับเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม การมีเจตคติและค่านิยมทางบวกต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นจำเป็นต้องมีเจตคติและค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมต่อเรื่องเพศด้วยไม่ใช่เพียงแต่ความรู้ แต่ยังรวมถึงการมีเจตคติที่ดีที่จะป้องกัน รวมถึงความรับผิดชอบในเรื่องเพศที่เหมาะสม แต่เพศศาสตร์ศึกษาในทัศนะของวัยรุ่นกลับเป็นเรื่องที่ผู้ให้ข้อมูลอยากเรียนเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ทั้งที่การเรียนรู้เรื่องเพศไม่ใช่การเรียนรู้วิธีการมีเพศสัมพันธ์อย่างเหมาะสมแต่เป็นการเรียนรู้ชีวิตและการดำเนินชีวิต และวัยรุ่นควรเรียนรู้เรื่องเพศทั้งในสิ่งที่อยากรู้และสิ่งที่ควรรู้ เมื่อวัยรุ่นมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนรู้เรื่องเพศจึงส่งผลต่อการประยุกต์ใช้สารสนเทศในเรื่องเพศ และทักษะเชิงบุคคลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศอยู่ในระดับต่ำไปด้วย

2.3 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ เป็นองค์ประกอบที่มีน้ำหนักความสำคัญเป็นอันดับ 3 ของโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศ มีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้ เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ และทักษะเชิงบุคคลเพื่อการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ แสดงให้เห็นว่า การที่วัยรุ่นจะสามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศได้นั้นจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องเพศในเรื่องพัฒนาการทางเพศ สุขภาพทางเพศ ความรักและสัมพันธภาพ และการป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ รวมถึงการมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ ทั้งที่มีต่อเรื่องเพศศาสตร์ศึกษา พฤติกรรมทางเพศ การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ และการป้องกันการตั้งครรภ์ การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศในด้านรู้จักแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ การสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศจากแหล่งข้อมูลรู้และสามารถใช้คำสำคัญเรื่องเพศสืบค้นข้อมูลสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศอย่างมีประสิทธิภาพจำแนกความคิดเห็นของแหล่งข้อมูลจากข้อเท็จจริงได้ และการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับทักษะเชิงบุคคลเพื่อการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศในด้านการเจรจาต่อรอง การปฏิเสธ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาเรื่องเพศ นอกจากนี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศจะไปในทิศทางเดียวกับแนวคิดการรู้เท่าทันสุขภาพของไซเรนเซนและคณะ (Sorensen,K; et al., 2012: 1-13) ที่เสนอว่า การประยุกต์ใช้สารสนเทศด้านสุขภาพเพื่อการดูแลสุขภาพ เป็นองค์ประกอบหลักหนึ่ง เพราะการเรียนรู้จะเกิดประสิทธิผล

ต่อเมื่อนำข้อมูลความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ เรียงตามน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าเป็นบวก ได้ดังนี้ ความสามารถวางแผนทางของตนเองในการสร้างสัมพันธภาพและรักษาสัมพันธภาพได้ความสามารถในการวางแผนได้อย่างเหมาะสมในเรื่องเพศความสามารถในการวางแผนทางป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ และการดูแลสุขภาพทางเพศ ความสามารถในการสังเกตอาการเมื่อติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ซึ่งน้ำหนักความสำคัญของตัวบ่งชี้ที่มีค่าเป็นบวก แสดงให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศในตัวบ่งชี้เหล่านี้ ส่งผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นทางบวก และน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าเป็นลบเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีความรักที่เหมาะสมการขอความช่วยเหลือจากแหล่งที่ให้ความช่วยเหลือการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ โดยมีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

2.3.1 น้ำหนักความสำคัญของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศที่มีค่าเป็นบวก

2.3.1.1 การสร้างสัมพันธภาพและรักษาสัมพันธภาพได้ เป็นตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดของการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเรื่องเพศ เป็นเรื่องของชีวิตที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ แสดงความคิดเห็นว่า การที่วัยรุ่นจะมีการรู้เท่าทันเรื่องเพศได้นั้น ต้องมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกัน เรียนรู้ที่จะพัฒนาสัมพันธภาพและรักษาสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น โดยการอยู่ร่วมกันระหว่างบุคคลนั้นจะต้องเป็นไปในลักษณะการพึ่งพาอาศัยกัน และเอื้อเฟื้อเกื้อกูลระหว่างกัน ซึ่งจากข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่สามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพและปรับตัวเพื่อการรักษาสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้ นอกจากนี้เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้การสร้างสัมพันธภาพกับตัวบ่งชี้อื่นๆ พบว่า การรู้เท่าทันเรื่องเพศมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องเพศ เจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ โดยเฉพาะในเรื่องเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์และการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากวัยรุ่นมีความรู้เรื่องเพศที่ถูกต้องและมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศจะช่วยให้วัยรุ่นสามารถสร้างและรักษาสัมพันธภาพได้ และตัวบ่งชี้นี้ยังมีความสัมพันธ์กับการต่อรองเพื่อการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์ทางเพศได้ดียิ่งขึ้นให้เห็นเด่นชัดว่า หากวัยรุ่นมีเจตคติและค่านิยมที่ดีในเรื่องเพศแล้วจะสามารถเจรจาต่อรองเพื่อให้ตนเองนั้นยังคงรักษาสัมพันธภาพไว้ได้ โดยไม่เสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ รวมถึงการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

2.3.1.2 การวางตนได้อย่างเหมาะสมในเรื่องเพศ เป็นตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนัก รองลงมาของการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การวางตัวอย่างเหมาะสมในเรื่องเพศ โดยเฉพาะในสังคมไทยเป็นประเด็นละเอียดอ่อนและมีความสำคัญค่อนข้างมาก ซึ่งตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การรู้เท่าทันเรื่องเพศ จำเป็นจะต้องรู้ว่า ต้องวางตัวอย่างใดในเรื่องเพศ รู้ถึงความเหมาะสม ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อคำถามของตัวบ่งชี้พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่รู้ว่า มีพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการวางตัวในเรื่องเพศ ซึ่งจะส่งผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ เช่น การไม่อยู่ตามลำพังกับคนรัก การให้เกียรติระหว่างเพศ การวางแผนชีวิตในปัจจุบันและอนาคต นั้นแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นรู้ว่า จะวางตัวให้เหมาะสมได้อย่างไร หากแต่การวางตัวให้เหมาะสมดังกล่าวนั้นยังมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องเพศในเรื่องสุขภาพทางเพศ ความรักและสัมพันธ์ภาพ การล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งหากวัยรุ่นรู้ว่า ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นว่ามีเรื่องใด แล้วนั้นวัยรุ่นจะสามารถวางตนได้อย่างเหมาะสมในเรื่องเพศเช่นเดียวกัน และไม่ใช่ว่าเพียงแค่ความรู้ อย่างเดียวที่จะทำให้วัยรุ่นวางตนได้อย่างเหมาะสม แต่ยังต้องประกอบกับการมีเจตคติและค่านิยมที่ดี ต่อการมีพฤติกรรมที่เหมาะสม การมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจึงจะช่วยให้วัยรุ่นสามารถวางตนได้อย่างเหมาะสมได้

2.3.1.3 การวางแผนทางการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ เป็นตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญในลำดับที่ 3 ของการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ แสดงว่า ความสามารถในการวางแผนทางการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศมีผลต่อการรู้เท่าทันเรื่อง เพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ ซึ่งตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ นักเรียนแกนนำวัยรุ่น ครู และวิทยากรเพศศาสตร์ศึกษา การรู้เท่าทันเรื่องเพศควรประกอบด้วยความสามารถในการประยุกต์ใช้ สารสนเทศในการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ โดยจากการพิจารณาข้อคำถามที่สะท้อนตัวบ่งชี้การ วางแผนทางการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีการประยุกต์ใช้สารสนเทศกับ การป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ ได้แก่ การระมัดระวังตนเองในเรื่องเพศ การหนีหรือหลีกเลี่ยง สถานการณ์เสี่ยงต่อการล่วงละเมิดทางเพศ และการบอกผู้ปกครองเมื่อกลับบ้านผิดเวลา นอกจากนี้ เมื่อศึกษาสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนทางการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศแล้วจะพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีความรู้เรื่องการล่วงละเมิดทางเพศจะช่วยให้ วัยรุ่นสามารถวางแผนทางการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศได้ และตัวบ่งชี้นี้ยังมีความสัมพันธ์กับ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญ นั้นหมายความว่าหากวัยรุ่นมีความรู้ ประกอบกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดตัดสินใจแล้วจะช่วยให้วัยรุ่นสามารถวางแผน ทางการป้องกันตนเองจากภัยทางเพศที่เกิดขึ้นได้

2.3.1.4 การสังเกตอาการเมื่อติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ เป็นตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศที่มีน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุด โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยการสังเกตอาการเบื้องต้นนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อคำถามเป็นการถามพฤติกรรมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งวัยรุ่นส่วนใหญ่อาจจะไม่เคยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จึงเป็นการตอบแบบกลางๆ ไปได้ เนื่องจากการเรียนรู้เรื่องเพศ เป็นไปเพื่อการป้องกันและเป็นการเตรียมตัวหากเกิดความผิดปกติขึ้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้วอาการเหล่านี้อาจจะไม่ได้เกิดกับวัยรุ่นทุกคน จึงเป็นการยากที่จะทำให้วัยรุ่นตอบคำถามได้ตรงตามพฤติกรรมที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม การจะสังเกตอาการเมื่อติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ได้นั้นจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องสุขภาพทางเพศร่วมด้วยดังปรากฏให้เห็นในความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้สุขภาพทางเพศ และตัวบ่งชี้การสังเกตอาการเมื่อติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

2.3.2 น้ำหนักความสำคัญของตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศที่มีค่าเป็นลบ

2.3.2.1 การมีความรักที่เหมาะสม จากข้อคำถาม 2 ข้อ ได้แก่ การวางแผนชีวิตของตนเอง และการวางแผนทางการมีความรักของตนเองในปัจจุบันและอนาคต พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีการวางแผนชีวิตของตนเองอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง แต่เมื่อถามถึงการวางแผนทางการมีความรักของตนเองในปัจจุบันและอนาคต กลับพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีการวางแผนทางการมีความรักของตนเองในปัจจุบันและอนาคตอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ แสดงให้เห็นว่า การที่ตัวบ่งชี้ดังกล่าวมีค่าเป็นลบ หมายความว่า แม้วัยรุ่นจะมีการวางแผนชีวิตของตนเอง แต่สำหรับการวางแผนทางการมีความรักของตนเองในปัจจุบันและอนาคตกลับยังไม่รู้เท่าทันเรื่องเพศ อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นไม่เห็นความสำคัญของการวางแผนความรักของตนเองในปัจจุบันและอนาคต

2.3.2.2 การขอความช่วยเหลือจากแหล่งที่ให้ความช่วยเหลือการถูกล่วงละเมิดทางเพศผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีการรู้หรือบอกแหล่งหรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือในระดับปานกลางถึงน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่า การที่วัยรุ่นจะสามารถรู้เท่าทันเรื่องเพศได้ตามโมเดลการรู้เท่าทันเรื่องเพศนี้ วัยรุ่นจำเป็นต้องบอกแหล่งหรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือได้ แต่ผลการศึกษากลับพบว่า วัยรุ่นแทบจะไม่รู้จักแหล่งหรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือทางเพศได้ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาของวัยรุ่นเมื่อดำเนินการสนทนากลุ่มกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ชี้ให้เห็นว่า พวกเขาไม่ทราบแหล่งที่ให้ข้อมูลเพราะการจัดการเรียนการสอนเรื่องเพศศาสตร์ศึกษาในโรงเรียนมีการกล่าวถึงเรื่องนี้ค่อนข้างน้อย และพวกเขาเห็นว่ามีสำคัญต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับการสอนการป้องกันโรคเอดส์และการป้องกันการตั้งครรภ์ ในการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องรอบด้าน การ

ถูกล่วงละเมิดทางเพศเป็นปัญหาสังคมที่ไม่ได้มีความสำคัญน้อยไปกว่าการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซ้ำยังมีผลกระทบกระเทือนทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

2.3.2.3 การเฝ้าระวังสุขภาพตนเอง เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการสังเกตและเฝ้าระวังความผิดปกติของร่างกายและอวัยวะสืบพันธุ์ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่านักเรียนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการสังเกตและเฝ้าระวังความผิดปกติของร่างกายและอวัยวะสืบพันธุ์อยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า วัยรุ่นขาดการสังเกตความผิดปกติของร่างกายและอวัยวะสืบพันธุ์เบื้องต้นและส่งผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศ อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาถึงความรู้เรื่องสุขภาพของวัยรุ่นกลับพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนเรื่องสุขภาพทางเพศ วัยรุ่นไม่สามารถนำมาใช้ในการเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศได้ ส่วนความสัมพันธ์กับการเข้าถึงข้อมูลจะพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า เมื่อวัยรุ่นเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศได้แต่ในระดับต่ำจะทำให้การเฝ้าระวังสุขภาพของตนเองอยู่ในระดับต่ำตามไปด้วย

2.4 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในลำดับที่ 4 โดยพบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักมากที่สุดขององค์ประกอบนี้ คือ ความรู้เรื่องการล่วงละเมิดทางเพศ รองลงมา คือ ความรู้เรื่องความรักและสัมพันธ์ภาพ ความรู้เรื่องสุขอนามัยทางเพศ และความรู้เรื่องพัฒนาการทางเพศ ซึ่งเมื่อศึกษาเปรียบเทียบงานวิจัยของ นริศฯ อัจฉอนศรี (2548: 53) ที่มีความคิดเห็นว่า การล่วงละเมิดทางเพศเป็นสาระสำคัญในยุคปัจจุบันที่วัยรุ่นจำเป็นต้องรู้ทั้งในการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศและการไม่ล่วงละเมิดทางเพศผู้อื่น การรู้จักสิทธิและหน้าที่ทางเพศของแต่ละบุคคล เช่นเดียวกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียนแกนนำวัยรุ่นหญิงที่เห็นว่าประเด็นในการล่วงละเมิดทางเพศ ถือว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวและอาจเกิดขึ้นได้จริง ดังนั้นการมีความรู้เพื่อเตรียมพร้อมเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างมาก ส่วนในเรื่องความรู้เรื่องความรักและความสัมพันธ์ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพบว่า วัยรุ่นจำเป็นต้องมีสัมพันธ์ภาพเชิงบวกระหว่างกัน ซึ่งเรียนรู้ได้จากการทำงานเป็นทีม การทำกิจกรรมร่วมกันภายใต้การวางเงื่อนไขในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีพรรณฯ ถาวรรัตน์ และคณะ (2556: 18) ที่เห็นว่า การจัดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนระหว่างกันเป็นสิ่งสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ ตามประวัติ (2547: 97-98) ที่เห็นว่า สาระในเรื่องของความรักจะช่วยการป้องกันความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

2.4.1 ความรู้เรื่องป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ วัยรุ่นให้ความสำคัญต่อความรู้เรื่องการล่วงละเมิดทางเพศเป็นอย่างมากทั้งจากการสนทนากลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งพบว่า นักเรียนสนใจในเรื่องการป้องกันและหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิด

ทางเพศทั้งในเรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกัน รู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่น รวมถึงการรู้กฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ที่วัยรุ่นให้ความสนใจกับเรื่องการป้องกันการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยในปัจจุบันมีความเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศอย่างมาก จนทำให้วัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มหนึ่งของสังคมมองเห็นและตระหนักว่าจะต้องเรียนรู้เพื่อป้องกัน และหลีกเลี่ยงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

2.4.2 ความรู้เรื่องความรักและสัมพันธภาพ ความรัก สัมพันธภาพ และการตกหลุมรักเป็น 3 ประเด็นหลักในการศึกษาตัวบ่งชี้ความรักและสัมพันธภาพ โดยพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าความรู้เรื่องพัฒนาการทางเพศ และความรู้เรื่องสุขอนามัยทางเพศ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าวัยรุ่นเป็นช่วงของการมีความรักและมีความต้องการที่จะสร้างสัมพันธภาพ (Santorck, J.W. 2014: 323) จึงทำให้มีความสนใจในเรื่องนี้ และสามารถตอบคำถามได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงความรู้เรื่องความรักและสัมพันธภาพกับทักษะการต่อรอง พบว่าการต่อรองมีความสำคัญมากกว่าการปฏิเสธ

2.4.3 ความรู้เรื่องสุขภาพทางเพศเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตลอดจนครูและวิทยากรด้านเพศศาสตร์ศึกษาที่เห็นว่าความรู้ดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการดูแลรักษาสุขภาพและหลีกเลี่ยงปัญหาเรื่องเพศในรูปแบบต่างๆ ได้ แต่เมื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์กลับพบว่า คะแนนเฉลี่ยของทั้งสองเรื่องนี้อยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่า ระหว่างเรื่องสุขภาพทางเพศทางเพศกับการเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศไม่มีความสัมพันธ์ตอกันนั่นแสดงว่า วัยรุ่นไม่สามารถนำความรู้เรื่องสุขภาพทางเพศมาใช้ในการเฝ้าระวังสุขภาพ และมีเครื่องหมายเป็นลบ สะท้อนให้เห็นว่า แม้วัยรุ่นจะมีความรู้เรื่องสุขภาพทางเพศ แต่มีความสามารถในการเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศได้น้อย แสดงให้เห็นถึงระบบการศึกษาที่จัดการเรียนรู้เรื่องสุขภาพให้นักเรียนแต่นักเรียนสามารถเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศตนเองได้น้อย

2.4.4 ความรู้เรื่องพัฒนาการทางเพศและความรู้เรื่องสุขภาพทางเพศมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความรู้ทั้ง 2 เรื่องนี้มีความสัมพันธ์กันตลอดเวลา แต่ค่าน้ำหนักความสำคัญของพัฒนาการทางเพศนั้นมีค่าต่ำสุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นมีคะแนนเฉลี่ยเรื่องพัฒนาการและระบบสืบพันธุ์ต่ำจะทำให้การดูแลสุขภาพน้อยตามไปด้วย ความรู้เรื่องพัฒนาการทางเพศ และความสัมพันธ์ทางเพศเป็นพื้นฐานความรู้ที่จำเป็นต่อการประยุกต์ใช้เรื่องเพศดังกล่าวได้จากความสัมพันธ์ทางสถิติที่เกิดขึ้นกับการประยุกต์ใช้สารสนเทศในการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ การเฝ้าระวังสุขภาพทางเพศ และการสังเกตอาการโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ซึ่งจำเป็นต้องมีความรู้ควบคู่กันไป

2.5 การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศทางเพศ เป็นประเด็นที่น่าสนใจเมื่อข้อมูลชี้ให้เห็นว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของการเข้าถึงสารสนเทศทางเพศแสดงค่าทางลบ ซึ่งเมื่อ

ศึกษารายละเอียดจากข้อคำถามจะพบว่า นักเรียนวัยรุ่นสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ แต่หากไม่สะท้อนการรู้เท่าทันเรื่องเพศ อาจเนื่องมาจากการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศของวัยรุ่นนั้นเป็นเพียงการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ แต่ไม่ได้เกิดการใช้ข้อมูลเหล่านั้นเพื่อประโยชน์ต่อการรู้เท่าทันทางเพศ เป็นเพียงการเข้าถึงสารสนเทศเพื่อสนองตอบความชื่นชอบของตนเอง โดยศึกษาจากการรับข้อมูลของวัยรุ่นพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่จะรับรู้ข้อมูลเรื่องเพศจากรายการสำหรับวัยรุ่นบนอินเทอร์เน็ต และจากโทรทัศน์ และมีจำนวนน้อยที่จะรับรู้ข้อมูลจากการอ่านบทความวิชาการ หรือนิตยสารเกี่ยวกับสุขภาพ จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงสารสนเทศทางเพศในเรื่องการสืบค้นข้อมูลอย่างมีจริยธรรมเรื่องเพศ กับการจำแนกความคิดเห็นจากข้อเท็จจริงซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆ โดยจะพบว่า มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องเพศ การมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ ทักษะเชิงบุคคลเพื่อการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ และการประยุกต์ใช้เรื่องเพศ และดังที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วว่าวัยรุ่นสามารถสืบค้นได้ดี แต่กลับมีระดับความรู้เรื่องเพศต่ำ หรือสามารถที่จะใช้คำสำคัญสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศได้ดีแต่มีเจตคติต่อการเรียนรู้เรื่องเพศได้ในระดับต่ำ ตลอดจนยังพบว่า วัยรุ่นที่มีความสามารถในการสืบค้นข้อมูลในระดับดี แต่ประยุกต์ใช้สารสนเทศได้ไม่ดี ซึ่งสะท้อนความทันสมัยของเทคโนโลยีที่กลายเป็นดาบสองคมว่า การพัฒนาที่รุดหน้ากลับทำให้ความเจริญทางด้านความรู้พื้นฐานนั้นกลับด้อยถอยลง อย่างไรก็ตามการสืบค้นข้อมูลอย่างมีจริยธรรมซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการรู้เท่าทันเรื่องเพศในด้านเจตคติและค่านิยมเรื่องเพศแสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นรู้ว่าเรื่องใดสมควรทำและไม่สมควรทำ เรื่องใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม แต่การแสดงออกทางพฤติกรรมเป็นอีกเรื่องหนึ่งซึ่งต้องทบทวนว่าในขณะที่ให้ความรู้ ให้วัยรุ่นใช้เทคโนโลยีได้อย่างอิสระแต่จำเป็นต้องคำนึงถึงการปลูกฝังเจตคติและค่านิยมที่ดีและเหมาะสม ให้เป็นเครื่องเตือนใจเมื่อวัยรุ่นจะนำพาตนเองไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ

1.1 การประยุกต์ใช้ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศเพื่อการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษา

การจัดการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษาตามแนวทางการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นควรเป็นการจัดการเรียนรู้ในลักษณะของการจัดให้สอดคล้องกับปัญหาทางเพศในยุคปัจจุบัน โดยบูรณาการกับความรู้เรื่องเพศและมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศจากการเรียนรู้ ร่วมกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันให้เกิดประโยชน์ โดยจัดให้สอดคล้องกับ 5 องค์ประกอบของการรู้เท่าทันเรื่องเพศ คือ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านความรู้เรื่องเพศ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้าน

เจตคติทางเพศ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านทักษะเชิงบุคคลเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ และการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ โดยมีข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศาสตร์ศึกษาดังนี้

1.1.1 บทเรียนเพศศาสตร์ศึกษาตามแนวคิดการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นด้านความรู้เรื่องเพศ ประกอบด้วย 4 เรื่องสำคัญ คือ พัฒนาการทางเพศ สุขภาพทางเพศ ความรักและสัมพันธภาพ และการล่วงละเมิดทางเพศ

1.1.2 วิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางเพศด้วยการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ การคิดตัดสินใจ ยกตัวอย่างเพื่อการประยุกต์ใช้สารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศตามแนวทางการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ ด้วยการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักแหล่งข้อมูล มีความสามารถในการสืบค้นข้อมูล รู้จักการใช้คำสำคัญเพื่อการสืบค้นข้อมูล สืบค้นข้อมูลอย่างมีจริยธรรม จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถจำแนกข้อคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริง และรู้วัตถุประสงค์ของข้อมูล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองแต่อยู่ภายใต้ข้อเท็จจริง ความเหมาะสมและความถูกต้อง

1.2 การประยุกต์ใช้ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศเพื่อการเรียนรู้เพศศาสตร์ตลอดชีวิต

การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องเพศได้ด้วยตนเอง การรู้จักแหล่งข้อมูล สามารถสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเอง สามารถสืบค้นข้อมูลอย่างมีจริยธรรม จำแนกข้อคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริง และรู้วัตถุประสงค์ของข้อมูล จะเป็นการให้ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ เมื่อวัยรุ่นเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ความรู้เมื่อเป็นวัยรุ่นอาจจะไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตให้มีสุขภาวะที่ดีได้แต่การรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องจะช่วยให้อาจสามารถเข้าถึงข้อมูลตามที่ตนเองต้องการได้

1.3 การประยุกต์ใช้ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศเพื่อพัฒนาการสื่อสารเรื่องเพศในสื่อสารมวลชน

จากข้อมูลการรู้เท่าทันเรื่องเพศด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศของงานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า การเข้าถึงสารสนเทศของวัยรุ่นนั้น ยังไม่ใช่ว่าการเข้าถึงสารสนเทศที่เสริมสร้างการรู้เท่าทันเรื่องเพศอย่างแท้จริง วัยรุ่นสามารถใช้สื่อได้ แต่สื่อไม่ส่งเสริมให้เกิดการรู้เท่าทันเรื่องเพศ การสื่อสารเรื่องเพศในสื่อสารมวลชนควรมีความเหมาะสมในด้านค่านิยม ความรับผิดชอบทางเพศ และการแสดงพฤติกรรมทางเพศอย่างเหมาะสม เนื่องจากวัยรุ่นมีการบริโภคสื่อเป็นอย่างมาก หากสื่อไม่มี

ศีลธรรม มีการให้ข้อมูลที่ผิดพลาด และเกินความเป็นจริง อาจส่งผลให้วัยรุ่นเกิดความเข้าใจผิด หรือคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้ ดังนั้นสื่อสารมวลชนจำเป็นต้องตระหนักในการนำเสนอข้อมูลต่างๆ โดยเฉพาะในเรื่องเพศ ด้วยการคำนึงถึงจริยธรรมของการเป็นสื่อสารมวลชน และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

1.4 การประยุกต์ใช้ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศเพื่อการพัฒนานโยบายด้านการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีการนำองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศให้กับวัยรุ่น ทั้งการเรียนรู้ในระบบการศึกษา การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อย่างจริงจัง ซึ่งที่ผ่านมาการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษาเป็นไปอย่างบูรณาการร่วมกับวิชาอื่น หรือเป็นเพียงกิจกรรมนอกหลักสูตร จึงทำให้การเรียนรู้ไม่ต่อเนื่องและไม่สามารถสร้างเป็นอุปนิสัยในการรู้เท่าทันเรื่องเพศได้ เนื่องจากการปลูกฝังเจตคติและค่านิยมที่ดีในเรื่องเพศจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาและต้องการการเน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญ ความไม่ต่อเนื่องจะทำให้เป็นการผ่านตาแต่ไม่ได้จดจำ ซึ่งจะไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเรื่องเพศในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การรู้เท่าทันเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้เกิดจากการรวบรวมการรู้เท่าทันในบริบทต่างๆ แล้วนำมาพัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับบริบทของวัยรุ่นในสังคมไทยสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษาโดยใช้แนวคิดการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

3.2 การพัฒนาแบบวัดการรู้เท่าทันเรื่องเพศสำหรับใช้ในการประเมินการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาทางเพศที่ถูกต้องตรงประเด็นต่อไป

3.3 ควรศึกษาและพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศในช่วงวัยต่างๆ เนื่องจากเรื่องเพศในแต่ละช่วงวัยมีความแตกต่างกัน

บรรณานุกรม

- กนกพร จันทนารุ่งภักดิ์. (2553). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของระบบการเรียนรู้การสอนอีเลิร์นนิ่ง
สำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา)
กรุงเทพฯ: คุรุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- กมลรัตน์ สุขมาก. (2547). การรู้สารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1. วิทยานิพนธ์
อ.ม. (บรรณารักษ์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- กรมควบคุมโรค. (2549). การปฏิบัติงานควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ปีงบประมาณ 2548.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา
- กรมควบคุมโรค. (2552). สถานการณ์การติดเชื้อเอชไอวีในประเทศไทย พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ:
สำนักโรคบาติวิทยา
- กรมควบคุมโรค. (2554). สถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์ ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2554 สืบค้นวันที่ 19
พฤศจิกายน 2554 จาก http://www.boe.moph.go.th/files/report/20111206_93584707.pdf
- กรมควบคุมโรค. (2554). สถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 สืบค้นวันที่ 2 เมษายน
2554 จาก http://www.boe.moph.go.th/files/report/20111206_93584707.pdf
- กรรณิการ์ ทองนำ; และคนอื่นๆ. (2554) การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะนักเรียนด้านเทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
อุดรธานีเขต 1 โดยใช้เทคนิคเดลฟาย. วารสารการวัดผลการศึกษา. มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม 17 (2): 237-243
- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2554). เพศวิถีที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย. วารสารประชากรและ
สังคม. หน้า 43-66
- กองควบคุมโรคเอดส์ กรุงเทพมหานคร. (2550). สรุปจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในกรุงเทพมหานคร.
เอกสารฝ่ายแผนงานและโรคบาติวิทยา กรมควบคุมโรคเอดส์ กรุงเทพมหานคร
- กองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข. (2554). รายงานการวิจัย การพัฒนาเครื่องมือวัดความฉลาดทาง
สุขภาพเกี่ยวกับโรคอ้วนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข

- กองสุขศึกษา. (2553). ผลการสำรวจ Health Literacy ในกลุ่มเยาวชนอายุระหว่าง 12 – 15 ปี. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2554 จาก [http://www.thaihed.com/dbweb/file_attach/28Jul201033-AttachFileผลการสำรวจ_HL_\[June2010\].pdf?PHPSESSID=e4971f888d19f690ca240d8b0e7ede4d](http://www.thaihed.com/dbweb/file_attach/28Jul201033-AttachFileผลการสำรวจ_HL_[June2010].pdf?PHPSESSID=e4971f888d19f690ca240d8b0e7ede4d)
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2542). การคิดเชิงประยุกต์. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย
- แก้วตะวัน ศิริลักษณ์นันท์. (2553). การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับผู้ปกครองเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาแก่นุตรหลานวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การศึกษานอกระบบโรงเรียน). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- โครงการ PISA ประเทศไทย. (2554). ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- จันทนา วิธวาศิริ. (2551). สถานการณ์ ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ โรงพยาบาลตำรวจ 2551 สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน 2554. จาก <http://www.royalthaipolice.go.th/download.html>
- จินดารัตน์ บวรบริหาร. (2548). การรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ต การประเมินความเสี่ยงและพฤติกรรมป้องกันตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ ตามประวัติ. (2547). ผลการสร้างความรู้ความตระหนักในเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรที่มีต่อทัศนคติทางเพศในการกักขังของวัยรุ่นของผู้หญิงที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและบุคลิกภาพแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑาทิพย์ สว่างสุวรรณ. (2548). การพัฒนาตัวบ่งชี้และโมเดลสาเหตุและผลของการร่วมมือรวมพลังของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เฉวตสรร นามวาทและสุปิยา จันทรมณี. (2554). ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มนักเรียน ประเทศไทย พ.ศ. 2554. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: สำนักบรรดาวิทยากรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข.
- ฉวีวรรณ ประวิเทศาโน. (2549). การวิเคราะห์หนังสือเพศศึกษาที่จัดพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2520-2547 วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร

- ณัฐพงษ์ จันทรอยู่. (2546). เหตุผลสำหรับการมีพฤติกรรมทางเพศที่ขาดการป้องกันของวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น. วิทยานิพนธ์ สม.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ: คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- ทวีศักดิ์ นพเกษตร. (2550). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครราชสีมา: โชคเจริญมาร์เก็ตติ้ง
- นงลักษณ์ วิรัชชัย; และคนอื่นๆ. (2551). การวิจัยและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรม. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค
- นภาพร หนะวานนท์; และคนอื่นๆ. (2554). การสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศในวัฒนธรรมบริโภค. กรุงเทพฯ: เอเอ็นทีออฟฟิศเอ็กเพรส
- นริสา อาจอนศรี. (2548). ผลของโปรแกรมการสอนเพศศาสตร์ศึกษาต่อการป้องกันตนเองจากการกระทำผิดทางเพศของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สหสาขาเพศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิกร ดุสิตสิน. (2547). การรู้เท่าทันภาษาเพศ (Sexual Literacy). เอกสารประกอบการบรรยาย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิกร ดุสิตสิน; และคนอื่นๆ. (2545). คู่มือการสอนเพศศาสตร์ศึกษาระดับมัธยม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิชรา เรืองดารกานต์; และคนอื่นๆ. (2551). ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก. กรุงเทพฯ: โฮลิสติกพับลิชชิง
- บุญเขต ภิญโญนนตพงษ์. (2545). รายงานฉบับสมบูรณ์เรื่องการจัดประเมินการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ประณต คำฉิม. (2549). จิตวิทยาวัยรุ่น. เอกสารประกอบการบรรยาย. ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ฝ่ายแผนงานและระบาดวิทยา. (2550). สรุปจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในกรุงเทพมหานคร. เอกสารฝ่ายแผนงานและระบาดวิทยา กองควบคุมโรคเอดส์ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร
- พรพรรณ บุณยสังข์. (2548). การปฏิบัติงานควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปีงบประมาณ 2548. กลุ่มโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- พิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา. (2554). ครูไทยกับการสอนเพศศึกษา. วารสารพยาบาลการสาธารณสุข. 25(3) : 92 - 102

พิมพ์วัลย์ บุญมงคล; และคนอื่นๆ. (2542). *รื้อสร้างองค์ความคิดผู้หญิงกับสุขภาพ*. นครปฐม:

เจนเดอร์เพรส

พิษณุ พงศรี. (2552). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย*. กรุงเทพฯ: บริษัท ด้านสุขภาพการพิมพ์

จำกัด

เพชรน้อย สิงห์ช่วงชัย; และคนอื่นๆ. (2554). การวิเคราะห์ปริมาณเกี่ยวกับโปรแกรมเพศศึกษาสำหรับ

เยาวชนในประเทศไทย. วารสารการพยาบาล; 26(4): 5 – 16

ไพลิน ศรีสุขโข; และคนอื่นๆ. (2547). อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นไทย. ศูนย์วิจัยและพัฒนา

เพศศาสตร์ศึกษา สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพลิน ศรีสุขโข; และคนอื่นๆ.. (2547). *เพศศาสตร์ศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1*. กรุงเทพฯ:

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพลิน ศรีสุขโข; และคนอื่นๆ. (2547). *เพศศาสตร์ศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2*. กรุงเทพฯ:

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพลิน ศรีสุขโข; และคนอื่นๆ. (2547). *เพศศาสตร์ศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3*. กรุงเทพฯ:

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพลิน ศรีสุขโข; และคนอื่นๆ. (2548). *เพศศาสตร์ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทักษะการ
จัดการกับปัญหา)*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพลิน ศรีสุขโข; และคนอื่นๆ. (2551). *โครงการส่งเสริมศักยภาพแกนนำในวัยรุ่นไทย. รายงานฉบับ
สมบูรณ์เสนอโครงการเครือข่ายการวิจัยภาคกลางตอนบน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ศูนย์วิจัยและพัฒนาเพศศาสตร์ศึกษา สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.*

มฤดี ลาพิมล; และคนอื่นๆ. (2551). *วาทกรรมเรื่องเพศในหลักสูตรเพศศึกษาแนวใหม่: มุมมอง การ
ต่อรอง และการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา

ยุทธ ไถยวรรณ. (2556). *การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยุทธพงศ์ วีระวัฒนตระกูล; และ นิรมล พัจนสุนทร. (2541). *การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น . ศรีนครินทร์เวชสาร;
13(2): 112-116*

ระพีพรรณ คำหอม; และคนอื่นๆ (2551). *รายงานโครงการพัฒนามาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง โดยใช้
วิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วม. รายงานการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการสตรีและสถาบัน
ครอบครัว.

- รัตนา จารุเบญจ; และสิริภา สงเคราะห์. (2549). การประเมินผลทำให้ความรู้เรื่องเพศแก่นักเรียนและ
เยาวชนเรื่องการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีเพื่อพัฒนาความรู้และคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ:
สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา สีนุภักดิ์ ; และคนอื่นๆ. (2546) การศึกษากลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือน. วารสารวิจัย
วิทยาศาสตร์การแพทย์. 17(2): 111-129
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2545). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการ การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการ
พึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนชนบท. ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ .กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2554). การพัฒนาดัชนีการอ่านและการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อดัชนีการอ่าน.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วโรชา คล้ายแจ้ง. (2552). ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการ
แก้ปัญหาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
วิทยานิพนธ์ คม. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- วัลยา ธรรมพนิชวัฒน์. (2553). เพศศึกษาสำหรับวัยรุ่นไทย. วารสารสภาการพยาบาล; 25(4): 5 – 9
- วัชรรา สุขแท้. (2546). ผลของโปรแกรมการสอนเรื่องสุขภาพต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น.
วิทยานิพนธ์ พย.ม.(พยาบาลศาสตร์). กรุงเทพฯ : คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- วาสนา จันทรสว่าง. (2548). การสื่อสารสุขภาพ: กลยุทธ์ในงานสุขศึกษาและการสร้างเสริมสุขภาพ.
กรุงเทพฯ: เจริญดีการพิมพ์
- วาสนา อยู่แขก. (2548). ผลของโปรแกรมเพศศาสตร์ศึกษาต่อการป้องกันตนเองจากการกระทำผิด
ทางเพศของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินูญานินท์ (กศ.ม.) เทคโนโลยีการศึกษา.
กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์
- วิภาดา เอี่ยมแย้ม. (2548). การมีเพศสัมพันธ์ข้ามคั่นของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม.
(สหสาขาเพศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร

- วิริยา สำราญ. (2551). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มเนื้อหาวิชาเพศศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สหสาขาเพศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- วิลาสินี พิพิธกุล; และกิตติ กันภัย. (2546). *รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการเพศและการสื่อสารในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- วิสาลักษณ์ สิทธิขุนทด. (2551). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วีรชัย สิทธิปิยะสกุล; และคนอื่นๆ. (2556, พฤศจิกายน – ธันวาคม). *สำรวจความคิดเห็นและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในประเทศไทย*. วารสารวิชาการสาธารณสุข. 22(6): 979 - 987
- วาสนา อยู่แขก. (2548). *การพัฒนานาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเรื่องเพศศาสตร์ศึกษาสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ศรีพรพร อารวรรตน์; และคนอื่นๆ. (2556, พฤษภาคม – สิงหาคม). *ผลของโปรแกรมการให้ข้อมูลข่าวสาร การสร้างแรงจูงใจ และพัฒนาทักษะต่อพฤติกรรมสุขภาพทางเพศของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. วารสารพยาบาลสาธารณสุข 27(2): 14-26
- ศรีสุวรรณ อิศวเทศนนท์. (2549). *กรณีศึกษาการจบชีวิตบุตรของมารดา*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สหสาขาเพศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริรา บุคตานอก; และคนอื่นๆ. (2552, พฤศจิกายน). *บทความวิทยานิพนธ์: การเปรียบเทียบเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนและพฤติกรรมบริโภคนิยมของนิสิตนักศึกษา*. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 15: 237 - 243
- ศิริพร จิรวัดนกุล และคณะ. (2554). *รายงานการวิจัย การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น (แม่วัยใส)*. ขอนแก่น: ศูนย์ประสานงานองค์การอนามัยโลกด้านการวิจัยและฝึกอบรมด้านเพศภาวะและสุขภาพสตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริยุพา นันท์สุนานนท์ และนิกร ดุสิตสิน (2549). *โครงการสำรวจทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศูนย์ฐานข้อมูลระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข. (2553). *สถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2553 จาก <http://www.boe.moph.go.th/report.php?cat=19>

- สกล วรเจริญศรี. (2550). การศึกษาทักษะชีวิตและการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการให้การศึกษา) . กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2554). สุขภาพคนไทย 2554 : เลขไอเอ กลไกพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อชีวิตและสุขภาพ. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2556). ปฏิรูปประเทศไทย ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจเพิ่มพลังพลเมือง. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. (2551). *ตัวชี้วัดคุณภาพในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเจเนอรัล
- สำนักงานกองทุนส่งเสริมสุขภาพ. (2553). *รณรงค์ครูรู้เท่าทันสื่อ สร้างเด็กนักวิเคราะห์*. สืบค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2553 จาก http://www.thaihealth.or.th/partner/partner_stor/24968
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2551). *โครงการพัฒนามาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ: เจบีเอ็น
- สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร. (2553). *จดหมายข่าวรายเดือน ดันคิด*. กรุงเทพฯ; สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *ร่างแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักกระบวนวิธีวิทยา. (2555). *สรุปสถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์และการติดเชื้อเอชไอวีในประเทศไทย*. สืบค้นวันที่ 31 มีนาคม 2556 จาก <http://www.boe.moph.go.th/report.php?cat=19&id=1268>
- สิงหา จันทน์ขาว. (2552). *ผลของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีอริยสัจ 4 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ (ค.ม.). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุชาดา ทวีสิทธิ์. (2554). *การพัฒนาสุขภาวะผู้หญิงในประเทศไทย. ประชากรและสังคม*; 161 -179
- สุพัตรา ศรีวนิชชากรและคนอื่นๆ. (2553). *การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีใน 5 กลุ่มประชากรเป้าหมายพื้นที่กรุงเทพมหานคร 2553*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุภามาส อังศุโชติ. (2554). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์

สุภาวค์ จันทรวานิช. (2552). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุวชัย อินทรประเสริฐ. (2548). *เพศศึกษาในวัยรุ่น*. ใน อเนก อารีพรวค. บรรณาธิการ. *เพศศาสตร์ในสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี จำกัด. หน้า 270 – 274

สุวรรณา เรื่องกาญจน์เศรษฐ์. (2547). *เพศศึกษาเรื่องต้องห้ามที่ควรรู้*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น โรงพยาบาลรามธิบดี

แสงดาว วัฒนาสกุลเกียรติ. (2547). *การศึกษาเจตคติและการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์วัยรุ่นโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม*. ปรินญานิพนธ์ (กศ.ม.). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

องค์กรแพธ. (2550). *แนวคิดในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับครูและปฏิบัติงานด้านเพศศึกษาสำหรับเยาวชน*. กรุงเทพฯ: ออร์เรนจ์ แทค จำกัด

องค์กรแพธ. (2551). สอนวัยรุ่นรู้เท่าทันเรื่องเพศ ต้องปฏิวัติการสอนเพศศึกษา. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2554 จาก <http://www.teenpath.net/content.asp?ID=2736#.VNxmvmvUchE>

องค์กรยุนิเซฟ. (2554). *การวิเคราะห์สถานการณ์เด็กและสตรี พ.ศ.2554*. กรุงเทพฯ: องค์กรยุนิเซฟประเทศไทย

อนงค์ ประสารนิพนิกกิจและคณะ. (2552). ความเชื่อเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์และรูปแบบพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นและเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดสงขลา. *สงขลานครินทร์เวชศาสตร์*. 27(5): 369 – 380

อเนก อารีพรวค. (2548). *เพศศาสตร์ในสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา*. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

อมรวิทย์ นาครทรรพและคณะ. (2547). *โครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชน (Child Watch Thai)*. Retrieved 12 January 2010 from <http://www.childwatchthai.org/projects.php>.

อรศรี งามวิทยาพงศ์. (2551). รายงานผลการศึกษากระบวนการเรียนรู้สู่กระบวนการรู้เท่าทันสื่อ: บทสำรวจสถานการณ์ภาพและก้าวต่อไป. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่จำกัด

- Advocate for Youth. (2006). Effective Sex Education. USA: Advocate for Youth.
- Advocate for youth. (2008). Science and Success Second Edition Sex Education and Other Programme that Work to Prevent Teen Pregnancy HIV and Sexual Transmitted Disease. Washington DC: Advocate for youth
- Alexander, J. (2008). Literacy, Sexuality, Pedagogy : Theory and Practice for composition studies. Utha: Utha State University Press.
- Allotey, P.A. (2011). Sexual and Reproductive Health and Right in Public Health Education. *Reproductive Health Matters*.19(38) :56 – 68
- Atkinson, L.D. (2014). Advancing Adolescent Maternal Development: a Grounded Theory. *Journal of Pediatric Nursing*. 29(2): 168 – 176
- Bennett, S.E; & Assefi, N. (2005). School-Based Teenage Pregnancy Prevention Programs: a Systematic Review of Randomized Controlled Trials. *Journal of Adolescent Health*. 36: 72 - 81
- Boss. (2015). Think: Critical Thinking and Logic Skills for Everyday life. Third Edition. New York: McGraw-Hill Education.
- Bruess, C. and Greenberg, J. (2006). Exploring the Dimensions of Human Sexuality. USA: Jones & Bartlett Learning.
- Canadian Council on Learning. (2007). Health Literacy in Canada. Ottawa: Canadian Council on Learning.
- Celot, P. et al. (2008). Study on Assessment Criteria for Media Literacy Level. Final Report. Retrieved 20 September 2011 from <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001587/158723e.pdf>.
- Champion, J.D; et al. (2013). Sexual Risk Behaviour and STI Health Literacy Among Ethnic Minority Adolescent Woman. *Applied Nursing Research*. 26: 204 – 209
- Charmaraman, L; et al. (2012). What if You Already Know Everything About Sex? Content Analysis of Questions From Early Adolescents in a Middle School Sex Education Program. *Journal of Adolescent Health*. 50: 527 – 530
- Coyne, I; & Cowley, S. (2006). Using Grounded Theory to Research Parent Participation. *Journal of Research in Nursing*. 11(6): 501 – 515

- Crooks, R; & Baur, K. (1996) . *Our Sexuality : An International Thomson Publishing Company*, Sixth edition. USA: Thomson Wadworth.
- Crooks, R; & Baur, K. (2005) . *Our Sexuality : An International Thomson Publishing Company*, Ninth edition. USA: Thomson Wadworth.
- Donohew, L; et al. (2000). Sensation Seeking Impulsive Decision Making and Risk Sex: Implications for Risk-taking and Design of Interventions. *Journal of Adolescent Health*.28: 1079 - 1091
- Fisher, C.M. (2012). Adapting the Information – Motivation – Behavioral Skill Model : Predicting HIV – Related Sexual Risk Among Sexual Minority Youth. *Health Education & Behaviour*. 39(3): 290 - 302
- Fortenberry J.D. (2013). Puberty and Adolescent sexuality. *Hormone and Behaviour*. 64: 280 -287.
- Freedman, D.A. et al. (2009). Public Health Literacy Defined. *American Journal Prevalence Medicine* 36(5) : 446 - 451
- Fuglesang, M. (1997). Lesson for Life – Past and Present Modes of Sexuality Education in Tanzania Society. *Social Science Medicine*. 44(8): 1245 – 1254
- Future of Sex Education Initiative. (2012). National Sexuality Education Standards: Core Content and Skills, K-12 [a special publication of the *Journal of School Health*]. Retrieved from <http://www.futureofsexeducation.org/documents/josh-fose-standards-web.pdf>
- Glaser, B; & Strauss, A. (1967). *Discovery of Grounded Theory*. Chicago: Aldine.
- Hair, J. F. (1998). *Multivariate data analysis*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Heath, H; & Cowley, S. (2004). Developing a Grounded Theory Approach : a Comparison of Glaser and Strauss. *International Journal of a Nursing Studies*; 41: 141 - 150
- Hepburn, M. (2012). Health Literacy, Conceptual Analysis for Disease Prevention. *International Journal of Collaborative Research on Internal Journal of Collaborative Research on Internal Medicine & Public Health*. 4(3): 228 – 236
- Johnstone, J.N. (1981). Indicators of education systems. London: UNESCO
- Kalichman, S.C; et al. (2000). Health Literacy and Health Related Knowledge Among Person Living with HIV/AIDS. *American Journal of Preventive Medicine*. 18(4):325–331.

- Kickbusch, I. (2001). Health Literacy: Addressing the health and education divide. *Oxford University Journal*; 16(3): 289-297
- Kickbusch, I. et al. (2008). Health Literacy. *In International Encyclopedia of Public Health*. 204 - 211
- Kickbusch, I; et al. (2005). Navigating Health The Role of Health Literacy .UK: Alliance for health and The Future.
- Kirby, D.B. (2007). Sex and HIV Education Programs: Their Impact on Sexual Behaviours of Young People Throughout the world. *Journal of Adolescent Health*. 40: 206 – 217.
- Kurtz-Rossi, S; et al. (2010). Health Information Literacy Outreach : Improving Health Literacy and Access to Reliable Health Information in Rural Oxford County Maine. *Journal of Consumer Health on the Internet*. 14: 325 - 340
- Landry, D.J. (2003). Factor Associated with the Content of Sex Education in U.S. Public Secondary Schools. *Perspectives on Sexual and Reproductive Health*. 36(6); 261 - 269
- Lau, J. (2005). International Guidelines on Information Literacy Lifelong Learning. Mexico: IFLA
- Laumann, E.O; et al. (2006).A Cross-National Study of Subjective Sexual Well-Being Among Older Woman and Men: Findings From the Global Study of Sexual Attitudes and Behaviours. *Archives of Sexual Behavior*. 35(2): 145 - 161.
- Levin-Zamir, D; et al. (2011). Media Health Literacy (MHL): Development and Measurement of the Concept Among Adolescents. 26(2): 325 – 335
- Massey, P.M; et al. (2012). Contextualizing an Expanded Definition of Health Literacy . *Among Adolescents in the Health Care Setting*. 27(6): 961 – 974
- Meganello, J.A. (2008) Health Literacy and Adolescents: A Framework and Agenda for Future Research. *Health Education Research*; 23(5): 840 - 847
- Miller, R.S. (2015). Intimate Relationship. Seventh Edition. USA: McGrawHill
- Mills, K.L; et al. (2014).Drama in the teenage brain. *Frontiers for your mind*. 2(16): 1-4
- Myers, D.G. (2014). Social Psychology. Eleventh Edition. Singapore: McGrawHill
- National Assessment of Adult Literacy. (2006). The Health Literacy of America's Adults. USA: Department of Education.

- National Sexual Resource Center. (2010). About Sexual Literacy. Retrieved 25 January 2010. From http://nsrc.sfsu.edu/what_sexual_literacy.
- Needham, H.E; et al. (2010). Relationship Between Health Literacy, Reading Comprehension, and Risk for Sexually Transmitted Infections in Young Woman. *Journal of Adolescent Health*. 46: 506 – 508
- Nutbeam, D. (1997). Promoting Health and Preventing Disease : An International Perspective on Youth Health Promomtion. *Journal of Adolescent Health*. 20 : 396 - 402
- Nutbeam, D. (1998). Evaluating Health Promotion – Progress Problems and Solutions. *Health Promotion International*. 13(1): 27 – 44.
- Nutbeam, D. (1998). Health Promotion Glossary. *Health Promotion International*. 13(4): 349 – 364
- Nutbeam, D. (2000). Evaluating Health Promotion – Progress Problems and Solution Health Education and Communication Strategies into the 21th Century. *Health Promotion International*. 15(3): 259 – 267.
- Nutbeam, D. (2006). Health Literacy as a Public Health Goal: a Challenge for Contemporary Health education and communication strategies. *Health Promotion International*. 15(3) : 259
- Nutbeam, D. (2008). The Evolving Concept of Health Literacy. *Social Science & Medicine*; 67: 2072 - 2078
- Nutbeam, D. (2009). Defininng and Measuring Health Literacy : What Can We Learn from Literacy Studies?. *Int. J. Public Health*. 54: 303 – 305
- OECD. (2000). Literacy in information age. Paris: OECD publication.
- Public Health Agency of Canada. (2003). Canadian Guidelines for Sexual Health Education. Canada: Public Health Agency of Canada
- Ramjee, G; & Daniels, B. (2013). Woman and HIV Subsaharan Africa. *AIDS Research and Therapy*. 10(30): 1-9
- Robertson, A.A; et al. (2006). Gender differences in the prediction of condom use among incarcerated juvenile offenders: testing the information-motivation-behavior skills (IMB) model. *Journal of Adolescent Health*. 38:18–25

- Rosen, J.E; et al. (2004). Sexuality Education in Schools: The International Experience and Implications for Nigeria. Retrieved 20 Sep 2006 from <http://www.policyproject.com/pubs/workingpapers/wps-12.pdf>
- Samart, J; & Sota, C. (2013). The Effectiveness of a School-based Sexual Health Education program for Junior High School Students in Khon Kaen, Thailand. *Procedia-social and Behavioural Sciences*. 91: 208 - 214
- Santrock, J. W. (2014). Adolescence. Fifteenth Edition. USA: McGRAW-HILL International Edition
- Schenker, I.I. (2005). HIV/AIDS and Literacy: an essential component in education for all. USA: UNESCO.
- Schmidt, C.O; et al. (2010). Health-Related Behaviour Knowledge, Attitudes, Communication and Social Status in School Children in Eastern Germany. *Health Education Research*; 25(4): 542 - 551
- Sedgh, G; et al. (2012). Induced Abortion: Incidence and Trends Worldwide from 1995 to 2008. *Lancet*; 379: 625 - 632
- SIECUS. (2004). Guidelines for Comprehensive Sexuality Education: Kindergarten-12th Grade third edition. SIECUS; USA.
- Sorensen, K; et al. (2012) Health Literacy and Public Health: A systematic Review and Integration of Definitions and Models. *BMC Public Health*. 12(80): 1-13
- Speros, C. (2005). Health Literacy: Concept Analysis. *Journal of Advanced Nursing*. 50(6): 878 - 883
- The Centre for Literacy of Quebec. (2000). A working Definition: Literacy for the 21st Century. Retrieved 20 June 2011 from <http://www.nald.ca/litcent.html>.
- Thoman, E; & Jolls, T. (2003). Literacy for the 21st Century. USA: Centre for media literacy.
- Thoman, E; & Jolls, T. (2004). Media Literacy – A National Priority for a changing world. *American Behavioural Scientist*. 48(1): 18-29
- Tortolero S.R; et al. (2008). Safer Choice 2: Rationale, Design Issues, and Baseline Results in Evaluating School-based Health Promotion for After Native School Students. *Contemporary Clinic Trials*. 29: 70 – 82

- Tuamsuk, K. (2013). Information Literacy Instruction in Thai Higher Education. *Procedia – Social and Behavioural Sciences*. 73: 145 - 150
- UNAIDS. (2010). 2009 AIDS Epidemic Update . Retrieved 20 September 2010 from <http://www.unaids.org/en/dataanalysis/epidemiology/2009aidsepidemicupdate/>.
- UNAIDS. (2010). Global Report UNAIDS report on the global AIDS epidemic 2010. Retrieved 20 September 2010 from http://www.unaids.org/globalreport/documents/20101123_GlobalReport_full_en.pdf.
- UNESCO. (2005). Education for All Literacy for Life. Paris: United Nation Educational
- UNESCO. (2007). Literacy Matters Making the Connection: Why Literacy Matters for HIV Prevention. Germany: UNESCO.
- UNESCO. (2008). Towards Information Literacy Indicators. Paris: UNESCO.
- UNESCO. (2011). Media and Information Literacy Curriculum for Teachers. France: UNESCO
- UNESCO. (2011). Towards Media and Information Literacy Indicators. Paris: UNESCO
- UNESCO. (2009). International Technical Guidance on Sexuality Education. USA: UNESCO
- UNFPA. (2005). Reproductive Health of Woman Health in Thailand. Bangkok: UNFPA.
- Visser, A.P; &Ketting, E. (1994).Sexual Health: Education and Counseling Perspectives on Contraceptive Use, HIV and Sexuality. *Patient Education and Counseling*; 23: 141 – 145
- Wagner, C.V; et al. (2009). Health Literacy and Health Actions: A Review and a Framework from Health Psychology. *Health Education & Behaviour*. 36(5) : 860 – 877.
- Webster, G.D; & Bryan, A. (2007).Sociosexual Attitudes and Behaviours: Why Two Factors are Better Than One. *Journal of Research in Personality*; 41: 917 - 922
- WHO. (1998). Health Promotion Glossary. Switzerland: WHO
- WHO. (2004). *Key Issues in the Implementation of the Programme for Adolescent Sexual and Reproductive Health*. Department of Child and Adolescent Health and Development. Geneva: WHO.
- WHO. (2010). *WHO Regional Office for Europe and BZgA Standards for Sexuality Education in Europe*. Federal Centre for Standards for Health Education. Cologne: WHO

WHO. (2012). *Social Determinants of Health and Well – Being Among Young People*.

Denmark: WHO

WHO. (2013). *Health Literacy the Solid Fact*. Denmark: WHO

WHO. (2014). *Adolescence Development*. Retrieved 20 September 2014 from

http://www.who.int/maternal_child_adolescent/topics/adolescence/dev/en/

World Health Communicate Associates. (2011). *Health Literacy*. UK: WHCA

Zarcadoolas, C; et al. (2005). Understanding Health Literacy: Expanded Model. *Health Promotion*. 20(2): 195 – 203

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ
การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

แบบสอบถาม
ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

คำชี้แจง

1. การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศในวัยรุ่นเพื่อเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษาและเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ
2. คำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งในการวิจัยนี้ คำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ และจะถูกนำเสนอในภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ในการทำวิจัยเพียงเท่านั้น
3. สาระในแบบสอบถามนี้ ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 6 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลการเรียนรู้/ อบรมเรื่องเพศศาสตร์ศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ตอนที่ 5 แบบประเมินความรู้เรื่องเพศ

ตอนที่ 6 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติในเรื่องเพศ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 เพศ

☐ 1. ชาย

☐ 2. หญิง

1.2 อายุ ปี

1.3 ภูมิลำเนาปัจจุบัน

☐ 1. ภาคเหนือ

☐ 2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

☐ 3. ภาคกลาง

☐ 4. ภาคใต้

1.4 ปัจจุบันอาศัยอยู่กับ

☐ 1. พ่อแม่

☐ 2. ญาติ

☐ 3. เพื่อน

☐ 4. คนเดียว

☐ 5. อื่นๆ.....

1.5 ลักษณะที่พักอาศัย

☐ 1. บ้าน

☐ 2. คอนโดฯ/ แฟลต

☐ 3. หอพัก

☐ 4. บ้านเช่า

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน/ อบรมเรื่องเพศศาสตร์ศึกษา

2.1 นักเรียนเคยเรียนเพศศึกษา/ เพศศาสตร์ศึกษา/ ครอบครัวยุติศึกษา/ เอดส์หรือไม่

☐ 1. เคย

☐ 2. ไม่เคย (ข้ามไปตอนที่ 3)

2.2 นักเรียนเคยเรียนเพศศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. รายวิชาตามเวลาเรียนปกติ

☐ 2. โรงเรียนจัดการอบรมนอกเวลาเรียนปกติ

☐ 3. อบรมจากหน่วยงานสาธารณสุข/ องค์การอิสระ

☐ 4. อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 3 การเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศ

3.1 นักเรียนรับรู้ข้อมูลเรื่องเพศจากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้ในระดับใด

	รายการ	ระดับการรับ					ความเหมาะสมของข้อ คำถาม		
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
1	หนังสือเรียน								
2	นิตยสารวัยรุ่น								
3	นิตยสารทางการแพทย์								
4	บทความ/วารสารวิชาการ								
5	การ์ตูน								
6	รายการข่าว								
7	รายการสำหรับวัยรุ่น								
8	ละคร/ภาพยนตร์								
9	รายการวิทยุ								
10	อินเทอร์เน็ต								
11	เพื่อน								
12	พ่อแม่								
13	พี่น้อง								
14	ญาติ								
15	ครู								
16	อื่นๆ โปรดระบุ								

3.2 ประเภทของเนื้อหา/ข้อมูลในการรับข้อมูลเรื่องเพศศึกษา

	รายการ	ระดับการเปิดรับ					ความเหมาะสมของ ข้อคำถาม		
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย
1	การดูแลสุขภาพทางเพศ เช่น การรักษาความสะอาด และการลดความอ้วน								
2	การป้องกันโรคของระบบสืบพันธุ์ เช่น ประจำเดือนผิดปกติ คันที่อวัยวะเพศ								
3	การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น เอดส์ ซิฟิลิส สังกะสี เริ่ม								
4	การคุมกำเนิด เช่น การเลือกซื้อถุงยางอนามัย การใช้ยาคุมทั่วไป ยาคุมฉุกเฉิน และการนับระยะปลอดภัย								
5	การตั้งครรภ์ เช่น อันตรายจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การเป็นพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว								
6	ความคิดเห็นในการเลือกคู่ครอง เช่น หลักการเลือกคู่ ขั้นตอนการมีแฟน								
7	ดูดวงเนื้อคู่/ การหาคู่ทางอินเทอร์เน็ต								
8	การพัฒนาคุณค่าในตนเอง								
9	เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย								
10	การป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ								
11	กฎหมายเรื่องเพศ								

3.3 พฤติกรรมการเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศ

	รายการ	ระดับพฤติกรรม					ความเหมาะสมของข้อ คำถาม		
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1	เมื่อนักเรียนมีความผิดปกติเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์ นักเรียนจะรีบค้นหาข้อมูลจากหนังสือหรืออินเทอร์เน็ต								
2	เมื่อมีความผิดปกติเกี่ยวกับอวัยวะสืบพันธุ์ของตนเอง นักเรียนจะไม่กล้าถาม หรือไปพบแพทย์								
3	นักเรียนมักจะค้นหาข้อมูลเรื่องเพศจากบล็อกหรือห้อง สนทนาที่มีการพูดคุยเรื่องเพศ								
4	นักเรียนเชื่อถือและปฏิบัติตามข้อมูลที่ได้จากอินเทอร์เน็ต								
5	เมื่ออ่านข้อมูลเกี่ยวกับเพศศึกษาจากหนังสือเรียนแล้ว นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องเพศไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้								
6	นักเรียนมักจะกำหนดวัตถุประสงค์ ก่อนการสืบค้น ข้อมูล								
7	นักเรียนหาข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อนำมา เปรียบเทียบกัน								
8	นักเรียนจะประเมินความถูกต้องของข้อมูล ก่อนเชื่อ หรือปฏิบัติตาม								
9	นักเรียนรู้จักคำสำคัญ (Key word) และใช้เพื่อการ สืบค้นข้อมูลเรื่องเพศตามวัตถุประสงค์ที่ตนเอง ต้องการ								
10	นักเรียนมักจะประเมินและจำแนกแยกแยะข้อเท็จจริง ออกจากข้อคิดเห็นในเรื่องเพศที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ในสื่อได้เพียงพอ								

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					ความเหมาะสมของข้อคำถาม		
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
พ่อแม่และผู้ปกครอง								
1) นักเรียนรู้สึกสะดวกใจในการพูดคุยปรึกษาพูดคุยกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองเรื่องเพศ								
2) นักเรียนรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่กับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง								
3) นักเรียนรู้สึกว่าตนเองได้รับความรักและการเอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง								
4) พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียนช่วยชี้แนะและให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆในเรื่องเพศ								
5) พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียนเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องเพศต่างๆกับนักเรียน								
6) พ่อแม่และผู้ปกครองเป็นผู้ปลูกฝังให้นักเรียนเรื่องความเสมอภาคทางเพศ และความรับผิดชอบในเรื่องเพศ								
โรงเรียน								
7) นักเรียนได้รับความรู้เรื่องเพศจากการเรียนที่โรงเรียน								
8) นักเรียนมีชั่วโมงเรียนเพศศึกษา ครอบคลุมวิชา และเอ็ดส์ศึกษาอย่างพอเพียง								
9) นักเรียนได้รับความรู้เรื่องเพศจากการอบรมเรื่องเพศ นอกเวลาเรียนปกติ								
10) ความรู้เรื่องเพศที่นักเรียนได้รับจากครู ตรงตามความสนใจของนักเรียน								
11) ความรู้เรื่องเพศที่นักเรียนได้รับจากครูมีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน								

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					ความเหมาะสมของข้อคำถาม		
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
12) ความรู้เรื่องเพศที่ได้จากครูเป็นความรู้ที่มีหลักฐานทางวิชาการ								
สื่อและโฆษณา								
13) นักเรียนคิดว่าสื่อและโฆษณาในปัจจุบันไม่มีความรับผิดชอบในเรื่องเพศต่อสังคม								
14) นักเรียนคิดว่า สื่อและโฆษณาใช้ดารารายและหญิงที่มีชื่อเสียงเพื่อให้ผู้บริโภค ซื้อตามความนิยมของดารา								
15) นักเรียนคิดว่า โฆษณาและสื่อสามารถจูงใจให้นักเรียนมีพฤติกรรมทางเพศตามได้ เช่น การแต่งกาย การมีแฟน								
16) นักเรียนคิดว่า โฆษณาและสื่อสามารถจูงใจให้นักเรียนมีเพศสัมพันธ์ได้ และคิดว่าเป็นเรื่องปกติที่ใครๆก็ทำได้								
17) นักเรียนรู้และเข้าใจถึงอันตรายจากการใช้สื่อ เช่น การถูกล่อลวงผ่านอินเทอร์เน็ต								
18) นักเรียนคิดว่า การลงรูป ใช้ชื่อ หรือให้ที่อยู่จริงในการพูดคุยออนไลน์กับผู้รู้จักทางอินเทอร์เน็ต เป็นการแสดงความจริงใจ								
19) นักเรียนคิดว่า การกดแชร์ หรือเผยแพร่คลิปวิดีโอโป๊ เป็นความสนุกสนานส่วนบุคคล								

ตอนที่ 5 แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศ

หัวข้อ	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ แน่ใจ	ความเหมาะสมของข้อ คำถาม		
				เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย
ชีววิทยา						
1. สมองส่วนหน้าจะหลั่งฮอร์โมน FSH และ LH เพื่อไปกระตุ้น ฮอร์โมนเพศให้ทำงาน และทำให้มีการเจริญเติบโตและการ เปลี่ยนแปลงในช่วงวัยรุ่น	×					
2. อวัยวะสืบพันธุ์ของเพศชาย ประกอบด้วย ไข่ องคชาติและต่อม ลูกหมาก เป็นต้น		×				
3. อาหารของตัวอสุจิ คือ น้ำตาลฟรุคโตส	×					
4. น้ำอสุจิมีค่าเป็นเบส	×					
5. อวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิง ประกอบด้วย ช่องคลอด มดลูก ท่อนำ ไข่ เป็นต้น	×					
6. เลือดประจำเดือนคือไข่ที่ไม่ได้รับฝังแล้วตกออกมาภายนอก ร่างกาย		×				
7. หญิงจะมีการตกไข่ตลอดช่วงชีวิต ประมาณ 300 – 400 ใบ	×					
สุขภาพทางเพศ						
1. การล้างอวัยวะเพศของเพศหญิง ควรล้างจากด้านหลัง (ช่อง คลอด) ไปยังด้านหน้า (ช่องคลอดและรูเปิดปัสสาวะ)		×				
2. การอยากอาหาร บวมตึงบริเวณเต้านม หงุดหงิด โกรธง่าย เป็น อาการของกลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือน	×					
3. ประจำเดือนที่ออกมาควรมีสีแดงสด และไม่ควรเป็นก้อนเลือด ไม่อย่างนั้นถือได้ว่าเป็นเลือดเสีย		×				
4. เต้านมสองข้างควรมีขนาดใกล้เคียงกัน หากพบว่ามีข้างหนึ่ง ข้างใด หย่อนคล้อยมากกว่ามาก ควรไปพบแพทย์	×					
5. การใช้สคริปขัดผิวหน้าทุกวันจะช่วยป้องกันการเกิดสิวได้เป็น อย่างดี		×				

หัวข้อ	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ แน่ใจ	ความเหมาะสมของข้อ คำถาม		
				เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย
6. ผู้ชายควรรู้ดื่มน้ำดื่มปลายขององคชาตและล้างบริเวณหัวขององคชาตเป็นที่สะสมของเชื้อโรค	×					
7. ผู้ชายควรตรวจคลำลูกอัณฑะ หากพบว่ามีผิวเรียบ จับแล้วไม่รู้สึกเจ็บ ควรรีบไปพบแพทย์		×				
8. ขนาดขององคชาตเป็นสิ่งบ่งบอกถึงความสามารถในเรื่องเพศ		×				
9. โรคเอดส์ยังคงไม่มียารักษาให้หายขาด	×					
10. ยุงเป็นพาหะนำเชื้อเอชไอวีได้		×				
11. ผู้ป่วยที่ผื่นหรือขนร่วง หรือมีลักษณะเหมือนแมลงสาปแทะ รวมถึงมีอาการปวดข้อ เป็นอาการของคนเป็นโรคเริม		×				
12. ผู้ชายที่ไม่รักษาความสะอาด และสวมใส่กางเกงชั้นในที่ชื้นแฉะ มีโอกาสเป็นโรคสังคัง		×				
13. วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์จะทำให้วัยรุ่นผู้นั้นสูงเพิ่มขึ้นอีก 3-4 ซม.		×				
14. อังเชิงกรานแคบเป็นอันตรายในขณะคลอดอย่างหนึ่งของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	×					
15. การทำแท้งอาจจะทำให้วัยรุ่นเกิดการตั้งครรภ์นอกมดลูกหากมีการตั้งครรภ์ครั้งต่อไป	×					
ความรักและสัมพันธภาพ						
1. ความรักที่แท้จริง คือการดูแลและความห่วงใยซึ่งกันและกัน	×					
2. เพศสัมพันธ์ที่แลกด้วยความรักเป็นเพียงความเชื่อแบบผิดๆ ของคนเห็นแก่ตัว	×					
3. ความรัก ประกอบด้วย ความใกล้ชิด ความหลงใหลและความผูกพัน	×					
4. ผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิและความเสมอภาคกัน ดังนั้นผู้ชายและผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์กับใครก็ได้เหมือนกัน		×				
5. ฮอริโมนเพศมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศ แต่เราสามารถควบคุมพฤติกรรมทางเพศได้โดยการควบคุมจิตใจตนเอง	×					

หัวข้อ	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ แน่ใจ	ความเหมาะสมของข้อ คำถาม		
				เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย
6. ความหึงหวงเกิดขึ้นจากการขาดความสามารถในการควบคุมหรือครอบครองคนรักมากกว่าการสูญเสียความรัก	×					
7. การปรับปรุงตนเองและการให้อภัยผู้อื่นเป็นการรักษาสัมพันธภาพเชิงบวก	×					
8. เรามีสิทธิในร่างกายของตนเองในการให้หรือปฏิเสธผู้อื่น ในการให้ผู้อื่นสัมผัสหรือถูกต้องเนื้อตัว	×					
9. เรามีสิทธิในการเลือกคู่ครองและตัดสินใจแต่งงานได้ด้วยตนเอง ไม่ใช่จากการถูกบังคับหรือข่มขืน	×					
การล่วงละเมิดทางเพศ						
1. การแอบดูเพื่อนอาบน้ำเป็นการล่วงละเมิดทางเพศ	×					
2. ผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิ์ถูกข่มขืนกระทำชำเราเหมือนกัน	×					
3. เหลือที่ถูกข่มขืนกระทำชำเรามักถูกกระทำภายในบ้านของตนเอง	×					
4. หากถูกข่มขืนกระทำชำเรา ควรรีบอาบน้ำ และล้างตัว		×				
5. ผู้ที่กระทำการล่วงละเมิดทางเพศมักเป็นบุคคลแปลกหน้า		×				
6. วัยรุ่นชายอายุ 16 ปี กระทำชำเราหญิงอายุ 40 ปี ถือว่าไม่มี ความผิดเพราะผู้กระทำเป็นผู้เยาว์		×				
7. ผู้หญิงที่เดินเปลือยกายให้ผู้อื่นดู ถือว่าผู้หญิงคนนั้นเป็นผู้กระทำการล่วงละเมิดทางเพศ	×					
8. ชายที่ข่มขืนกระทำชำเราหญิงผู้เป็นภรรยาอย่าถือว่ามีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา		×				
9. ผู้ที่ถูกข่มขืนกระทำชำเราต้องรีบไปขอความช่วยเหลือที่สถานเสาวภา		×				
10. การวิ่งหนีไปในที่ชุมชนเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการช่วยเหลือตนเอง	×					

คำชี้แจง โปรดเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

อ่านบทความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1-3

กลูตาไธโอน ทำให้ขาวจริงหรือ?

ที่มา <http://www.pharmacy.mahidol.ac.th/thai/knowledgeinfo.php?id=6>

กลูตาไธโอน (glutathione) เป็นสารต้านอนุมูลอิสระที่เซลล์ในร่างกายมนุษย์สามารถสังเคราะห์ได้เอง ทำหน้าที่ในการปกป้องเนื้อเยื่อไม่ให้ถูกทำลายโดยสารอนุมูลอิสระที่สะสมอยู่ตามส่วนต่างๆของร่างกาย กระตุ้นภูมิคุ้มกันของร่างกาย และที่สำคัญยังช่วยยับยั้งการทำลายและขจัดสารพิษออกจากร่างกายด้วย

ในทางการแพทย์พบว่าการนำกลูตาไธโอนมาทดลองใช้ในการรักษาโรคต่างๆ ซึ่งยังไม่ได้รับการอนุมัติข้อบ่งใช้จากองค์การอาหารและยา เช่น ภาวะเป็นหมันในเพศชาย ปลายเส้นประสาทอักเสบ มะเร็งกระเพาะอาหาร หรือมะเร็งต่อมลูกหมาก วิธีการรักษามักทำโดยการฉีดเข้าทางหลอดเลือดดำหรือเข้าที่กล้ามเนื้อ ผลข้างเคียงอย่างหนึ่งที่น่าแปลกใจ คือ ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยการฉีดกลูตาไธโอนนั้นมีสีผิวที่ขาวขึ้น เนื่องจากกลูตาไธโอนสามารถยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนส (tyrosinase) ได้ และส่งผลให้เม็ดสีของผิวหนังเปลี่ยนจากเม็ดสีน้ำตาลดำเป็นเม็ดสีชมพูขาว ด้วยเหตุนี้เองจึงมีผู้พยายามนำผลข้างเคียงของยามาใช้ในการทำให้ผิวขาวขึ้น ในปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาที่น่าเชื่อถือยืนยันหรือรับรองประสิทธิภาพและประโยชน์ของกลูตาไธโอนในการทำให้ผิวขาวได้อย่างแท้จริง จึงไม่น่าแปลกใจที่กลูตาไธโอนไม่ผ่านการรับรองข้อบ่งใช้โดยองค์การอาหารและยาประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับทำให้ผิวขาว

ผลิตภัณฑ์กลูตาไธโอนที่พบในท้องตลาดอยู่ในรูปยาเม็ดหรือผงละลายน้ำสำหรับรับประทาน ซึ่งกลูตาไธโอนถูกทำลายได้ในทางเดินอาหารของมนุษย์ ดังนั้นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการรับประทานกลูตาไธโอนในรูปแบบของยารับประทานนั้นแทบจะไม่มีเลย ที่ผ่านมามีผู้พยายามนำกลูตาไธโอนในรูปแบบยาฉีดมาใช้แทนการรับประทานกันมากขึ้น โดยเชื่อว่ากลูตาไธโอนชนิดฉีดนั้นมีประสิทธิภาพในการทำให้ผิวขาวได้ดีกว่าและเห็นผลเร็วกว่ากลูตาไธโอนชนิดรับประทาน ถึงแม้ว่ากลูตาไธโอนเป็นสารที่ร่างกายสร้างได้เองตามธรรมชาติ แต่ประสิทธิภาพและความปลอดภัยของ กลูตาไธโอนชนิดฉีดหรือชนิดรับประทานเพื่อให้ผิวขาวใส่นั้นยังไม่มีการศึกษาที่ชัดเจน ความปลอดภัยในการใช้ยาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง และพึงระลึกไว้เสมอว่า “ไม่มียาชนิดใดในโลกที่ปลอดภัยร้อยเปอร์เซ็นต์” ดังนั้นก่อนการใช้ยาใดๆ ก็ตามควรศึกษาข้อมูลให้ละเอียดเสียก่อนเพื่อความปลอดภัยของตนเอง

1. ข้อสรุปที่ได้จากบทความนี้คืออะไร

- ก. กลูตาไธโอนเป็นโปรตีนชนิดหนึ่ง ที่ทำให้ขาวขึ้นได้
- ข. กลูตาไธโอนช่วยทำให้ขาวขึ้นได้ โดยการฉีดเข้าเส้นเลือดดำมีประสิทธิภาพมากกว่าการรับประทาน
- ค. กลูตาไธโอนอาจจะทำให้ผิวขาวขึ้นแต่ยังไม่มี การรับรองว่าจะไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย
- ง. กลูตาไธโอนไม่ทำให้ขาวขึ้นและยังอันตรายต่อร่างกาย

2. จากข้อมูลข้างต้นนักเรียนคิดว่านักเรียนจะเลือกใช้กัลดูตาไฮโอนหรือไม่ เพราะเหตุใด

ก. ไม่ใช่ เพราะกัลดูตาไฮโอนไม่มีผลทำให้ผิวขาวขึ้น

ข. ไม่ใช่ เพราะกัลดูตาไฮโอนอาจจะมีผลข้างเคียงต่อร่างกายในระยะยาวใช้

ค. ใช่ เพราะกัลดูตาไฮโอนทำให้ผิวขาวขึ้นได้จริงๆ

ง. ไม่แน่ใจ เพราะข้อมูลไม่เพียงพอ

3. นักเรียนคิดว่าข้อมูลนี้มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด เพราะอะไร

ก. ไม่น่าเชื่อถือ เพราะข้อความไม่แสดงความเป็นกลาง

ข. น่าเชื่อถือน้อย เพราะเป็นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และไม่ระบุชื่อผู้เขียน

ค. น่าเชื่อถือมาก เพราะเป็นแหล่งข้อมูลจากคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ง. น่าเชื่อถือมากที่สุด เพราะเป็นแหล่งข้อมูลที่มีการอธิบายข้อมูลได้อย่างชัดเจน ครบถ้วน

และเป็นแหล่งข้อมูลจากคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ให้นักเรียนพิจารณาโฆษณาต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 4 – 6

4. โฆษณาชิ้นนี้มีกลุ่มเป้าหมายในข้อใด

ก. วัยเด็ก

ข. วัยรุ่น

ค. วัยผู้ใหญ่

ง. ผู้สูงอายุ

5. ภาพโฆษณาต้องการนำเสนออะไร

ก. ดื่มแล้วสุขภาพดี

ค. ดื่มแล้วทำให้หุ่นดี

ข. ดื่มแล้วหน้าตาดี

ง. ดื่มแล้วทำให้หน้าเด็ก

6. อินซูลิน โอลิโกพรุทอส มีประโยชน์อย่างไร

ก. เป็นสารให้ความหวานแต่ไม่ให้พลังงาน

ค. ช่วยทำให้ผิวขาว

ข. ช่วยให้ขับถ่ายดี

ง. ช่วยทำให้คล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง

ให้นักเรียนพิจารณาภาพโฆษณาแล้วตอบคำถามข้อ 7

7. นักเรียนคิดว่า โฆษณานี้ต้องการสื่อถึงอะไร

- ก. ผู้หญิงแสดงให้เห็นว่าอยากให้ผู้ชายใช้โรลออนนี้
- ข. ผู้หญิงเป็นตัวแทนของความอ่อนหวานดังนั้นเมื่อใช้โรลออนนี้จะทำให้นุ่มนวลขึ้น
- ค. โรลออนนี้เหมาะสำหรับสาวประเภทสอง
- ☒ ง. ผู้หญิงแสดงท่าทีว่าถ้าผู้ชายใช้โรลออนนี้จะดึงดูดผู้หญิงได้

8. หากคนรัก/ คนที่นักเรียนชื่นชอบชักชวนให้ไปในห้องพักผ่อนส่วนตัวตามลำพัง นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ตามไป เพราะคิดว่าเป็นโอกาสที่จะได้อยู่กันตามลำพัง สองต่อสอง
- ข. ตามไป เพราะคิดว่าเป็นเห็นจะเป็นอะไร แค่เพียงเข้าไปในห้องพักไม่ได้มีอะไรกันสักหน่อย
- ☒ ค. ไม่ตามไป เพราะคิดว่าอาจจะมีโอกาสให้เกิดความสัมพันธ์ที่เกินควรได้
- ง. ไม่ตามไป เพราะไม่ชอบไปห้องส่วนตัวใคร

9. เมื่อนักเรียนถูกชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ดื่ม เพราะนิดเดียวคงไม่เป็นไร
- ข. ไม่ดื่ม และบอกเพื่อนว่า “วันนี้วันพระ เราไม่ดื่มหรอก”
- ค. ไม่ดื่ม และบอกเพื่อนว่า “ไว้วันหลังแล้วกัน”
- ☒ ง. ไม่ดื่ม และบอกเพื่อนว่า “เราไม่ดื่มเหล้า”

ตอนที่ 6 เจตคติต่อเรื่องเพศของวัยรุ่น

	ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น					ความเหมาะสมของข้อคำถาม		
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1	นักเรียนเห็นว่า การเรียนรู้เรื่องเพศเป็นการเรียนรู้วิธีการมีเพศสัมพันธ์อย่างเหมาะสม								
2	นักเรียนเห็นว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องที่ต้องปกปิดและเป็นเรื่องส่วนตัว								
3	นักเรียนเห็นว่า การสอนเรื่องเพศเป็นการชี้นำให้กระทำความผิด								
4	นักเรียนเห็นว่า การเรียนรู้เรื่องเพศจะทำให้นักเรียนปลอดภัยจากปัญหาสุขภาพทางเพศ								
5	นักเรียนเห็นว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องรู้								
7	นักเรียนเห็นว่า การคบเพื่อนต่างเพศเป็นเรื่องปกติถ้าอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม								
8	นักเรียนเห็นว่า ผู้ชายไม่ควรเอาเปรียบทางเพศกับผู้หญิง								
9	นักเรียนเห็นว่า ไม่ควรนำเรื่องเพศมาพูดคุยเป็นเรื่องตลกขบขัน								
10	นักเรียนเห็นว่า ผู้ชายและผู้หญิงควรเคารพสิทธิทางเพศซึ่งกันและกัน								
11	นักเรียนเห็นว่า การสอนเรื่องถุงยางอนามัยและการวางแผนครอบครัวเป็นเรื่องของผู้ใหญ่								
12	นักเรียนเห็นว่า การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องปกติและยอมรับได้ ถ้าไม่ท้องหรือติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์								
13	นักเรียนเห็นว่า วัยรุ่นที่แต่งงานในวัยเรียนเป็นผู้หญิงที่เสียโอกาส								

	ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น					ความเหมาะสมของข้อคำถาม		
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
14	นักเรียนเห็นว่า การแต่งตัวที่เน้นรูปร่าง/ เป๊ะจะเป็นที่ดึงดูดความสนใจเพศตรงข้าม								
15	วัยรุ่นที่แสดงพฤติกรรมเด่นโครโยตีเป็นเรื่องส่วนตัวและไม่เห็นแปลกที่จะเด่นแบบนั้น								
16	วัยรุ่นที่แสดงการกอด จูบ ลูบคลำ ในที่สาธารณะ เป็นการแสดงออกของความรักที่มีต่อกัน								
17	การมีเพศสัมพันธ์กับคนหลายคน (สะสมแต้ม) เป็นการแสดงออกของการมีเสน่ห์								
18	วัยรุ่นที่ไม่มีแฟนถือว่าไร้ค่า และไม่มีเสน่ห์								
19	ผู้หญิงพกถุงยางอนามัยเป็นเรื่องดีเพื่อป้องกันตนเองยามฉุกเฉิน								
20	การมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืน (one night stand) เป็นเรื่องปกติ								
21	การแต่งตัวหล่อแหลมไม่ได้เกี่ยวข้องกับการลวงละเมิดทางเพศ เพราะผู้กระทำต่างหากที่ควรเป็นผู้ควบคุมตนเองให้ได้								
22	คนสวยหรือหล่อต้องมีหน้าใสและขาว								

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

แบบสอบถาม
ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

คำชี้แจง

1. การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศในวัยรุ่นเพื่อเรียนรู้เพศศาสตร์ศึกษาและเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศ
2. คำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งในการวิจัยนี้ คำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ และจะถูกนำเสนอในภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ในการทำวิจัยเพียงเท่านั้น
3. สาระในแบบสอบถามนี้ ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 6 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลการเรียน/ อบรมเรื่องเพศศาสตร์ศึกษา
 - ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศ
 - ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศ
 - ตอนที่ 5 แบบประเมินความรู้เรื่องเพศ
 - ตอนที่ 6 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติในเรื่องเพศ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง ☐ 3. อื่นๆ
2. อายุ ☐ 1. 15 ปีหรือต่ำกว่า ☐ 2. 16 ปี ☐ 3. 17 ปี ☐ 4. 18 ปีหรือมากกว่า
3. ภูมิลำเนาปัจจุบัน ☐ 1. กรุงเทพมหานคร ☐ 2. ภาคเหนือ ☐ 3. ภาคใต้
- ☐ 2.1 อำเภอเมือง ☐ 3.1 อำเภอเมือง
- ☐ 2.2 อำเภอ..... ☐ 3.2 อำเภอ.....
- ☐ 4. ภาคกลาง ☐ 5. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ☐ 6. ภาคตะวันออก
- ☐ 4.1 อำเภอเมือง ☐ 5.1 อำเภอเมือง ☐ 6.1 อำเภอเมือง
- ☐ 4.2 อำเภอ..... ☐ 5.2 อำเภอ..... ☐ 6.2 อำเภอ.....
4. ปัจจุบันอาศัยอยู่กับ ☐ 1. พ่อแม่ ☐ 2. พ่อ ☐ 3. แม่
- ☐ 4. ญาติ (ปู่ ย่า ตา ยาย ป้า น้า ฯลฯ) ☐ 5. คนเดียว ☐ 6. อื่นๆ ระบุ...
5. ลักษณะที่พักอาศัย ☐ 1. บ้าน ☐ 2. คอนโด/ แฟลต/ ห้องชุด ☐ 4. หอพัก
- ☐ 5. บ้านเช่า ☐ 6. อื่นๆ ระบุ.....
6. รายได้ตนเองต่อเดือน ☐ 1. ต่ำกว่า 2,000 บาท ☐ 2. 2,001 – 4,000 บาท ☐ 3. 4,001 – 6,000 บาท
- ☐ 4. 6,001 – 8,000 บาท ☐ 5. 8,001 – 10,000 บาท ☐ 6. 10,000 บาทขึ้นไป

ข้อมูลด้านการเรียน

1. เกรดเฉลี่ยปีที่แล้ว ☐ 1. ต่ำกว่า 2.00 ☐ 2. 2.01 – 2.50 ☐ 3. 2.51 – 3.00
- ☐ 4. 3.01 – 3.50 ☐ 5. 3.51 – 4.00 ☐ 6. อื่นๆ
2. นักเรียนเคยเรียนเพศศึกษา/ ครอบคลุมการศึกษา/ เอดส์ ☐ 1. ไม่เคย
- ☐ 2. เคย ☐ 2.1 การเรียนรายวิชาตามเวลาเรียนปกติ
- ☐ 2.2 โรงเรียนจัดอบรมนอกเวลาเรียน
- ☐ 2.3 การอบรมจากหน่วยงานภายนอก
- เช่น แพทย์ โรงพยาบาล
- ☐ 2.4 อื่นๆ.....

ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องเพศและทักษะ

2.1 แบบทดสอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ		
		ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
1	สมองส่วนหน้าหลังฮอร์โมน FSH และ LH เพื่อกระตุ้นฮอร์โมนเพศให้ทำงาน ซึ่งจะทำให้มีการเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยรุ่น			
2	ถุงอัณฑะทำหน้าที่สร้างตัวสุจิ			
3	ฮอร์โมนเอสโตรเจนที่สร้างขึ้นในลูกอัณฑะจะกระตุ้นให้ วัยรุ่นชายมีหนวด เคราขึ้นและเสียงแตกห้าว			
4	ฝันเปียกเป็นการหลั่งน้ำอสุจิตามอสุจิ ตามธรรมชาติของผู้ชาย			
5	เลือดประจำเดือนคือไข่ที่ไม่ได้รับการฝังแล้วตกออกมาภายนอก			
6	ผู้หญิงจะเริ่มมีประจำเดือนอายุ 7 – 8 ปี			
7	ฮอร์โมน FSH เป็นตัวกระตุ้นทำให้ไข่ตก ในเพศหญิง			
8	ผู้หญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นก่อนผู้ชาย			
9	การล้างอวัยวะเพศหญิง ควรล้างจากด้านหลังไปด้านหน้า (จากช่องคลอดไปยังช่องปัสสาวะ)			
10	การล้างอวัยวะเพศชายที่ไม่ได้ขลิบหนังหุ้มปลาย ควรขูดหนังหุ้มปลายขึ้นเพื่อล้างและเช็ดให้แห้ง			
11	การอยากอาหาร บวมตึงบริเวณเต้านม หงุดหงิด และโกรธง่าย เป็นอาการของกลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือน			
12	ประจำเดือนที่ออกมาควรมีสีแดงสด และไม่ควรมีก้อนเลือดปน ไม่เช่นนั้นจะถือว่าเป็นเลือดเสีย			
13	เต้านมสองข้างควรมีขนาดใกล้เคียงกัน หากมีรูปร่างผิดปกติ/ มีก้อน ควรไปพบแพทย์ เพราะอาจแสดงถึงการเป็นมะเร็งเต้านม			
14	การใช้สคริปขัดผิวหน้าทุกวันช่วยป้องกันการเกิดสิวได้อย่างดี			
15	การใช้น้ำยาล้างจุดซ่อนเร้นทุกวันจะทำให้รู้สึกสะอาดและป้องกันโรคต่างๆได้			
16	โรคเอดส์ในปัจจุบันมียารักษาให้หายขาดได้			
17	ยุ่งเป็นพาหะนำเชื้อไวรัสเอชไอวี ติดต่อกับคนสูคนได้			
18	ผู้ชายที่สวมใส่กางเกงในที่เปียกชื้นอาจทำให้เป็นโรคซีกกลากที่ขาหนีบ (สังคัง) ได้			
19	อาการของคนเป็นเริม จะมีแผลริมแข็งเกิดขึ้นที่อวัยวะเพศ เมื่อสัมผัสแล้วจะเจ็บปวดมาก			
20	วัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์จะมีโอกาสสูงขึ้นอีก 3-4 ซม.			
21	ถุงเซ็กการันแคบเป็นอันตรายหนึ่งในขณะคลอดของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม			
22	การทำแท้งอาจทำให้เกิดการตั้งครรภ์นอกมดลูกได้เมื่อมีครรภ์ครั้งต่อไป			

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ		
		ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
23	ยาสตรีเบลโล ทำให้เกิดการแท้งได้			
24	การทำแท้งในอายุครรภ์ 3 เดือน จะเห็นเป็นเพียงก้อนเลือด			
25	ความรักที่แท้จริง คือ การดูแลและความห่วงใยซึ่งกันและกัน			
26	ความรักสามารถแลกโดยการยอมทุกอย่าง รวมถึงยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วย			
27	เพศสัมพันธ์ที่แลกด้วยความรักเป็นเพียงความเชื่อแบบผิดๆของคนเห็นแก่ตัว			
28	ความรักประกอบด้วย ความใกล้ชิด ความผูกพันและความหลงใหล			
29				
30				
:				
:				
:				
44				

2.2 แบบทดสอบการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาในเรื่องเพศ

คำชี้แจง โปรดเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว อ่านบทความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1-3

กลูตาไธโอน ทำให้ขาวจริงหรือ?

ที่มา <http://www.pharmacy.mahidol.ac.th/thai/knowledgeinfo.php?id=6>

กลูตาไธโอน (glutathione) เป็นสารต้านอนุมูลอิสระที่เซลล์ในร่างกายมนุษย์สามารถสังเคราะห์ได้เอง ทำหน้าที่ในการปกป้องเนื้อเยื่อไม่ให้ถูกทำลายโดยสารอนุมูลอิสระที่สะสมอยู่ตามส่วนต่างๆของร่างกาย กระตุ้นภูมิคุ้มกันของร่างกายและที่สำคัญยังช่วยตับในการทำลายและขจัดสารพิษออกจากร่างกายด้วย

ในทางการแพทย์พบว่าการนำกลูตาไธโอนมาทดลองใช้ในการรักษาโรคต่างๆ ซึ่งยังไม่ได้ได้รับการอนุมัติ ขอบ่งใช้จากองค์การอาหารและยา เช่น ภาวะเป็นหมันในเพศชาย ปลายเส้นประสาทอักเสบ มะเร็งกระเพาะอาหารหรือมะเร็งต่อมลูกหมากวิธีการรักษามักทำโดยการฉีดเข้าทางหลอดเลือดดำหรือเข้าที่กล้ามเนื้อ ผลข้างเคียงอย่างหนึ่งที่น่าแปลกใจคือผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยการฉีดกลูตาไธโอนนั้นมีสีผิวที่ขาวขึ้น เนื่องมาจากกลูตาไธโอนสามารถยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนส (tyrosinase) ได้ และส่งผลให้เม็ดสีของผิวหนังเปลี่ยนจากเม็ดสีน้ำตาลดำเป็นเม็ดสีชมพูขาวด้วยเหตุนี้เองจึงมีผู้พยายามนำผลข้างเคียงของยามาใช้ในการทำให้ผิวขาวขึ้น ในปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาที่น่าเชื่อถือยืนยันหรือรับรองประสิทธิภาพและประโยชน์ของกลูตาไธโอนในการทำให้ผิวขาวได้อย่างแท้จริง จึงไม่น่าแปลกใจที่กลูตาไธโอนไม่ผ่านการรับรองขอบ่งใช้โดยองค์การอาหารและยาประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับทำให้ผิวขาว

ผลิตภัณฑ์กลูตาไธโอนที่พบในท้องตลาดอยู่ในรูปยาเม็ดหรือผงละลายน้ำสำหรับรับประทาน ซึ่งกลูตาไธโอนถูกทำลายได้ในทางเดินอาหารของมนุษย์ ดังนั้นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการรับประทานกลูตาไธโอนในรูปแบบของยารับประทานนั้นแทบจะไม่มีเลย ที่ผ่านมามีผู้พยายามนำกลูตาไธโอนในรูปแบบยาฉีดมาใช้แทนการรับประทานกันมากขึ้น โดยเชื่อว่ากลูตาไธโอนชนิดฉีดนั้นมีประสิทธิภาพในการทำให้ผิวขาวได้ดีกว่าและเห็นผลเร็วกว่ากลูตาไธโอนชนิดรับประทาน ถึงแม้ว่ากลูตาไธโอนเป็นสารที่ร่างกายสร้างได้เองตามธรรมชาติ แต่ประสิทธิภาพและความปลอดภัยของกลูตาไธโอนชนิดฉีดหรือชนิดรับประทานเพื่อให้ผิวขาวใส่นั้นยังไม่มีการศึกษาที่ชัดเจน ความปลอดภัยในการใช้ยาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง และพึงระลึกไว้เสมอว่า “ ไม่มียาชนิดใดในโลกที่ปลอดภัยร้อยเปอร์เซ็นต์ ” ดังนั้นก่อนการใช้ยาใดๆ ก็ตามควรศึกษาข้อมูลให้ละเอียดเสียก่อนเพื่อความปลอดภัยของตนเอง

1. ข้อสรุปที่ได้จากบทความนี้คืออะไร

- ก. กลูตาไธโอนเป็นโปรตีนชนิดหนึ่ง ที่ทำให้ขาวขึ้นได้
- ข. กลูตาไธโอนไม่ทำให้ขาวขึ้นและยังอันตรายต่อร่างกาย
- ค. กลูตาไธโอนอาจจะทำให้ผิวขาวขึ้นแต่ยังไม่มีกรรับรองว่าจะไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย
- ง. กลูตาไธโอนช่วยทำให้ขาวขึ้นได้ โดยการฉีดเข้าเส้นเลือดดำมีประสิทธิภาพมากกว่าการรับประทาน

2. จากข้อมูลข้างต้นนักเรียนคิดว่านักเรียนจะเลือกใช้กลูตาไธโอนหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ก. ไม่แน่ใจ เพราะข้อมูลไม่เพียงพอ
- ข. ใช้เพราะกลูตาไธโอนทำให้ผิวขาวขึ้นได้จริงๆ
- ค. ไม่ใช้ เพราะกลูตาไธโอนไม่มีผลทำให้ผิวขาวขึ้น
- ง. ไม่ใช้ เพราะกลูตาไธโอนอาจจะมีผลข้างเคียงต่อร่างกายในระยะยาวใช้

3. นักเรียนคิดว่าข้อมูลนี้มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด เพราะอะไร

- ก. ไม่น่าเชื่อถือ เพราะที่บทความไม่แสดงความเป็นกลาง
- ข. น่าเชื่อถือน้อย เพราะเป็นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และไม่ระบุชื่อผู้เขียน
- ค. น่าเชื่อถือมาก เพราะเป็นแหล่งข้อมูลจากคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ง. น่าเชื่อถือมากที่สุด เพราะเป็นแหล่งข้อมูลที่มีการอธิบายข้อมูลได้อย่างชัดเจน ครบถ้วน และเป็นแหล่งข้อมูลจากคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาภาพโฆษณาต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 4 – 6

4. โฆษณานี้มีกลุ่มเป้าหมายในข้อใด

- ก. วัยเด็ก
- ข. วัยรุ่น
- ค. วัยผู้ใหญ่
- ง. ผู้สูงอายุ

5. ภาพโฆษณานี้ต้องการนำเสนออะไร

- ก. ดื่มแล้วสุขภาพดี
- ค. ดื่มแล้วทำให้หุ่นดี

- ข. ดื่มแล้วหน้าตาดี
- ง. ดื่มแล้วทำให้หน้าเด็ก

6. อินูลิน โอเลิโกฟรุคโตส มีประโยชน์อย่างไร

- ก. เป็นสารให้ความหวานแต่ไม่ให้พลังงาน
- ค. ช่วยทำให้ผิวขาว

- ข. ช่วยให้ขับถ่ายดี
- ง. ช่วยทำให้คล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาภาพโฆษณานี้แล้วตอบคำถามข้อ 7

7. นักเรียนคิดว่า โฆษณานี้ต้องการสื่อความหมายถึงอะไร

- ก. โรลออนนี้เหมาะสำหรับสาวประเภทสอง
- ข. ผู้หญิงแสดงให้เห็นว่าอยากให้ผู้ชายใช้โรลออนนี้
- ค. ผู้หญิงแสดงท่าทีว่าถ้าผู้ชายใช้โรลออนนี้จะดึงดูดผู้หญิงได้
- ง. ผู้หญิงเป็นตัวแทนของความอ่อนหวานดังนั้นเมื่อใช้โรลออนนี้จะทำให้นุ่มนวลขึ้น

8. หากคนรัก/ คนที่นักเรียนชื่นชอบชักชวนให้ไปในห้องพักผ่อนส่วนตัวตามลำพัง นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ตามไป เพราะคิดว่าไม่เห็นจะเป็นอะไร แค่เพียงเข้าไปในห้องพักไม่ได้มีอะไรกันสักหน่อย
- ข. ตามไป เพราะคิดว่านั้นเป็นโอกาสดีที่จะได้อยู่กันตามลำพัง สองต่อสอง
- ค. ไม่ตามไป เพราะคิดว่าอาจจะมีโอกาสให้เกิดความสัมพันธ์ที่เกินควรได้
- ง. ไม่ตามไป เพราะไม่ชอบไปห้องส่วนตัวคนอื่น

9. เมื่อนักเรียนถูกชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักเรียนจะอย่างไร
- ดื่ม เพราะนัดเดียวคงไม่เป็นไร
 - ไม่ดื่ม และบอกเพื่อนว่า “เราไม่ดื่มเหล้า”
 - ไม่ดื่ม และบอกเพื่อนว่า “ไว้วันหลังแล้วกัน”
 - ไม่ดื่ม และบอกเพื่อนว่า “วันนี้วันพระ เราไม่ดื่มหรอก”
10. หากคู่รักของนักเรียนให้นักเรียนมีเพศสัมพันธ์ด้วยโดยให้เหตุผลว่านั่นเป็นการแสดงความรัก นักเรียนจะอย่างไร
- ไม่ยอมมีด้วย และปฏิเสธอย่างรุนแรง
 - ยอมมีด้วย เพราะแสดงให้เห็นว่ามีความรักให้
 - ยอมมีด้วย และต่อรองขอใช้ถุงยางอนามัยเพื่อความปลอดภัย
 - ไม่ยอมมีด้วย และหว่านล้อมให้คู่รักของตนเห็นว่าเรื่องนี้ต้องรอเวลาที่เหมาะสมเสียก่อน

ส่วนที่ 3 เจตคติที่มีต่อเรื่องเพศ: นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อความนี้มากน้อยเพียงใด

5 หมายความว่า	เห็นด้วยมาก	2 หมายความว่า	ไม่เห็นด้วย
4 หมายความว่า	เห็นด้วย	1 หมายความว่า	ไม่เห็นด้วยมาก
3 หมายความว่า	เห็นด้วยระดับปานกลาง		

ข้อ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	การเรียนรู้เรื่องเพศเป็นการเรียนรู้วิธีการมีเพศสัมพันธ์อย่างเหมาะสม					
2	เรื่องเพศเป็นเรื่องที่ต้องปกปิดและเป็นเรื่องส่วนตัว					
3	การเรียนรู้เรื่องเพศจะทำให้มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น					
4	การเรียนรู้เรื่องเพศจะทำให้นักเรียนป้องกันปัญหาและรักษาสุขภาพทางเพศ					
5	เรื่องเพศเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องรู้					
6	การคบเพื่อนต่างเพศเป็นเรื่องปกติ ถ้าอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณี					
7	ผู้ชายไม่ควรเอาเปรียบทางเพศกับผู้หญิง					
8	ไม่ควรนำเรื่องเพศมาพูดคุยเป็นเรื่องตลกขบขัน					
9	ผู้ชายและผู้หญิงควรเคารพสิทธิทางเพศซึ่งกันและกัน					
10	ถุงยางอนามัยและการคุมกำเนิด ไม่ควรสอนในวัยรุ่นเพราะยังไม่ถึงเวลาอันควร					
11	ครูควรสอนเรื่องเพศที่นักเรียนอยากรู้มากกว่าเรื่องที่ควรรู้					
12	การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องปกติและยอมรับได้ ถ้าไม่ท้องหรือติดโรคติดต่อทาง					

ข้อ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	เพศสัมพันธ์					
13	วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในวัยเรียนเป็นผู้หญิงส่วนใหญ่					
14	นักเรียนเห็นว่า การแต่งตัวที่เน้นรูปร่าง/ โป๊จะเป็นที่ดึงดูดความสนใจ					
15	วัยรุ่นที่เดินใคร่โดยดีตามที่สาธารณะเป็นเรื่องส่วนตัว					
16	วัยรุ่นที่แสดงการกอด จูบ ลูบคลำ ในที่สาธารณะเป็นการแสดงออกของความรักที่มีต่อกันและกระทำได้					
17	การมีเพศสัมพันธ์กับคนหลายคน (สะสมแต้ม) เป็นการแสดงออกของการมีเสน่ห์					
18	วัยรุ่นที่ไม่มีแฟนถือว่าไร้ค่า และไม่มีเสน่ห์					
19	ผู้หญิงพกถุงยางอนามัยเป็นเรื่องที่ดีเพราะถือเป็นการป้องกันตนเองยามฉุกเฉิน					
20	การมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืน (one night stand) เป็นเรื่องปกติ					
21	การแต่งตัวล่อแหลมไม่ได้เกี่ยวข้องกับการล่อลวงเพศ เพราะผู้กระทำต่างหากที่ควรเป็นผู้ควบคุมตนเองให้ได้					

ส่วนที่ 4 การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ

4.1 แหล่งข้อมูลที่ทำให้รับรู้เรื่องเพศ : นักเรียนรับรู้ข้อมูลเรื่องเพศจากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้ในระดับใด

	รายการ	ระดับการรับรู้ข้อมูล				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	ไม่เคย ได้รับ 1
1	หนังสือเรียน					
2	นิตยสารวัยรุ่น					
3	นิตยสารเกี่ยวกับสุขภาพ					
4	บทความวิชาการ เช่น ผลงานวิจัย					
5	การ์ตูน					
6	รายการข่าวจากโทรทัศน์					
7	รายการสำหรับวัยรุ่น					
8	ภาพยนตร์					
9	ละคร					
:						
:						
18						

4.2 การเปิดรับข้อมูล: นักเรียนเปิดรับข้อมูลเรื่องเพศในเนื้อหาหรือข้อมูลต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด

	ข้อคำถาม	ระดับการเปิดรับข้อมูล				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	ไม่เคยรับ 1
1	การดูแลสุขอนามัยทางเพศ เช่น การรักษาความสะอาด การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ในการดูแลรักษาความสะอาด การตรวจหามะเร็งของระบบสืบพันธุ์เบื้องต้น					
2	การป้องกันโรคของระบบสืบพันธุ์ เช่น ประจำเดือน ผิดปกติ การคันที่จุดซ่อนเร้น					
3	การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น เอดส์ ซิฟิลิส สังกัง เริม					
4	การคุมกำเนิด เช่น การเลือกซื้อถุงยางอนามัย การใช้ยาคุมทั่วไป ยาคุมแบบฉุกเฉิน และการนับระยะปลอดภัย					
5	การตั้งครรภ์ เช่น อันตรายจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การเป็นพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว					
6	ความคิดเห็นในการเลือกคู่ครอง เช่น หลักการเลือกคู่ ขั้นตอนการมีแฟน					
7	การดูดวงเนื้อคู่					
8	การหาคู่ทางอินเทอร์เน็ต					
9	การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย					
10	การป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เช่น ขั้นตอนที่ทำให้ตนเองปลอดภัยจากการถูกข่มขืน วิธีการระมัดระวังตนเอง					
11	กฎหมายเรื่องเพศ					
12	การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย					

4.3 การเข้าถึงแหล่งข้อมูลเรื่องเพศ: พฤติกรรมต่อไปนี้จะตรงกับระดับพฤติกรรมตามความจริงของนักเรียนมากน้อยเพียงใด

	ข้อคำถาม	ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	ไม่เคย 1
1	เมื่อนักเรียนพบความผิดปกติเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์ เช่น คัน มีหนอง หรือตกขาว ประจำเดือนมามาก/น้อยผิดปกติ นักเรียนจะรีบค้นหาข้อมูลจากหนังสือหรืออินเทอร์เน็ต					
2	เมื่อพบความผิดปกติเกี่ยวกับอวัยวะสืบพันธุ์ของตนเอง เช่น คัน มีหนอง หรือตกขาว ประจำเดือนมามาก/น้อยผิดปกติ นักเรียนสามารถถามครูหรือผู้ปกครอง					
3	เมื่อพบความผิดปกติเกี่ยวกับอวัยวะสืบพันธุ์ของตนเอง เช่น คัน มีหนอง หรือตกขาว ประจำเดือนมามาก/น้อยผิดปกติ นักเรียนจะไปพบแพทย์					
4	เวลามีปัญหาข้อใจในเรื่องเพศ นักเรียนมักจะค้นหาข้อมูลจากบล็อกหรือห้องสนทนา					
5	นักเรียนเชื่อถือและปฏิบัติตามข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศที่ค้นเจอจากอินเทอร์เน็ต					
6	เมื่อนักเรียนเห็นโฆษณาผลิตภัณฑ์ที่ช่วยให้นักเรียนดูดี นักเรียนจะเลือกใช้ผลิตภัณฑ์นั้น เช่น กินคอลลาเจนทำให้ผิวสวย รูปร่างดี นักเรียนจะซื้อมาลองกิน					
7	เมื่ออ่านข้อมูลเกี่ยวกับเพศศึกษาจากหนังสือเรียนแล้วนักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องเพศไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
8	ก่อนการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศ นักเรียนจะกำหนดวัตถุประสงค์เสมอ					
:						
:						
:						
:						
13						

ส่วนที่ 5 การประยุกต์ใช้สารสนเทศเรื่องเพศ

	รายการ	ระดับพฤติกรรม				
		บ่อยที่สุด 5	บ่อยครั้ง 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	ไม่เคย 1
1	(สำหรับนักเรียนชาย) นักเรียนมีการตั้งหนังสือปลายองคชาตขึ้นและล้างทำความสะอาดทุกครั้งที่อาบน้ำหรือปัสสาวะ					
2	(สำหรับนักเรียนหญิง) นักเรียนใช้ผ้าหรือกระดาษชำระซับบริเวณอวัยวะเพศหลังจากอาบน้ำหรือปัสสาวะ					
3	นักเรียนนำกางเกงใน-ชุดชั้นในที่ใช้แล้ว มาใช้ซ้ำในวันต่อไป					
4	(สำหรับนักเรียนหญิง) นักเรียนมีการตรวจคลำเต้านมในระหว่างที่อาบน้ำเพื่อตรวจความผิดปกติ					
5	(สำหรับนักเรียนชาย) นักเรียนมีการตรวจคลำลูกอัณฑะในระหว่างที่อาบน้ำเพื่อตรวจความผิดปกติ					
6	(สำหรับนักเรียนหญิง) นักเรียนมีการจดบันทึกรอบเดือนของตนเอง					
7	(สำหรับนักเรียนหญิง) นักเรียนสังเกตสี และกลิ่นของประจำเดือนของนักเรียน					
8	เมื่อใกล้มีประจำเดือนนักเรียนจะมีอาการหงุดหงิด อายากินอาหาร และตัวบวม ซึ่งนักเรียนเข้าใจอยู่แล้วว่านั่นเป็นอาการปกติ และไม่รู้สึตกใจ					
9	นักเรียนรู้ได้ว่านักเรียนอาจจะติดเชื้อโรค เมื่อนักเรียนรู้สึกคันที่อวัยวะเพศ หรือสังเกตสีและกลิ่นที่ผิดปกติ					
10	นักเรียนจะซื้อยามารับประทานเอง ถ้ามีอาการคัน หรือมีความผิดปกติที่อวัยวะเพศ (เช่น มีหนอง ตกขาว)					
11	นักเรียนรู้ได้ว่านักเรียนอาจจะติดเชื้อโรค เมื่อนักเรียนรู้สึกคันที่อวัยวะเพศ หรือสังเกตสีและกลิ่นที่ผิดปกติ					
12	นักเรียนจะซื้อยามารับประทานเอง ถ้ามีอาการคัน หรือมีความผิดปกติที่อวัยวะเพศ (เช่น มีหนอง ตกขาว)					
13	นักเรียนรู้ได้ว่านักเรียนอาจจะติดเชื้อโรค เมื่อนักเรียนรู้สึกคันที่อวัยวะเพศ หรือสังเกตสีและกลิ่นที่ผิดปกติ					
14	นักเรียนมีการวางแผนชีวิตของตนเองเสมอ					
15	นักเรียนมีแนวทางการมีความรักของตนเองในปัจจุบันและอนาคต					

	รายการ	ระดับพฤติกรรม				
		บ่อย ที่สุด 5	บ่อย ครั้ง 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	ไม่เคย 1
16	เมื่อนักเรียนอยู่กับคนรัก นักเรียนมักจะชอบจับมือของเขา/เธอ					
17	นักเรียนอยากอยู่กับคนรักตามลำพัง ในที่ที่ไม่มีใครเห็น					
18	นักเรียนมักจะแสดงความรักกับคนรักด้วยการกอด					
19	(นักเรียนหญิง) นักเรียนจะกอดคอ หรือสัมผัสกับเพื่อนต่างเพศที่รู้จักกันมาตั้งแต่เล็ก					
20	นักเรียนจะเป็นฝ่ายเรียกร้องขอจับหรือกอดคู่รัก					
21	เมื่อนักเรียนไปเรียนในโรงเรียนใหม่ หรือเข้าชั้นเรียนใหม่ นักเรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ง่าย					
22	เมื่อเพื่อนนักเรียนทำในสิ่งที่นักเรียนไม่ชอบ นักเรียนจะแสดงท่าทีว่าไม่ชอบทันที					
23	นักเรียนสามารถหาแฟนใหม่ได้ง่าย					
24	นักเรียนเงิน อดาย เมื่อถูกจับหรือไปจับคนที่ชอบ					
:						
:						
:						
:						
:						
31						

ส่วนที่ 6 ปัจจัยที่มีผลต่อการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
บทบาทของพ่อแม่และผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องเพศ					
1) นักเรียนรู้สึกสับสนใจในการพูดคุย ปรึกษาพูดคุยกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองเรื่องเพศ					
2) นักเรียนรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่กับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง					
3) นักเรียนรู้สึกว่าตนเองได้รับความรักและการเอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง					
4) พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียนช่วยชี้แนะและให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆในเรื่องเพศ					
5) นักเรียนได้รับความรู้เรื่องเพศต่างๆจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง					
6) พ่อแม่และผู้ปกครองเป็นผู้ปลูกฝังให้นักเรียนเรื่องความเสมอภาคทางเพศ และความรับผิดชอบในเรื่องเพศ					
บทบาทของโรงเรียนเกี่ยวกับเรื่องเพศ					
7) นักเรียนได้รับความรู้เรื่องเพศจากการเรียนที่โรงเรียน					
8) นักเรียนมีชั่วโมงเรียนเพศศึกษา ครอบคลุมวิชาและเอ็ดส์ศึกษาอย่างพอเพียง					
9) นักเรียนได้รับความรู้เรื่องเพศจากการอบรมเรื่องเพศ นอกเวลาเรียนปกติ					
10) ความรู้เรื่องเพศที่นักเรียนได้รับจากครู ตรงตามความสนใจของนักเรียน					
11) ความรู้เรื่องเพศที่นักเรียนได้รับจากครูมีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน					
12) ความรู้เรื่องเพศที่ได้จากครูเป็นความรู้ที่มีหลักฐานทางวิชาการ					

บทบาทของสื่อและโฆษณาเกี่ยวกับเรื่องเพศ					
13) การโฆษณาที่มีชายหญิงกอดหรือจูบกัน แสดงให้เห็นว่าสื่อไม่มี ความรับผิดชอบในการเผยแพร่ค่านิยมที่เหมาะสมในสังคม					
14) โฆษณาและสื่อที่สามารถจูงใจให้นักเรียนมีพฤติกรรมทางเพศตามได้ เช่น การแต่งกาย การมีแฟน					
15) โฆษณาและสื่อที่แสดงการมีความสัมพันธ์ทางเพศสามารถจูงใจ ผู้รับสื่อเห็นว่าเป็นเรื่องของคนส่วนใหญ่กระทำกัน					
16) นักเรียนรู้และเข้าใจถึงอันตรายจากการใช้สื่อ เช่น การถูกหลอกลวง ผ่าน อินเทอร์เน็ต					
17) นักเรียนคิดว่า การลงรูป ใช้ชื่อ หรือให้ที่อยู่จริงในการพูดคุยออนไลน์ กับผู้รู้จักทางอินเทอร์เน็ต เป็นการแสดงความจริงใจ					
18) นักเรียนคิดว่า การกดแชร์ หรือเผยแพร่คลิปวิดีโอไป เป็นความ สนุกสนานส่วนบุคคล					

----- ขอขอบคุณนักเรียนทุกคน -----

สนับสนุนการวิจัยโดย

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่น

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วุฒิการศึกษา.....
 สถานที่ทำงาน.....
 ตำแหน่ง.....โทรศัพท์.....
 สถานที่ให้สัมภาษณ์.....
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

คำชี้แจง

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นนี้ เป็นขั้นตอนหนึ่งของการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นในบริบทของสังคมไทย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลตามความคิดเห็นของท่าน ตามประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนด

แนวทางการสัมภาษณ์

1. ท่านเคยได้ยินหรือเห็นคำว่า “การรู้เท่าทันเรื่องเพศ” มาก่อนหรือไม่
2. ตามความเข้าใจของท่าน “การรู้เท่าทันเรื่องเพศ” คืออะไร มีความสำคัญหรือจำเป็นต่อวัยรุ่นหรือไม่ในสถานการณ์ปัจจุบัน
3. องค์ประกอบสำคัญของการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นควรมีอะไรบ้าง (สอบถามในแต่ละเพิ่มเติมประเด็นเพื่อให้ได้รายละเอียด)
4. ในแต่ละองค์ประกอบนั้น ตัวบ่งชี้ของการรู้เท่าทันเรื่องเพศของวัยรุ่นคืออะไร
5. ท่านคิดว่าแนวทางในการพัฒนาให้วัยรุ่นรู้เท่าทันเรื่องเพศนั้น ควรเป็นอย่างไร
6. ท่านคิดว่าอะไรคือปัจจัยสำคัญที่มีส่วนสนับสนุนให้วัยรุ่นเกิดการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ภาคผนวก ง

ผลการคัดเลือกข้อคำถามองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ผลการคัดเลือกข้อคำถามองค์ประกอบการรู้เท่าทันเรื่องเพศ

ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้ององค์ประกอบด้านความรู้เรื่องเพศและทักษะของวัยรุ่น

รายการ	ค่าดัชนี IOC	หมายเหตุ
1. ด้านชีววิทยา		
มีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของระบบสืบพันธุ์ในช่วงวัยรุ่น		
1.1 สมอส่วนหน้าจะหลั่งฮอร์โมน FSH และ LH เพื่อไปกระตุ้นฮอร์โมนเพศให้ทำงาน และทำให้มีการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงในช่วงวัยรุ่นเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของระบบสืบพันธุ์	1	
นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการทำงานของระบบสืบพันธุ์		
1.2 อวัยวะสืบพันธุ์ของเพศชาย ประกอบด้วย ไช่ องคชาตและต่อมลูกหมาก เป็นต้น	0.25	นักเรียนเข้าใจผิดคำว่าไช่กับอัณฑะว่าเป็นคำเดียวกัน
1.3 อาหารของตัวอสุจิ คือ น้ำตาลฟรุคโตส	1	
1.4 น้ำอสุจิมีค่าเป็นเบส	1	
1.5 อวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิง ประกอบด้วย ช่องคลอด มดลูก ท่อนำไข่ เป็นต้น	1	
1.6 เลือดประจำเดือนคือไข่ที่ไม่ได้รับฝังแล้วตกออกมาภายนอกร่างกาย	1	
1.7 หญิงจะมีการตกไข่ตลอดช่วงชีวิต ประมาณ 300 – 400 ใบ	1	
2. ด้านสุขอนามัยทางเพศ		
นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขอนามัยของตนเอง		
2.1 การล้างอวัยวะเพศของเพศหญิง ควรล้างจากด้านหลัง (ช่องคลอด) ไปยังด้านหน้า (ช่องคลอดและรูเปิดปัสสาวะ)	0.75	
2.2 การอยากอาหาร บวมตึงบริเวณเต้านม หงุดหงิด โกรธง่าย เป็นอาการของกลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือน	1	

รายการ	ค่าดัชนี IOC	หมายเหตุ
2.3 ประจำเดือนที่ออกมาควรมีสีแดงสด และไม่ควรเป็นก้อนเลือด ไม่อย่างนั้นถือได้ว่าเป็นเลือดเสีย	1	
2.4 ด้านมสองข้างควรมีขนาดใกล้เคียงกัน หากพบว่ามข้างหนึ่งข้างใด มีรูปร่างผิดปกติ หย่อนคล้อยมากกว่าม ควรไปพบแพทย์	1	อ.สมสุขให้มาลบ 1 เมื่อแก้ไขแล้ว เปลี่ยนเป็น 1
2.5 การใช้สครับขัดผิวหน้าทุกวันจะช่วยป้องกันการเกิดสิวได้เป็นอย่างดี	1	
2.6 การใช้น้ำยาล้างจุดซ่อนเร้นทุกวันจะทำให้รู้สึกสะอาดและป้องกันการโรคต่างๆได้		ข้อเพิ่มเติมหลังจากคุยกับผู้เชี่ยวชาญด้าน เพศศาสตร์ศึกษา พยาบาล และ นักวิจัย
นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและอันตราย		
2.7 วัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์จะมีโอกาสสูงขึ้นอีก 3-4 ซม.	0.75	
2.8 คู่ชิงกรานแคบเป็นอันตรายหนึ่งในขณะคลอดของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม	1	
2.9 ยาสตรีเบิลทำให้เกิดการแท้งได้	1	
2.10 การทำแท้งในอายุครรภ์ 3 เดือน จะเห็นเป็นเพียงก้อนเลือด	1	
นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์		
2.11 ผู้ชายที่สวมใส่กางเกงในที่เปียกชื้นอาจทำให้เป็นโรคซีกกลากที่ขาหนีบ (สังคัง) ได้	0.75	
2.12 อาการของคนเป็นเริม จะมีแผลริมแข็งเกิดขึ้นที่อวัยวะเพศ เมื่อสัมผัสแล้วจะเจ็บปวดมาก	0.75	
2.13 ยุงเป็นพาหะนำเชื้อไวรัสเอชไอวี ติดต่อกับคนสู่คนได้	1	
2.14 โรคเอดส์ในปัจจุบันมียารักษาให้หายขาดได้	1	

รายการ	ค่าดัชนี IOC	หมายเหตุ
3. ด้านความรักและความสัมพันธ์		
นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างชายหญิง ในด้านร่างกาย จิตใจและสังคม		
3.1 ฮอโมนเพศมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศ แต่เรา สามารถควบคุมพฤติกรรมทางเพศ ได้โดยการควบคุมจิตใจ ตนเอง	1	
นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิทางเพศและร่างกายของ ตนเองและผู้อื่น		
3.2 ผู้หญิงและผู้ชายมีความเสมอภาคกันดังนั้น เมื่อผู้ชาย สามารถมีเพศสัมพันธ์กับใครก็ได้ ผู้หญิงก็สามารถทำได้เช่นกัน	0.75	
3.3 เรามีสิทธิในร่างกายของตนเอง ดังนั้นเราสามารถมี เพศสัมพันธ์กับใครก็ได้	1	
3.4 เราสามารถบอกปฏิเสธหรือให้ผู้อื่นสัมผัสเนื้อตัว เพราะ เป็นสิทธิของเรา		ข้อเพิ่มเติมหลังจาก คุยกับผู้เชี่ยวชาญ ด้านเพศศาสตร์ ศึกษา
3.5 เรามีสิทธิในการเลือกคู่ครองและตัดสินใจแต่งงานได้ด้วย ตนเอง ไม่ใช่จากการถูก บังคับ	1	
นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับความรักและองค์ประกอบของ ความรัก		
3.6 ความรักที่แท้จริง คือ การดูแลและความห่วงใยซึ่งกัน และกัน	1	
3.7 ความรักประกอบด้วย ความใกล้ชิด ความผูกพันและ ความหลงใหล	1	
3.8 ความรักสามารถแลกโดยการยอมทุกอย่าง รวมถึงยอมมี เพศสัมพันธ์ด้วย	1	
3.9 ความหึงหวงเกิดขึ้นจากการขาดความสามารถในการ ควบคุมหรือครอบครองคนรัก มากกว่าการสูญเสียความรัก	1	

รายการ	ค่าดัชนี IOC	หมายเหตุ
นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการสร้างและ รักษาสัมพันธภาพเชิงบวก		
3.10 การปรับปรุงนิสัยของตนเองและการให้อภัยผู้อื่นเป็น การรักษาสัมพันธภาพเชิงบวก	1	
4. ด้านสังคมศาสตร์		
นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเรื่องเพศ		
4.1 ชายที่ข่มขืนหญิงที่เป็นภรรยาถือว่าไม่มีความผิดตาม กฎหมาย	1	
4.2 การเซทที่ส่อในทางล่อมกอนาจารในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เน็ต ไม่ถือว่าเป็นการล่วงละเมิดทางเพศเพราะยังไม่มีกฎหมาย มารองรับ	1	
4.3 การส่งต่อภาพเปลือยทางโทรศัพท์ ไม่มีความผิดเพราะ ไม่ได้ซื้อ-ขาย สื่อลามกอนาจาร	1	
4.4 วัยรุ่นชายอายุ 16 ปี กระทำชำเราหญิงอายุ 40 ปี ถือว่าไม่ มีความผิดตามกฎหมายเพราะผู้กระทำเป็นผู้เยาว์	1	
นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ		
4.5 ผู้ชายและผู้หญิงมีโอกาสถูกข่มขืนกระทำชำเราเหมือนกัน	1	
4.6 การแอบดูเพื่อนอาบน้ำเป็นการล่วงละเมิดทางเพศ	1	
4.7 ผู้ที่ถูกข่มขืนควรรีบอาบน้ำชำระล้างร่างกายก่อนไปแจ้ง ความหรือไปโรงพยาบาล	1	
4.8 ผู้ที่ถูกข่มขืนกระทำชำเราต้องรีบไปขอความช่วยเหลือที่ สถานเสาวภา	0.25	ง่ายเกินไป
4.10 การวิ่งหนีเป็นวิธีการที่ดีที่สุดเมื่ออยู่ในสถานการณ์ อันตรายทางเพศ	0.25	ให้แก้ไขข้อความ
	0.75	ใหม่
หมายเหตุ ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเพศศาสตร์ศึกษา การแพทย์และการวิจัยเห็นว่าข้อคำถามด้านชีววิทยา		

ข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ปรับปรุง และแก้ไขเป็นดังนี้

รายการ	คำดัชนี IOC	หมายเหตุ
1. ด้านชีววิทยา		
มีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของระบบสืบพันธุ์ในช่วงวัยรุ่น		
1.1 สมอส่วนหน้าหลังฮอร์โมน FSH และ LH เพื่อกระตุ้นฮอร์โมนเพศให้ทำงาน ซึ่งจะทำให้มีการเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยรุ่น	1	
1.2 ฮอร์โมนเอสโตรเจนที่สร้างขึ้นในลูกอัณฑะจะกระตุ้นให้วัยรุ่นชายมีหนวด เคราขึ้นและเสียงแตกห้าว	1	
1.3 ผู้หญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นก่อนผู้ชาย	1	
1.4 ผู้หญิงจะเริ่มมีประจำเดือนอายุ 7 – 8 ปี		
นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการทำงานของระบบสืบพันธุ์		
1.5 ลูกอัณฑะทำหน้าที่สร้างตัวอสุจิ	1	
1.6 ฝันเปียกเป็นการหลั่งน้ำอสุจิตามอสุจิ ตามธรรมชาติของผู้ชาย	1	
1.7 ฮอร์โมน FSH เป็นตัวกระตุ้นทำให้ไข่ตก ในเพศหญิง	1	
1.8 เลือดประจำเดือนคือไข่ที่ไม่ได้รับการฝังแล้วตกออกมาภายนอก	1	

ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้ององค์ประกอบเจตคติเรื่องเพศของวัยรุ่น

ข้อคำถาม	ค่าดัชนี IOC
1. นักเรียนเห็นว่า การเรียนรู้เรื่องเพศเป็นการเรียนรู้วิถีการมีเพศสัมพันธ์อย่างเหมาะสม	1
2. นักเรียนเห็นว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องที่ต้องปกปิดและเป็นเรื่องส่วนตัว	0.6
3. นักเรียนเห็นว่า การสอนเรื่องเพศเป็นการชี้โพรงให้กระรอก	0.2
4. นักเรียนเห็นว่า การเรียนรู้เรื่องเพศจะทำให้นักเรียนปลอดภัยจากปัญหาสุขภาพทางเพศ	1
5. นักเรียนเห็นว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องรู้	0.8
6. นักเรียนเห็นว่า การคบเพื่อนต่างเพศเป็นเรื่องปกติ ถ้าอยู่ในชนบทธรรมเนียมประเพณี	1
7. นักเรียนเห็นว่า ผู้ชายไม่ควรเอาเปรียบทางเพศกับผู้หญิง	1
8. นักเรียนเห็นว่า ไม่ควรนำเรื่องเพศมาพูดคุยเป็นเรื่องตลกขบขัน	1
9. นักเรียนเห็นว่า ผู้ชายและผู้หญิงควรเคารพสิทธิทางเพศซึ่งกันและกัน	0.8
10. นักเรียนเห็นว่า การสอนเรื่องถุงยางอนามัยและการวางแผนครอบครัวเป็นเรื่องของผู้ใหญ่	1
11. นักเรียนเห็นว่า การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องปกติและยอมรับได้ ถ้าไม่ท้องหรือติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	0.2
12. นักเรียนเห็นว่า วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในวัยเรียนเป็นผู้หญิงลำสอน	0.6
13. นักเรียนเห็นว่า การแต่งตัวที่เน้นรูปร่าง/ ไปจะเป็นที่ดึงดูดความสนใจเพศตรงข้าม	0.8
14. วัยรุ่นที่แสดงพฤติกรรมเด่นใคร่โยตีเป็นเรื่องส่วนตัวและไม่เห็นแปลกที่จะเด่นแบบนั้น	0.6
15. วัยรุ่นที่แสดงการกอด จูบ ลูบคลำ ในที่สาธารณะเป็นการแสดงออกของความรักที่มีต่อกัน	0.8
16. การมีเพศสัมพันธ์กับคนหลายคน (สะสมแต่้ม) เป็นการแสดงออกของการมีเสน่ห์	0.6
17. วัยรุ่นที่ไม่มีแฟนถือว่าไร้ค่า และไม่มีเสน่ห์	0.6
18. ผู้หญิงพกถุงยางอนามัยเป็นเรื่องดีเพื่อป้องกันตนเองยามฉุกเฉิน	0.8

ข้อคำถาม	ค่าดัชนี IOC
19. การมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืน (one night stand) เป็นเรื่องปกติ	0.6
20. การแต่งตัวหล่อแหลมไม่ได้เกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดทางเพศ เพราะผู้กระทำต่างหากที่ควรเป็นผู้ควบคุมตนเองให้ได้	0.8
21. คนสวยหรือหล่อต้องมีหน้าใสและขาว	0.6

หมายเหตุ ข้อ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ให้แก้ไขเป็น “การสอนเพศศาสตรศึกษาเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร” แต่เมื่อคุยกับผู้เชี่ยวชาญด้านเพศศาสตรศึกษา ยังคงให้ใช้ข้อเดิม ทำให้ผู้วิจัยยังคงข้อนี้ไว้ ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็น ว่า ควรตัดประโยค “นักเรียนเห็นว่า” ออก

ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้ององค์ประกอบการเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศ

ข้อคำถาม	ค่าดัชนี (IOC)
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	
หนังสือเรียน	1
นิตยสารวัยรุ่น	1
นิตยสารทางการแพทย์	1
บทความ/ วารสารวิชาการ	1
การ์ตูน	1
รายการข่าว	1
รายการสำหรับวัยรุ่น	1
ละคร/ ภาพยนตร์	1
รายการวิทยุ	1
อินเทอร์เน็ต	1
เพื่อน	1
พ่อแม่	1
พี่น้อง	1
ญาติ	1
ครู	1
อื่นๆ โปรดระบุ.....	1

หมายเหตุ แก้ไข นิตยสารทางการแพทย์ แก้เป็น นิตยสารเกี่ยวกับสุขภาพ
เพิ่มเติม ให้แยกย่อย “ละคร” “ภาพยนตร์” “อินเทอร์เน็ต” แยกย่อยเป็น “เวป”
 “บล็อก”

ข้อคำถาม		ค่าดัชนี IOC
นักเรียนเปิดรับข้อมูลเรื่องเพศในเนื้อหาหรือข้อมูลต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด		
1	การดูแลสุขภาพทางเพศ เช่น การรักษาความสะอาด และการลดความอ้วน	0.6
2	การป้องกันโรคของระบบสืบพันธุ์ เช่น ประจำเดือนผิดปกติ คันที่อวัยวะเพศ	1
3	การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น เอดส์ ซิฟิลิส สังกะแว	0.8
4	การคุมกำเนิด เช่น การเลือกซื้อถุงยางอนามัย การใช้ยาคุมทั่วไป ยาคุมฉุกเฉิน และการนับระยะปลอดภัย	0.8
5	การตั้งครรภ์ เช่น อันตรายจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การเป็นพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว	0.6
6	ความคิดเห็นในการเลือกคู่ครอง เช่น หลักการเลือกคู่ ขั้นตอนการมีแฟน	1
7	ดูดวงเนื้อคู่/ การหาคู่ทางอินเทอร์เน็ต	1
8	การพัฒนาคุณค่าในตนเอง	0.8
9	เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย	0.8
10	การป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ	1
11	กฎหมายเรื่องเพศ	0.8

ข้อคำถาม	ค่าดัชนี IOC
พฤติกรรมกรเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศ	
1 เมื่อนักเรียนมีความผิดปกติเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์ นักเรียนจะรีบค้นหาข้อมูลจากหนังสือหรืออินเทอร์เน็ต	0.8
2 เมื่อมีความผิดปกติเกี่ยวกับอวัยวะสืบพันธุ์ของตนเอง นักเรียนกล้าถามครูหรือผู้ปกครอง หรือไปพบแพทย์ทันที	0.8
3 นักเรียนมักจะค้นหาข้อมูลเรื่องเพศจากบล็อกหรือห้องสนทนาที่มีการพูดคุยเรื่องเพศ	0.2
4 นักเรียนเชื่อถือและปฏิบัติตามข้อมูลที่ได้จากอินเทอร์เน็ต	0.8
5 เมื่ออ่านข้อมูลเกี่ยวกับเพศศึกษาจากหนังสือเรียนแล้วนักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องเพศไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	0.8
6 นักเรียนมักจะกำหนดวัตถุประสงค์ ก่อนการสืบค้นข้อมูล	0.4
7 นักเรียนหาข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน	0.75
8 นักเรียนจะประเมินความถูกต้องของข้อมูล ก่อนเชื่อหรือปฏิบัติตาม	0.75
9 นักเรียนรู้จักคำสำคัญ (Key word) และใช้เพื่อการสืบค้นข้อมูลเรื่องเพศตามวัตถุประสงค์ที่ตนเองต้องการ	0.8
10 นักเรียนมักจะประเมินและจำแนกแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็นในเรื่องเพศที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในสื่อได้เพียงใด	0

ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องของปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าเรื่องเพศ

พ่อแม่และผู้ปกครอง	ค่าดัชนี IOC
1) นักเรียนรู้สึกสะดวกใจในการพูดคุย ปรึกษาพูดคุยกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองเรื่องเพศ	1
2) นักเรียนรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่กับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง	1
3) นักเรียนรู้สึกว่าตนเองได้รับความรักและการเอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง	1
4) พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียนช่วยชี้แนะและให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆในเรื่องเพศ	1
5) พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียนเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องเพศต่างๆกับนักเรียน	1
6) พ่อแม่และผู้ปกครองเป็นผู้ปลูกฝังให้นักเรียนเรื่องความเสมอภาคทางเพศและความรับผิดชอบในเรื่องเพศ	1
โรงเรียน	
7) นักเรียนได้รับความรู้เรื่องเพศจากการเรียนที่โรงเรียน	1
8) นักเรียนมีชั่วโมงเรียนเพศศึกษา ครบถ้วนศึกษาและเอดส์ศึกษาอย่างพอเพียง	1
9) นักเรียนได้รับความรู้เรื่องเพศจากการอบรมเรื่องเพศ นอกเวลาเรียนปกติ	0.8
10) ความรู้เรื่องเพศที่นักเรียนได้รับจากครู ตรงตามความสนใจของนักเรียน	0.8
11) ความรู้เรื่องเพศที่นักเรียนได้รับจากครูมีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน	1
12) ความรู้เรื่องเพศที่ได้จากครูเป็นความรู้ที่มีหลักฐานทางวิชาการ	
สื่อและโฆษณา	ค่าดัชนี IOC
13) นักเรียนคิดว่าสื่อและโฆษณาในปัจจุบันไม่มีความรับผิดชอบต่อเรื่องเพศต่อสังคม	0.8
14) นักเรียนคิดว่า สื่อและโฆษณาใช้ดารารายและหญิงที่มีชื่อเสียงเพื่อให้ผู้บริโภค ชื้อตามความนิยมของดารา	-1
15) นักเรียนคิดว่า โฆษณาและสื่อสามารถจูงใจให้นักเรียนมีพฤติกรรมทางเพศตามได้ เช่น การแต่งกายการมีแฟน	1
16) นักเรียนคิดว่า โฆษณาและสื่อสามารถจูงใจให้นักเรียนมีเพศสัมพันธ์ได้และคิดว่าเป็นเรื่องปกติที่ใครๆก็ทำได้	0.2
17) นักเรียนรู้และเข้าใจถึงอันตรายจากการใช้สื่อ เช่น การถูกหลอกลวงผ่านอินเทอร์เน็ต	1
18) นักเรียนคิดว่า การลงรูป ใช้ชื่อ หรือให้ที่อยู่จริงในการพูดคุยออนไลน์กับผู้รู้จักทางอินเทอร์เน็ต เป็นการแสดงความจริงใจ	0.8
19) นักเรียนคิดว่า การกดแชร์ หรือเผยแพร่คลิปวิดีโอโป๊ เป็นความสนุกสนานส่วนบุคคล	0.8

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัส บุญประกอบ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์แพทย์หญิงสมสุขสันติเบญจกุล ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์
ภาควิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.สิทธิพันธ์ ยศยอดยิ่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยพฤติกรรมมนุษย์และ
เพศศาสตร์ Universität Bielefeld
ประเทศเยอรมัน
4. อาจารย์สุรางค์รัตน์ คงศรี ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลและเพศศาสตร์
อดีตพยาบาลโรงพยาบาลเปาโลเมโมเรียลและ
สำนักงานประกันสังคมแห่งชาติ (สปสช.)
5. คุณครูเบญจวรรณ บุญจง ครูประจำการโรงเรียนพระหฤทัยดอนเมือง

ภาคผนวก จ
ประวัติคณาจารย์

ประวัติ

ชื่อ คุณครูศรีวรรณ ทรัพย์อยู่

ประสบการณ์

- คุณครูประจำวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา
- หัวหน้าฝ่ายปกครอง โรงเรียนมารดานฤมล
- การอบรมการให้การปรึกษาปัญหาทางเพศทางโทรศัพท์และรายบุคคล
- การอบรมการสอนเพศศาสตร์ศึกษาหลักสูตรทักษะการจัดการกับปัญหา

รางวัล

- คุณครูดีเด่น รางวัลโล่เงิน ปีการศึกษา 2553

ประวัติ

ชื่อ นพ.รังสรรค์ สิทธิชัย

การศึกษา **ปริญญาตรี** : แพทยศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1)
 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศนียบัตรชั้นสูง : ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงทางวิทยาศาสตร์การแพทย์
 คลินิก (กุมารเวชศาสตร์) คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย

ประกาศนียบัตร : ประกาศนียบัตรทางจิตวิทยาทั่วไป มหาวิทยาลัย
 เซนต์หลุยส์ สหรัฐอเมริกา

ประกาศนียบัตรทางจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น
 มหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด สหรัฐอเมริกา

ตำแหน่งทางวิชาการ -

ประสบการณ์

- Participation, Physical and vocational program in mental- retarded children Rachanukul Hospital Bangkok, Thailand.
- Participation, Autistic child management program Yuwaprasart Hospital Samutprakarn, Thailand
- Pediatric Chief Resident, Department of Pediatrics Chulalongkorn Hospital, Chulalongkorn University Bangkok, Thailand.
- Child and Adolescent Psychiatry Observation, Department of Psychiatry Chulalongkorn Hospital, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand
- Participation in the Children's Hospital Neighborhood Partnerships (CHNP), the community mental health outreach arm in the Department of Psychiatry Children's Hospital Boston. Boston, Massachusetts
- Completion of Individual Touchpoints Training Program Brazelton Touchpoints Center Boston, Massachusetts Attendance to Clinical Investigation Course Harvard Catalyst's Post-graduation Program in Clinical and Translational Science
- Participation in Harvard's Rally Program, the innovative, school-based, inclusive model of intervention and prevention. McLean Hospital, Harvard University, Boston, Massachusetts

ประวัติ

ชื่อ อาจารย์ไพลิน ศรีสุขโข

การศึกษา ปริญญาตรี : วิทยาศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

ศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ปริญญาโท : วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่งทางวิชาการ -

ประสบการณ์

- กรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาแพทยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นักวิจัย World Health Organization Collaborating Center for Human Reproductive คณะ
แพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นักวิจัยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- คณะกรรมการมูลนิธิอนามัยการเจริญพันธุ์
- คณะกรรมการมูลนิธิวิจัยและพัฒนาสุขภาพทางเพศ
- หัวหน้าโครงการอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นไทย
- หัวหน้าโครงการอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นลาว
- หัวหน้าโครงการเสริมสร้างการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยในวัยรุ่นไทย
- หัวหน้าโครงการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศในเด็กอนุบาล
- หัวหน้าโครงการวิจัยและพัฒนาสื่อสุขภาพสำหรับประชากรที่มีความเสี่ยง
- วิทยากรอบรมครูเพศศาสตร์ศึกษา
- วิทยากร “Training for trainers” เรื่องเพศศาสตร์ศึกษา
- วิทยากร การประชุมเอดส์โลกนานาชาติ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- วิทยากร อบรมนักเรียนแกนนำอาชีวศึกษา

ประวัติ

ชื่อ อาจารย์วิภาดา เคียมแยม

การศึกษา ปริญญาตรี : สังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปริญญาโท : วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์ คณะ
บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่งทางวิชาการ -

ประสบการณ์

- เจ้าหน้าที่วิจัยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นักวิจัยมูลนิธิวิจัยและพัฒนาสุขภาพทางเพศ
- ผู้วิจัยการมีเพศสัมพันธ์ข้ามคั่นของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร
- นักวิจัยโครงการอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นไทย
- นักวิจัยโครงการอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นลาว
- นักวิจัยโครงการเสริมสร้างการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยในวัยรุ่นไทย
- นักวิจัยโครงการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศในเด็กอนุบาล
- เจ้าหน้าที่อาวุโส โรงพยาบาลสมุทรปราการ
- เจ้าหน้าที่วิจัยและประสานงานโครงการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- วิทยากรเพศศาสตร์ศึกษาอบรมนักเรียนแกนนำเพื่อการป้องกันปัญหาทางเพศ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- วิทยากรเพศศาสตร์ศึกษาอบรมครูสังกัดการศึกษาเอกชน (สช.) กระทรวงศึกษาธิการ
- วิทยากรเพศศาสตร์ศึกษาอบรมนักเรียน ณ โรงพยาบาลยุวประสาทพร จ.สมุทรปราการ
- วิทยากรเพศศาสตร์ศึกษาอบรมนักเรียนระดับอาชีวศึกษา โรงเรียน SBAC สะพานใหม่ ดอนเมือง

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	จิตรารภรณ์ บุญถนอม
วันเดือนปีเกิด	26 ตุลาคม 2523
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิจัย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	WHOCCR ภาควิชาสถิติศาสตร์-นรีเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2541	โรงเรียนสายน้ำผึ้ง
พ.ศ. 2545	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2547	บัณฑิตวิทยาลัย (สหสาขาแพทยศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2558	ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

